

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
(วันที่ 15 พฤษภาคม 2564 ถึง วันที่ 14 พฤษภาคม 2565)
สัญญาเลขที่ A14F640066

ชื่อโครงการ
การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำ
ในจังหวัดพัทลุง
Research and Innovation for Personalize Poverty Alleviation
in Phatthalung Province

โดย รองศาสตราจารย์ ดร.สมัคร แก้วสุกแสง หัวหน้าโครงการวิจัย
สังกัด มหาวิทยาลัยทักษิณ

สนับสนุนโดยกองทุนส่งเสริม ววน. และหน่วย บพท.
วันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2565

กิตติกรรมประกาศ

โครงการการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำในจังหวัดพัทลุง ดำเนินการสำเร็จได้ด้วยการสนับสนุนทุนอุดหนุนจากกองทุนส่งเสริม ววน. และหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) ประจำปี 2564 (เลขที่สัญญา A14F640066) รวมทั้งการสนับสนุนและถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการวิจัย เพื่อพัฒนาความคิดและกระบวนการทำงานที่ดีเสมอมา และต้องขอขอบคุณศูนย์อำนวยการปฏิบัติการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดพัทลุง (ศจพ.จ.พัทลุง) สำหรับการเป็นหน่วยงานขับเคลื่อนกระบวนการวิจัยในระดับจังหวัด และหน่วยงานทั้ง 24 หน่วยงานความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สำนักงานจังหวัดพัทลุง สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพัทลุง สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพัทลุง สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพัทลุง สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดพัทลุง สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพัทลุง สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดพัทลุง สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง สำนักงานพาณิชย์จังหวัดพัทลุง สำนักงานแรงงานจังหวัดพัทลุง สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพัทลุง สำนักงานประมงจังหวัดพัทลุง สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพัทลุง สำนักงานสหกรณ์จังหวัดพัทลุง สำนักงานจัดหางานจังหวัดพัทลุง สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดพัทลุง สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดพัทลุง สำนักงานสถิติจังหวัดพัทลุง สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) สำนักงานภาคใต้ต่อการบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง หอการค้าจังหวัดพัทลุง สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุง และ ขบวนการองค์กรชุมชนจังหวัดพัทลุง

ขอขอบคุณคณะที่มพี่เลี้ยงจากส่วนกลางนายธีรพล สุวรรณรุ่งเรือง สำหรับแนวทางและข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนางานวิจัย ขอขอบคุณนายแก้ว สังข์ชู นายสิทธิพงศ์ มาเอียด และนายวิเชียร มณีรัตน์โชติ จากภาคประชาสังคม ในการประสานความร่วมมือระหว่างนักวิจัยและประชาชนในพื้นที่ ตลอดจนความคิดเห็นที่ดีในการทำงานเชิงพื้นที่จนประสบความสำเร็จ

ขอขอบคุณผู้นำชุมชน อาสาสมัครชุมชน ตัวแทนชุมชน และนวัตกรรมประจำตำบลที่ร่วมกันดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนามอย่างเต็มที่ รวมทั้งหน่วยงานเกี่ยวข้องของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชนในพื้นที่ทุกท่าน

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยและนวัตกรรมแก้ปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและยั่งยืนจังหวัดพัทลุง โดยมหาวิทยาลัยทักษิณ ร่วมขับเคลื่อนการดำเนินงานกับ 5 ภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ และภาคประชาชน มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อพัฒนาระบบค้นหาและสอบทานเพื่อช่วยเหลือคนจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำ (Personalize Poverty Alleviation) โดยอาศัยระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่คนจนที่เชื่อมต่อกับระบบความช่วยเหลือภาครัฐ เอกชนและประชาสังคมในจังหวัดพัทลุง 2) พัฒนาระบบข้อมูลขนาดใหญ่เพื่อสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาหนี้สินภาคครัวเรือนจากการประกอบอาชีพและดำรงชีวิต 3) วิเคราะห์รูปแบบของปัญหาคนจนกลุ่มเป้าหมายและนำไปสู่การสร้างโมเดลความช่วยเหลือคนจน อย่างเบ็ดเสร็จ แม่นยำและยั่งยืน 4) พัฒนาโมเดลแก้จน การจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพและเพิ่มทักษะการดำรงชีวิตเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนในคนจนกลุ่มเป้าหมายของจังหวัดพัทลุง 5) สังเคราะห์ภาพรวมและจัดทำเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเชื่อมโยงกับแผนจังหวัดพัทลุงและนำเข้าสู่การขับเคลื่อนเป็นการพัฒนายุทธศาสตร์ของจังหวัดพัทลุง

ผลการค้นหาและสอบทานคนจนในพื้นที่จังหวัดพัทลุงจากรายชื่อคนจนตั้งต้นฐานข้อมูลระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analytics Platform: TPMAP) จำนวน 13,902 ครัวเรือน คณะที่วิจัยได้ขับเคลื่อนขบวนการค้นหาและสอบทานคนจนและครัวเรือนยากจนระดับพื้นที่ด้วยการสร้างกลไกการทำงานตั้งแต่ระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน จนสามารถค้นหาได้ครอบคลุมทั้งพื้นที่ทั้ง 11 อำเภอ คิดเป็น 100% ของพื้นที่จังหวัดพัทลุง โดยจากรายชื่อตั้งต้นของฐานข้อมูล TPMAP สามารถเก็บข้อมูลได้จำนวน 9,704 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 68 ร่วมกับการเก็บข้อมูลครัวเรือนรายใหม่ (Add on) ที่ไม่ได้มีชื่ออยู่ในฐานข้อมูล TPMAP จำนวน 4,508 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 32 รวมข้อมูลจำนวนครัวเรือนที่บันทึกลงในระบบฐานข้อมูลครัวเรือนยากจนแล้วจำนวน 14,212 ครัวเรือน (จำนวน 59,495 คน) จากนั้นทำการตรวจทาน สะสาง และทำข้อมูลให้สมบูรณ์เพื่อนำเข้าสู่ระบบ PPP Connex ผลการวิเคราะห์ฐานทุน 5 ด้านของครัวเรือนในจังหวัดพัทลุงพบว่า มีศักยภาพทุนทางสังคมเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำสุดที่ 1.53 (อยู่ลำบาก) ทุนมนุษย์มีค่าเฉลี่ยต่ำอยู่ในระดับรองลงมาที่ 1.83 (อยู่ยาก) ลำดับถัดมา คือ ทุนเศรษฐกิจมีศักยภาพในระดับ 2.20 (อยู่ยาก) ส่วนศักยภาพด้านทุนกายภาพและทุนธรรมชาติจัดอยู่ในระดับพออยู่ได้ที่ 2.77 และ 2.72 ตามลำดับ จากนั้นได้มีการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการส่งต่อความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยซ่อมแซมบ้านเรือนและช่วยเหลือผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียงและผู้พิการ 9,673 ครัวเรือน

ในส่วนการพัฒนาโมเดลแก้จน (Operating Model : OM) คณะที่วิจัยได้ขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่และแก้ไขปัญหาความยากจนที่เหมาะสมด้วยรูปแบบการพัฒนา “พัทลุงโมเดล” ร่วมกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องของทั้งภาครัฐ ประชาสังคม เอกชน สถาบันการศึกษา และกลุ่มวิสาหกิจชุมชน รวมถึงมีการนำภูมิปัญญา กระจุดและอัตลักษณ์ของชุมชนมาออกแบบโมเดลแก้จน “กระจุดแก้จน” โดยการพัฒนาฐานทุนดำรงชีพสำหรับคนจนกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง จำนวน 40 ครัวเรือน รวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนเลน้อยคราฟ (Lenoi Craft Community Enterprise) และให้คนจนอยู่ในห่วงโซ่คุณค่าการผลิต (Pro-Poor Value Chain) มีส่วนรวมในการพัฒนาความรู้ Reskill และ Upskill เพื่อเสริมสร้างทักษะด้านการออกแบบลวดลายใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและสร้างรายได้ เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่พึ่งพา

ตนเองได้ โดยการ Coaching จากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เข้มแข็ง (กระจูดวรรณ) ผนวกกับองค์ความรู้ทางด้าน ศิลปกรรมการออกแบบและนำทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัย พัฒนาทุนมนุษย์ด้วยการฝึกอบรมให้ ความรู้เชิงทฤษฎีและลงมือปฏิบัติจริง เพิ่มทุนเศรษฐกิจ สร้างรายได้เพิ่มกว่าร้อยละ 30 และการเพิ่มทุน ธรรมชาติด้วยการจัดทำแปลงกระจูดต้นแบบ ซึ่งร่วมมือกับศูนย์วิจัยพัฒนาการเกษตรพัทลุง ทำให้สามารถเพิ่ม ฐานทุนดำรงชีพด้านทุนมนุษย์ ทุนเศรษฐกิจ ทุนสังคม และทุนธรรมชาติ ซึ่งเป็นกลยุทธ์การดำรงชีพที่นำไปสู่ ผลลัพธ์การดำรงชีพ ของ “โมเดลกระจูดแก่นจัน” และยังพบอีกว่าผลตอบแทนจากการลงทุนทางสังคมใน กระบวนการดังกล่าว มีค่า SROI เท่ากับ 3.18 ซึ่งตีความได้ว่าทุกเงินลงทุน 1 บาทที่ลงทุนไปในโครงการวิจัย จะได้รับผลตอบแทนกลับมาเท่ากับ 3.18 บาท สำหรับการประเมินระยะเวลาคืนทุนแบบปรับมูลค่าเงินปัจจุบัน (Discounted payback period) พบว่า การลงทุนในโครงการวิจัยนี้สามารถคืนทุนภายใน 1.7 ปี หรือ ประมาณ 1 ปี 8 เดือน

ผลการศึกษานำไปใช้ประโยชน์และขยายผลด้านนโยบายคือ ผลักดันแพลตฟอร์มแก้ไขปัญหาความ ยากจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำระดับจังหวัด สู่แผนพัฒนาจังหวัดเพื่อใช้เป็นข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนา คุณภาพชีวิตคนจนอย่างตรงเป้า ด้านเศรษฐกิจทำให้คนจนได้รับความช่วยเหลือทั้งในระบบสงเคราะห์ทุกมิติ อย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำ รวมทั้งเกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้แก่คนจนและการนำโมเดลแก่น จันไปขยายผลเพื่อการพัฒนาอาชีพและยกระดับรายได้คนจน และเชิงพื้นที่ชุมชนและสังคมมีการนำโมเดลแก่น จันไปปรับระบบความคิด (Mindset) พฤติกรรมคนจน นำไปสู่การแก้ปัญหาและการพัฒนาคนจนอย่างยั่งยืน

เอกสารฉบับนี้ได้รับทุนสนับสนุนจาก
และเผยแพร่ผลงานวิจัย
โดย หน่วย บพท.

Abstract

The objectives of research and Innovation for personalize poverty alleviation in Phatthalung Province are to 1) find and verify data of poverty household in Phatthalung province applied to the assistance completely and accurately 2) develop a big poverty household database system to support the analysis of household debt, occupation and livelihood problems 3) analyse the poverty problem patterns of the target groups in order to construct the model of assistance completely accurately and sustainably. 4) develop a poverty alleviation model by enhancing livelihood learning processes and reskilling and reskilling the occupation capability of the poverty people. 5) synthesize the overall outputs of the research project and create the poverty alleviation policy corresponded Phatthalung provincial strategy plan.

Regarding, the initial data of the 13,902 poverty households in the area of Phatthalung province retrieved from Thai People Map and Analytics Platform (TPMAP) have driven the poverty household verifying and finding system. The system was operated based on administrative district mechanisms in 11 districts (i.e. 100% of Phatthalung area). With result of the operation, the researchers verified 9,704 poverty household data from TPMAP database (i.e. 68% of collected poverty household data). In addition, we find the add-on 4,508 poverty household (i.e. 32% of collected poverty household data). Totally, 14,212 data of poverty household including 59,495 people was collected in the poverty household database, then the data was reviewed, cleaned and completed to be imported into the PPP Connex system. The results of the analysis of the capital base of households in Phatthalung province revealed that the mean of social capital potential was lowest at 1.53 (very difficult to live), human capital was lower at 1.83 (difficult to live), followed by economic capital potential at 2.20 (difficult to live). The potential for physical and natural capital was at a sufficient level at 2.77 and 2.72 respectively. After that, the relevant departments were coordinated to carry out assistance in housing repairs, home repairs, elderly homes, bedridden patients and disabled 9,673 households.

According to the development of the poverty alleviation model (Operating Model: OM), the researchers and network partners including government office, civil society, private sector, educational institutions and community enterprise groups have driven appropriate poverty alleviation through “Phatthalung Model”. Folk wisdom of “Krajood” and the identity of the community was adopted to design a poverty remedial model named “Krajood Kae Jon”. This model has enhanced a living capital base for the targeted underprivilege people in the area of Khuan Khanun District, Phatthalung Province. The 40 poverty households were

grouped for a Lenoi Craft Community Enterprise which allow the poverty people in Pro-Poor Value Chain. The programme contributes reskill and upskill development to ameliorate skills in designing new patterns that are in line with market demand and essentially generate income. This has improved the quality of self-reliance by coaching from strong community enterprises (Krajood Wannee) integrated with the knowledge of the arts, design and implementation of intellectual property of Thaksin university. Also, developing human capital through theoretical and practical training leads to incremental economic capital and generates more than 30 percent of income plus increases natural capital by creating a prototype Krajood plot which cooperates with the Phatthalung Agricultural Research and Development Center. This consequences to the rise of the living capital base: human capital, economic capital, social capital and natural capital. It was also found that social return on investment (SROI) in the process had a SROI of 3.18, which interpreted as every investment of Baht in the research project will receive a return equal to 3.18 Baht. For the discounted payback period, it was found that the investment in this research project could pay back within 1.7 years or approximately 1 year 8 months

The results of the study were utilized and extended to policy outcomes. Pushing a platform to alleviate poverty at the provincial level to the provincial development plan to be utilized as a policy proposal to develop the quality of life of the poor to meet the goals. Economically, it enables the poor to receive complete and accurate assistance in all dimensions of the aid system including creating careers, generating income for the poor, and applying the model to solve poverty to expand results for career development and uplifting the income of the poor. And in the community/society area, the poverty-solving model is applied to adjust the mindset, poor behavior, leading to problem solving and sustainable development of the poor.

บทสรุปผู้บริหาร

โครงการวิจัยและนวัตกรรมแก้ปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและยั่งยืน จังหวัดพัทลุง โดยมหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยในพื้นที่จังหวัดพัทลุง ร่วมขับเคลื่อนโครงการวิจัยครั้งนี้กับ 5 ภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ และภาคประชาชน สร้างกลไกร่วมกับภาคี 24 หน่วยงานในจังหวัดพัทลุงภายใต้ MOU ได้แก่ สำนักงานจังหวัดพัทลุง สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพัทลุง สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพัทลุง สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพัทลุง สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดพัทลุง สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬา

จังหวัดพัทลุง สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดพัทลุง สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง สำนักงานพาณิชย์จังหวัดพัทลุง สำนักงานแรงงานจังหวัดพัทลุง สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพัทลุง สำนักงานประมงจังหวัดพัทลุง สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพัทลุง สำนักงานสหกรณ์จังหวัดพัทลุง สำนักงานจัดหางานจังหวัดพัทลุง สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดพัทลุง สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดพัทลุง สำนักงานสถิติจังหวัดพัทลุง สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) สำนักงานภาคใต้ต้องการบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง หอการค้าจังหวัดพัทลุง สมาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุง และขบวนการองค์กรชุมชนจังหวัดพัทลุง

การบูรณาการขับเคลื่อนแก้จนในภาพรวมของจังหวัดพัทลุงโดยใช้กลไกศูนย์อำนวยการปฏิบัติการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดพัทลุง (ศจพ.จ.) รูปแบบ **“พัทลุงโมเดล”** คนจนเป้าหมายในพัทลุง จาก TPMAP มีจำนวน 14,342 คน 11 อำเภอ อำเภอคนจนเป้าหมายสูงสุดคือ อำเภอปากพะยูน (20.1%), เมืองพัทลุง (19.9%), ควนขนุน (16.2%), ป่าพะยอม (9.0%) กงหรา (8.9%) ป่าบอน (7.4%) บางแก้ว (7.1%) ตะโหมด (5.1%) ศรีนครินทร์ (3.5%) เขาชัยสน (1.7%) และศรีบรรพต (1.1%) ตามลำดับ โดยฐานข้อมูล TPMAP ได้พิจารณาความยากจนออกเป็น 5 มิติ ได้แก่ 1) ด้านสุขภาพ 2) ด้านความเป็นอยู่ 3) ด้านการศึกษา 4) ด้านรายได้ และ 5) ด้านการเข้าถึงบริการภาครัฐ คนจนเป้าหมายในจังหวัดพัทลุงส่วนใหญ่เป็นคนจนด้านการศึกษาจำนวน 7,677 คน รองลงมาคือ คนจนด้านรายได้จำนวน 4,693 คน คนจนด้านความเป็นอยู่จำนวน 2,144 คน คนจนด้านสุขภาพจำนวน 1,231 คน และคนจนด้านการเข้าถึงบริการภาครัฐจำนวน 4 คน ตามลำดับ **โครงการวิจัยนี้มีคำถามวิจัยคือ** 1) คนจนในจังหวัดพัทลุงอยู่ที่ไหน ทำไมถึงจน และจะมีวิธีการแก้ไขปัญหาความยากจนที่เชื่อมโยงกับภาคี ต่าง ๆ อย่างไร 2) ระบบและกลไกการแก้ปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืนจะเป็นอย่างไร และ 3) ระบบสร้างการเรียนรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีพได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืนอย่างไร **และมีวัตถุประสงค์คือ** 1) เพื่อค้นหาและสอบทานเพื่อช่วยเหลือคนจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำ 2) พัฒนาระบบข้อมูลขนาดใหญ่เพื่อสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาหนี้สินภาคครัวเรือนจากการประกอบอาชีพและดำรงชีวิต 3) วิเคราะห์รูปแบบของปัญหาคนจนกลุ่มเป้าหมายและจัดทำระบบส่งต่อความช่วยเหลือไปยังภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง 4) พัฒนาโมเดลการจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพและเพิ่มทักษะการดำรงชีวิตเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนในคนจนกลุ่มเป้าหมายของจังหวัดพัทลุง โดยนำร่อง 3 อำเภอที่มีการกระจุกตัวของคนจนสูงที่สุด 5) สังเคราะห์ภาพรวมและจัดทำเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเชื่อมโยงกับแผนจังหวัดพัทลุงและนำเข้าสู่การขับเคลื่อนเป็นการพัฒนายุทธศาสตร์ของจังหวัดพัทลุง

ผลจากการค้นหาและสอบทานคนจนในพื้นที่ จังหวัดพัทลุง โดยใช้รายชื่อคนจนตั้งต้นจากฐานข้อมูลระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analytics Platform: TPMAP) จำนวน 13,902 ครัวเรือน (คนจนรวมทุกครัวเรือนจำนวน 14,342 คน) **ทีมวิจัยได้ทำการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลครบทั้ง 11 อำเภอ คิดเป็น 100% ของพื้นที่จังหวัดพัทลุง** โดยจากรายชื่อตั้งต้นของฐานข้อมูล TPMAP จำนวน 14,342 นั้นสามารถเก็บข้อมูลได้จำนวน 9,704 ครัวเรือน คิดเป็น 68% ร่วมกับการเก็บข้อมูลครัวเรือนรายใหม่ (Add on) ที่ไม่ได้มีชื่ออยู่ในฐานข้อมูล TPMAP จากผู้นำชุมชนร่วมกับผู้เก็บข้อมูลในพื้นที่ จำนวน 4,508 ครัวเรือน คิดเป็น 32% **รวมข้อมูลจำนวนครัวเรือนที่บันทึกลงในระบบฐานข้อมูลครัวเรือนยากจนแล้วจำนวน 14,212 ครัวเรือน (คนจนรวมทุกครัวเรือนจำนวน 59,495 คน)** และมีผลลัพธ์ของระดับทุนศักยภาพการดำรงชีพ 5 ด้านของจังหวัดพัทลุงมีรายละเอียดดังนี้ **ทุนมนุษย์ มีระดับคะแนน 1.85** อยู่ในกลุ่มอยู่ยาก **ทุนกายภาพ มีระดับคะแนน 2.77** อยู่ในกลุ่มพอได้ **ทุนทางเศรษฐกิจมี**

ระดับคะแนน 2.20 อยู่ในกลุ่มอยู่ยาก **ทุนทรัพยากรธรรมชาติมีระดับคะแนน 2.72** อยู่ในกลุ่มอยู่พอได้ และ **ทุนทางสังคมมีระดับคะแนน 1.53** อยู่ในกลุ่มอยู่ลำบาก จากนั้นได้มีการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการส่งต่อความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยซ่อมแซมบ้านเรือนและช่วยเหลือผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียงและผู้พิการ 9,673 ครอบครัว

การพัฒนาฐานทุนดำรงชีพสำหรับคนจนกลุ่มเป้าหมายในรูปแบบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ “กระจุดแก๊จน” โดยการสนับสนุนของวิสาหกิจชุมชนกระจุดวรรณร่วมกับอาจารย์มหาวิทยาลัยทักษิณ และการเพิ่มทุนธรรมชาติ ด้วยการจัดทำแปลงกระจุดต้นแบบ โดยความร่วมมือกับศูนย์วิจัยพัฒนาการเกษตรพัทลุง ทำให้สามารถเพิ่มฐานทุนดำรงชีพด้านทุนมนุษย์ ทุนเศรษฐกิจ ทุนสังคม และทุนธรรมชาติ ซึ่งเป็นกลยุทธ์การดำรงชีพที่นำไปสู่ผลลัพธ์การดำรงชีพ ของ “โมเดลกระจุดแก๊จน (OM)” การพัฒนากลไกเชิงสถาบัน การสร้างโมเดล “กระจุดแก๊จน” ได้ดำเนินการควบคู่กันไป 3 ส่วนหลัก ๆ คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อยกระดับฐานทุนดำรงชีพ ด้านทุนมนุษย์ ทุนเศรษฐกิจ และทุนสังคม ให้แก่คนจนกลุ่มเป้าหมายตำบลทะเลน้อย จำนวน 40 ครอบครัว การเพิ่มทุนธรรมชาติด้วยการนำร่องจัดทำแปลงกระจุดต้นแบบ และการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและภาคีที่เกี่ยวข้องด้วยวิธีการเดินเข้าหา พบปะพูดคุย และร่วมประชุมเพื่อช่วยกันแก้ปัญหาคนจน ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ไปจนถึงปลายน้ำ จนสามารถพัฒนากลไกเชิงสถาบันในปีที่ 1 ได้

การประเมินผลตอบแทนจากการลงทุนทางสังคมในงานวิจัยฉบับนี้ คณะผู้วิจัยได้ใช้แนวทางการประเมินผลกระทบทางสังคมแบบผสม (Mixed Evaluation) ที่คำนึงผลกระทบทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากงานวิจัย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2565 ถึง พ.ศ. 2569 การประเมินผลตอบแทนจากการลงทุน (SROI) ถูกเลือกมาใช้เป็นเครื่องมือหลักในการวิเคราะห์ความคุ้มค่าของโครงการ การเก็บข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมในงานวิจัยฉบับนี้ได้ใช้วิธีการที่หลากหลาย ได้แก่ 1) การสำรวจเก็บข้อมูลพื้นฐานจากกลุ่มคนจนเป้าหมาย (Online Survey) 2) การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้มีส่วนได้เสีย (In dept interview) 3) การสนทนากลุ่มเล็ก (Small group discussion) คณะผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงคุณภาพและเชิงปริมาณในการคาดการณ์ผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้น นอกจากนี้การวิเคราะห์มูลค่าทางการเงินของผลลัพธ์ทางสังคมในบางข้อเกิดจากการตั้งสมมติฐานทางการเงินของคณะผู้วิจัย การประเมินผลกระทบทางสังคมในงานวิจัยฉบับนี้เน้นการมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระหว่างการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคม คณะผู้วิจัยมีการสอบทานวิธีการประเมินร่วมกันจากเพื่อป้องกันการอ้างผลประโยชน์ที่เกินจริง (Overclaimed benefit) โดยการพิจารณากรณีฐาน (Base case scenario) ที่อาจมีความเกี่ยวข้องในการประเมินผลกระทบทางสังคม และการประมาณมูลค่าทางการเงินของผลประโยชน์ด้านต่างๆ จะใช้การประมาณค่าผลประโยชน์แบบต่ำสุด (Minimum Claim)

ผลการประเมินแสดงให้เห็นว่าผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการในระหว่างปี พ.ศ. 2565 ถึง พ.ศ. 2569 มีทั้งหมด 4 มิติ โดยสามารถเรียงลำดับผลกระทบจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ 1) เพิ่มทุนมนุษย์คิดเป็นมูลค่าเท่ากับ 3,016,227 บาท 2) เพิ่มทุนทางเศรษฐกิจคิดเป็นมูลค่าเท่ากับ 2,320,215 บาท 3) เพิ่มทุนทางสังคมคิดเป็นมูลค่าเท่ากับ 1,695,805 บาท และ 4) เพิ่มทุนทางธรรมชาติคิดเป็นมูลค่าเท่ากับ 236,000 บาท จะเห็นได้ว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งหมดมีมูลค่าทางการเงินเท่ากับ 7,268,248 บาท ซึ่งหากนำมาปรับด้วยอัตราคิดลดร้อยละ 1.38 (อัตราผลตอบแทนพันธบัตรระยะยาวอายุ 5 ปี) จะทำให้ได้มูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์โครงการที่หักกรณีฐานแล้ว (Present Value) เท่ากับ 7,062,421 บาท ในส่วนของเงินลงทุนทั้งหมดที่ใช้ในการดำเนินงานโครงการวิจัยปฏิบัติการกระจุดแก๊จนเท่ากับ 2,220,000 บาท ดังนั้นมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV) ของโครงการนี้เท่ากับ 4,842,421 บาท นอกจากนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า อัตราผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนมีค่าเท่ากับ 3.18 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเงินลงทุนที่

ใช้ในโครงการปฏิบัติการกระจุกแค้นนี้มีความคุ้มค่า เนื่องจาก มีค่ามากกว่า 1 โดยค่า SROI เท่ากับ 3.18 สามารถตีความหมายได้ว่า ทุกเงินลงทุน 1 บาทที่ลงทุนไปในโครงการวิจัยจะได้รับผลตอบแทนกลับมาเท่ากับ 3.18 บาท สำหรับการประเมินระยะเวลาคืนทุนแบบปรับมูลค่าเงินปัจจุบัน (Discounted payback period) พบว่าการลงทุนในโครงการวิจัยนี้สามารถคืนทุนภายใน 1.7 ปี หรือ ประมาณ 1 ปี 8 เดือน

คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอเชิงนโยบายต่อแนวทางการขับเคลื่อนการแก้ปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืนของจังหวัดพัทลุง ที่วิเคราะห์ตามความสอดคล้องจากแผน 4 ระดับที่ใช้กำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาแผนจังหวัดพัทลุง 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ตามภาพประกอบที่ 7-1 ได้แก่ **แผนระดับ 1 ยุทธศาสตร์ชาติ** ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม **แผนระดับ 2** ประกอบด้วย 1) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น พลังทางสังคม 2) แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม 3) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และ 4) นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ **แผนระดับ 3 แผนพัฒนาภาคใต้** และ **แผนการพัฒนาจังหวัดพัทลุง 5 ปี** ซึ่งเป็นกลไกสำคัญของ จังหวัดพัทลุงในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาล โดยแบ่งเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายแก้ปัญหาความยากจนระดับจังหวัด ได้แก่ 1) การพัฒนาฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ของครัวเรือนยากจนระดับจังหวัดพัทลุง 2) การสร้างกลยุทธการวิเคราะห์จัดกลุ่มแผนงานหรือโครงการการดำเนินการที่ซ้อนทับหรือหนุนเสริมกันอย่างเป็นระบบ การสร้างกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของครัวเรือนยากจนในพื้นที่ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาความยากจนกับภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ และภาคประชาชน 4) การกำหนดโครงการการแก้ปัญหาที่มีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีหรือโมเดลแค้นที่มีความเป็นเอกภาพตามบริบทพื้นที่ 5) การส่งเสริมและสร้างระบบสวัสดิการสังคมและการรวมกลุ่ม และ 6) การสร้างระบบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ และข้อเสนอเชิงนโยบายการแก้ปัญหาความยากจนระดับท้องถิ่น ได้แก่ 1) การสร้างเป้าหมายร่วมและความตระหนักในการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบยั่งยืน 2) การเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดตัวชี้วัดที่เหมาะสมกับแก้ปัญหาความยากจนของครัวเรือน และ 3) การให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินงานและประเมินผลในแผนพัฒนาจังหวัด

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ข
บทคัดย่อ	ค
Abstract	จ
บทสรุปผู้บริหาร	ช
สารบัญ	ฎ
สารบัญรูป	ฐ
สารบัญตาราง	ด
1. บทนำ	
1.1 ที่มาและความสำคัญ	1
1.2 คำถามวิจัย	1
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย	3
1.4 กรอบแนวคิดการวิจัย	3
1.5 ขอบเขตการวิจัย	4
1.6 ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบของงานวิจัย	6
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 สถานการณ์คนจนในประเทศไทยและจังหวัดพัทลุง	9
2.2 ปัญหาความยากจนของพื้นที่ภาคใต้	13
2.3 แนวทางการแก้ไขปัญหาความยากจนในจังหวัดพัทลุง	15
2.4 โมเดลแก้ไขความยากจนของประเทศจีน	22
2.5 กิจการเพื่อสังคม (SE: Social Enterprise)	22
2.6 การประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน	26
3. ระเบียบวิธีวิจัย	
3.1 สร้างกลไกการทำงานและความร่วมมือเพื่อค้นหาสอบถามข้อมูล	31
3.2 การกำหนดเป้าหมายคนจนและพื้นที่การทำงานในอำเภอนำร่อง	31

	หน้า
3.3 การพัฒนาศักยภาพของทีมคณะทำงานและเครื่องมือการวิจัย	32
3.4 การออกแบบแผนการดำเนินงาน	34
3.5 วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล	37
3.6 พัฒนาระบบการส่งต่อข้อมูลครัวเรือนยากจน	37
3.7 พัฒนาโมเดลหรือนวัตกรรมแก้จน	37
3.8 การส่งต่อกิจกรรมไปยังระดับหน่วยงานต่าง ๆ	38
3.9 สังเคราะห์ภาพรวมและเสนอเป็นข้อเสนอเชิงนโยบาย	38
3.10 แนวทางการประเมินโครงการผลตอบแทนจากการลงทุนทางสังคม (SROI)	38
บทที่ 4 ผลการค้นหาและสอบทานข้อมูลครัวเรือนยากจนระดับพื้นที่	
4.1 สร้างกลไกการทำงานและความร่วมมือเพื่อค้นหาสอบทานข้อมูล	41
4.2 ปฏิบัติการค้นหาและสอบทานข้อมูลครัวเรือนยากจนระดับพื้นที่	51
4.3 ผลการค้นหาและสอบทานข้อมูลครัวเรือนยากจนระดับพื้นที่	55
4.4 วิเคราะห์ทุนการดำรงชีพ 5 มิติของคนจนเป้าหมาย	60
4.5 การตรวจสอบข้อมูล Inclusion Error และ Exclusion Error	80
4.6 ผลการส่งต่อข้อมูลเพื่อให้ความช่วยเหลือคนจนเป้าหมาย	82
บทที่ 5 ปฏิบัติการแก้จนจังหวัดพัทลุง – จากข้อมูลสู่การสร้างโมเดลแก้จนแบบมีส่วนร่วมและกระบวนการเสริมพลัง	
5.1 ก่อนจะเป็นโมเดลแก้จน	87
5.2 กระจุดแก้จน จังหวัดพัทลุง -ปฏิบัติการสานพลัง สร้างรายได้ กระจายโอกาส	94
5.3 การประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (SROI)	107
5.4 จากพลังข้อมูลสู่ความร่วมมือสร้างโมเดลแก้จนแบบมีส่วนร่วมด้วยกระบวนการเสริมพลัง	153
บทที่ 6 กระบวนการสื่อสารสาธารณะ	
6.1 ความยากจน: ความหมาย ประสพการณ์ และรูปธรรมแก้จนจากพื้นที่พัทลุง	155
6.2 ปฏิบัติการแก้จนจังหวัดพัทลุง-จากข้อมูลสู่การสร้างโมเดลแก้จนแบบมีส่วนร่วมและกระบวนการเสริมพลัง	160
6.3 จาก Lenoir Craft Phatthalung สู่การสร้างพลัง สร้างรายได้ กระจายโอกาส	163
6.4 การสื่อสารของโครงการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาคความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำจังหวัดพัทลุงสู่สาธารณะ	166
บทที่ 7 สรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	
6.1 สรุปผลการศึกษา	171
6.5 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	175
เอกสารอ้างอิง	181

รูปที่

หน้า

1-1	กรอบแนวคิดการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำเชิงกระบวนการ	6
2-1	ข้อมูลผู้ลงทะเบียนสวัสดิการแห่งรัฐจากกระทรวงการคลัง	10
2-2	จำนวนคนจนเป้าหมายระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (TPMAP) ของประเทศไทยและจังหวัดพัทลุง ปี 2562	10
2-3	จัดแบ่งกลุ่มจำนวนคนจนเป้าหมายระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (TPMAP) จังหวัดพัทลุง ปี 2562	12
2-4	จำแนกคนจนเป้าหมายออกเป็น 5 มิติ (ด้านสุขภาพ ด้านความเป็นอยู่ ด้านการศึกษา ด้านรายได้และด้านการเข้าถึงบริการรัฐ) จังหวัดพัทลุง ปี 2562	13
2-5	จำแนกคนจนเป้าหมายออกเป็น 5 มิติ (ด้านสุขภาพ ด้านความเป็นอยู่ ด้านการศึกษา ด้านรายได้และด้านการเข้าถึงบริการรัฐ) ระดับอำเภอของจังหวัดพัทลุง ปี 2562	13
2-6	แผนผังเชื่อมโยงสาเหตุ/ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากปัญหาความยากจน	15
2-7	การพัฒนากลไกการแก้ไขปัญหาคนจนภายใต้โครงการ TSU2T	18
2-8	ขั้นตอนในการประเมินผลตอบแทนทางสังคม	27
2-9	ห่วงโซ่ผลลัพธ์ (สฤณี อาชวานันทกุล, 2562)	28
3-1	สรุปขั้นตอนการดำเนินงานของโครงการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำในจังหวัดพัทลุง	30
3-2	ใบรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยในคน มหาวิทยาลัยทักษิณ	34
3-3	กระบวนการค้นหาและสอบทานข้อมูลครัวเรือนยากจนเป้าหมาย	35
3-4	สื่อเพื่อใช้สำหรับอบรมการใช้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลกับทีมสำรวจข้อมูล	36
3-5	บรรยากาศการอบรมการใช้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลกับทีมสำรวจข้อมูล	36
4-1	การสร้างกลไกความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัดพัทลุง	44
4-2	พิธีลงนามความร่วมมือการพัฒนาเชิงพื้นที่และการแก้ไขปัญหาความยากจนจังหวัดพัทลุง ระหว่างมหาวิทยาลัยทักษิณและภาคีความร่วมมือภายใต้โครงการการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำในจังหวัดพัทลุง	46

หน้า

4-3	บรรยากาศระบบออนไลน์ในพิธีลงนามบันทึกความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยทักษิณ และหน่วยงานภาคีเครือข่ายร่วมมือกับ 24 หน่วยงาน ภายใต้โครงการการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำในจังหวัดพัทลุง	48
4-4	บรรยายพิเศษเรื่องการบูรณาการความร่วมมือและการขับเคลื่อนโครงการการวิจัยฯ โดย ดร.กิตติ สัจจาวัฒนา ผู้อำนวยการหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.)	49
4-5	เสวนาในประเด็นเรื่อง “บทเรียนและประสบการณ์การทำงานพัฒนาและการแก้ไขปัญหาความยากจนจังหวัดพัทลุง”	50
4-6	นำเสนอภาพรวม และแนะนำทีมคณะทำงานโครงการวิจัยฯ	50
4-7	สร้างชุดประสบการณ์ในการวางแผนปฏิบัติการสำรวจข้อมูลและตรวจสอบรายชื่อคนจน และครัวเรือนเป้าหมายระดับพื้นที่	52

4-8	สร้างกลไกและความร่วมมือเพื่อค้นหาและสอบทานครัวเรือนยากจนระดับพื้นที่	53
4-9	จัดตั้งกลุ่มไลน์เพื่อเป็นช่องทางในการสื่อสารกันระหว่างทีมเก็บข้อมูลและคณะผู้วิจัย	54
4-10	จัดแบ่งกลุ่มจำนวนคนจนเป้าหมายระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (TPMAP) จังหวัดพัทลุง ปี 2562	58
4-11	ผลการค้นหาและสอบทานครัวเรือนยากจนของจังหวัดพัทลุง ปี 2564 จากระบบ PPPconnect (ข้อมูล ณ วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2565)	59
4-12	การเปรียบเทียบสัดส่วนระหว่างจำนวนครัวเรือนยากจนจากฐานข้อมูล TPMAP และรายชื่อใหม่แยกตามอำเภอ	60
4-13	แสดงสถานะของแบบสอบถามในระบบ livingonnewpace.com (ข้อมูลวันที่ 20 พฤษภาคม 2565)	61
4-14	ระดับทุนศักยภาพการดำรงชีพ 5 ด้านของครัวเรือนจังหวัดพัทลุง	61
4-15	ระดับทุนศักยภาพการดำรงชีพ 5 ด้านของครัวเรือนจังหวัดพัทลุง	62
4-16	ค่าเฉลี่ยศักยภาพทุน 5 ด้านของครัวเรือนยากจนของอำเภอเมืองพัทลุง	64
4-17	ค่าเฉลี่ยศักยภาพทุน 5 ด้านของครัวเรือนยากจนของอำเภอควนขนุน	66
4-18	ค่าเฉลี่ยศักยภาพทุน 5 ด้านของครัวเรือนยากจนของอำเภอกงหรา	67
4-19	ค่าเฉลี่ยศักยภาพทุน 5 ด้านของครัวเรือนยากจนของอำเภอตะโหมด	69
4-20	ค่าเฉลี่ยศักยภาพทุน 5 ด้านของครัวเรือนยากจนของอำเภอเขาชัยสน	70
4-21	ค่าเฉลี่ยศักยภาพทุน 5 ด้านของครัวเรือนยากจนของอำเภอปากพะยูน	72
4-22	ค่าเฉลี่ยศักยภาพทุน 5 ด้านของครัวเรือนยากจนของอำเภอศรีบรรพต	73
4-23	ค่าเฉลี่ยศักยภาพทุน 5 ด้านของครัวเรือนยากจนของอำเภอป่าบอน	75
4-24	ค่าเฉลี่ยศักยภาพทุน 5 ด้านของครัวเรือนยากจนของอำเภอบางแก้ว	76
4-25	ค่าเฉลี่ยศักยภาพทุน 5 ด้านของครัวเรือนยากจนของอำเภอป่าพะยอม	78
หน้า		
4-26	ค่าเฉลี่ยศักยภาพทุน 5 ด้านของครัวเรือนยากจนของอำเภอศรีนครินทร์	79
4-27	แผนภูมิแสดงร้อยละ Inclusion Error แยกตามอำเภอ	82
4-28	ตัวอย่างสภาพครัวเรือนที่ส่งต่อการให้ความช่วยเหลือแก่สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน	83
4-29	การร่วมประชุมหารือ การบูรณาการ ข้อมูลครัวเรือนยากจนกับ พม.จ. พัทลุง	83
4-30	แสดงภาพรวมการส่งต่อข้อมูลเพื่อรับความช่วยเหลือจากหน่วยงาน	84
4-31	การส่งต่อความช่วยเหลือการขอรับรถเข็นวีลแชร์ วอร์คเกอร์ และไม้ค้ำยันไปยังมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง	85
5-1	คะแนนด้านทุนกายภาพ ทุนธรรมชาติ ทุนเศรษฐกิจ ทุนมนุษย์ และทุนสังคม ในพื้นที่แต่ละตำบล อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง	87
5-2	ทีมสร้างโมเดลแก้จน (OM) ประชุมร่วมกับผู้นำชุมชนระดับหมู่บ้าน ตำบลทะเลน้อย	90
5-3	การประชุมร่วมกับกลุ่มคนจนเป้าหมายก่อนเริ่มปฏิบัติการสร้างโมเดลแก้จน (OM)	92
5-4	ทีมสร้างโมเดลแก้จน (OM) ประชุมร่วมกับกระจัดวรรณีในการดำเนินโครงการการส่งเสริมกระจัดเพื่อเพิ่มรายได้คนจนทะเลน้อย จ.พัทลุง	93
5-5	กลยุทธ์การดำรงชีพที่เป็นอยู่เดิมของคนจนกลุ่มเป้าหมายตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง	94

5-6	เนื้อหาฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ “กระจุดแก๊จน”	95
5-7	การสร้างแบรนด์ การออกแบบโลโก้	96
5-8	ตราสัญลักษณ์วิสาหกิจชุมชน “เลน้อยคราฟ” (Lenoi craft)	97
5-9	การเรียนรู้เชิงปฏิบัติการสร้างคอนเทนต์โลโก้เลน้อยคราฟและผลิตภัณฑ์กระจุด	97
5-10	การออกแบบผลิตภัณฑ์	98
5-11	การสานและการขึ้นรูป	99
5-12	การย้อมสีธรรมชาติ	100
5-13	การปักกลาย	100
5-14	การเสวนาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ปฏิบัติการ “กระจุดแก๊จน”	101
5-15	การนำผลิตภัณฑ์กระจุดสู่ห้างเอ็มควอเทียร์ เขตสุขุมวิท กรุงเทพมหานคร	102
5-16	ทีมโมเดลแก๊จนประชุมร่วมกับชุมชนและเครือข่าย ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7 ตำบลทะเลน้อย	103
5-17	นักวิจัยจากศูนย์วิจัยพัฒนาการเกษตรพัทลุง ทีมโมเดลแก๊จน และวิสาหกิจชุมชนบ้านหัวป่าเขียว และเยาวชนของหมู่บ้านช่วยกันปลูกกระจุดในแปลงกระจุดต้นแบบ บริเวณศูนย์ศิลปาชีพ บ้านหัวป่าเขียว หมู่ 7 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง	104
5-18	กลยุทธ์การตลาดดิจิทัล “โมเดลกระจุดแก๊จน (OM)”	105
5-19	ผลลัพธ์การตลาดดิจิทัล “โมเดลกระจุดแก๊จน (OM)”	105
		หน้า
5-20	กลไกความร่วมมือเชิงสถาบันระดับต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ	106
5-21	เสื่อถลายเลน้อยและกระเป๋าสายปักมโนราห์	127
5-22	จำนวนยอดติดตามเพจเลน้อยคราฟท์	144
5-23	ค่าโฆษณาที่ใช้ในการโปรโมทเพจเลน้อยคราฟท์	145
5-24	โมเดลแก๊จน (OM) “พลังข้อมูลสู่ความร่วมมือสร้างโมเดลแก๊จนแบบมีส่วนร่วมด้วยกระบวนการเสริมพลัง”	154
6-1	บรรยากาศการจัดเวทีสื่อสารสาธารณะความยากจน: ความหมาย ประสบการณ์ และรูปธรรมแก๊จนจากพื้นที่พัทลุง	159
6-2	บรรยากาศการจัดเวทีสื่อสารสาธารณะปฏิบัติการแก๊จนจังหวัดพัทลุง-จากข้อมูลสู่การสร้างโมเดลแก๊จนแบบมีส่วนร่วมและกระบวนการเสริมพลัง	163
6-3	บรรยากาศการจัดเวทีสื่อสารสาธารณะจาก Lenoi Craft Phatthalung สู่การสร้างพลังสร้างรายได้ กระจายโอกาส	165
6-4	เพจบน Facebook ชื่อว่า งานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาความยากจน จ.พัทลุง	166
6-5	เพจบน Facebook ของหน่วยบริหารและจัดการทุน บพท. ด้านการพัฒนาระดับพื้นที่	167
6-6	เพจบน Facebook ระดับชุมชนของมหาวิทยาลัย	167
6-7	สื่อสารผ่านช่องทางรายการวิทยุ	168
6-8	การเผยแพร่กิจกรรมโครงการวิจัยสู่สาธารณชนผ่านแหล่งสงขลาไฟกัส	169
6-9	การเผยแพร่กิจกรรมโครงการวิจัยสู่สาธารณชนผ่านแหล่งศูนย์ข่าวชาวบ้านนิวส์	169
6-10	การเผยแพร่กิจกรรมโครงการวิจัยสู่สาธารณชนผ่าน MGRonline ข่าวภาคใต้	170
6-11	การเผยแพร่กิจกรรมโครงการวิจัยสู่สาธารณชนผ่านหน่วยงานภาคีความร่วมมือ	170

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า	
1-1	พื้นที่อำเภอการวิจัยเป้าหมายเพื่อทำโมเดลแก๊จนของจังหวัดพัทลุง	4
1-2	ผลผลิต ผลลัพธ์ ผลกระทบที่สำคัญของงานวิจัย และนวัตกรรมของโครงการวิจัยที่สอดคล้อง กับ OKR ของแผนงานสำคัญ	6
2-1	สถานการณ์ภาพรวมคนจนในจังหวัดพัทลุง ปี 2562	11
4-1	จำนวนคนจนเป้าหมายตั้งต้นในจังหวัดพัทลุงจากฐานข้อมูล TPMAP ปี 2562	57
4-2	แสดงข้อมูลครัวเรือนยากจนและจำนวนคนจนแยกตามพื้นที่อำเภอของจังหวัดพัทลุงจากการดำเนินงานโครงการวิจัยในปีที่ 1	60
4-3	การแปลความบริบทพื้นที่ตามระดับคะแนนทุนศักยภาพการดำรงชีพ 5 ด้านของจังหวัดพัทลุง	62
4-4	จำนวนครัวเรือนยากจนแยกตามประเภทฐานทุนศักยภาพการดำรงชีพ 5 ด้านของจังหวัดพัทลุง	63
4-5	การแปลความบริบทพื้นที่ตามระดับคะแนนทุนศักยภาพการดำรงชีพ 5 ด้านของอำเภอเมืองพัทลุง	65
4-6	จำนวนครัวเรือนยากจนแยกตามประเภทฐานทุนศักยภาพการดำรงชีพ 5 ด้านของอำเภอเมืองพัทลุง	65
4-7	การแปลความบริบทพื้นที่ตามระดับคะแนนทุนศักยภาพการดำรงชีพ 5 ด้านอำเภอควนขนุน	66
4-8	จำนวนครัวเรือนยากจนแยกตามประเภทฐานทุนศักยภาพการดำรงชีพ 5 ด้านอำเภอควนขนุน	67

ตารางที่

หน้า

4-9	การแปลความบริบทพื้นที่ตามระดับคะแนนทัศนศึกษาการดำรงชีพ 5 ด้าน อำเภอองครักษ์	67
4-10	จำนวนครัวเรือนยากจนแยกตามประเภทฐานทัศนศึกษาการดำรงชีพ 5 ด้าน อำเภอองครักษ์	68
4-11	การแปลความบริบทพื้นที่ตามระดับคะแนนทัศนศึกษาการดำรงชีพ 5 ด้าน อำเภอตะโหมด	69
4-12	จำนวนครัวเรือนยากจนแยกตามประเภทฐานทัศนศึกษาการดำรงชีพ 5 ด้าน อำเภอตะโหมด	70
4-13	การแปลความบริบทพื้นที่ตามระดับคะแนนทัศนศึกษาการดำรงชีพ 5 ด้าน อำเภอเขาชัยสน	70
4-14	จำนวนครัวเรือนยากจนแยกตามประเภทฐานทัศนศึกษาการดำรงชีพ 5 ด้าน อำเภอเขาชัยสน	71
4-15	การแปลความบริบทพื้นที่ตามระดับคะแนนทัศนศึกษาการดำรงชีพ 5 ด้าน อำเภอปากพะยูน	72
4-16	จำนวนครัวเรือนยากจนแยกตามประเภทฐานทัศนศึกษาการดำรงชีพ 5 ด้าน อำเภอปากพะยูน	73
4-17	การแปลความบริบทพื้นที่ตามระดับคะแนนทัศนศึกษาการดำรงชีพ 5 ด้าน อำเภอศรีบรรพต	73
4-18	จำนวนครัวเรือนยากจนแยกตามประเภทฐานทัศนศึกษาการดำรงชีพ 5 ด้าน อำเภอศรีบรรพต	74
4-19	การแปลความบริบทพื้นที่ตามระดับคะแนนทัศนศึกษาการดำรงชีพ 5 ด้าน อำเภอป่าบอน	75
4-20	จำนวนครัวเรือนยากจนแยกตามประเภทฐานทัศนศึกษาการดำรงชีพ 5 ด้าน อำเภอป่าบอน	76
4-21	การแปลความบริบทพื้นที่ตามระดับคะแนนทัศนศึกษาการดำรงชีพ 5 ด้าน ของอำเภอบางแก้ว	76
4-22	จำนวนครัวเรือนยากจนแยกตามประเภทฐานทัศนศึกษาการดำรงชีพ 5 ด้าน อำเภอบางแก้ว	77
4-23	การแปลความบริบทพื้นที่ตามระดับคะแนนทัศนศึกษาการดำรงชีพ 5 ด้าน อำเภอป่าพะยอม	78
4-24	จำนวนครัวเรือนยากจนแยกตามประเภทฐานทัศนศึกษาการดำรงชีพ 5 ด้าน อำเภอป่าพะยอม	79
4-25	การแปลความบริบทพื้นที่ตามระดับคะแนนทัศนศึกษาการดำรงชีพ 5 ด้าน อำเภอศรีนครินทร์	79
4-26	จำนวนครัวเรือนยากจนแยกตามประเภทฐานทัศนศึกษาการดำรงชีพ 5 ด้าน อำเภอศรีนครินทร์	80
4-27	แสดงตารางสรุปจำนวนคนจนจริงจำแนกตามรายอำเภอ ปี 2564	81

ตารางที่

หน้า

4-28	ผลการส่งต่อความช่วยเหลือไปยังพื้นที่ของจังหวัดพัทลุง	86
5-1	สรุปลำดับคะแนนฐานทุนดำรงชีพ 5 ด้าน ในแต่ละตำบล อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง	88
5-2	คำอธิบายที่แสดงให้เห็นว่าตำบลทะเลน้อยมีคะแนนฐานทุนดำรงชีพต่ำสุด	88
5-3	จำนวนคนจนตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ที่เข้าร่วมโครงการ	91
5-4	ขอบเขตการประเมินของโครงการ	107
5-5	การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลกระทบทางสังคม	108
5-6	ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงของการดำเนินงานโครงการ	110
5-7	แผนภาพผลกระทบของการโครงการวิจัย	111
5-8	ตัวชี้วัดและวิธีการประเมินมูลค่าสำหรับตัวชี้วัดที่กำหนด	113
5-9	กรณีฐานที่พิจารณาในแต่ละตัวชี้วัด	115
5-10	ต้นทุนในการซื้อกระจุตต่อปีที่ลดลงจำแนกตามประเภทการเก็บเกี่ยวกระจุต	119
5-11	มูลค่าปัจจุบันสุทธิและความคุ้มค่าในการปลูกและเก็บเกี่ยวกระจุตจำแนกตามชนิด	122
5-12	งานแสดงสินค้าที่วิสาหกิจชุมชนมีโอกาสในการแสดงสินค้า	123
5-13	มูลค่าการออกบูธระดับประเทศ	125
5-14	มูลค่าการสนับสนุนการจัดทำโครงการจากภาครัฐที่กลุ่มวิสาหกิจได้รับ	126
5-14	มูลค่าการสนับสนุนการจัดทำโครงการจากภาครัฐที่กลุ่มวิสาหกิจได้รับ	127
5-15	มูลค่าความเต็มใจในการได้สิทธิ์ผลิต กระเป๋าลายปักมโนราห์และเสื้อลายเล็น้อย	
5-16	ตัวอย่างการคำนวณค่าเฉลี่ยอัตราส่วนความรู้ที่เพิ่มขึ้นในเรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์	129
5-17	การคำนวณผลตอบแทนทางการเงินความรู้ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์กระจุต	130
5-18	ค่าตอบแทนทักษะการแปรรูปผลิตภัณฑ์กระเป๋าลายปักตามความเชี่ยวชาญ	131
5-19	ค่าเฉลี่ยค่าตอบแทนที่เพิ่มขึ้นจากการพัฒนาทักษะต่อผลผลิต (ยกตัวอย่างทักษะการปัก)	131
5-20	การคำนวณปริมาณกระเป๋าลายปักที่จะต้องผ่านในแต่ละกระบวนการแปรรูป	132
5-21	ผลตอบแทนทางการเงินจากการพัฒนาทักษะในปีที่ 2	133
5-22	ผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้นต่อปีจากการพัฒนาความสามารถทางการตรวจสอบคุณภาพ	133
5-23	ผลตอบแทนความสามารถในการเป็นวิทยากรของผู้เข้าอบรมในเรื่องการแปรรูป	134
5-24	การประเมินมูลค่าทางการเงินของความสามัคคี	135
5-25	ตัวอย่างการคำนวณค่าเฉลี่ยอัตราส่วนความรู้ที่เพิ่มขึ้นในเรื่องการตลาด	136
5-26	การคำนวณผลตอบแทนทางการเงินความรู้ด้านการตลาด	137
5-27	การคำนวณผลตอบแทนทักษะการขายสดออนไลน์ในปีที่ 2-5 หลังการฝึกอบรม	138
5-28	การคำนวณผลตอบแทนการเป็นวิทยากรด้านการตลาด	139
5-29	การคำนวณผลตอบแทนจากรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากโครงการ	140
5-30	การคำนวณรายได้ที่เกิดจากการขายผลิตภัณฑ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในปีที่ 2	141
5-31	กำไรจากยอดขายผลิตภัณฑ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในปีที่ 2	141
5-32	รายได้ต่อเดือนของผู้เข้าอบรมก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ	142
5-33	การคำนวณมูลค่าทางการเงินจากยอดผู้ติดตามในเพจเส่น้อยคราฟท์	146
5-34	การสำรวจราคาตลาดสำหรับการสร้าง logo สำหรับ 1 ชิ้นงาน	147
5-35	สรุปผลมูลค่าตอบแทนทางสังคมแต่ละตัวชี้วัดของโครงการ	148

ตารางที่	หน้า	
5-36	สรุปผลตอบแทนทางสังคมจำแนกตามทุนเศรษฐกิจ ทุนมนุษย์ ทุนสังคม และทุนธรรมชาติ	149
5-37	เงินลงทุนของโครงการจำแนกตามลักษณะการใช้จ่าย	151
5-38	การวิเคราะห์มูลค่าปัจจุบัน มูลค่าปัจจุบันสุทธิ และ อัตราผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน	152
7.1	สรุปผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้นจากงานวิจัย	172

เอกสารฉบับนี้ได้รับการขออนุญาต
และเผยแพร่ผลงานวิจัย
โดย หน่วย บพท.

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของโครงการ

ปัญหาความยากจนยังคงเป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญของประเทศไทยมาหลายทศวรรษในการยกระดับการพัฒนาประเทศให้ประชาชนมีรายได้สูงขึ้นและแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำอย่างยั่งยืน ถึงแม้ว่าจากรายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและเหลื่อมล้ำของประเทศไทยปี 2562 พบว่า สถานการณ์ความยากจนในปี 2562 ปรับตัวทิศทางที่ดีขึ้น โดยสัดส่วนคนจนลดลงจากร้อยละ 9.85 ในปี 2561 มาอยู่ที่ร้อยละ 6.24 ในปี 2562 หรือมีคนจนจำนวน 4.3 ล้านคน ลดลงจาก 6.7 ล้านคนในปีก่อนหน้า ซึ่งเป็นผลจากการขยายตัวของเศรษฐกิจและการขยายมาตรการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยภายใต้โครงการต่าง ๆ ของภาครัฐ เช่น โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โครงการสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐ เป็นต้น (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2563)

แม้สัดส่วนคนจนในปี 2562 จะมีแนวโน้มลดลง แต่สำหรับสังคมไทยแล้วการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำและการสร้างความเป็นธรรมนับว่ายังประสบปัญหาท้าทายในหลายมิติ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564) ประกอบกับในปี 2563 ประเทศไทยประสบกับภาวะวิกฤติในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและการจ้างงานเป็นวงกว้างและยังมีความไม่แน่นอนว่าการแพร่ระบาดจะต่อเนื่องยาวนานแค่ไหน จากสถานการณ์ดังกล่าวอาจส่งผลให้จำนวนประชากรยากจนเพิ่มขึ้นและการจัดการในการลดความยากจนของประเทศไทยยากขึ้นตามมาด้วย จากปัญหาดังกล่าวการแก้ไขปัญหาความยากจนและเหลื่อมล้ำในสังคมจึงเป็นประเด็นหนึ่งที่สำคัญของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศคือ “ประเทศไทยมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” เพื่อยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติและในช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีภาครัฐที่เป็นภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวมอย่างแท้จริง

สภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ จึงได้จัดตั้งหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) โดยรับผิดชอบการบริหารและจัดการทุนวิจัยเพื่อตอบสนองเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของแพลตฟอร์มที่ 4 การวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่และลดความเหลื่อมล้ำในโปรแกรมที่ 14 ขจัดความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ โดยเป้าหมายหลักเพื่อใช้แพลตฟอร์มแก้ไขปัญหาคความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำของกระทรวง อว. (Personalize Poverty Alleviation: PPA) ซึ่งจังหวัดพัทลุงเป็นหนึ่งในพื้นที่เป้าหมายจากทั้งหมด 20 จังหวัด

โครงการวิจัยและนวัตกรรมแก้ปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำจังหวัดพัทลุง โดยมหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยในพื้นที่จังหวัดพัทลุง ร่วมขับเคลื่อนโครงการวิจัยครั้งนี้กับ 5 ภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ และภาคประชาชน คนจนเป้าหมายในพัทลุง จากระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analytics Platform: TPMAP) มีจำนวน 14,342 คน โดยพื้นที่ 3 อำเภอ คนจนเป้าหมายสูงสุดคือ อำเภอปากพะยูน (20.1%), เมืองพัทลุง (19.9%) และควนขนุน (16.2%) เป้าหมายมุ่งสู่ความสำเร็จคือ คนจน

ในจังหวัดพัทลุง มีคุณภาพชีวิต มีความเป็นอยู่ดีขึ้น ประชากรกลุ่มยากจนหลุดพ้นจากความยากจนอย่างยั่งยืน และสามารถเข้าถึงทรัพยากร การศึกษา สวัสดิการต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตได้อย่างเท่าเทียม โดย

- 1) สร้างระบบวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อติดตามกลุ่มเป้าหมายคนจนในจังหวัดพัทลุงที่มีความแม่นยำ เพื่อให้การจัดสรรสวัสดิการ รัฐมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น
- 2) คนจนในจังหวัดพัทลุงได้รับการพัฒนาความรู้ และทักษะเพื่อปรับเปลี่ยนเป็น knowledge
- 3) สร้างกลไกที่สำคัญในพื้นที่ คือ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยในพื้นที่จังหวัดพัทลุง กระบวนการแก้ไขปัญหาความยากจนต้องอาศัยทฤษฎีการร่วมขับเคลื่อนกับ 5 ภาคส่วน **โครงการวิจัยนี้มีคำถามวิจัยคือ** 1) คนจนในจังหวัดพัทลุงอยู่ที่ไหน ทำไมถึงจน และจะมีวิธีการแก้ไขปัญหาความยากจนที่เชื่อมโยงกับภาคีต่าง ๆ อย่างไร 2) ระบบและกลไกการแก้ปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืนจะเป็นอย่างไร และ 3) ระบบสร้างการเรียนรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีพได้อย่างไร เป็นรูปธรรมและยั่งยืนอย่างไร **และมีวัตถุประสงค์คือ** 1) เพื่อพัฒนาระบบค้นหาและสอบทานเพื่อช่วยเหลือคนจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำ (Personalize Poverty Alleviation) ร่วมกับรวบรวมข้อมูลคนจนขนาดใหญ่ที่เชื่อมต่อกับระบบความช่วยเหลือภาครัฐ เอกชนและประชาสังคมในจังหวัดพัทลุง 2) พัฒนาระบบข้อมูลขนาดใหญ่เพื่อสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาหนี้สินภาคครัวเรือนจากการประกอบอาชีพและดำรงชีวิต 3) วิเคราะห์รูปแบบของปัญหาคนจนกลุ่มเป้าหมายและนำไปสู่การสร้างโมเดลความช่วยเหลืออย่างเบ็ดเสร็จ แม่นยำและยั่งยืน 4) พัฒนโมเดลการจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพและเพิ่มทักษะการดำรงชีวิต เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนในคนจนกลุ่มเป้าหมายของจังหวัดพัทลุง 5) สังเคราะห์ภาพรวมและจัดทำเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเชื่อมโยงกับแผนจังหวัดพัทลุงและนำเข้าสู่การขับเคลื่อนเป็นการพัฒนายุทธศาสตร์ของจังหวัดพัทลุง **เป้าหมายและตัวชี้วัดของโครงการ**ที่ตอบโจทย์การแก้ไขปัญหาความยากจนระดับพื้นที่และเชื่อมโยงกับแพลตฟอร์มแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำของกระทรวง อว. 3 ส่วนหลัก 1) ระบบการค้นหาและสอบทานข้อมูล 2) ระบบส่งต่อความช่วยเหลือ และ 3) โมเดลแก้จน โดยเน้นการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพเพื่อค้นหาและสอบทานข้อมูลคนจนและครัวเรือนยากจนระดับพื้นที่ จากนั้นวิเคราะห์ต้นเหตุของปัญหาความยากจน และบริบทของพื้นที่ของคนจน ส่งต่อไปสู่ความช่วยเหลือของระบบภาครัฐ เอกชน และประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง และการลงทุนแก้ไขปัญหาความยากจนระดับครัวเรือนหรือพื้นที่ ด้วยการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อทำให้เกิดทักษะการจัดการชีวิต การผสมผสานและบูรณาการการแก้ไขความยากจนด้วยการใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการนำโมเดลแก้จน (Pilot Project) ของมหาวิทยาลัยทักษิณที่ได้มีการออกแบบ พัฒนาร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ โดยการนำความรู้งานวิจัยผสานกับความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทกลุ่มเป้าหมายภายใต้หน่วยขับเคลื่อนนวัตกรรมเพื่อสังคมประจำพื้นที่ภาคใต้เพื่อเป็นหน่วยขับเคลื่อนนวัตกรรมเพื่อสังคม (Social Innovation Driving Unit, SID) และทุนเดิมต่าง ๆ จากงานวิจัยเชิงพื้นที่โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มแม่ค้าทะเลสาบสงขลาและกลุ่มเปราะบาง ครอบครัวพื้นที่เขา ป่า นา เล และสร้างเครือข่ายนวัตกรรมของสังคมทั้งภายในและนอกมหาวิทยาลัย สร้างนวัตกรรมด้านสังคม โดยการบ่มเพาะเพื่อมุ่งเสริมสมรรถนะ ยกระดับและพัฒนาขีดความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่ตามภูมินิเวศความยากจน **ตามภูมิศาสตร์พื้นที่ป่า นา เล และเมือง** เพื่อนำไปสู่แก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำในจังหวัดพัทลุง

1.2 คำถามการวิจัย

การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำในจังหวัดพัทลุง มุ่งค้นหาคนจน โดยระบบข้อมูลครัวเรือนยากจนในระดับพื้นที่ การบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า ข้อมูลจากหน่วยงานระดับจังหวัด และการสอบทานข้อมูล เพื่อตอบโจทย์ว่า

1.2.1 คนจนในจังหวัดพัทลุงอยู่ที่ไหน ทำไมถึงจน และจะมีวิธีการแก้ไขปัญหาความยากจนที่เชื่อมโยงกับภาคีต่าง ๆ อย่างไร

1.2.2 ระบบและกลไกการแก้ปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืนจะเป็นอย่างไร

1.2.3 ระบบสร้างการเรียนรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีพได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืนอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อพัฒนาระบบค้นหาและสอบทานเพื่อช่วยเหลือคนจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำ (Personalize Poverty Alleviation) โดยอาศัยระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่คนจนที่เชื่อมต่อกับระบบความช่วยเหลือภาครัฐ เอกชนและประชาสังคมในจังหวัดพัทลุง

1.3.2 พัฒนาระบบข้อมูลขนาดใหญ่เพื่อสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาหนี้สินภาคครัวเรือนจากการประกอบอาชีพและดำรงชีวิต

1.3.3 วิเคราะห์รูปแบบของปัญหาคนจนกลุ่มเป้าหมายและนำไปสู่การสร้างโมเดลความช่วยเหลือคนจนอย่างเบ็ดเสร็จ แม่นยำและยั่งยืน

1.3.4 พัฒนาโมเดลแก้จน การจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพและเพิ่มทักษะการดำรงชีวิตเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนในคนจนกลุ่มเป้าหมายของจังหวัดพัทลุง

1.3.5 สังเคราะห์ภาพรวมและจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายที่เชื่อมโยงกับแผนจังหวัดพัทลุงและนำเข้าสู่การขับเคลื่อนเป็นการพัฒนายุทธศาสตร์ของจังหวัดพัทลุง

1.4 ขอบเขตการดำเนินงาน

1.4.1 กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย

ทำการค้นหาและสอบทานข้อมูลครอบคลุม 65 ตำบล 11 อำเภอ ครบ 100 % ในจังหวัดพัทลุง โดยทำยกทั้งอำเภอให้ครบตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (ไม่น้อยกว่า 15,000 คน หรือ 4,000 ครัวเรือน)

1.4.2 ขอบเขตด้านสถานที่ทำวิจัย

คัดเลือกพื้นที่อำเภอเป้าหมายเพื่อทำโมเดลแก้จน ที่มีการออกแบบโดยการนำความรู้งานวิจัยผสานกับความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทกลุ่มเป้าหมาย พัฒนาร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ โดยอ้างอิงตามฐานข้อมูล TPMAP หรือ จปฐ. โดยทางคณะผู้วิจัยได้มีแนวทางในการเลือกพื้นที่ที่จะดำเนินการวิจัยนำร่อง ที่มาจากการกำหนดเกณฑ์เบื้องต้น 3 ข้อ ได้แก่ 1) เป็นอำเภอที่มีการกระจุกตัวของคนจนสูง 2) เป็นอำเภอที่มีกลไกการทำงานในพื้นที่เข้มแข็ง และ 3) เป็นอำเภอที่มีโอกาสการทำงานแล้วประสบความสำเร็จได้สูง ซึ่งสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 1-1

ตารางที่ 1-1 พื้นที่อำเภอการวิจัยเป้าหมายเพื่อทำโมเดลแก้จนของจังหวัดพัทลุง

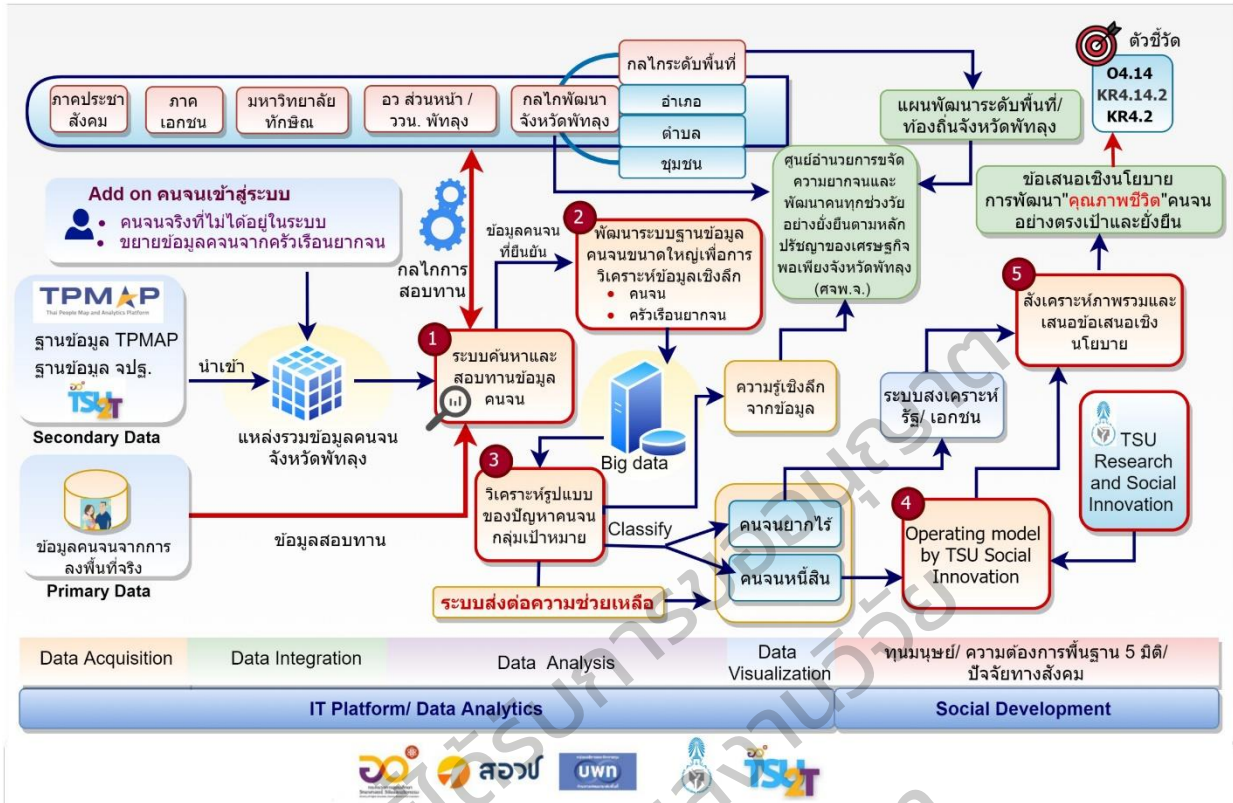
ลำดับการจัดพื้นที่เป้าหมาย	อำเภอ	จำนวนคนจนเป้าหมายตาม TPMAP (คน)	หมายเหตุ (ความสำคัญ/เหตุผลที่ใช้ในการจัดลำดับ)
1	ปากพะยูน	2,885	เป็นอำเภอที่มีการกระจุกตัวของคนจนสูง
2	เมืองพัทลุง	2,861	เป็นอำเภอที่มีการกระจุกตัวของคนจนสูง
3	ควนขนุน	2,330	เป็นอำเภอที่มีการกระจุกตัวของคนจนสูง
รวม		8,076	

1.5 กรอบการวิจัย

การวิจัยโครงการวิจัยและนวัตกรรมแก้ปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำจังหวัดพัทลุง ให้ความสำคัญกับการระบบค้นหาและสอบทานข้อมูลคนจนจากฐานข้อมูลต่าง ๆ เช่น TPMAP จปฐ. และ TSU2T การเก็บข้อมูลภาคสนาม และการพัฒนาระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่เพื่อให้สามารถวิเคราะห์รูปแบบของปัญหาคนจน การมีระบบข้อมูลขนาดใหญ่ที่สามารถสร้างระบบการคัดกรอง ส่งต่อความช่วยเหลือทั้งในแบบการสงเคราะห์และการสร้างนวัตกรรมปฏิบัติการการเรียนรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ สามารถดูแลตัวเอง ครอบครัว ชุมชน ได้อย่างเป็นรูปธรรม เกิดความยั่งยืน โดยร่วมกับภาคีที่เกี่ยวข้องที่สำคัญ ได้แก่ ภาครัฐผ่านกลไกการพัฒนาจังหวัดในระดับต่าง ๆ เช่น ศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดพัทลุง (ศจพ.จ.) หน่วยงานภาครัฐจากกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน มหาวิทยาลัย และอาสาสมัคร จังหวัดพัทลุง และภาคประชาชนและองค์กรชุมชน รวมทั้งร่วมกันออกแบบโมเดลแก๊จน (Operating model/Pilot project) ที่สอดคล้องกับบริบทของกลุ่มเป้าหมายจากปัญหาคนจนและทุน 5 ด้าน โดยโครงการช่วยเหลือคนจนอย่างตรงเป้าใช้องค์ความรู้จากงานวิจัยและนวัตกรรมสังคมจากมหาวิทยาลัยทักษิณ อาทิเช่น นวัตกรรมทางด้านการเกษตร การประมง นโยบายคนจนเมือง เพื่อให้คนจนในกลุ่มเป้าหมายได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะเพื่อปรับเปลี่ยนเป็น Knowledge worker หรือ Smart farmer มีรายได้และคุณภาพชีวิตดีขึ้น อีกทั้งนำไปสู่การเสนอเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเชื่อมโยงกับแผนจังหวัดพัทลุงและนำเข้าสู่การขับเคลื่อนเป็นการพัฒนายุทธศาสตร์ของจังหวัดพัทลุงต่อไป โดยเป้าหมายและตัวชี้วัดของโครงการที่ตอบโจทย์การแก้ไขปัญหาความยากจนระดับพื้นที่และเชื่อมโยงกับแพลตฟอร์มแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำของกระทรวง อว. 3 ส่วนหลัก ดังนี้

- 1) ระบบการค้นหาและสอบทานข้อมูล (45% ของภาระงาน)
- 2) ระบบส่งต่อความช่วยเหลือ (25% ของภาระงาน) และ
- 3) โมเดล/นวัตกรรมแก๊จน (30 % ของภาระงาน) ได้แก่ 1) มีบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) / มติที่ประชุมกลไกการแก้ไขปัญหาความยากจนของจังหวัดในการรับข้อมูลจากงานวิจัยเพื่อส่งต่อความช่วยเหลือระดับพื้นที่ 2) คนจนเป้าหมายในแต่ละพื้นที่ และทีมค้นหาคนจนในพื้นที่อย่างน้อย 4,000 คนหรือ 15,000 คน 3) ทดสอบค้นหาและสอบทานข้อมูลคนจนในอำเภอเป้าหมายอย่างน้อย 200 คนหรือ 4) ดำเนินการส่งต่อข้อมูลครัวเรือนยากจนกับกลไกความร่วมมือแก้ไขปัญหาความยากจนในระดับจังหวัดและอำเภอเพื่อนำไปสู่การจัดทำความช่วยเหลือและแผนจังหวัด/อำเภอ 5) มีการวิเคราะห์บริบทของพื้นที่เพื่อออกแบบโมเดลแก๊จน (Operating model/Pilot project) ที่สอดคล้องกับบริบทของกลุ่มเป้าหมายจากปัญหาคนจนและทุน 5 ด้าน อย่างน้อย 3 นวัตกรรม 6) ส่งเคราะห์ภาพรวมและเสนอเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเชื่อมโยงกับแผนจังหวัดและนำเข้าสู่การขับเคลื่อนเป็นการพัฒนายุทธศาสตร์ของจังหวัด สำหรับกรอบ

แนวคิดของงานวิจัยการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำในเชิงกระบวนการ ดังแสดงในภาพประกอบที่ 1-1

ภาพประกอบที่ 1-1 กรอบแนวคิดการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำเชิงกระบวนการ
ที่มา: ดัดแปลงจากแพลตฟอร์มระบบแก้ไขปัญหาแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ บพท.

1.6 ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบของงานวิจัย

ในส่วนนี้ผู้วิจัยนำเสนอผลผลิต ผลลัพธ์ ผลกระทบที่สำคัญของงานวิจัยตามรูปแบบกิจกรรมที่วางไว้ รวมทั้งนวัตกรรมของโครงการวิจัยที่สอดคล้องกับ OKR ของแผนงานสำคัญในระยะเวลา 12 เดือน ดังแสดงในตารางที่ 1-2

ตารางที่ 1-2 ผลผลิต ผลลัพธ์ ผลกระทบที่สำคัญของงานวิจัย และนวัตกรรมของโครงการวิจัยที่สอดคล้องกับ OKR ของแผนงานสำคัญ

รูปแบบกิจกรรม	Output	Outcome	Impact
เดือนที่ 1-3 (3 เดือน)			
1. สร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนในระดับจังหวัดและอำเภอเป้าหมาย	- มีบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) / มติที่ประชุมกลไกการแก้ไขปัญหาความยากจนของจังหวัดในการรับข้อมูลจากงานวิจัยเพื่อส่งต่อความช่วยเหลือระดับพื้นที่	- มีเครือข่ายความร่วมมือการแก้ปัญหาความยากจนระดับจังหวัดและอำเภออย่างเป็นรูปธรรม	- เกิดการบูรณาการการทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนทำให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น
2. จัดทำเป้าหมายร่วม (ตัวเลขคนจนเป้าหมาย) และจัดเตรียมทีมงานค้นหา	- คนจนเป้าหมายในแต่ละพื้นที่ และทีมค้นหาคนจนในพื้นที่อย่างน้อย 4,000ครัวเรือน หรือ 15,000 คน	- สามารถกำหนดกลุ่มเป้าหมายและทิศทางการแก้ไขปัญหาได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น	- คนจนกลุ่มเป้าหมายได้รับความช่วยเหลือตรงเป้าหมาย

รูปแบบกิจกรรม	Output	Outcome	Impact
3. จัดทำแผนปฏิบัติการค้นหาและสอบทานข้อมูลครัวเรือนยากจนเป้าหมาย	- แผนปฏิบัติการ (Action plan) ค้นหาและสอบทานข้อมูลครัวเรือนยากจนเป้าหมาย เพื่อลงสำรวจข้อมูลในอำเภอ นาร่อง 1 อำเภอ โดยมีเกณฑ์เลือกอำเภอนาร่อง ดังนี้ 1) เป็นอำเภอที่มีครัวเรือนยากจนไม่น้อยกว่า 200 ครัวเรือน 2) เป็นพื้นที่ที่มีกลไกความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาความยากจนที่เข้มแข็ง 3) เป็นพื้นที่ที่มีการกระจัดตัวของคนจน	- มีการปฏิบัติการค้นหาและสอบทานข้อมูลครัวเรือนยากจนได้ตรงตามเป้าหมาย	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำแผนปฏิบัติการไปจัดทำระบบความช่วยเหลือของคนจนของแต่ละหน่วยงาน
4. ทดสอบการค้นหาและสอบทานข้อมูลครัวเรือนยากจน	- ทดสอบค้นหาและสอบทานข้อมูลคนจนในอำเภอเป้าหมายอย่างน้อย 200 ครัวเรือน	- เกิดกระบวนการเรียนรู้การพัฒนาทักษะของผู้วิจัย ในการใช้เครื่องมือ การลงพื้นที่ การเข้าหาชุมชน หรือการสร้างกลไกการทำงานในพื้นที่ - ข้อมูลคนจนในอำเภอเป้าหมายที่มีคุณภาพ สามารถนำใช้งาน/การบันทึกเข้าสู่ระบบ/การวิเคราะห์เบื้องต้นได้	- การพัฒนาศักยภาพของคณะผู้วิจัย - คนจนกลุ่มเป้าหมายได้รับความช่วยเหลือตรงเป้าหมาย
เดือนที่ 4-8 (8 เดือน)			
5. ดำเนินการส่งต่อข้อมูลครัวเรือนยากจนกับกลไกความร่วมมือแก้ไขปัญหายากจนในระดับจังหวัดและอำเภอเพื่อนำไปสู่การจัดทำความช่วยเหลือและแผนจังหวัด/อำเภอ	- ส่งต่อข้อมูลครัวเรือนยากจนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ความช่วยเหลือร้อยละ 100 หรือทั้งหมด - ครัวเรือนคนจนที่ได้รับการส่งต่อความช่วยเหลือไม่น้อยกว่าร้อยละ 5	- เกิดการส่งต่อข้อมูลครัวเรือนยากจนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งคนจนที่ได้รับความช่วยเหลือตามความเหมาะสมและสถานการณ์เร่งด่วน หรือตรงกับความต้องการ - เกิดกลไกการช่วยเหลือคนจนในพื้นที่ทั้งในระดับชุมชน ท้องถิ่น หน่วยงานและระดับจังหวัด เพื่อก่อให้เกิดแผนการดำเนินงานช่วยเหลือคนจนกลุ่มเป้าหมายต่อไป	- หน่วยงานได้รับทราบถึงข้อมูลครัวเรือนยากจนและสามารถให้ความช่วยเหลือได้ตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและนำเข้าสู่การจัดแผนจังหวัด
6. ค้นหาและสอบทานข้อมูลคนจน (ต่อ)	- ความก้าวหน้าข้อมูลครัวเรือนคนยากจนที่ได้รับการสอบทาน ในพื้นที่เป้าหมาย หรือรวมเป้าหมายการค้นหาคนจนเป็นจำนวน 15,000 คน (100%) - ได้ระบบข้อมูลครัวเรือนยากจนในระดับพื้นที่จากการวิเคราะห์พื้นที่ทั้ง 5 ด้านที่มีความแม่นยำ ที่ผ่านการ Cleansing data เรียบร้อยแล้ว อย่างน้อย 1 ชุด	- ข้อมูลครัวเรือนยากจน 5 มิติเพิ่มขึ้น - ผลการรวบรวมและวิเคราะห์ Action Plan ที่ 5 มิติ (ทรัพยากร ศักยภาพบุคคล การเงิน ที่อยู่อาศัยและสังคม) ของการวิเคราะห์เพื่อ matching Demand-Supply ในพื้นที่ประกอบไปด้วย - Mapping ปัญหาความยากจนและความสอดคล้องการแก้ไขปัญหาความยากจนเดิมของจังหวัด	- ครัวเรือนเป้าหมายได้รับความช่วยเหลือและส่งต่อข้อมูลร้อยละ 100
7. จัดทำระบบส่งต่อความช่วยเหลือไปยังภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องและดำเนินการตามที่ระบบกำหนด	- การส่งต่อข้อมูลคนจนกลุ่มเป้าหมายร้อยละ 100 - พัฒนาระบบส่งต่อความช่วยเหลือในระดับจังหวัดที่เชื่อมโยงกับส่วนกลาง (บพท.) 1 ระบบ - ครัวเรือนคนจนที่ได้รับการส่งต่อความช่วยเหลือไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 - แนวทางการแก้ปัญหา (Model การแก้จน) ทั้ง 5 มิติ ในระดับชุมชน ท้องถิ่น อำเภอ และจังหวัดอย่างน้อย 2 แผน	- แนวทางการแก้ปัญหา ทั้ง 5 มิติ - เกิดการส่งต่อข้อมูลครัวเรือนยากจนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งคนจนที่ได้รับความช่วยเหลือตามความเหมาะสมและสถานการณ์เร่งด่วน หรือตรงกับความต้องการ - เกิดกลไกการช่วยเหลือคนจนในพื้นที่ทั้งในระดับชุมชน ท้องถิ่น หน่วยงานและระดับจังหวัด เพื่อก่อให้เกิดแผนการดำเนินงานช่วยเหลือคนจนกลุ่มเป้าหมายต่อไป	- ครัวเรือนเป้าหมายได้รับความช่วยเหลือหรือส่งต่อข้อมูลอย่างน้อยร้อยละ 100 - คนจนกลุ่มเป้าหมายได้รับการแก้ไขปัญหทั้ง 5 มิติตามแนวทางที่เสนอมา - หน่วยงานได้รับเอาข้อมูลครัวเรือนยากจนเข้าสู่การดำเนินการช่วยเหลือ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานหรือองค์กรที่สามารถให้ความช่วยเหลือได้ตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและนำเข้าสู่การจัดแผน/นโยบาย/ยุทธศาสตร์จังหวัด
8. ออกแบบโมเดลแก้จน (Operating model/Pilot project) ที่สอดคล้องกับบริบทของกลุ่มเป้าหมายจากปัญหาคนจนและทุน 5 ด้าน	- มีการวิเคราะห์บริบทของพื้นที่เพื่อออกแบบโมเดลแก้จน (Operating model/Pilot project) ที่สอดคล้องกับบริบทของกลุ่มเป้าหมายจากปัญหาคนจนและทุน 5 ด้าน อย่างน้อย 3 นวัตกรรม	- ผลดำเนินงานโครงการนาร่องเพื่อการพัฒนาในลักษณะ business model สำหรับแก้ไขปัญหายากจนของจังหวัด (Supply side) หรือ ผลการทดลองแนวทางการแก้ปัญหา “โครงการแก้ไขปัญหายากจนนาร่อง” และแนวทางการแก้ปัญหาทั้ง 5 มิติ ทั้งระดับท้องถิ่นและ	- นวัตกรรมที่สามารถตอบโจทย์การแก้ไขปัญหายากจนที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ ทำให้คนจนจังหวัดทุกกลุ่มเป้าหมายมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีรายได้เพิ่มขึ้น และมีการช่วยเหลือที่เหมาะสมตามสภาพและความต้องการ

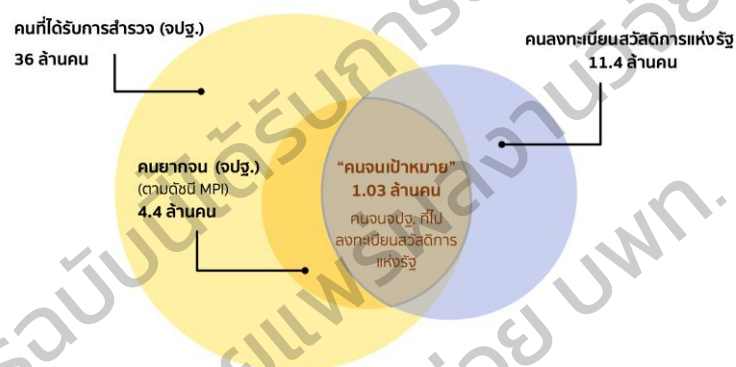
รูปแบบกิจกรรม	Output	Outcome	Impact
		ระดับชาติ (Model การแก้ไข) ที่ได้ปรับแก้หลังจากการทดลอง	
เดือนที่ 9-12 (12 เดือน)			
9. ส่งต่อความช่วยเหลือและติดตามข้อมูลครัวเรือนคนยากจน กับกลไกการแก้ไขความยากจนระดับจังหวัดและอำเภอ	- มีระบบส่งต่อความช่วยเหลือและติดตามที่มีประสิทธิภาพ อย่างน้อย 3 ระบบ/ด้านความช่วยเหลือ	- ระบบส่งต่อความช่วยเหลือและติดตามที่มีประสิทธิภาพ อย่างน้อย 3 ระบบ/ด้านที่สามารถเชื่อมต่อกับกลไกการแก้ไขความยากจนระดับจังหวัดและอำเภอ	- หน่วยงานที่ได้รับข้อมูลจะสามารถวางแผนช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายได้ชัดเจนและแม่นยำขึ้น
10. การพัฒนาต่อยอดโมเดลแก๊จน (Operating model/Pilot project) ที่สอดคล้องกับบริบทของกลุ่มเป้าหมายจากปัญหาคนจนและทุน 5 ด้าน	- เกิดการสังเคราะห์องค์ความรู้จากการดำเนินงานพัฒนานวัตกรรมในพื้นที่อย่างเป็นระบบ อย่างน้อย 3 นวัตกรรมหรือได้ผลงานวิจัยตีพิมพ์เผยแพร่อย่างน้อย 1 เรื่อง - คนจนกลุ่มเป้าหมายอย่างน้อย 1,000 คน ได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะเพื่อให้มีรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น - คนจนกลุ่มรายได้ร้อยละ 40 ล่างมีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 15 ต่อปี	- เกิดการต่อยอดองค์ความรู้ของสถาบันการศึกษาในพื้นที่ - คนจนกลุ่มเป้าหมายคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งในเรื่องของรายได้ อาชีพ การศึกษา สังคม ฯลฯ	- นวัตกรรมที่สามารถตอบโจทย์การแก้ไขปัญหาความยากจนที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ ทำให้คนจนกลุ่มเป้าหมายมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีรายได้เพิ่มขึ้น และมีการช่วยเหลือที่เหมาะสมตามสภาพและความต้องการ
11. สังเคราะห์ภาพรวมและเสนอเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเชื่อมโยงกับแผนจังหวัด และนำเข้าสู่การขับเคลื่อนเป็นการพัฒนายุทธศาสตร์ของจังหวัด	- มีการใช้องค์ความรู้จากการดำเนินงานนวัตกรรมแก๊จนและบทเรียนจากการทำงานในพื้นที่ เพื่อพัฒนาเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายในการเชื่อมโยงกับแผนจังหวัดอย่างน้อย 1 แผน และข้อเสนอเชิงนโยบายระดับพื้นที่/แผนพัฒนายุทธศาสตร์ของจังหวัดอย่างน้อย 3 แผน	- โมเดลแก๊จน (Operating model/Pilot project) ที่สามารถขับเคลื่อนในเชิงนโยบาย/แผนจังหวัด - ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับพื้นที่/แผนพัฒนายุทธศาสตร์ของจังหวัดในการแก้ไขปัญหาความยากจนที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่และคนจนกลุ่มเป้าหมาย	- จังหวัดสามารถนำเอานวัตกรรมและนโยบายที่เสนอโดยนักวิจัยเข้าสู่แผนพัฒนาจังหวัดได้

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนของเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย 6 ประเด็น ได้แก่ สถานการณ์คนจนในประเทศไทยและจังหวัดพัทลุง ปัญหาความยากจนของพื้นที่ภาคใต้ แนวทางการแก้ไขปัญหาความยากจนในจังหวัดพัทลุง โมเดลแก้ไขความยากจนของประเทศจีน กิจการเพื่อสังคม (SE: Social Enterprise) และการประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน โดยแต่ละประเด็นมีรายละเอียดดังนี้

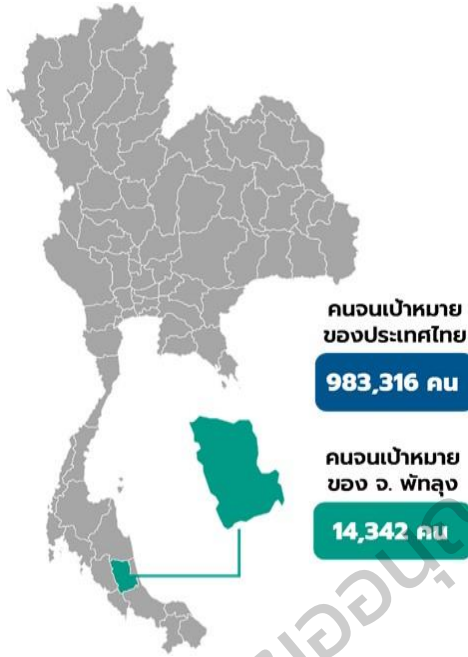
2.1 สถานการณ์คนจนในประเทศไทยและจังหวัดพัทลุง

ในปัจจุบันฐานข้อมูลระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analytics Platform: TPMAP) ซึ่งได้รับการพัฒนาต่อยอดจากระบบบริหารจัดการข้อมูลคนจนแบบชี้เป้า (Thai Poverty Map and Analytics Platform) เป็นฐานข้อมูลหนึ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการระบุปัญหาความยากจนในระดับบุคคล ครัวเรือน ชุมชน ท้องถิ่น/ท้องที่ จังหวัด และประเทศ โดยฐานข้อมูลดังกล่าวอาศัยข้อมูลจากหลายแหล่งมายืนยันซึ่งกันและกัน โดยในปัจจุบันใช้สมมติฐานว่าคนที่ได้รับการสำรวจว่าจน (Survey-based) และยังมีลงทะเบียนว่าจนอีกด้วย (Register-based) น่าจะเป็นคนจนเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือเร่งด่วน ดังนั้น TPMAP จึงตั้งต้นโดยใช้ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) จากกรมการพัฒนาชุมชน และข้อมูลผู้ลงทะเบียนสวัสดิการแห่งรัฐจากกระทรวงการคลัง (ภาพที่ 2) มายืนยันซึ่งกันและกัน หรืออีกนัยหนึ่ง "คนจนเป้าหมาย" ใน TPMAP ก็คือคนจนใน จปฐ. ที่ไปลงทะเบียนสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งใช้วิธีการคำนวณดัชนีความยากจนหลายมิติ (Multidimensional Poverty Index: MPI) ซึ่งคิดค้นโดย Oxford Poverty & Human Development Initiative และ United Nation Development Programme ซึ่ง สศช. ได้นำมาปรับใช้กับประเทศไทย โดยดัชนีความยากจนหลายมิติ หรือ MPI อาศัยหลักการที่ว่า คนจนคือผู้ที่มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าเกณฑ์คุณภาพชีวิตที่ดีในมิติต่าง ๆ ซึ่ง TPMAP พิจารณาจาก 5 มิติ ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านการศึกษา ด้านการเงิน ด้านความเป็นอยู่ และด้านการเข้าถึงบริการรัฐ

ภาพประกอบที่ 2-1 ข้อมูลผู้ลงทะเบียนสวัสดิการแห่งรัฐจากกระทรวงการคลัง
ที่มา: ข้อมูลระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (TPMAP)

จากฐานข้อมูล TPMAP ในปี พ.ศ. 2562 พบว่าประเทศไทยมีคนจนเป้าหมายจำนวน 983,316 คน คิดเป็น 2.7% ของจำนวนประชากรที่ได้รับการสำรวจ (จปฐ.) คือ 36,893,084 คน สำหรับจังหวัดที่พบว่ามีคนจนเป้าหมายจำนวน 14,342 คน (ภาพที่ 3) (คิดเป็น 3.9% ของประชากรที่สำรวจภายในจังหวัด จำนวน 371,528 คน) (ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, 2562)

ภาพประกอบที่ 2-2 จำนวนคนจน
จัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า
ของประเทศไทยและจังหวัดพัทลุง ปี 2562

เป้าหมายระบบบริหาร
(TPMAP)

ที่มา: ดัดแปลงจากฐานข้อมูล TPMAP ของศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (2562)

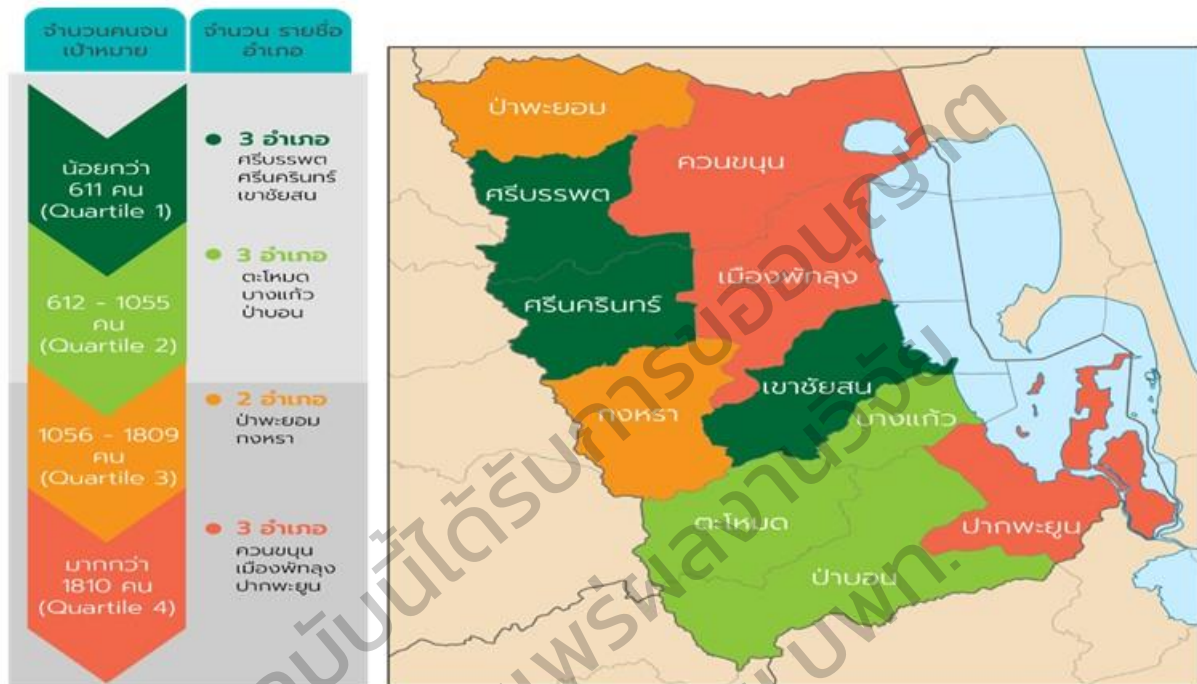
เมื่อพิจารณาข้อมูลจำนวนคนจนเป้าหมายของจังหวัดพัทลุงโดยแสดงออกในแต่ละอำเภอ พบว่าอำเภอ
คนจนเป้าหมายสูงสุดคือ อำเภอปากพะยูน (20.1%), เมืองพัทลุง (19.9%), ควนขนุน (16.2%),
ป่าพะยอม (9.0%) กงหรา (8.9%) ป่าบอน (7.4%) บางแก้ว (7.1%) ตะโหมด (5.1%) ศรีนครินทร์ (3.5%)
เขาชัยสน (1.7%) และศรีบรรพต (1.1%) ตามลำดับ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 2-1 สถานการณ์ภาพรวมคนจนในจังหวัดพัทลุง ปี 2562

ลำดับ	อำเภอ	จำนวนคนที่ได้รับการ สำรวจ (จปฐ.) (คน)	จำนวนคนจน เป้าหมาย (คน)	ร้อยละคนจนเป้าหมาย ภายในจังหวัด	สัดส่วนคนจนเป้าหมาย จากจำนวนคนที่ได้รับ การสำรวจแต่ละอำเภอ
1	ศรีบรรพต	14,500	161	1.1	1.1
2	เขาชัยสน	32,849	244	1.7	0.7
3	ศรีนครินทร์	18,645	495	3.5	2.7
4	ตะโหมด	20,821	727	5.1	3.5
5	บางแก้ว	19,471	1,018	7.1	5.2
6	ป่าบอน	36,824	1,055	7.4	2.9
7	กงหรา	27,552	1,278	8.9	4.6
8	ป่าพะยอม	28,762	1,288	9.0	4.5
9	ควนขนุน	61,426	2,330	16.2	3.8
10	เมืองพัทลุง	71,699	2,861	19.9	4.0
11	ปากพะยูน	38,979	2,885	20.1	7.4
รวม		371,528	14,342	100	

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (2562)

จากข้อมูลจำนวนคนจนเป้าหมายของจังหวัด คณะผู้วิจัยได้จัดแบ่งตาม Quartile score ออกเป็น 4 ระดับคือ Q1 (ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 หรือ 25% ของทั้งหมด) ประกอบด้วย 3 อำเภอคือ 1) อำเภอศรีบรรพต 2) อำเภอเขาชัยสน และ 3) อำเภอศรีนครินทร์, Q2 (เปอร์เซ็นต์ที่ 50) ประกอบด้วย 3 อำเภอคือ 1) อำเภอตะโหมด 2) อำเภอบางแก้ว และ 3) อำเภอป่าบอน, Q3 (เปอร์เซ็นต์ที่ 75) ประกอบด้วย 2 อำเภอคือ 1) อำเภอกงหรา และ 2) อำเภอป่าพะยอม และ Q4 (มากกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 75) ประกอบด้วย 3 อำเภอคือ 1)อำเภอควนขนุน 2) เมืองพัทลุง และ 3) อำเภอปากพะยูน (ภาพที่ 4)

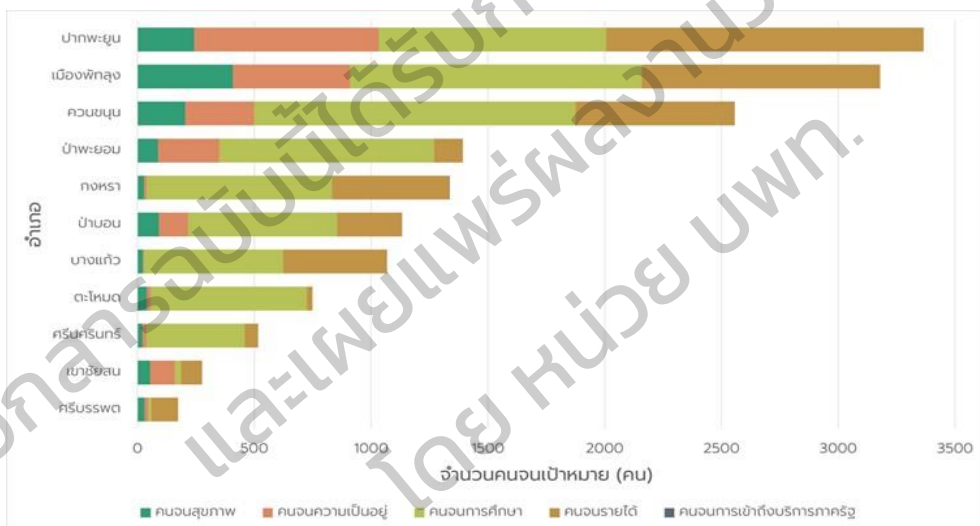

ภาพประกอบที่ 2-3 จัดแบ่งกลุ่มจำนวนคนจนเป้าหมายระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (TPMAP) จังหวัดพัทลุง ปี 2562
ที่มา: ตัดแปลงจากฐานข้อมูล TPMAP ของศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (2562)

นอกจากนี้ฐานข้อมูล TPMAP ได้พิจารณาความยากจนออกเป็น 5 มิติ ได้แก่ 1) ด้านสุขภาพ 2) ด้านความเป็นอยู่ 3) ด้านการศึกษา 4) ด้านรายได้ และ 5) ด้านการเข้าถึงบริการภาครัฐ จากฐานข้อมูล TPMAP พบว่า **คนจนเป้าหมายในจังหวัดพัทลุงส่วนใหญ่เป็นคนจนด้านการศึกษาจำนวน 7,677 คน** รองลงมาคือ คนจนด้านรายได้ จำนวน 4,693 คน คนจนด้านความเป็นอยู่จำนวน 2,144 คน คนจนด้านสุขภาพจำนวน 1,231 คน และคนจนด้านการเข้าถึงบริการภาครัฐจำนวน 4 คน ตามลำดับ (ภาพที่ 5) หากพิจารณาโดยแยกออกเป็นระดับอำเภอ พบว่า คนจนเป้าหมายในอำเภอศรีนครินทร์ อำเภอตะโหมด อำเภอบางแก้ว อำเภอป่าบอน อำเภอกงหรา อำเภอป่าพะยอม อำเภอควนขนุน และอำเภอเมืองพัทลุง มีจำนวนสูงสุดในกลุ่มปัญหาด้านการศึกษา ในขณะที่คนจนเป้าหมายในอำเภอศรีบรรพตและอำเภอปากพะยูน มีจำนวนสูงสุดในกลุ่มด้านรายได้ และคนจนเป้าหมายในอำเภอเขาชัยสน มีจำนวนสูงสุดในกลุ่มด้านความเป็นอยู่ จากภาพที่ 6 ได้แสดงจำนวนคนจนเป้าหมายที่ได้พิจารณาแต่ละมิติโดยจำแนกออกแต่ละอำเภอ

ภาพประกอบที่ 2-4 จำแนกคนจนเป้าหมายออกเป็น 5 มิติ (ด้านสุขภาพ ด้านความเป็นอยู่ ด้านการศึกษา ด้านรายได้และด้านการเข้าถึงบริการรัฐ) จังหวัดพัทลุง ปี 2562
 ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (2562)

ภาพประกอบที่ 2-5 จำแนกคนจนเป้าหมายออกเป็น 5 มิติ (ด้านสุขภาพ ด้านความเป็นอยู่ ด้านการศึกษา ด้านรายได้และด้านการเข้าถึงบริการรัฐ) ระดับอำเภอของจังหวัดพัทลุง ปี 2562
 ที่มา: ดัดแปลงจากฐานข้อมูล TPMAP ของศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (2562)

2.2 ปัญหาความยากจนของพื้นที่ภาคใต้

สำหรับสถานการณ์ปัญหาความยากจนในภาคใต้พบว่าในช่วง 6 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2556–2562) สัดส่วนคนจนในภาคใต้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น สวนทางกับภาพรวมของประเทศที่มีสัดส่วนลดลง สอดคล้องกับข้อมูลความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ที่ภาคใต้มีความแตกต่างของรายได้ระหว่างกลุ่มรวยสุดกับกลุ่มที่จนสุดมากเป็นอันดับที่ 2 (15.49 เท่า) รองจากภาคใต้ชายแดน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561, หน้า 4) ในปี 2562 ภูมิภาคที่มีสัดส่วนคนจนสูงสุดคือ ภาคใต้ (ร้อยละ 11.27) รองลงมาคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 8.37) และภาคเหนือ(ร้อยละ 6.67) ซึ่งในอดีตภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็น

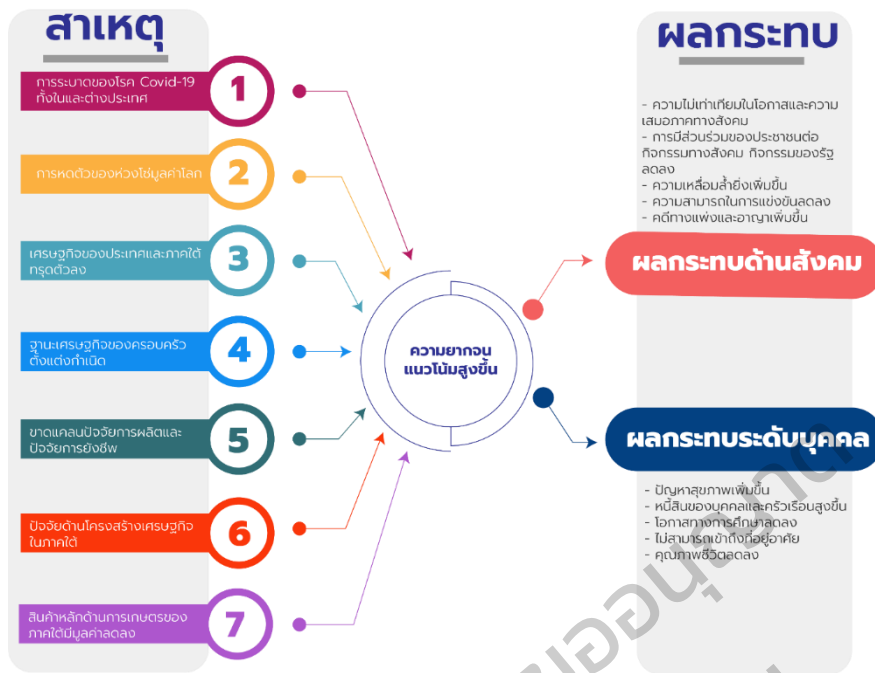
ภูมิภาคที่มีสัดส่วนคนจนสูงที่สุดตลอดระยะ 30 ปี จนกระทั่งในปี 2561 ภาคใต้กลับเป็นภูมิภาคที่มีสัดส่วนคนจนสูงที่สุด เมื่อพิจารณาสถานการณ์ความยากจนในภาคใต้ พบว่าครัวเรือนยากจนกว่าร้อยละ 40 อยู่ในภาคการเกษตร ที่ซึ่งตั้งแต่ปี 2555 ราคาผลผลิตทางการเกษตรสำคัญคือยางพารามีราคาลดลงมาก (กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2563, http://social.nesdc.go.th/social/Portals/0B52562_final2.pdf)

ธนาคารโลกได้ประมาณการว่า ในปี 2563 การระบาดของโรคโควิด 2019 (COVID-19) ทำให้เศรษฐกิจโลกจะหดตัวลงถึงร้อยละ 4.30 และมีอัตราการว่างงานเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 6.5 รวมถึงมีการสูญเสียของชั่วโมงการทำงานถึงร้อยละ 8.8 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2562 การค้าระหว่างประเทศหดตัวอย่างรุนแรง โดย UNCTAD ระบุว่า ประเทศไทยได้รับผลกระทบสูงเป็นอันดับที่ 11 (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564) โดยธนาคารแห่งประเทศไทย รายงานว่าตั้งแต่ต้นปี 2563 ถึงปัจจุบันสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด 2019 ส่งผลกระทบต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจชัดเจนและเป็นวงกว้างมากขึ้น ทำให้เศรษฐกิจของภาคใต้ยิ่งทรุดลง โดยเศรษฐกิจภาคใต้ไตรมาสที่ 3 ปี 2563 หดตัวมากขึ้นจากไตรมาสก่อน ในขณะที่สหประชาชาติชี้ผลกระทบทางเศรษฐกิจของโควิด-19 ต่อประเทศไทยว่าอัตราการว่างงานโดยรวมจะเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มแรงงานนอกระบบ ขณะที่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ได้ทำรายได้ให้กับภาคใต้เป็นจำนวนมาก มีเปลี่ยนแปลงในห่วงโซ่อุปทานในภาคท่องเที่ยว เกิดการชะลอตัวอย่างรุนแรง ผลผลิตทางการเกษตรจะได้รับความเสียหายเพิ่มเติมจากการระบาดของไวรัส แม้ว่ากาารออกมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วได้ช่วยบรรเทาผลกระทบจากการระบาดของโควิด-19 ได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น (องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย, 2564, <https://www.unicef.org/thailand/th/press-releases/>)

นโยบายของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับความยากจน

1. โครงการมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้มี “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” ซึ่งเป็นการบรรเทาค่าครองชีพของผู้มีรายได้น้อยและการฝึกอบรมอาชีพ จากข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน (สศช., 2562) พบว่า ปัจจุบันมีผู้ที่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 14.46 ของประชากรทั้งหมด โดยในจำนวนนั้นคนจนที่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 15.53 ของผู้ที่ได้รับบัตรสวัสดิการทั้งหมด หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 22.8 ของจำนวนคนจน

2. รัฐบาลเพิ่มมาตรการในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 เพื่อช่วยเหลือเยียวยาประชาชนให้ครอบคลุมทุกกลุ่ม ได้แก่ จ่ายเงินเยียวยา 3,500 บาท และลดค่าน้ำประปาและค่าไฟฟ้าให้แรงงานนอกระบบ อาชีพอิสระ และเกษตรกร เป็นเวลา 2 เดือน และให้สถาบันการเงินในการกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง พักชำระหนี้และปล่อยกู้พิเศษ ฯลฯ การยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจาก 4 มาตรการคือ “โครงการเราไม่ทิ้งกัน” “โครงการเราเที่ยวด้วยกัน” “โครงการคนละครึ่ง” “โครงการกำลังใจ” นอกจากนี้รัฐบาลได้ “ลดค่าอินเทอร์เน็ต เพิ่มความเร็วและความแรงของสัญญาณอินเทอร์เน็ตบ้าน 3 เดือน” “ลดภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ยกเว้นค่าธรรมเนียมการโอนอสังหาริมทรัพย์” “มาตรการทางการเงินของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ 7 แห่ง ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง” เพื่อบรรเทาความเดือดร้อน และโครงการ “เราชนะ” จ่ายเงินเยียวยา 3,500 บาท ระยะเวลา 2 เดือน ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือกลุ่มแรงงานนอกระบบ อาชีพอิสระ และเกษตรกร โดยกลุ่มที่ไม่ได้รับสิทธิ์ให้เข้าถึงมาตรการนี้จะเป็กลุ่มที่ได้รับการผลกระทบน้อยหรือได้รับการดูแลอยู่แล้ว เช่น ข้าราชการ พนักงานและลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ กลุ่มที่อยู่ในฐานระบบกองทุนประกัน ตามมาตรา 33 ประมาณ 11 ล้านคน รวมทั้งกลุ่มผู้มีรายได้น้อย

ภาพประกอบที่ 2-6 แผนผังเชื่อมโยงสาเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากปัญหาความยากจน

2.3 แนวทางการแก้ไขปัญหาความยากจนในจังหวัดพัทลุง

1. จังหวัดพัทลุง โดยผู้ว่าราชการจังหวัดพัทลุง ประธานศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดพัทลุง (ศจพ.จ.) ได้ดำเนินการจัดตั้งกลไกการดำเนินการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับตำบล ดังนี้

1.1 จัดตั้งศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดพัทลุง (ศจพ.จ.) และคณะกรรมการบริหารศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดพัทลุง (คจพ.จ.) โดยมีวัตถุประสงค์ใช้ข้อมูลจากระบบการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analytics Platform: TPMAP) เติมเต็มข้อมูลในระบบ TPMAP ให้ครอบคลุมประเด็นการพัฒนาทุกมิติ และทุกพื้นที่ในประเทศ ร่วมแก้ไขปัญหาในระดับบุคคล/ครัวเรือน หาเป้าหมายวิกฤตและเยี่ยมบ้าน ร่วมแก้ไขปัญหาและพัฒนาคนอย่างยั่งยืน ร่วมติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล โดยใช้ระบบ TPMAP และพิจารณาองค์กร หน่วยงาน และทรัพยากร รวมทั้งการดำเนินการด้านงบประมาณ ในการสนับสนุนและพัฒนาตามความเหมาะสม ทั้งในด้านการให้ความรู้ เทคโนโลยี และการพัฒนาคุณภาพชีวิต รวมทั้งแสวงหาความร่วมมือจากภาคีการพัฒนาต่าง ๆ ในการเข้ามามีส่วนร่วม และสนับสนุนการดำเนินงาน

ทั้งนี้ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ คือ รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง และรองอธิการบดี ฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง เป็นคณะกรรมการศูนย์ศจพ.จ. โดยมีองค์ประกอบหน่วยงานรัฐในจังหวัดพัทลุง ได้แก่ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพัทลุง แร่งงานจังหวัดพัทลุง คลังจังหวัดพัทลุง เกษตรและสหกรณ์จังหวัดพัทลุง ศึกษาธิการจังหวัดพัทลุง นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดพัทลุง สถิติจังหวัดพัทลุง ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพัทลุง เกษตรจังหวัดพัทลุง ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดพัทลุง นายกองค์การ

บริหารส่วนจังหวัดพัทลุง นายกเทศมนตรีเมืองพัทลุง นายอำเภอทุกอำเภอ พัฒนาการจังหวัดพัทลุง

โดยได้เพิ่มเติมผู้นำทางศาสนา ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ ผู้จัดการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริบ้านคลองชีพ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง ผู้แทนหัวหน้าส่วนราชการ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ คือ ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพัทลุง เกษตรจังหวัดพัทลุง ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัดพัทลุง ผู้อำนวยการธนาคาร ธกส.สำนักงานจังหวัดพัทลุง ผู้แทนภาคประชาชน คือ ประธานกรรมการบริหารบริษัทประจักษ์รัฐสามัคคีพัทลุง (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด ประธานคณะกรรมการพัฒนาสตรีจังหวัดพัทลุง ประธานคณะกรรมการเครือข่าย OTOP จังหวัดพัทลุง ประธานคณะกรรมการเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจังหวัดพัทลุง ประธานคณะกรรมการเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านจังหวัดพัทลุง ประธานสภาเกษตรกรจังหวัดพัทลุง ประธาน พอช.จังหวัดพัทลุง และประธานสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดพัทลุง

1.2 จัดตั้งศูนย์อำนวยการปฏิบัติการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอ (ศจพ.อ.) และคณะกรรมการบริหารศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอ (คจพ.อ.)

1.3 จัดตั้งทีมปฏิบัติการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับตำบลเพื่อให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดพัทลุง ทั้งในระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับตำบล เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพในทิศทางเดียวกัน คจพ.จ. ประสานความร่วมมือ วางแผนงาน ประสานงาน และร่วมขับเคลื่อนการดำเนินงานของ ศพจ.จ. , ศจพ.อ. และทีมปฏิบัติการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับตำบล ทั้ง 64 ตำบล

2. การสร้างกลไกความร่วมมือระดับท้องถิ่น ผ่านกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล ซึ่งเป็น 1 ใน 4 งานของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนฯ ที่ทำงานตั้งแต่ระดับตำบล ระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับนโยบาย เป้าหมาย ระดับตำบลคือให้กองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นเครื่องมือในการสร้างชุมชนเข้มแข็ง กองทุนสวัสดิการเป็นมรดกของลูกหลาน เป็นสมบัติของแผ่นดิน ให้กองทุนมีความเข้มแข็ง คนทุกกลุ่มเข้าถึงกองทุนได้ง่าย ระดับจังหวัด กรณี จังหวัดพัทลุง มีกองทุนคุณภาพ 26 กองทุน ผู้ว่าราชการจังหวัดเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย และมีการสอบทานกันเองช่วยเหลือซึ่งกันและกัน กองทุนต้องจัดทำรายงานทุกปีเพื่อให้ท้องถิ่น พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) รับรู้เรื่องราวของกองทุนสวัสดิการชุมชน ทำงานร่วมกับท้องถิ่น ทำงานร่วมกับ พม.หากมีกรณีต้องการช่วยเหลือให้ส่ง case ไปยังจังหวัด นอกจากนี้กองทุนสวัสดิการชุมชนหลายแห่งยังขยายงานสวัสดิการชุมชนไปสู่การพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ เช่น ส่งเสริมเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดูแลป่าไม้และทรัพยากรธรรมชาติ จัดการขยะ นำขยะไปรีไซเคิล ส่งเสริมอาชีพสมาชิกช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้สูงอายุด้านที่อยู่อาศัย ฯลฯ

3. การสร้างกลไกการทำงานร่วมกันของหน่วยงานและภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาความยากจนในพื้นที่โดยมหาวิทยาลัยทักษิณ ซึ่งมีการขับเคลื่อนผ่านกลไก “อว. ส่วนหน้า” หรือ หน่วยปฏิบัติการส่วนหน้าของ อว.ตามนโยบายโครงการขับเคลื่อนไทยไปด้วยกันของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี โดย อว.ส่วนหน้า มี 2 ระดับ คือ ส่วนกลาง มีปลัด อว.เป็นประธาน และ รมว.อว. เป็นที่ปรึกษา และ ส่วนหน้า แบ่งเป็นระดับจังหวัด มีตัวแทนมหาวิทยาลัยทักษิณขับเคลื่อน และระดับจังหวัด มีเครือข่ายมหาวิทยาลัย 9 เครือข่ายเป็นตัวขับเคลื่อน โดย อว.ส่วนหน้า ทั้ง ระดับจังหวัด ระดับกลุ่มจังหวัด ทำงานร่วมกัน และเชื่อมโยงกับส่วนกลาง ทั้งนี้ การดำเนินงาน ยังมีกลไกที่สำคัญในพื้นที่ ร่วมกับ โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (มหาวิทยาลัยทักษิณสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ)

สืบเนื่องจากปัญหาวิกฤต COVID-19 ที่มีผลกระทบควบคู่ไปพร้อมกันคือปัญหาด้านเศรษฐกิจ ดังนั้น จึงได้จัดโครงการมหาวิทยาลัยทักษิณสู่ตำบล หรือ TSU2T โดยจะส่งบัณฑิตและนักศึกษารวมถึงอาจารย์ในมหาวิทยาลัย เข้าดำเนินการในพื้นที่เพื่อยกระดับเศรษฐกิจรายตำบลด้วยกิจกรรมหลัก ๆ 4 ด้าน ประกอบด้วย (1) การพัฒนาสัมมาชีพและสร้างอาชีพใหม่ (การยกระดับสินค้า OTOP/อาชีพอื่นๆ) (2) การสร้างและพัฒนา Creative Economy (การยกระดับการท่องเที่ยว) (3) การนำองค์ความรู้ไปช่วยบริการชุมชน (Health Care/เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ) และ (4) การส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อม/Circular Economy (การเพิ่มรายได้หมุนเวียนให้แก่ชุมชน)

ภาพประกอบที่ 2-7 การพัฒนากลไกการแก้ไขปัญหาคนจนภายใต้โครงการ TSU2T

4. กลไกที่สำคัญในพื้นที่ คือ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยในพื้นที่ จังหวัดพัทลุง กระบวนการแก้ไขปัญหาต้องอาศัยทฤษฎีการร่วมขับเคลื่อนกับ 5 ภาคส่วนได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ และภาคประชาชน เช่น สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดพัทลุง สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดพัทลุง สำนักงานประมงจังหวัดพัทลุง สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพัทลุง สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์พัทลุง สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดพัทลุง สำนักงานพาณิชย์จังหวัดพัทลุง หอการค้าจังหวัดพัทลุง สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดพัทลุงสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) สำนักงานภาคใต้ สภาองค์กรทะเลน้อย รวมทั้งภาคเอกชน คือบริษัท ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (ภายใต้โครงการพัฒนาชุมชน) ซึ่งมีหน้าที่ในการขับเคลื่อนงานด้าน SE วิสาหกิจเพื่อสังคม ภายใต้โครงการสานพลังเพื่อบ้านเกิด ชุมชนดีมีรอยยิ้ม 15 พื้นที่ทั่วประเทศ หนึ่งในนั้นคือ ชุมชนดีมี รอยยิ้ม จังหวัดพัทลุง จึงเข้ามาสนับสนุนการทำงานโครงการวิจัยชุดนี้ร่วมกับทางมหาวิทยาลัยทักษิณตั้งแต่ต้นน้ำในการเข้าถึงปัจจัยการผลิตทั้งด้านทรัพยากรและเข้าถึงโอกาสแหล่งทุน การสร้างองค์ความรู้จากในชุมชนและส่งเสริมความรู้เพื่อสร้างประโยชน์ต่อยอดการตลาดช่วงปลายน้ำ พัฒนาแบบบูรณาการ

นอกจากนี้ยังทำงานร่วมกับเครือข่ายประชาสังคมที่ขับเคลื่อนงานพัฒนาในจังหวัดพัทลุง ได้แก่ เครือข่ายสภาองค์กรชุมชนตำบล กองทุนสวัสดิการชุมชน จังหวัดพัทลุง สมาคมสร้างสุขชุมชนคนเมืองลุง คนอินทรีย์วิถีเมืองลุง นาอินทรีย์ คนรักขลุ่ยน้ำพัทลุง พัทลุงยิ้ม ศูนย์พัฒนาครอบครัวจังหวัดพัทลุง สตรีประมงพื้นบ้านจังหวัดพัทลุง

จากประสบการณ์และความเชี่ยวชาญของมหาวิทยาลัยทักษิณซึ่งมีทุนเดิมของการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาคีในพื้นที่

4.1 โครงการอาสาสมัครชุมชนสู้ภัยโควิด ภายใต้โครงการจ้างงานประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในพื้นที่จังหวัดพัทลุง จำนวน 65 ตำบล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรองรับผู้ที่ว่างงานจากสถานการณ์ COVID-19 และเสริมสร้างศักยภาพให้กับกำลังแรงงานสมัยใหม่ และส่งเสริมการพัฒนาทักษะในการทำงานในด้านต่าง ๆ ให้แก่แรงงาน รวมทั้งการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่

4.2 มหาวิทยาลัยทักษิณ โดยสำนักส่งเสริมบริการวิชาการและภูมิปัญญาชุมชน ได้รับทุนสนับสนุนโครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศมหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ มหาวิทยาลัยในพื้นที่สามารถใช้อองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่มีอยู่ ทำงานประสานและร่วมงานกับจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นๆ เพื่อให้การทำงานบูรณาการนี้ยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลที่สามารถนำไปสู่การลดความยากจนอย่างมีเป้าหมายชัดเจน (Targeted Poverty Alleviation) ในการดำเนินการของมหาวิทยาลัยในพื้นที่จะประกอบด้วยองค์ประกอบหลักๆ คือ มหาวิทยาลัยจะทำหน้าที่หน่วยงานบูรณาการโครงการ (System Integrator) รายตำบล โดยใน 1 ตำบล จะมี 1 มหาวิทยาลัยทำหน้าที่ดูแล มหาวิทยาลัยดำเนินโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบล ตามปัญหาและความต้องการของชุมชน อาทิเช่น การพัฒนาสัมมาชีพและสร้างอาชีพใหม่ (การยกระดับสินค้า OTOP/อาชีพอื่นๆ) การสร้างและพัฒนา Creative Economy (การยกระดับการท่องเที่ยว) การนำองค์ความรู้ไปช่วยบริการชุมชน (Health Care/เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ) และการส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อม/Circular Economy (การเพิ่มรายได้หมุนเวียนให้แก่ชุมชน) ตามรูปแบบกิจกรรมที่จะเข้าไปดำเนินการในพื้นที่ที่รับผิดชอบ การเป็นหน่วยจ้างงานในการดำเนินโครงการของหน่วยงานต่าง ๆ ในตำบลที่ทำหน้าที่ดูแล โดยจ้างงานประชาชนทั่วไป บัณฑิตจบใหม่ และนักศึกษา ไม่น้อยกว่า 20 คนในแต่ละตำบล การประสานงานและทำงานร่วมกับจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินการโครงการภายในพื้นที่ การบูรณาการและสนับสนุนหน่วยงานต่าง ๆ ที่ไปดำเนินการโครงการภายในตำบล ในด้านองค์ความรู้ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม และการจัดทำฐานข้อมูลขนาดใหญ่ของชุมชนรายตำบล (Community Big Data) เพื่อให้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์และตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบมีเป้าหมายชัดเจน

4.3 มหาวิทยาลัยทักษิณ โดยสำนักบ่มเพาะวิชาการเพื่อวิสาหกิจในชุมชน ได้รับทุนจากสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน) เป็นหน่วยขับเคลื่อนนวัตกรรมเพื่อสังคม ประจำพื้นที่ภาคใต้ ในปีงบประมาณ 2564 เพื่อเป็นหน่วยขับเคลื่อนนวัตกรรมเพื่อสังคม (Social Innovation Driving Unit, SID) และสร้างเครือข่ายนวัตกรรมของสังคมทั้งภายในและนอกมหาวิทยาลัย สร้างนวัตกรรมด้านสังคม โดยการบ่มเพาะเพื่อมุ่งเสริมสมรรถนะ ยกระดับและพัฒนาขีดความสามารถกลุ่มวิสาหกิจเพื่อสังคมให้สามารถจัดตั้งกิจการในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

4.4 มหาวิทยาลัยทักษิณ มีทุนเดิมจากการวิจัยและสร้างนวัตกรรมเชิงพื้นที่ในจังหวัดพัทลุงและใกล้เคียง อาทิ

4.4.1 โข่อุปทานการผลิตบัวหลวงทางการค้าและการเพิ่มมูลค่าโดยเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมใน จ.พัทลุง เพื่อการจัดการโข่อุปทานการผลิตบัวหลวงทางการค้า ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ การเพิ่มมูลค่าในการผลิตบัวหลวงทั้ง 2 สายพันธุ์ ในทุกๆ ส่วนได้แก่ ดอก ใบ ราก ลำต้น โดยใช้นวัตกรรมทางด้านการเกษตรที่เหมาะสม

4.4.2 นวัตกรรมผลิตภัณฑ์จากวัสดุเศษเหลือการผลิตข้าวสังข์หยดพัทลุงพัฒนานวัตกรรมในแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากวัสดุเศษเหลือจากการผลิตข้าวสังข์หยด ได้แก่ นวัตกรรมแปรรูปฟางข้าว นวัตกรรมแปรรูปแกลบ และนวัตกรรมแปรรูปรำข้าว และหลักสูตรการแปรรูปวัสดุเศษเหลือจากการผลิตข้าว สำหรับใช้สอนในโรงเรียน OTOP

4.4.3 ผลการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาความยากจนในพื้นที่ที่มีบริบทคล้ายคลึง เช่น ชุมชนทำนาสามารถ ขยายห่วงโซ่อุปทานอย่างก้าวกระโดดในเนื้อที่นาเท่าเดิม คือ จากชุมชนนาอินทรีย์ พัฒนาเป็นโรงเรียนเยาวชนนาอินทรีย์ และต่อยอดเพิ่มอาชีพน้ำผึ้งดอกข้าวเซอร์กักันตังอินทรีย์

4.4.4 นวัตกรรมชุมชนในระบบบริหารจัดการกลุ่มแบบธนาการการเลี้ยงแพะเนื้อแบบหวนในรูปแบบธนาการโดยการบริหารจัดการด้วยกลุ่มและการพัฒนาฟาร์มต้นแบบจากระบบการเลี้ยงแบบธรรมชาติให้เป็นระบบการเลี้ยงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มแพะเนื้อ (Good Agricultural Practice: GAP) หรือ มาตรฐาน GAP ในการพัฒนาการศึกษาของคนที่ย่อยโอกาสผ่านกลุ่มอาชีพ โดยเครื่องมือนี้เป็นการบูรณาการศาสตร์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็น ศาสตร์ทางเกษตร ศาสตร์ทางกฎหมาย ศาสตร์ทางสังคมและมนุษย์ ศาสตร์ทางการเงินและการบัญชี ใช้ในการออกแบบรูปแบบการศึกษาผ่านอาชีพให้เหมาะสมกับบริบทของกลุ่มอาชีพและพื้นที่ และมีหน่วยงานมหาวิทยาลัยทักษิณ หน่วยงานผู้ให้ทุน (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา หรือ กสศ.) หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ สำนักงานปศุสัตว์ สำนักงานสหกรณ์การเกษตร สำนักงานตรวจบัญชี และหน่วยงานในระดับพื้นที่ (เทศบาลตำบลคลองใหญ่ และ เทศบาลตำบลควนเสาธง จังหวัดพัทลุง)

4.4.5 นวัตกรรมหม้อไอน้ำประสิทธิภาพสูงสำหรับสำหรับนึ่งก้อนเชื้อเห็ดระดับชุมชนกลุ่มวิสาหกิจเพาะเห็ดนางฟ้าบ้านป่าพงค์ อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่รวมตัวของเกษตรกรเพื่อหารายได้เสริมโดยการเพาะเห็ดนางฟ้าขาย โดยมีผู้ใหญ่บ้านเจริญสิงค์ ชัยสิทธิ์ และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านปรานี ปานแก้ว เป็นแกนนำหลักของกลุ่มวิสาหกิจฯ

4.4.6 มหาวิทยาลัยทักษิณ ได้ดำเนินโครงการวิจัย “การจัดการเชิงพื้นที่ด้วยนวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับผลิตภัณฑ์ปลาสามน้ำในเขตพื้นที่ลุ่มทะเลสาบสงขลา” ในพื้นที่ 11 ตำบลรอบลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาของ 2 จังหวัด คือ จังหวัดพัทลุง และ จังหวัดสงขลา ภายใต้การร่วมมือกับภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่น โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมมายกระดับห่วงโซ่อุปทาน ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำให้กับประชาชนในตำบลที่เกี่ยวข้องกับอาชีพประมงและการแปรรูปปลาสามน้ำในเขตพื้นที่ลุ่มทะเลสาบสงขลา ในส่วนต้นน้ำมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมการอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติปลาสามน้ำ ได้แก่ ปลากระแห ปลาช่อน ปลาช่อนทะเล และปลากระบอก ซึ่งสามารถแก้ปัญหาจำนวนปลาจากธรรมชาติในพื้นที่ทะเลสาบสงขลาที่มีปริมาณลดลง และการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลการเพาะเลี้ยงปลาสามน้ำด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีการผลิตอาหารปลาที่มีต้นทุนต่ำ การดูแลคุณภาพน้ำ และการป้องกันโรคในปลาสามน้ำ ได้แก่ ปลาปลาตะกรับและปลากระพงทำให้สามารถลดต้นทุนการเพาะเลี้ยง เกิดรายได้เพิ่มขึ้น และช่วยแก้ปัญหาคุณภาพน้ำที่ไม่เหมาะสมในการเลี้ยงและโรคปลา เป็นต้น ภายใต้การสร้างห่วงโซ่คุณค่าใหม่ และสร้างคามยั่งยืนให้กับกระบวนการจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรของชุมชน ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมและการใช้

นวัตกรรมทางสังคมด้วยกระบวนการทางกฎหมายมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับการบริหารจัดการบ้านเมืองในพื้นที่นั้นๆ ร่วมสร้างนวัตกรรมชุมชน สร้างพื้นที่แหล่งเรียนรู้ และพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลชุมชน พร้อมทั้งผลักดันให้มีการบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่น/แผนพัฒนาตำบล และนโยบายระดับจังหวัดต่อไป ส่วนกลางน้ำสำหรับตำบล/ชุมชนที่มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาสามน้ำ จะมุ่งเน้นการถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับปลาสามน้ำเป็นผลิตภัณฑ์อาหารพร้อมปรุงและพร้อมบริโภคที่มีมูลค่าสูง และมีอายุการเก็บรักษานานขึ้น นอกจากนี้ยังถ่ายทอดความรู้ด้านระบบการผลิตผลิตภัณฑ์ปลาสามน้ำที่ได้คุณภาพและมาตรฐานตามหลักเกณฑ์ที่ดีในการผลิตอาหาร (GMP) ซึ่งช่วยยกระดับผลิตภัณฑ์จากปลาสามน้ำเป็นสินค้าคุณภาพสูง มีความปลอดภัย และตรงความต้องการของตลาดผู้บริโภคมากขึ้น สำหรับส่วนปลายน้ำมีการพัฒนานวัตกรรมทางการตลาดเพื่อส่งเสริมและยกระดับศักยภาพธุรกิจของชุมชนผู้ผลิตสินค้าปลาสามน้ำ โดยมุ่งเน้นให้ชุมชนมีความรู้และความเข้าใจในการใช้เครื่องมือทางการตลาดที่จะช่วยให้ชุมชนสามารถพัฒนาการตลาดทั้งในด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการสื่อสารการตลาด โดยเฉพาะนวัตกรรมทางการตลาดสมัยใหม่ อาทิเช่น ช่องทางการจัดจำหน่าย และการสื่อสารการตลาดทางออนไลน์ และดิจิทัล เป็นต้น การใช้นวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับผลิตภัณฑ์ปลาสามน้ำ จะช่วยพัฒนาสร้างความรู้ในการพื้นที่ที่ใช้ความรู้ไปหนุนกระบวนการชุมชน สร้างความเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ทำให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชน และกลไกในพื้นที่ไม่ว่าจะกลุ่มเกษตรกรเพาะเลี้ยงปลา กลุ่มแปรรูป กลุ่มเกษตรกร กลุ่มวิสาหกิจ ที่นำบริบทและวิถีชีวิตความเป็นอยู่เดิมมาผนวกกับงานวิจัยเชิงพื้นที่ จนกระทั่งสามารถสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นซึ่งเป็นเศรษฐกิจฐานรากได้อย่างแท้จริง ทำให้เกิดแนวทางในการอนุรักษ์ปลาสามน้ำทางเศรษฐกิจในพื้นที่ ทรัพยากรปลาสามน้ำเพิ่มขึ้น สร้างนวัตกรรมในชุมชนเกิดศูนย์เรียนรู้ในชุมชน และสร้างรายได้ให้กับชุมชน

4.4.7 นวัตกรรมเชิงนโยบาย งานวิจัยเรื่องคนจนเมืองที่เปลี่ยนไปในเมืองที่กำลังเปลี่ยนแปลง โดยณัฐพงศ์ จิตรนิรัตน์ และคณะ (2562-2564) ภายใต้การสนับสนุนของ สกสว. มีเป้าหมายทำความเข้าใจในพลวัต การดำรงอยู่อันซับซ้อน ความเชื่อมโยงและปฏิสัมพันธ์ระหว่างชุมชนแออัดและคนจนกับ “เมือง” ในท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของระบบการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อมและนโยบายการพัฒนาเมือง อันส่งผลต่อการแสวงหาแนวทางกำหนดนโยบายการพัฒนาเมืองที่สอดคล้องกับจินตนาการและการปฏิบัติการของผู้คนกลุ่มต่างๆ ที่ทำให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างเสมอหน้า การศึกษาได้นำไปสู่การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในระยะสั้นเพื่อแก้ไขปัญหาผลกระทบของคนจนเมืองจากการระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 และระยะยาวเพื่อแก้ไขปัญหาคนจนเมือง ในแง่การพัฒนาที่เกื้อหนุน ส่งเสริม หรือรับรองสิทธิการมีส่วนร่วมในเมือง (Right to the city) และการสร้างสรรค์เมืองที่ยุติธรรม (Just city) ในบริบทภาคใต้ รวมไปถึงการสื่อสารสาธารณะอันส่งผลต่อการสร้างมุมมองความหมายที่มีต่อคนจนเมืองในฐานะคนร่วมเมืองในอีกมิติหนึ่ง

2.4 โมเดลแก้ไขความยากจนของประเทศจีน

ตัวแบบหลักที่ใช้สำหรับการแก้ไขปัญหาความยากจนคือ ความสำเร็จของสาธารณรัฐประชาชนจีน พบว่าตั้งแต่ปี ค.ศ. 1986 การแก้ไขปัญหาความยากจนของสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง การขจัดความยากจนและให้คนยากจนในเขตพื้นที่ยากจนเข้าสู่สังคมที่มีความเป็นอยู่ที่ดีเป็นความมุ่งมั่นและเป้าหมายที่กำหนดโดยรัฐบาลจีน จากอดีตจนถึงปัจจุบัน รัฐบาลจีนได้กำหนดนโยบายมาตรการหลายฉบับ มีการปรับปรุง และเพิ่มมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง ในปี ค.ศ. 2014 สาธารณรัฐประชาชนจีนเข้าสู่ยุคใหม่ของ “แก้จนตรงเป้าหมาย” (Targeted Poverty Alleviation) (หวัง จวินตัน และกฤษวรรธน์ โลวัชรินทร์ , 2563) โดยมีมาตรการการลงทะเบียของประชาชนที่ยากจนทั่วประเทศจีน นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 2013 ที่รัฐบาล

จีนเริ่มดำเนินการนโยบายแก้จนแบบมุ่งเป้าไปที่ตัว “คนจน” โดยแนวทางหลักการแก้ไขปัญหาคือความยากจนของประเทศจีนประกอบด้วย

1. มีแผนระยะสั้นและระยะยาว ระบุเป้าหมายที่ชัดเจน สาเหตุ และที่มาของปัญหา รวมถึงมาตรการและขั้นตอนการดำเนินการที่แม่นยำและเจาะจงเพื่อแก้ไขปัญหานั้นในแต่ละพื้นที่

2. ใช้มาตรการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อกำจัดความยากจนด้วยความทุ่มเท

3. บูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดจากรัฐบาลและเอกชน โดยนำศักยภาพและทรัพยากรที่มีอยู่ออกมาใช้เพื่อให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพ

ประเด็นสำคัญคือเรื่องแก้ไขความยากจนกลายเป็นวาระและนโยบายระดับประเทศ ถ่ายทอดไปสู่ระดับมณฑล จังหวัด อำเภอ ชนบท หมู่บ้าน มีการผสมผสานและบูรณาการการแก้ไขความยากจนด้วยการใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม โดยการแก้ปัญหาคือความยากจนตามบริบทเชิงพื้นที่ มีนโยบาย แผนงาน และมาตรการด้านการศึกษาเพื่อเป็นกุญแจไขปัญหาคือความยากจนของจีน (ฝ่ายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2564) ผลคือจำนวนคนยากจนและอัตราความยากจนในชนบทได้มีการลดลงอย่างรวดเร็ว จำนวนคนยากจนในชนบททั้งประเทศลดลงจาก 165.67 ล้านคน ในปี ค.ศ. 2010 เหลือ 16.6 ล้านคน ในปี ค.ศ. 2018 ลดลงประมาณ 150 ล้านคน อัตราความยากจนลดลงจากร้อยละ 17.2 ในปี ค.ศ. 2010 เหลือร้อยละ 1.7 (หวัง จวินตัน และ กุชวอร์ธน์ โลวัชรินทร์, 2563) จากการทบทวนวรรณกรรมการแก้ไขปัญหาคือความยากจนของคนจนในประเทศจีนตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทางสามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาคือความยากจนของประเทศไทยต่อไป (แมน บุโรทกานนท์, 2564)

2.5 กิจการเพื่อสังคม (SE: Social Enterprise)

แนวคิดกิจการเพื่อสังคมได้กำเนิดในประเทศอังกฤษในช่วงกลางศตวรรษที่ 19 โดยกลุ่มผู้รับจ้างทำงานได้จัดตั้งหน่วยงานในรูปแบบสหกรณ์เพื่อจัดหาอาหารที่มีคุณภาพในราคาที่หาซื้อได้ เพื่อเป็นการตอบโต้ต่อสภาพการทำงานในโรงงานที่แสวงหาผลประโยชน์และเอาเปรียบแรงงานอย่างไม่เป็นธรรม กระทั่งศตวรรษที่ 1990 แนวคิดกิจการเพื่อสังคมได้ถูกหยิบยกขึ้นมาใหม่อีกครั้งในรูปแบบของการจัดตั้งที่หลากหลาย เช่น สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน (Community Enterprises) องค์กรอาสาสมัคร (Enterprising Voluntary Organizations) เป็นต้น (โกศล ดีศีลธรรม, 2554: 165) คำว่ากิจการเพื่อสังคมหรืออาจเรียกว่าธุรกิจเพื่อสังคมนั้น สรุปลความหมายที่สำคัญ ได้ดังนี้ กิจการเพื่อสังคม หมายถึง กิจการที่นำองค์ความรู้ในภาคธุรกิจกระแสหลักมาประยุกต์ใช้กับงานด้านสังคมหรือสิ่งแวดล้อม (สฤณี อาชวานันทกุล, เอื้อมพร พิชัยสนธิ และปกป้อง จันวิทย์, 2553: 52) Dee (1998) สรุปลความหมายของกิจการเพื่อสังคมไว้ว่า เป็นองค์กรเอกชนที่อุทิศตัวเพื่อแก้ปัญหาสังคม สนองผู้เสียเปรียบในสังคมและหาสินค้าที่สำคัญทางสังคมที่ภาครัฐหรือเอกชนไม่สามารถจัดหาให้ได้ OECD (2003) ได้อธิบายความหมายของกิจการเพื่อสังคมว่าหมายถึง องค์กรไม่แสวงหาผลกำไรที่ผสมผสานกันระหว่างองค์กรภาครัฐและภาคเอกชนโดยดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาสังคม และมีเป้าหมายทางการเงินควบคู่ไปด้วยกัน Martin and Novicevic (2010) กล่าวว่า กิจการเพื่อสังคมสามารถก่อให้เกิดการพึ่งพาตนเองและการพัฒนาสังคมที่ควบคู่ไปกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ การดำเนินงานของกิจการเพื่อสังคมมีลักษณะพิเศษ ดังนี้ 1) กระบวนการผลิต การดำเนินกิจการ รวมถึงผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคม สุขภาวะ และสิ่งแวดล้อม 2) มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี 3) มีความยั่งยืนทางการเงินได้ด้วยตนเอง 4) ผลกำไรส่วนใหญ่ถูกนำไปลงทุนขยายผลเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ หรือคืนผลประโยชน์ให้แก่สังคม หรือผู้ให้บริการ 5) สามารถมีรูปแบบองค์กรที่หลากหลาย (อภินันท์ เอื้ออังกูร และคณะ, 2562)

กิจการเพื่อสังคมเป็นการประสานความสัมพันธ์ระหว่างธุรกิจและผลตอบแทนในด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และผลตอบแทนทางการเงิน โดยผู้ที่เป็นเจ้าของกิจการ มีความสนใจที่จะสร้างผลตอบแทนทางสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยใช้รูปแบบการบริหารจัดการของธุรกิจและคุณธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง รวมถึงมีเป้าหมายหลักของธุรกิจเพื่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาสังคม/สิ่งแวดล้อมอย่างมีนวัตกรรม (Innovation) และธุรกิจนั้นสามารถดำเนินกิจการได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน พร้อมกับการเจริญเติบโต มีกำไรเหมือนองค์กรธุรกิจทั่วไป (Martin & Novicevic, 2010) โมเดลของ SE แบ่งออกเป็น 3 แบบ ตามระดับของการผสมกันระหว่างกิจกรรมทางธุรกิจ และโครงการทางสังคม (Martin & Novicevic, 2010) ดังนี้ 1) Embedded Social Enterprise: กิจกรรมของธุรกิจและโครงการเพื่อสังคมเป็นสิ่งเดียวกัน กิจกรรมทางธุรกิจถูกฝังอยู่ในกิจกรรมขององค์กรและโครงการต่าง ๆ ด้านสังคมโครงการทางสังคมเป็นโครงการที่สามารถทำเงินได้ด้วยตัวเอง ทำให้สามารถเป็นโมเดลที่ยั่งยืน 2) Integrated Social Enterprise: กิจกรรมทั้งสองประเภทจะมีส่วนที่ทับซ้อนอยู่ โดยมากมักเป็นการแบ่งปันต้นทุนและสินทรัพย์ กิจกรรมต่าง ๆ ของบริษัทจะถูกรวมเข้ากับการปฏิบัติงาน องค์กรไม่แสวงหากำไรตั้งกิจกรรมเพื่อสังคมเหล่านี้ขึ้น เพื่อเป็นกลไกสนับสนุนการดำเนินงาน และกิจการด้านสังคมในระยะหลังประสบความสำเร็จกับการให้บริการทางสังคม (Social Service) ที่มีจุดประสงค์เพื่อหารายได้กับตลาดใหม่ ๆ หรือ การออกบริการใหม่ ๆ ให้กับตลาดเดิม ลูกค้าน้ององค์กรไม่แสวงหากำไรเหล่านี้ได้ผลประโยชน์จากการลงทุนในกิจการเพื่อสังคม โมเดลนี้มักใช้การหารายได้จากสินทรัพย์ที่มีในการสร้างธุรกิจ ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมทางธุรกิจกับโครงการด้านสังคมเป็นแบบที่ทำงานร่วมกัน เพิ่มคุณค่าให้กัน 3) External Social Enterprises: กิจกรรมทางธุรกิจจะอยู่นอกการจัดการขององค์กรไม่แสวงหากำไร เป็นความสัมพันธ์ไม่ตายตัวในการสนับสนุนและจัดหาแหล่งทุนระหว่างผู้ประกอบการเพื่อสังคมกับองค์กรไม่แสวงหากำไร (อภินันท์ เอื้ออังกูร, สุทธิพร บุญมาก และนวิทย์ เอ็มเอก, 2562) ทั้งนี้การจำแนกประเภทของกิจการเพื่อสังคม อาจแบ่งตามลักษณะของการประกอบธุรกิจได้ 3 ประเภท คือ ธุรกิจที่เน้นด้านสินค้า ธุรกิจเน้นด้านบริหาร และธุรกิจผสม (คณะผู้จัดทำรวมกิจการเพื่อสังคมในไทย, 2555)

เนื่องจากที่ผ่านมาการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของภาคอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็วส่งผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหาด้านความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและผลกระทบจากภาวะโลกร้อน จึงมีแนวคิดกิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise) ซึ่งเป็นแนวคิดที่คาดหวังว่าสามารถแก้ไขผลกระทบในเชิงลบและก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

แม้กิจการเพื่อสังคมจะใช้รูปแบบของการดำเนินการแบบธุรกิจที่สามารถสร้างผลกำไรเพื่อทำให้กิจการสามารถสร้างผลกระทบทางสังคมได้อย่างต่อเนื่องและไม่ต้องพึ่งพากลไกสนับสนุนจากภายนอก แต่กิจการเพื่อสังคมจะต้องมีเป้าหมายสูงสุดของการดำเนินการอยู่ที่การแก้ไขปัญหาสังคมหรือสิ่งแวดล้อมไม่ใช่ผลกำไร (Profitable but not-for-profit) (อภินันท์ เอื้ออังกูร, สุทธิพร บุญมาก และนวิทย์ เอ็มเอก, 2562) ดังนั้นกิจการเพื่อสังคมจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการออกแบบโครงสร้างผู้ถือหุ้น โครงสร้างโปร่งใสของการบริหารจัดการ และรูปแบบธุรกิจ เพื่อสร้างหลักประกันว่าเป้าหมายทางสังคมหรือสิ่งแวดล้อมของกิจการจะได้รับการแก้ไขอย่างแท้จริง โดยผลประโยชน์ส่วนใหญ่ของกิจการจะไม่ตกอยู่กับผู้ถือหุ้นหรือผู้บริหารเท่านั้น (สำนักงานสร้างเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ, 2556)

นอกจากดำเนินงานเพื่อผลประโยชน์ทางสังคมหรือสิ่งแวดล้อมโดยทั่วไป กิจการเพื่อสังคมยังมีลักษณะดังต่อไปนี้ คือ 1) มีแนวทางการหารายได้ด้วยตนเองเพื่อหล่อเลี้ยงการดำเนินงานอย่างยั่งยืน เช่น รูปแบบการขายผลิตภัณฑ์และ/หรือบริการการระดมทุนโดยให้ผลตอบแทนแก่ผู้ลงทุน จนถึงการใช้บริการหรือการสนับสนุนทางการเงินแบบให้เปล่าเหมือน NGO 2) เน้นการใช้นวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหา นั่นคือการคิดค้นวิธีการใหม่ๆ ที่สามารถแก้ไขปัญหาที่เป็นเป้าหมายของการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพได้ผล ยั่งยืน

และสามารถต่อยอดผลลัพธ์ได้ 3) ดำเนินงานแบบอาศัยความร่วมมืออย่างกว้างขวางจากเครือข่าย เพื่อใช้ศักยภาพเฉพาะทางของหน่วยงานนั้น ๆ ในการร่วมแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน

จากที่กล่าวข้างต้นจะเห็นว่ากิจการเพื่อสังคมเป็นกิจการที่มีเป้าหมายหลักเพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมผ่านกลไกการค้าหรือการให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ มีการนำนวัตกรรมใหม่ๆมาใช้ โดยหวังให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืน นอกจากนี้ในการดำเนินกิจการนั้นอยู่ภายใต้กรอบแนวคิดพื้นฐานในเรื่องของ “ไตรกำไรสุทธิ” (Triple Bottom Line) ซึ่งประกอบด้วย เรื่องของกำไร (Profit) สังคม (People) และสิ่งแวดล้อม (Planet) โดยมีเป้าหมายสุดท้ายคือ เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) กล่าวคือเป็นการสร้างสมดุลในสามมิตินั้นเอง (सानิตย์ หนูนิล, 2557)

สำหรับการวัดประสิทธิผลของการดำเนินการในด้านสิ่งแวดล้อม เป็นการวัดการดำเนินการที่ลดผลกระทบของกิจกรรมห่วงโซ่อุปทานต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงการพัฒนาผลลัพธ์ด้านการควบคุมมลภาวะและการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กร (Sroufe, 2003; Zhu & Sarkis, 2004; Matos & Hall, 2007; Montabon et al., 2007; Pullman et al., 2009; Jacobs et al., 2010; Yang 2013 อ้างถึงใน นิศากร สมสุข, 2559) สำหรับตัวชี้วัดประสิทธิภาพในการประเมิน ประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ เช่น ปริมาณการใช้วัตถุดิบ ปริมาณการใช้เชื้อเพลิง การปลดปล่อยของเสียและน้ำเสีย เป็นต้น สำหรับประสิทธิภาพทางด้านเศรษฐกิจประเมินจากการที่องค์กรมีการพัฒนาทางด้านการปฏิบัติงาน การตลาด และรายได้ (Narasimhan & Kim, 2002; Flynn & Flynn, 2004; Menor et al., 2007; Kristal et al., 2010; Yang., 2013 อ้างถึงใน นิศากร สมสุข, 2559) และประสิทธิภาพด้านสังคม หมายรวมถึงการพัฒนาองค์กรด้านการจ้างงานและการจัดการทางด้านสังคม (Wood, 1991; Garriga & Mele, 2004; Rao & Holt, 2005; Yang, 2013 อ้างถึงใน นิศากร สมสุข, 2559) ปัจจัยที่ใช้เป็นตัววัดผลกระทบต่อสังคม เช่น ความปลอดภัยในการทำงาน สุขภาพและระดับความพึงพอใจในงาน (Somsuk, 2014 อ้างถึงใน นิศากร สมสุข, 2559) จากที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่ากิจการเพื่อสังคมมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อมุ่งหวังผลกำไร เพื่อเป็นผลตอบแทนกลับคืนให้กับกลุ่มชุมชน 2) เพื่อมุ่งหวังให้กิจการอยู่รอด กิจการดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง สามารถผลิตสินค้าใหม่ ๆ ออกสู่ตลาด ขยายสาขา เพิ่มการลงทุนในธุรกิจใหม่ ทำให้กิจการมีฐานะและสินทรัพย์เพิ่มมากขึ้น เป็นต้น 3) เพื่อมุ่งหวังสนองความรับผิดชอบต่อสังคม โดยองค์กรต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมทั้งภายในและภายนอกกิจการ เช่น มีความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น พนักงาน ลูกจ้างสิ่งแวดล้อม และชุมชน ไม่เอา راحتเอาเปรียบ หรือสร้างปัญหาให้กับสังคม

กิจการเพื่อสังคมในประเทศไทยได้รับการส่งเสริมอย่างเป็นระบบและรูปธรรม (อภิรักษ์ เอื้ออังกูร, สุทธิพร บุญมาก และนวิทย์ เอมเอก, 2562) เมื่อรัฐบาลได้จัดตั้งสำนักงานส่งเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ (สกส.) มีการรวมกันของหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ สถาบันเซ็นทรัลพลาซ่า ภายใต้มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ บริติช เคาน์ซิล ประเทศไทยและสถาบันธุรกิจเพื่อสังคมสนับสนุนและรวบรวมตัวอย่างกิจการเพื่อสังคมที่ได้รับการยอมรับในประเทศไทย ไว้ 50 องค์กร ภายใต้หนังสือ “กิจการเพื่อสังคม น้ำดี 50 องค์กร” ในที่นี้ขอยกตัวอย่างเพียงบางโครงการ เช่น 1) มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ออยตุง ประกอบด้วย 4 กลุ่มธุรกิจ คือ ธุรกิจอาหาร ธุรกิจหัตถกรรม ธุรกิจท่องเที่ยว และธุรกิจเกษตร ผลตอบแทนที่ได้คือสร้างงานสร้างรายได้ให้ชาวไทยภูเขาโดยไม่หวนกลับไปปลูกฝิ่นหรือทำอะไรเลือนลอยอีก 2) ร้านเลมอนฟาร์ม เป็นที่รับซื้อสินค้าออร์แกนิกและสินค้าเกษตรแปรรูปจากเกษตรกรในเครือข่ายที่กระจายตามชุมชนท้องถิ่นต่าง ๆ ทั่วประเทศ สร้างรายได้และความเป็นอยู่ของเกษตรกรให้ดีขึ้น ผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อหาสินค้าเหล่านี้ได้ง่ายขึ้น มีโอกาสรับประทานอาหารที่ปลอดภัย 3) บริษัท วงษ์พาณิชย์ จำกัด ให้บริการจัดการวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว คัดแยกและรีไซเคิล ด้วยกระบวนการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และช่วยอบรมให้ความรู้ฝึกงาน ฝึกอาชีพให้แก่พนักงานในองค์กรและชุมชนเรื่องการคัดแยกขยะและการสร้างรายได้จากขยะ รวมถึง

ช่วยเหลือติดตามดูแลผล 4) บริษัท Bike Xenger เป็นแนวคิดของกลุ่มจามจรัสแควร์ ซึ่งเป็นกลุ่มรักจักรยานที่ช่วยกู้สิ่งแวดล้อมด้วยการปั่นจักรยานส่งเอกสารไปพร้อม ๆ การรณรงค์ให้คนทั่วไปเกิดการรับรู้ว่าจะสามารถปั่นจักรยานไปทำงานหรือใช้ในชีวิตประจำวันได้ นอกจากจะเป็นการประหยัดพลังงาน และร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการใส่ใจสิ่งแวดล้อมแล้วเป็นการสร้างรายได้เสริมให้กับกลุ่มคนรักการปั่นจักรยานหลังเวลาทำงาน อีกทาง 5) ร้านอาหาร Cabbage & Condoms เป็นร้านอาหารระดับมาตรฐาน ภายใต้แนวคิดที่ต้องการให้ดูอย่างเป็นที่หาซื้อง่ายพอๆ กับซื้อ หัวกะหล่ำปลี อีกหนึ่งสถานที่ที่เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวและป้องกันโรคเอดส์ ภายใต้การกำกับดูแลของสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน 6) โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร จังหวัดปราจีนบุรี เป็นโรงพยาบาลของรัฐ นำร่องเรื่องการแพทย์แผนไทย ใช้สมุนไพรบำบัดรักษาโรค ทำการศึกษาค้นคว้าและวิจัยด้านสมุนไพร มีเป้าหมายเพื่อทำให้สมุนไพรซึ่งมีราคาต่ำและหาได้ในท้องถิ่น ให้เป็นที่ยอมรับของสังคมจนสามารถใช้เป็นยาทดแทนยาจากต่างประเทศ 7) บริษัทโคโคบอร์ด จำกัด ประกอบธุรกิจไม้อัดจากเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร และแปรรูปเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ชาวไร่ชาวนาและสร้างงานสร้างอาชีพให้แก่ชุมชนปัจจุบันการดำเนินกิจการประเภทกิจการเพื่อสังคมเริ่มเป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับมากขึ้น เนื่องจากการดำเนินกิจการที่มุ่งเน้นเพื่อแก้ปัญหาสังคม และสิ่งแวดล้อมในขณะที่ธุรกิจยังมีกำไรจากการดำเนินกิจการ รวมทั้งยังเน้นในเรื่องของการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวอีกด้วย (सानิตย์ หนูนิล, 2553: 370)

2.6 การประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน

ผลลัพธ์ทางสังคมจึงอาจถูกมองได้ว่า คุณค่าทางสังคมที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมของโครงการวิจัย ซึ่งควรสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการที่ได้ตั้งไว้ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลลัพธ์ทางสังคมมีให้เลือกใช้มากมาย (สฤณี อาชวสนันท์กุล และ ภัทราพร แยมลลอ, 2560) ตัวอย่างเช่น การประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (Social Return on Investment: SROI) ได้ถูกพัฒนาขึ้นในปีเกิดขึ้นในปี 1997 โดยมีรากมาจากหลักการประเมินประโยชน์เทียบกับต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ (cost-benefit analysis) หลังจากนั้นได้มีการพัฒนาเครื่องมือมีลักษณะเป็น “แนวปฏิบัติ” (guidelines) ชุดดัชนีชี้วัด และมาตรฐานมากขึ้น เช่น Global Reporting Initiative (GRI), B Impact Assessment, ชุดตัวชี้วัด Impact Reporting and Investment Standards (IRIS) (สฤณี อาชวสนันท์กุล, 2562) เนื่องมาจากการเติบโตของการลงทุนเพื่อสังคม (impact investing) และการเพิ่มขึ้นของกิจการเพื่อสังคม ศาสตร์ด้านการประเมินผลลัพธ์ทางสังคมได้ถูกพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงประมาณ 30 ปีที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม การประเมินผลลัพธ์ทางสังคมยังไม่มีมาตรฐานเดียวกันที่เป็นที่ยอมรับทั่วโลก

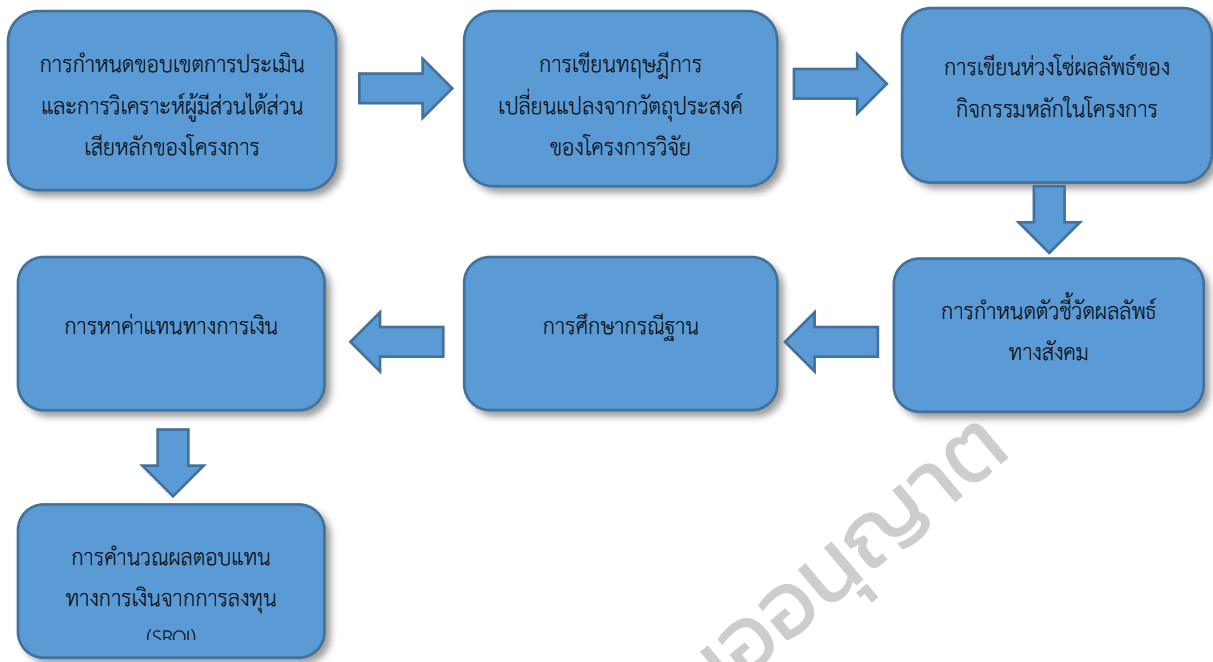
กรอบทฤษฎีนิยามถูกนำมาใช้ในการประเมินผลลัพธ์ทางสังคม ได้แก่ 1) แบบจำลองตรรกะ (Logic model) เป็นการใช้อธิบายและแผนภาพในการอธิบายลำดับของกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง โดยอธิบายความเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมและผลลัพธ์ที่โครงการสร้างขึ้นมาโดยทำการแจกแจงผลลัพธ์ระยะสั้น ระยะปานกลาง และ ระยะยาว 2) Theory of Change หรือ “ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง” เป็นระเบียบวิธีที่ใช้ในการวางแผน การระดมการมีส่วนร่วม และการประเมินโครงการ เริ่มต้นจากการให้ระบุ “เป้าหมายระยะยาว” ที่ผู้ดำเนินโครงการปรารถนา มุ่งเป็นเน้นการอธิบาย “กระบวนการสร้างความเปลี่ยนแปลง” ด้วยการระบุความเชื่อมโยงที่เป็นเหตุปัจจัย (causal linkages) และเป็นขั้น ๆ ตามเวลา (chronological flow) 3) Outcome Linkage หรือ “การคำนวณความเชื่อมโยงผลลัพธ์” พัฒนามาจากแวดวงเศรษฐศาสตร์นโยบายสาธารณะ เชื่อมโยงองค์ความรู้ด้านการประเมินผลลัพธ์โครงการ (program

evaluation) และงานวิจัยที่สำรวจความเชื่อมโยง (linkage) ของผลลัพธ์สองผลลัพธ์ที่แตกต่างกัน (สถณี อาวสนันท์กุล, 2562)

การประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (Social Return on Investment: SROI) ได้ถูกเลือกมาใช้เป็นเครื่องมือหลักในการประเมินผลลัพธ์ทางสังคมที่ได้จากการดำเนินงานวิจัยชิ้นนี้ โดยเครื่องมือนี้มีการนำแนวคิดทางด้านการเงินการบัญชี (Return on Investment) และทางด้านเศรษฐศาสตร์ (Cost-benefit analysis) มาใช้ในการประเมินผลลัพธ์ทางสังคม SROI เน้นให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียเข้ามาในกระบวนการประเมิน และ เน้นการแปลงค่าผลลัพธ์ทางสังคมเป็นมูลค่าทางการเงิน (monetization) โดยมุ่งตอบคำถามที่ว่า “เงินที่ลงทุนไป สามารถสร้างมูลค่าทางสังคมได้เท่าไร เพื่อสะท้อนความคุ้มค่าของโครงการ การเริ่มต้นการประเมิน

ประโยชน์ที่จะได้จากการประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (SROI) สามารถใช้เป็นเครื่องมือทบทวนประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินกิจกรรมในโครงการเพื่อนำมาปรับปรุงกลยุทธ์กระบวนการ หรือ โมเดลธุรกิจในอนาคต นอกจากนี้ ผลการประเมินในรูปแบบอัตราส่วนผลตอบแทนทางสังคมยังสามารถใช้ในการสื่อสารผลงานต่อนักลงทุนและสาธารณะได้อีกด้วย (สถณี อาวสนันท์กุล และ ภัทรพร แยมลลอ, 2560) สถณี อาวสนันท์กุล (2562) เสนอประโยชน์จากการประเมิน SROI ใน 2 มิติหลัก 1) ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนช่วยในการดำเนินงานของกิจการ อาทิ ช่วยอภิปรายกลยุทธ์และช่วยให้มองเห็นมูลค่าของผลลัพธ์ทางสังคมที่เกิดจากกิจกรรม ช่วยบริหารทรัพยากรอย่างเหมาะสมเพื่อจัดการกับผลลัพธ์ที่ไม่ได้คาดหวัง และ สร้างกลไกการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้เสีย เช่น นักลงทุน ลูกค้า และ องค์กรพันธมิตร เป็นต้น 2) ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนช่วยสร้างความยั่งยืนแก่องค์กรด้วยการ อาทิ ยกระดับระบบการเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผลการดำเนินงาน เพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการตรวจสอบภายใน และ ช่วยระดมทุนเพิ่มเติมจากนักลงทุนเพื่อสังคม เป็นต้น

การประเมินผลลัพธ์ทางสังคมในงานวิจัยนี้ได้ทำการดัดแปลงมาจากแนวทางการประเมินผลกระทบทางสังคมจากหนังสือของ สถณี อาวสนันท์กุล และภัทรพร แยมลลอ (2560) ที่เป็นการจัดทำร่วมกันระหว่างบริษัท ป่าสาระ (องค์กรภาคประชาสังคม) และ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (หน่วยงานภาครัฐบาล) ขั้นตอนการประเมิน SROI ได้ถูกกำหนดไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้

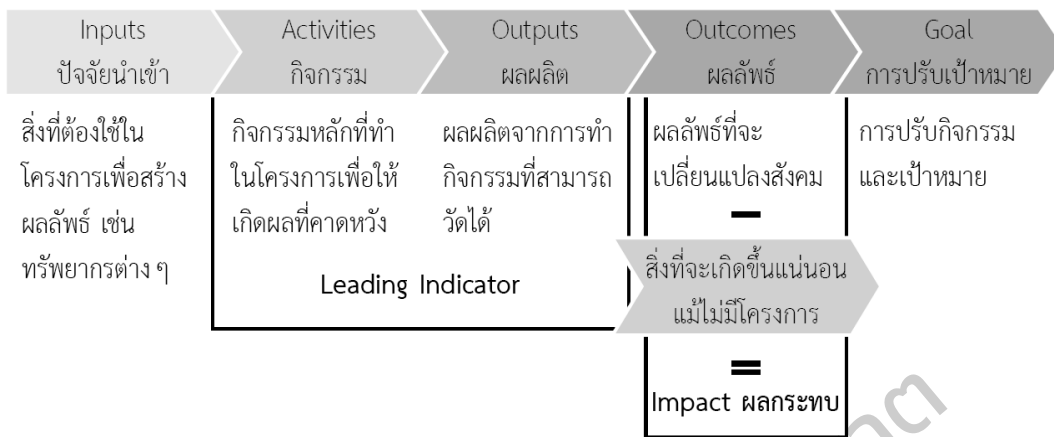
ภาพประกอบที่ 2-8 ขั้นตอนในการประเมินผลตอบแทนทางสังคม

ขั้นตอนในการประเมินผลตอบแทนทางสังคม

1. การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Analysis) ผู้มีส่วนได้เสีย หมายถึง บุคคล กลุ่มคน องค์กร หรือองค์กรตัวแทน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางตรงหรือทางอ้อมต่อการจัดทำโครงการ โดยอาจเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการสร้างผลกระทบ หรือได้รับผลกระทบจากกิจการ ผู้มีส่วนได้เสียที่สามารถบอกถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการทำโครงการได้ดีที่สุดคือผู้รับประโยชน์จากโครงการนั่นเอง การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสียของการจัดทำโครงการควรมีรายละเอียดอย่างน้อยใน 3 ด้าน คือ กลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย การมีส่วนร่วม และ เหตุผลที่ควรใช้กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียนี้ในการประเมินผลลัพธ์ทางสังคม

2. การสร้างทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (Theory of Change) โดยจะเป็นการตอบคำถามหลักว่า ถ้ากิจการเพื่อสังคมทำกิจกรรมนี้แล้วผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมจะเป็นอย่างไร ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงต้องสามารถที่สามารถอธิบายได้อย่างชัดเจนว่าถ้ามีการทำกิจกรรมของโครงการแล้วแล้วปัญหาสังคมด้านใดที่จะเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน และผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มไหนที่จะได้ประโยชน์

3. การวิเคราะห์ห่วงโซ่ผลลัพธ์ (Impact Value Chain) ที่แสดงรายละเอียดการแจกแจงกิจกรรม (activities) และผลผลิต (output) ของทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงที่เขียนไว้ในข้อที่ 1 โดยจะต้องมีการแสดงรายละเอียดของ ปัจจัยนำเข้า กิจกรรม ผลผลิต และ ผลลัพธ์ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ

ภาพประกอบที่ 2-9 ห่วงโซ่ผลลัพธ์ (สฤณี อาชวานันทกุล, 2562)

4. การสร้างตัวชี้วัดทางสังคม (Social Impact indicator) การเลือกตัวชี้วัดทางสังคมที่สามารถสะท้อนผลลัพธ์ทางสังคมแต่ละเรื่องในห่วงโซ่ผลลัพธ์ที่ได้เขียนไว้เป็นขั้นตอนที่สำคัญในการประเมินผลตอบแทนทางสังคม เพื่อบอกได้ว่าผลลัพธ์ทางสังคมได้เกิดขึ้นหรือไม่ ตัวชี้วัดจะแสดงความแตกต่างระหว่างจุดแรกเริ่มตอนที่ยังไม่ได้มีการดำเนินงานของโครงการและการพัฒนาที่เกิดขึ้นหลังจากที่ได้มีการดำเนินงานไปแล้ว ตัวชี้วัดที่ดีต้องเชื่อมโยงกับเป้าหมายของโครงการที่ได้กำหนดไว้

5. การศึกษากรณีฐาน (Base case scenario) การศึกษากรณีฐานในขั้นตอนนี้หมายถึง 1) การคำนึงถึงผลลัพธ์ที่เกิดจากองค์อื่น (Attribution) การยอมรับว่าผลลัพธ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นอาจไม่ได้มาจากการดำเนินโครงการวิจัยนี้เพียงอย่างเดียว องค์อื่นอาจมีส่วนสร้างผลลัพธ์ที่คล้ายคลึงกันได้ ในความเป็นจริงแทบจะไม่มีปัญหาสังคมที่มีกิจการเพียงกิจการใดกิจการหนึ่งเข้าไปแก้ไขปัญหานั้นอยู่ 2) การคำนึงถึงผลลัพธ์ส่วนเกิน ซึ่งหมายถึง ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเอง ถึงแม้ว่าจะไม่มีโครงการวิจัยใดเข้าไปขับเคลื่อนในเรื่องนี้ผลลัพธ์ก็จะเกิดขึ้นอยู่ดี เช่น ผู้รับประโยชน์บางคนอาจพบวิธีบรรเทาหรือแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง หรือสภาพสังคมเศรษฐกิจโดยรวม และปัจจัยภายนอกอื่น ๆ อาจจะดีขึ้นเองตามวัฏจักร 3) การคำนึงถึงผลลัพธ์ทดแทน ผลลัพธ์ทดแทน หมายถึง กรณีที่ผลลัพธ์เชิงบวกสำหรับผู้มีส่วนได้เสีย กลุ่มหนึ่งได้รับการชดเชยด้วยผลลัพธ์เชิงลบที่เกิดกับผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มอื่น เช่น การจ้างงานเพิ่มของคนกลุ่มหนึ่งหมายถึงการต้งานของคนอีกกลุ่มหนึ่งในชุมชน ถ้าในกรณีนี้ก็จะถือว่าไม่ได้มีผลลัพธ์ทางสังคมเกิดขึ้น 4) กรณีที่ประมาณการผลลัพธ์ทางสังคมในอนาคตตลอดช่วงเวลามากกว่าหนึ่งปีโดยที่กิจการจะไม่มีการลงทุนเพิ่มเติมคณะวิจัยอาจประมาณการอัตราการลดลง (drop off) ของผลลัพธ์ทางสังคมเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์จริง

6) การกำหนดค่าแทนทางการเงิน (Financial Proxy) ผลลัพธ์ทางสังคมที่โครงการสร้างขึ้นจะต้องถูกการประมาณมูลค่าทางการเงินอย่างใกล้เคียงที่สุด เพื่อจะได้นำมาเปรียบเทียบกับเงินลงทุนที่ใช้ไปในการสร้างผลลัพธ์ดังกล่าว หลักคิดสำคัญที่จะช่วยแปลงผลลัพธ์ทางสังคมให้ออกมาเป็น “มูลค่า” ที่มีหน่วยเป็นเงิน คือ การใช้ค่าแทนทางการเงิน (financial proxy) มาช่วย โดยอาจมีการใช้แนวคิด 1) วิธีการประเมินค่าโดยใช้ความพอใจผ่านพฤติกรรม (Revealed Preference) เช่น ราคาตลาด วิธีประเมินมูลค่าที่สะท้อนความต้องการ (Hedonic Pricing Model: HPM) วิธีประเมินต้นทุนในการป้องกัน (Prevention Cost Method: PCM) และค่าใช้จ่ายโดยผู้มีส่วนได้เสีย เป็นต้น 2) วิธีการประเมินค่าโดยใช้ความพอใจที่บอกเอง (Stated Preference)

โดยใช้วิธีสอบถามทางตรงโดยใช้ข้อความ “คุณเต็มใจจะจ่ายเงินเท่าไรเพื่อให้...ผลลัพธ์ทางสังคมของโครงการเกิดขึ้น...”

7) การคำนวณผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (SROI) ซึ่งเป็นการนำผลลัพธ์ทางสังคมที่ทำการคำนวณหามูลค่าทางการเงินและเปรียบเทียบกับมูลค่าทางการเงินที่ใช้ไปในการดำเนินโครงการ เพื่อที่จะดูว่าโครงการสร้างผลลัพธ์ทางสังคมเป็นมูลค่าเท่าไรต่อทุกเงิน 1 บาทที่ลงทุนไป โดยใช้สูตรคำนวณ SROI ดังนี้

$$SROI = \frac{\text{มูลค่าทางการเงินของผลลัพธ์} - \text{มูลค่าผลลัพธ์ที่กิจการไม่ได้ก่อ}}{\text{เงินลงทุน}}$$

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

จากวัตถุประสงค์การวิจัยที่ประกอบไปด้วย 1) เพื่อพัฒนาระบบค้นหาและสอบถามเพื่อช่วยเหลือคนจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำ (Personalize Poverty Alleviation) ร่วมกับรวบรวมข้อมูลคนจนขนาดใหญ่ที่เชื่อมต่อกับระบบความช่วยเหลือภาครัฐ เอกชนและประชาสังคมในจังหวัดพัทลุง 2) พัฒนาระบบข้อมูลขนาดใหญ่เพื่อสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาหนี้สินภาคครัวเรือนจากการประกอบอาชีพและดำรงชีวิต 3) วิเคราะห์รูปแบบของปัญหาคนจนกลุ่มเป้าหมายและนำไปสู่การสร้างโมเดลความช่วยเหลืออย่างเบ็ดเสร็จ แม่นยำและยั่งยืน 4) พัฒนาโมเดลการจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพและเพิ่มทักษะการดำรงชีวิตเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนในคนจนกลุ่มเป้าหมายของจังหวัดพัทลุง และ 5) สังเคราะห์ภาพรวมและจัดทำเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเชื่อมโยงกับแผนจังหวัดพัทลุงและนำเข้าสู่การขับเคลื่อนเป็นการพัฒนายุทธศาสตร์ของจังหวัดพัทลุง จึงกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์โครงการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังแสดงในภาพประกอบที่ 3-1 และรายละเอียดของขั้นตอนในแต่ละส่วนที่แสดงตามมา

1. • สร้างกลไกความร่วมมือเพื่อค้นหาสอบถามข้อมูล
2. • การกำหนดเป้าหมายคนจนและพื้นที่การทำงานในอำเภอนำร่อง
3. • การพัฒนาศักยภาพของทีมคณะทำงานและเครื่องมือการวิจัย
4. • การออกแบบแผนงานการดำเนินงาน
5. • วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล
6. • พัฒนาระบบการส่งต่อข้อมูลครัวเรือนยากจน
7. • พัฒนาโมเดลหรือนวัตกรรมแก้จน
8. • การส่งต่อกิจกรรมไปยังระดับหน่วยงานต่าง ๆ
9. • สังเคราะห์ภาพรวมและเสนอเป็นข้อเสนอเชิงนโยบาย
10. • แนวทางการประเมินโครงการผลตอบแทนจากการลงทุนทางสังคม

ภาพประกอบที่ 3-1 สรุปขั้นตอนการดำเนินงานของโครงการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำในจังหวัดพัทลุง

3.1 สร้างกลไกการทำงานและความร่วมมือเพื่อค้นหาสอบถามข้อมูล

ในขั้นตอนนี้เป็นการสร้างกลไกความร่วมมือเพื่อสอบถามข้อมูลใน 2 ด้าน คือ ด้านแรก สอบถามความสอดคล้องของข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ด้านที่สอง สอบถามมิติความยากจนของคนจนรายบุคคล และสำรวจทุนคนจนและครัวเรือนระดับพื้นที่ และ Verify กลุ่มเป้าหมายคนจนเป้าหมายจากฐานข้อมูล TPMPAP โดยใช้กลไกการดำเนินการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับตำบลของจังหวัดพัทลุง โดยผ่านศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดพัทลุง (ศจพ.จ.พัทลุง) โดยมีการออกแบบกระบวนการเก็บและสอบถามข้อมูล ดังนี้

3.1.1 ออกแบบกระบวนการสร้างกลไกความร่วมมือในระดับพื้นที่และระดับจังหวัด และจัดตั้งคณะทำงานที่ประกอบด้วย (มหาวิทยาลัย หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนชุมชน ภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคม ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ฯลฯ) โดยพิจารณาองค์กร หน่วยงาน ที่เข้าร่วมจากทรัพยากร รวมทั้งการดำเนินการด้านงบประมาณ ในการสนับสนุนและพัฒนาตามความเหมาะสม ทั้งในด้านการให้ความรู้ เทคโนโลยี และการพัฒนาคุณภาพชีวิต รวมทั้งแสวงหาความร่วมมือจากภาคีการพัฒนาต่าง ๆ ในการเข้ามามีส่วนร่วม และสนับสนุนการดำเนินงาน โดยองค์กร หน่วยงานร่วมได้แก่ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพัทลุง แรงงานจังหวัดพัทลุง คลังจังหวัดพัทลุง เกษตรและสหกรณ์จังหวัดพัทลุง ศึกษาธิการจังหวัดพัทลุง นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดพัทลุง สถิติจังหวัดพัทลุง ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพัทลุง เกษตรจังหวัดพัทลุง ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดพัทลุง นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง นายกเทศมนตรีเมืองพัทลุง นายอำเภอทุกอำเภอ พัฒนาการจังหวัดพัทลุง

3.1.2 วางแผนการดำเนินงานและติดตามผลร่วมกับคณะทำงาน (เช่น ระดับจังหวัด อาจมีการวางแผนเข้าพบหารือชี้แจงการดำเนินงานให้กับผู้ว่าราชการจังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำเสนอรายละเอียดโครงการและวางแผนทางการดำเนินงานร่วมกัน) ส่วนในระดับ อำเภอ (นาร่อง) อาจจะทำแบบกระบวนการเช่นเดียวกันกับของระดับจังหวัด

3.2 การกำหนดเป้าหมายคนจนและพื้นที่การทำงานในอำเภอนาร่อง

3.2.1 การดำเนินโครงการใช้ข้อมูลจากระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (TPMAP) เป็นข้อมูลหลักในการดำเนินการขจัดความยากจนและความเหลื่อมล้ำ รวมถึงการพัฒนาคนทุกช่วงวัย

3.2.2 การรวบรวมแหล่งข้อมูลคนจนจากหน่วยงานต่าง ๆ (Data Acquisition) เช่น ฐานข้อมูล TPMAP ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) จากกรมการพัฒนาชุมชน ข้อมูลผู้ลงทะเบียนสวัสดิการแห่งรัฐ และฐานข้อมูลคนจนอื่นๆที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานสังคมสงเคราะห์ในจังหวัดพัทลุง โดยนักวิจัยจะรวบรวมข้อมูลจำเป็นทั้งหมดไว้ในแหล่งเก็บข้อมูลเพื่อให้ง่ายต่อการนำไปประมวลผลในระบบการวิเคราะห์ข้อมูล มาทำการจำแนกประเภทและทำความสะอาดข้อมูล (Classify and Cleansing Data) เพิ่มเติม (Add on) จากข้อมูลตั้งต้นในระบบ TPMAP โดยเกณฑ์การวิเคราะห์ให้ครอบคลุมประเด็นความยากจนสามารถวัดได้จากดัชนีความยากจนหลายมิติ หรือ ดัชนี MPI (Multidimensional Poverty Index) ที่พิจารณาจาก 5 มิติ ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านความเป็นอยู่ ด้านการศึกษา ด้านรายได้ และด้านการเข้าถึงบริการรัฐ

3.3 การพัฒนาศักยภาพของทีมคณะทำงานและเครื่องมือการวิจัย

3.3.1 การพัฒนาศักยภาพของทีมคณะทำงานในด้านการเรียนรู้เครื่องมือการทำงานจากของทีมงานประสานงานกลาง การใช้งานและการวิเคราะห์ผลจากระบบข้อมูลครัวเรือนคนจนระดับพื้นที่ และการสร้างกลไกความร่วมมือเชิงพื้นที่ รวมถึงกระบวนการลงเก็บข้อมูลในพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและตรงกับข้อเท็จจริงมากที่สุด

3.3.2 การพัฒนาระบบข้อมูลของพื้นที่ เครื่องมือกลาง เครื่องมือพื้นที่ และกระบวนการในการสำรวจ รวมถึงลงพื้นที่สำรวจและวิเคราะห์สภาพปัญหาเชิงลึกของความยากจนและสำรวจศักยภาพและทุนในพื้นที่ สำหรับงานวิจัยนี้แบ่งเครื่องมือการค้นหาค้นหาข้อมูลและสำรวจทุนคนจนและครัวเรือนเป็น 2 กลุ่มเครื่องมือ คือ

1) กลุ่มเครื่องมือการค้นหาค้นหาคนจนโดยอาศัยข้อมูลทุติยภูมิ

2) เครื่องมือสนับสนุนผสานข้อมูลจากหลากหลายแหล่งเข้าด้วยกัน (Data Integration) ซึ่งเป็นส่วนของการผสานฐานข้อมูลต่าง ๆ สำหรับการทำงานของเครื่องมือกลุ่มนี้จะทำการวิเคราะห์โครงสร้างฐานข้อมูลจากหลายแหล่ง รวมถึงการออกแบบฐานข้อมูลคนจนขนาดใหญ่ของจังหวัด เพื่อนำมาแปลงรูปแบบโครงสร้างการจัดเก็บข้อมูลให้เป็นรูปแบบเดียวกันและเหมาะสมต่อการเชื่อมโยงข้อมูล ซึ่งจะได้เป็นผลลัพธ์ของฐานข้อมูลขนาดใหญ่ และทำการบำรุงรักษาฐานข้อมูล

3) เครื่องมือสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลคนจนรวมถึงการค้นหาค้นหาปัจจัยสัมพันธ์ที่ซ่อนเร้นอยู่ในข้อมูล ในส่วนนี้จะนำข้อมูลคนจนจากฐานข้อมูลขนาดใหญ่จังหวัดพัทลุงจากกระบวนการผสานข้อมูล มาทำการวิเคราะห์ตามกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การทำความสะอาดข้อมูล (Data Cleaning) การสำรวจข้อมูล (Data Exploration) การค้นหาค้นหาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ของข้อมูล (Association Rule) การสร้างแบบจำลองการจำแนกประเภท (Classification Model) รวมถึงการจัดกลุ่มข้อมูล (Data Clustering) ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้คือ

กลุ่มข้อมูลคนจนเป้าหมายที่ได้จากการจำแนกโดยระบบคอมพิวเตอร์ และคณะวิจัยจะทำการทดสอบโดยใช้การสำรวจโดยกลไกการลงพื้นที่จริงอีกครั้ง

4) เครื่องมือการนำเสนอข้อมูล (Data visualization) เพื่อนำเสนอมิติต่าง ๆ ของข้อมูล ความสัมพันธ์ และความรู้ที่ได้จากข้อมูลสำหรับการนำไปวิเคราะห์และพัฒนาเครื่องมือการสอบทานข้อมูลคนจน

3.3.3 กลุ่มเครื่องมือการสอบทานข้อมูลและสำรวจคนจนด้วยข้อมูลระดับปฐมภูมิ

หลังจากคณะวิจัยได้วิเคราะห์กลุ่มคนจนเป้าหมายนำร่องจากฐานข้อมูล TPMAP ด้วยกระบวนการวิเคราะห์มิติข้อมูลโดยระบบคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้ได้เชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนแนวทางการทำงานเชิงพื้นที่กับทีมประสานกลางและทีมวิจัยจากพื้นที่จังหวัดอื่นๆ ที่อยู่ในกลุ่ม 20 จังหวัด ทั้งในส่วนของความร่วมมือของเครื่องมือและกลไกการลงพื้นที่ จากนั้นทำการลงพื้นที่เพื่อสำรวจและทำการสัมภาษณ์ข้อมูลด้วยแบบสอบถามกลาง เพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึกของครัวเรือนและปัญหาในบริบทอื่น นอกจากนี้จะทำการเก็บข้อมูลพิภคที่ตั้งของครัวเรือนสำหรับการทำฐานข้อมูล GIS ในการสร้างแผนที่เพื่ออำนวยความสะดวกในการนำความช่วยเหลือไปยังกลุ่มเป้าหมายแต่ละครัวเรือน โดยการเก็บข้อมูลจะใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมภาคสนามคือแบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องกลางซึ่งได้ดำเนินการออกแบบโดยหน่วยบริหารและจัดการทุนวิจัยและนวัตกรรมด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) เพื่อพัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือนยากจนและสร้างกลไกการแก้ไขปัญหาคนจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำในพื้นที่ 20 จังหวัดนำร่องประจำปี 2563 และใช้เครื่องมือดังกล่าวต่อเนื่องมาในปี 2564 โดยแบบสอบถามประกอบด้วย 2 ส่วนหลักคือ

1) ข้อมูลพื้นฐานของครัวเรือนและข้อมูลทั่วไปของทีมสำรวจข้อมูล

2) ฐานทุนของเป้าหมาย/ครัวเรือน/เป้าหมาย ซึ่งแบ่งออกเป็น 7 ส่วนย่อย ตามตัวชี้วัดระดับทุนใน “ระบบการดำรงชีพอย่างยั่งยืน” ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ตัวชี้วัดทุนมนุษย์ (Human Capital) มีคำถามจำนวน 16 ข้อ ประกอบด้วย การสำรวจเกี่ยวกับสมาชิกของครัวเรือน อายุ เพศ สถานตามทะเบียนบ้าน สุขภาพ สวัสดิการสังคม ทักษะการใช้ภาษาไทย การศึกษา สถานภาพการทำงาน อาชีพ ทักษะอาชีพ และรายได้เฉลี่ย

ส่วนที่ 2 ตัวชี้วัดทุนกายภาพ (Physical Capital) มีคำถามจำนวน 16 ข้อ ประกอบด้วย การสำรวจเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย สุขลักษณะในบ้านพัก สิ่งอำนวยความสะดวกในบ้าน น้ำกิน น้ำใช้ พื้นที่ทำกิน เส้นทางการคมนาคม การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ส่วนที่ 3 ตัวชี้วัดทุนการเงินและเศรษฐกิจ (Financial Capital) มีคำถามจำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย การสำรวจในเรื่องรายได้ แหล่งรายได้ รายจ่าย การออม หนี้สิน แหล่งสินเชื่อ และทรัพย์สินเพื่อการประกอบอาชีพ

ส่วนที่ 4 ตัวชี้วัดทุนทรัพยากรธรรมชาติ และภัยพิบัติต่าง ๆ (Natural Capital) มีคำถามจำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย การสำรวจในเรื่องทรัพยากรเพื่อการยังชีพและเพื่อสร้างรายได้ การประสบภัยพิบัติและการรับมือกับภัยพิบัติ

ส่วนที่ 5 ตัวชี้วัดทุนทางสังคม (Social Capital) เป็นการสำรวจการเกื้อกูล และระบบรองรับทางสังคม มีคำถามจำนวน 10 ข้อ ประกอบด้วย การสำรวจเกี่ยวกับการเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมในชุมชน การช่วยเหลือกันภายในชุมชน กฎระเบียบ กติกาในการอยู่ร่วมกันในชุมชน การจัดการความขัดแย้งในชุมชน ผู้มีความรู้ในชุมชน และการมีส่วนร่วมในชุมชน

ส่วนที่ 6 ความคิดเห็นต่อปัญหาและผลกระทบจากโรคติดเชื้อโควิด 19 และความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีคำถามจำนวน 2 ข้อ

ส่วนที่ 7 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ มีคำถามจำนวน 3 ข้อ ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะจากผู้ให้ข้อมูล อาสาสมัคร และแหล่งที่มาของครัวเรือนเข้ารับการสำรวจ

คณะผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของเรื่องสิทธิมนุษยชน ดังนั้นเพื่อให้การศึกษาวิจัยไม่สร้างผลกระทบต่อกลุ่มบุคคลซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายในการศึกษา คณะผู้วิจัยจึงดำเนินการจัดส่งโครงการวิจัยแบบเสนอโครงการและยื่นหลักฐานการตรวจประเมินจากผู้เชี่ยวชาญเรื่องจริยธรรมของมหาวิทยาลัยทักษิณ ประกอบด้วยเอกสาร 7 ฉบับ ประกอบด้วย 1) แบบยื่น 2) เอกสารรับรองที่ผ่านการอบรมด้านจริยธรรมการวิจัยในคนหรือด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง 3) โครงการวิจัยฉบับเต็ม 4) ประวัติผู้วิจัยหลัก 5) แบบสอบถาม 6) เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย และ 7) เอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย เพื่อรับการประเมินจริยธรรมวิจัยในคน และดำเนินการเสร็จสิ้นจนได้รับการรับรองโดยโครงการวิจัยนี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยในคน มหาวิทยาลัยทักษิณ หมายเลข COA No. TSU 2021_090 REC No.0104 (วันที่รับรอง 29 มิถุนายน 2564 -29 มิถุนายน 2565)

 COA No.TSU 2021_090
 REC No.0104

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยทักษิณ
 222 หมู่ 2 ตำบลนาพรุ อ.นาพรุ จ.พัทลุง 93210 โทร. 081-540-7304

เอกสารรับรองโครงการวิจัย

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยทักษิณ ดำเนินการให้การรับรองโครงการวิจัย
 ตามแนวทางจริยธรรมการวิจัยในคนเป็นมาตรฐานสากล (The Declaration of Helsinki, The Belmont Report, CIOMS
 Guideline และ International Conference on Harmonization in Good Clinical Practice หรือ ICH-GCP)

ชื่อโครงการวิจัย : การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืนและมั่นคงในจังหวัดพัทลุง

รหัสโครงการวิจัย : OTS/64

ผู้วิจัยหลัก : นายสมิทธิ์ แก้วกุลแสง

สังกัดหน่วยงาน : คณะเทคโนโลยีและการพัฒนาชุมชน

วิธีบทวน : แบบเต็มชุด(Full board)

รายงานความก้าวหน้า : สิ้นสุดการวิจัย ห้าไม่เกิน 1 ปี

เอกสารรับรอง :

- แบบยื่น เวอร์ชัน 2 ฉบับวันที่ 23 มิถุนายน 2564
- เอกสารรับรองที่ผ่านการอบรมด้านจริยธรรมในคนหรือด้านอื่นๆ ที่มีเลขที่ของ เวอร์ชัน 2 ฉบับวันที่ 23 มิถุนายน 2564
- โครงการวิจัยฉบับเต็ม เวอร์ชัน 2 ฉบับวันที่ 23 มิถุนายน 2564
- ประวัติผู้วิจัยหลัก เวอร์ชัน 2 ฉบับวันที่ 23 มิถุนายน 2564
- แบบสอบถาม/แบบฟอร์ม/บันทึกข้อมูล เวอร์ชัน 2 ฉบับวันที่ 23 มิถุนายน 2564
- เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย (แบบฟอร์ม AF 04-04) เวอร์ชัน 2 ฉบับวันที่ 23 มิถุนายน 2564
- เอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย (แบบฟอร์ม AF 04-05) เวอร์ชัน 2 ฉบับวันที่ 23 มิถุนายน 2564

 (รองศาสตราจารย์ ดร.ปฐมาภรณ์ ไชยแก้ว)
 ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน
 มหาวิทยาลัยทักษิณ

วันที่รับรอง : 29 มิถุนายน 2564
วันหมดอายุ : 29 มิถุนายน 2565
 ทั้งนี้ การรับรองมีเงื่อนไขข้อที่ระบุไว้ด้านหลังทุกข้อ (ดูด้านหลังของเอกสารรับรองโครงการวิจัย)

นิกรียศทุกท่านที่ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัย ต้องปฏิบัติตามข้อต่อไปนี้

1. ดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีโครงการวิจัยอย่างเคร่งครัด
2. ไม่เอกลำรายชื่อเอกสารที่ระบุในโครงการวิจัย หนึ่งชื่อและลงนามในชื่อคณะกรรมการวิจัย (และเอกสารที่ระบุในโครงการวิจัยหรือใบขอฯ ตามนี้) แบบอื่นในทางใดๆ หรือแบบสอบถามเฉพาะที่มีคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยทักษิณที่ออกให้เท่านั้น และส่งใบแบบเอกสารดังกล่าวให้กับสายงานคุ้มครองผู้บริโภคจริยธรรมและคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยทักษิณ เมื่อเสร็จสิ้นโครงการ
3. ขออนุญาตก่อนไม่เปิดเผยคำแปรความที่คิดค้นขึ้นจากการเป็นแบบแปลนโครงการวิจัยใดๆ คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยทักษิณ ภายใต้อาณัติของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน (COP)
4. ส่งรายงานความก้าวหน้าต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยทักษิณ ตามเวลาที่กำหนดหรือเมื่อได้รับการร้องขอ
5. หากการวิจัยไม่สามารถดำเนินการเสร็จสิ้นภายในกำหนดเวลาที่มอบหมายให้มอบรายงาน 1 เดือน
6. หากการวิจัยเสร็จสมบูรณ์หรือจะยุติโครงการตามแบบฟอร์มของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยทักษิณ

วันที่รับรอง : 29 มิถุนายน 2564
วันหมดอายุ : 29 มิถุนายน 2565
 ทั้งนี้ การรับรองมีเงื่อนไขข้อที่ระบุไว้ด้านหลังทุกข้อ (ดูด้านหลังของเอกสารรับรองโครงการวิจัย)

ภาพประกอบที่ 3-2 ใบรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยในคน มหาวิทยาลัยทักษิณ

3.4 การออกแบบแผนการดำเนินงาน

3.4.1 วางแผนการลงสำรวจค้นหาและสอบถามข้อมูลคนจน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลจากครัวเรือนคนจนเป้าหมายระดับพื้นที่ ซึ่งจังหวัดพัทลุงจะเริ่มดำเนินการในพื้นที่อำเภอ นำร่อง ได้แก่ อำเภอปากพะยูน อำเภอเมืองพัทลุง และอำเภอควนขนุน ได้มีการกำหนดเป้าหมายตามการ กระจุกตัวของคนจน มีภาคีเครือข่ายที่เข้มแข็งและมีโอกาสประสบความสำเร็จสูง โดยใช้ฐานข้อมูลจากระบบ TPMAP เป็นฐานข้อมูลตั้งต้น ดำเนินการลงพื้นที่แก้ไขปัญหาความยากจนในกลุ่มเป้าหมายที่ต้องเร่งให้ความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายวิกฤตสามารถอยู่รอดและดำรงชีพอยู่

3.4.2 จากนั้นขับเคลื่อนกระบวนการสอบทานข้อมูล โดยใช้แบบสำรวจที่โครงการได้ออกแบบและได้รับใบรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยในคน มหาวิทยาลัยทักษิณ นำไปใช้เป็นเครื่องมือในการค้นหาและสอบทานข้อมูลคนจนเป้าหมาย โดยกระบวนการสอบทานข้อมูลที่สำคัญประกอบด้วย การทำความเข้าใจ การเตรียมทีมสำรวจข้อมูล การทำความเข้าใจแบบสำรวจ และปฏิบัติการสำรวจข้อมูล ดังแสดงในภาพประกอบที่ 3-3

ภาพประกอบที่ 3-3 กระบวนการค้นหาและสอบทานข้อมูลครัวเรือนยากจนเป้าหมาย

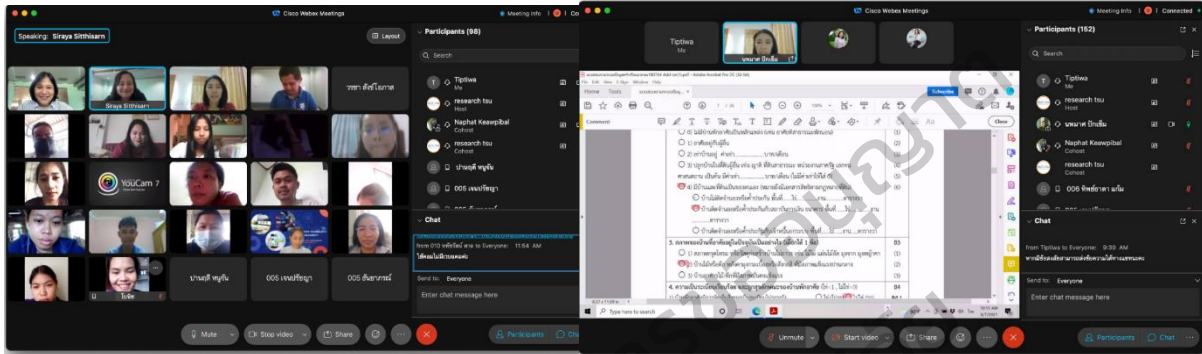

- 1) การทำความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้อง ทีมดำเนินการมหาวิทยาลัยทักษิณได้ประสานงานอย่างเป็นทางการกับหน่วยงานโดยใช้กลไกการขับเคลื่อนการดำเนินงานขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้กลไก 3 ระดับ คือ ศจพ.จ. ศจพ.อ. และทีมปฏิบัติการตำบล เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนงานทุกระดับ สภาองค์กรชุมชนตำบล กองทุนสวัสดิการชุมชน และการมีส่วนร่วมจากนวัตกรรมชุมชนของมหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง ร่วมขับเคลื่อนงานในพื้นที่ระดับตำบล
- 2) การเตรียมทีมสำรวจ ในช่วงแรกของการดำเนินงาน คณะทำงานได้ดำเนินการจัดทีมสำรวจโดยใช้การเปิดรับสมัครนวัตกรรมชุมชนของมหาวิทยาลัยทักษิณจากโครงการ U2T เพื่อเป็นหน่วยปฏิบัติการเสริมในการทำงานภาคสนามที่ จากนั้นมีการเตรียมความพร้อมสำหรับการลงสำรวจข้อมูลในอำเภอนำร่อง โดยมุ่งหวังเพื่อสร้างชุดประสบการณ์และถ่ายทอดไปยังพื้นที่อื่น การเพิ่มกลวิธีการชี้เป้าคนจนเพิ่มเติมที่มีข้อมูลจาก TPMAP เป็นฐาน เพื่อให้สามารถสำรวจคนจนที่ตกหล่นได้ครอบคลุม และข้อเสนอแนะในการตรวจสอบข้อมูลเชิงพื้นที่
- 3) การทำความเข้าใจแบบสำรวจ เพื่อให้ทีมสำรวจข้อมูลทุกคนมีความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับเจตนาธรรม/ความเป็นมาของโครงการ ความสำคัญของข้อมูลจากการสำรวจ เนื้อหาในแบบสำรวจ ข้อคำถาม การตีความของข้อคำถาม เทคนิควิธีการในการสัมภาษณ์ รวมถึงการวางแผนช่วงเวลาในการเก็บข้อมูล โดยคณะทีมงานได้จัดทำเอกสารเพื่อใช้สำหรับการทำความเข้าใจแบบสำรวจกับทีมสำรวจ ดังภาพประกอบที่ 3-4 นอกจากนี้จะมีการกำหนดข้อตกลงในการสอบทานความถูกต้อง สมบูรณ์ และแม่นยำของข้อมูล ก่อนที่จะ

นำมาบันทึกเข้าในระบบฐานข้อมูลต่อไป โดยคณะที่วิจัยได้จัดทำหนดการอบรมการใช้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ครั้งที่ 1 ภายใต้โครงการการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำ ในจังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2564 เวลา 8.30-12.00 น. ผ่านระบบออนไลน์ ภาพกิจกรรมแสดงไว้ดังภาพประกอบที่ 3-5

ภาพประกอบที่ 3-4 สื่อเพื่อใช้สำหรับอบรมการใช้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลกับทีมสำรวจข้อมูล

ภาพประกอบที่ 3-5 บรรยากาศการอบรมการใช้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลกับทีมสำรวจข้อมูล

3.4.3 นำข้อมูลที่ได้จากการค้นหาสอบถามขั้นต้นนำมาสอบถามกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเป็นการจัดเวทีพูดคุยปรึกษาหารือและมีจำนวนผู้เข้าร่วมประมาณ 15-20 คน ใช้เวลาประมาณ 3 ชั่วโมง หลังจากนั้นจะดำเนินการจัดเก็บข้อมูลเข้าในระบบต่อไป

3.5 วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

ในส่วนนี้เป็นการนำข้อมูลจากฐานข้อมูล TPMAP ร่วมกับฐานข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลคนจน เช่น ข้อมูลจากหน่วยงานของจังหวัดพัทลุง ข้อมูลจากฐานข้อมูล U2T มาทำการวิเคราะห์เพื่อกำหนดพื้นที่เป้าหมายนำร่อง รวมถึงการวางแผนขยายพื้นที่การจัดเก็บข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ เมื่อมีการสำรวจข้อมูลในพื้นที่ต่างๆ แล้ว จากนั้นจะนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากครัวเรือนยากจนมาวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาความยากจนและบริบทของพื้นที่ของคนจนและครัวเรือนยากจนในพื้นที่จังหวัดพัทลุง การวิเคราะห์และ Classify ให้ได้กลุ่มเป้าหมายคนจน 2 ประเภท คือคนจนยากไร้ และคนจนหนี้สิน และแนวทางการให้การช่วยเหลือ รวมทั้งการวิเคราะห์นวัตกรรมที่เหมาะสมกับพื้นที่ โดยการใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์บริบท และข้อมูลทุนศักยภาพของคนจนและชุมชน เพื่อออกแบบนวัตกรรม (Operating model) ที่ตรงเป้ากับกลุ่มเป้าหมาย ทำให้สามารถออกแบบนวัตกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายทั้ง 2 กลุ่ม

3.6 พัฒนาระบบการส่งต่อข้อมูลครัวเรือนยากจน

ในการพัฒนาระบบการส่งต่อข้อมูลครัวเรือนยากจนจากระบบฐานข้อมูลครัวเรือนยากจนระดับพื้นที่ไปสู่กลไกความร่วมมือแก้ไขปัญหาความยากจนจังหวัด พร้อมหารือเพื่อออกแบบแนวทางการช่วยเหลือ/ส่ง

ต่อข้อมูลกับหน่วยภาคีทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง โดยข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการพัฒนา ระบบการส่งต่อ นี้ จะได้มาจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกจากการจัดเก็บข้อมูลในมิติต่าง ๆ ฐานข้อมูลนี้จะทำให้สามารถประเมินผลการจำแนกกำหนดเกณฑ์กลุ่มคนจนได้อย่างแม่นยำ

จากข้อมูลที่ได้จากระบบการค้นหาและสอบทานคนจนที่มีการนำความรู้เรื่องการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก มาใช้ในการค้นหาความรู้หรือรูปแบบเชิงลึกจะทำให้สามารถค้นพบปัญหาความยากจนในพื้นที่จริง นำไปสู่การ เชื่อมต่อกับระบบความช่วยเหลือของภาครัฐและเอกชนได้อย่างตรงเป้า เช่น การส่งต่อข้อมูลของคนจนยากไร้ ที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีหน่วยงานพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ระดับจังหวัด และภาคีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาใช้ข้อมูลนี้ในการวิเคราะห์และวางแผนการดำเนินงาน เพื่อแก้ปัญหาความยากจนให้กับคนในแต่ละกลุ่มได้อย่างเหมาะสมต่อไป

3.7 พัฒนาโมเดลหรือนวัตกรรมแก้จน

ในขั้นนี้เป็นการทำโมเดลหรือนวัตกรรมแก้จนซึ่งเป็นโครงการนำร่อง (Pilot project) โดยเป็นการสร้าง รูปธรรมแก้ไขปัญหาความยากจนที่มีความสัมพันธ์กับบริบททางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และ วัฒนธรรมของพื้นที่ มีระบบการทำงานที่พัฒนาร่วมกับภาครัฐ มีกลไกสนับสนุนภาคประชาสังคม ภาคธุรกิจ วิชาการ เข้าไปร่วมทำงานกับชุมชนในการดำเนินการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยการนำความรู้งานวิจัย วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการนำนวัตกรรมสังคมของมหาวิทยาลัยทักษิณผสานกับความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทกลุ่มเป้าหมาย พัฒนารูปแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพ และเพิ่มทักษะการดำรงชีพเพื่อแก้ไขความยากจนของคนจนและครัวเรือนเป้าหมาย โดยเฉพาะทางการ เกษตรและเชิงนโยบายแก้จนเพื่อแก้ไขความยากจน การวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain Analysis) ใน พื้นที่ป่า นา เล และเมือง ตามภูมินิเวศจังหวัดพัทลุง ทั้งนี้การดำเนินงานออกแบบโมเดลแก้จนจะเชื่อมโยงจาก ข้อมูลที่ได้มีการค้นหาและสอบทานในระดับพื้นที่ ประกอบกับการวิเคราะห์การดำรงชีพอย่างยั่งยืน (SLF) โดยมีเป้าหมายคนจนได้รับความช่วยเหลือหรือได้รับการพัฒนาอาชีพไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของคนจน กลุ่มเป้าหมาย

3.8 การส่งต่อกิจกรรมไปยังระดับหน่วยงานต่าง ๆ

ในการแก้ปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืน โครงการวิจัยมีการวางแผนในการส่งต่อกระบวนการและ กิจกรรมต่าง ๆ ในโมเดลการแก้จน รวมถึงกระบวนการปรับปรุงความทันสมัยของข้อมูล เพื่อให้แก่หน่วยงานที่ เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทั้งในเชิงกระบวนการ และความรู้ที่ได้จากข้อมูล โดยถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ ผ่านกิจกรรมการจัดการความรู้ ซึ่งจะทำให้เกิดการส่งต่อกิจกรรมจากพื้นที่นำร่องไปใช้ในพื้นที่อื่น ๆ ทำให้เกิด การแก้ปัญหาที่ครอบคลุมและยั่งยืนในพื้นที่ของจังหวัดพัทลุง รวมถึงนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับส่งต่อ ความช่วยเหลือและติดตามข้อมูลครัวเรือนคนยากจนกับกลไกการแก้ไขความยากจนระดับจังหวัดและอำเภอ ของจังหวัดพัทลุง ผ่านทางหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ

3.9 สังเคราะห์ภาพรวมและเสนอเป็นข้อเสนอเชิงนโยบาย

สังเคราะห์ภาพรวมและเสนอเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเชื่อมโยงกับแผนจังหวัดพัทลุง เพื่อขับเคลื่อน และพัฒนาเป็นแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัด

3.10 แนวทางการประเมินโครงการผลตอบแทนจากการลงทุนทางสังคม (Social Return on Investment)

การประเมินผลตอบแทนจากการลงทุนทางสังคมในงานวิจัยฉบับนี้ คณะผู้วิจัยได้ใช้แนวทางการประเมินผลกระทบทางสังคมแบบผสม (Mixed Evaluation) ที่คำนึงผลกระทบทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากงานวิจัย ตั้งแต่อดีตถึงอนาคต โดยจะเป็นการประเมินผลกระทบทางสังคมของโมเดลการดำเนินงานกระจัดกระจายจังหวัด พัทลุงที่เริ่มดำเนินการใน ปี 2564 การประเมินผลโครงการจะเป็นการประเมินผลลัพธ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นขณะดำเนินงาน (On-going Evaluation) และ การประเมินผลกระทบจากการดำเนินโครงการในอนาคต (Impact Evaluation) ขอบเขตการประเมินผลกระทบทางสังคมในงานวิจัยนี้จะแสดงถึงการเปลี่ยนแปลงทั้งส่วนที่เกิดขึ้นในช่วงกรอบเวลาของการดำเนินโครงการนั้นคือปี พ.ศ. 2564 – 2565 โดยผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้รับผลประโยชน์จะเกิดขึ้นอย่างชัดเจนและวัดผลได้ในปี 2565 และ การประเมินผลกระทบในอนาคตในช่วงปี พ.ศ. 2566 -2569 การกำหนดขอบเขตการประเมินในระยะเวลา 5 ปีนี้สอดคล้องกับแนวทางที่นิยมปฏิบัติซึ่งมักจะใช้กรอบเวลา 5 ปีเพื่อวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการลงทุน กรอบเวลาดังกล่าวจะช่วยสะท้อนให้เห็นข้อเท็จจริงที่ว่าผลตอบแทนทางสังคมที่แท้จริงที่เกิดขึ้นนั้นบางส่วนได้เกิดขึ้นแม้ว่าการดำเนินงานหลักได้สิ้นสุดลงแล้ว ทั้งนี้ในการรวบรวมข้อมูลสำหรับวิเคราะห์จะใช้วิธีการสอบถามจากผู้มีส่วนได้เสียในประเด็นที่สนใจ และใช้การพยากรณ์เชิงปริมาณโดยการเก็บข้อมูลในอดีตร่วมกับการสร้างสมมติฐานทางการเงินจากคณะผู้วิจัย

การประเมินผลกระทบทางสังคมในงานวิจัยชิ้นนี้ได้เลือกใช้การวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการลงทุน (SROI) เป็นเครื่องมือหลักในการวิเคราะห์ ซึ่งขั้นตอนการวิเคราะห์ที่ในงานวิจัยฉบับนี้ได้ถูกดัดแปลงมาจากแนวทางการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมของ สฤณี อาชวานันทกุล และภัทราพร แยมลออ (2560) ที่เป็นการจัดทำร่วมกันระหว่างบริษัท ป่าสาละ (องค์กรภาคประชาสังคม) และ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (หน่วยงานภาครัฐบาล) โดยมีขั้นตอนในการประเมินผลตอบแทนทางสังคม ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Analysis) 2) การสร้างทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (Theory of Change) 3) การวิเคราะห์ห่วงโซ่ผลลัพธ์ (Impact Value Chain) 4) การสร้างตัวชี้วัดทางสังคม (Social Impact indicator) 5) การศึกษากรณีฐาน (Base case scenario) 6) การกำหนดค่าแทนทางการเงิน (Financial Proxy) 7) การคำนวณผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (SROI) (สฤณี อาชวานันทกุล, 2562)

การเก็บข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมในงานวิจัยฉบับนี้ได้ใช้วิธีการที่หลากหลาย ได้แก่ 1) การสำรวจเก็บข้อมูลพื้นฐานจากกลุ่มคนจนเป้าหมายโดยใช้ข้อคำถามที่สร้างใน Google form (Online survey) ทั้งก่อนและหลังดำเนินโครงการ 2) การสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกจากผู้มีส่วนได้เสีย (In dept interview) เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นกับกลุ่มคนจนเป้าหมาย 3) การสนทนากลุ่มเล็ก (Small group discussion) เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับมูลค่าผลิตภัณฑ์กระจัดที่เกิดขึ้นในโซ่คุณค่าของกระจัดในจังหวัด พัทลุงและผลประโยชน์ต่างๆที่กลุ่มคนจนเป้าหมายจะได้รับจากการดำเนินงานของโครงการ คณะผู้วิจัยเน้นการมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้เสียในระหว่างการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมครั้งนี้ ได้แก่ การตัดสินใจเลือกตัวผลลัพธ์ (Outcomes) การสร้างแผนที่ผลลัพธ์ (Outcome Mapping) การเลือกตัวแทนทางการเงิน (Financial Proxies) การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียจะเพิ่มการยอมรับในผลการประเมิน และ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์และแลกเปลี่ยนความเห็น ตลอดจนการทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาการดำเนินงานให้ดีขึ้น

เครื่องมือหลักที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลผลตอบแทนทางสังคมในงานวิจัยนี้คือโปรแกรมสำเร็จรูป Microsoft Excel โดยคณะผู้วิจัยได้มีการสร้าง Excel Spreadsheet สำหรับข้อมูลที่ได้จากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย และใช้ในการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมที่เกิดขึ้นในแต่ละตัวชี้วัด การประเมินผลตอบแทนทางสังคม

จะมีข้อจำกัดในเรื่องอคติ (Bias) ในการวิเคราะห์ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2557) ซึ่งคณะผู้วิจัยได้เน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเน้นการสัมภาษณ์รายบุคคลในกรณีที่คิดว่าผู้มีส่วนได้เสียบางคนอาจมีอิทธิพลในการจำกัดความคิดเห็นในการให้ข้อมูลของผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยได้ใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) ระหว่างคณะผู้วิจัย กลุ่มผู้ประกอบการ และ กลุ่มผู้ได้รับผลประโยชน์ ในการทำความเข้าใจเรื่องผลการเปลี่ยนแปลงและ การตรวจสอบสามเส้าระหว่างคณะผู้วิจัยในการประเมินมูลค่าผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นตามตัวชี้วัดที่ได้กำหนดไว้ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2557) เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือ (Credibility) และความถูกต้อง (Validity) ของผลการวิเคราะห์ข้อมูล นอกจากนี้ การประเมินมูลค่าผลประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินงานของโครงการจะนับเฉพาะผลลัพธ์ที่สามารถจับต้องได้ โดยยึดหลักการไม่อ้างผลประโยชน์เกินความเป็นจริง (Overclaimed benefits) และหลีกเลี่ยงการนับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นซ้ำ การรายงานผลงานวิจัยของรายงานฉบับนี้จะเน้นการเขียนรายงานที่สามารถตรวจสอบย้อนหลังได้ (Traceability) เพื่อยืนยันความถูกต้องของผลการวิเคราะห์

การประเมินผลตอบแทนจากการลงทุนในงานวิจัยฉบับนี้จะเน้นการประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นกับกลุ่มคนจนเป้าหมายจากการที่คณะผู้วิจัยและกระจัดบรรณร่วมกันจัดทำโครงการกระจัดแก่นโดยใช้หลักการวิเคราะห์ความคุ้มค่า (Cost benefit analysis) การหาค่าแทนทางการเงินในการประเมินครั้งนี้จะใช้ การประเมินมูลค่าจากราคาตลาด และ การประเมินค่าโดยใช้ความเต็มใจจ่ายของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันการอ้างผลประโยชน์ที่เกินจริง (Overclaimed benefit) คณะผู้วิจัยได้ทำการพิจารณา ผลประโยชน์จากหน่วยงานอื่น (Attribution) ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นเอง (Deadweight) ผลประโยชน์ทดแทน (Displacement) การประมาณระยะเวลาที่เหมาะสมที่โครงการสามารถสร้างประโยชน์ให้แก่สังคม (Benefit period) และ อัตราการลดลงของผลประโยชน์ของโครงการ (Drop-off) ในกรณีที่มีความเกี่ยวข้อง การประเมินผลตอบแทนทางสังคมอาจจะขาดความเหมาะสมผลเนื่องมาจากจากคาดการณ์ผลประโยชน์ที่สูงเกินกว่าระดับที่ควรจะเป็น (Overclaimed benefits) (กัมปนาท วิจิตรศรีกรม, 2564) คณะผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินมูลค่าทางสังคมโดยใช้ตรรกะที่สามารถทำการอธิบายได้และเป็นที่ยอมรับของคนส่วนมาก และการประมาณมูลค่าทางการเงินของผลประโยชน์ด้านต่างๆจะใช้การประมาณค่าผลประโยชน์แบบต่ำสุด (Minimum Claim) ซึ่งเป็นการใช้ค่าผลประโยชน์ที่น้อยที่สุด ในกรณีที่ข้อมูลที่ได้จากผู้มีส่วนได้เสียมีความแตกต่างกันมาก คณะผู้วิจัยจะใช้การตรวจสอบความเข้าใจของข้อคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูล หากผู้ให้ข้อมูลยืนยันว่าข้อมูลที่ให้เป็นความคิดเห็นที่ถูกต้องแล้ว คณะผู้วิจัยจะใช้ประมาณค่าเฉลี่ย (Average) การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมยังมีข้อจำกัดอยู่หลายด้าน เช่น การไม่มีข้อมูลหรือมีข้อมูลไม่สมบูรณ์ซึ่งเป็นสิ่งที่ประสบได้ในทุกการศึกษา รวมทั้งการสร้างตัวแทนทางการเงินและผลลัพธ์ที่ยังคงต้องอาศัยสมมติฐานทางการเงิน (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2557) อย่างไรก็ตาม การศึกษานี้ก็มีความพยายามที่จะลดความคลาดเคลื่อนโดยการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมด การให้ความสำคัญกับการสร้างแผนภาพผลกระทบ การกำหนดตัวชี้วัดร่วมกันระหว่างคณะผู้วิจัย และ การเพิ่มความแม่นยำของการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการค้นหาและสอบทานข้อมูล ครัวเรือนยากจนระดับพื้นที่

โครงการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำในจังหวัดพัทลุง โดยมหาวิทยาลัยทักษิณได้รับการสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริม ววน. และหน่วย บพท. มีผลการดำเนินโครงการในช่วงระยะเวลา 1 ปี (ตั้งแต่วันที่ 15 พฤษภาคม 2564 – 14 พฤษภาคม 2565) โดยมีผลการศึกษาประเด็นการค้นหาและสอบทานข้อมูลครัวเรือนยากจนระดับพื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

4.1 สร้างกลไกการทำงานและความร่วมมือเพื่อค้นหาสอบทานข้อมูล

คณะผู้วิจัยสร้างกลไกการทำงานและความร่วมมือการทำงานจากหลายหน่วยงาน ทั้งหน่วยงานภายในองค์กรและภายนอกองค์กร โดยมีการสร้างกลไกการทำงานและความร่วมมือของทีมนักวิจัยภายในองค์กร มหาวิทยาลัยทักษิณ การสร้างกลไกความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการร่วมทำงานระดับจังหวัด ประสานและบูรณาการการทำงาน ศจพ.จ. รูปแบบ "พัทลุงโมเดล" เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของจังหวัดพัทลุง การจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือการพัฒนาเชิงพื้นที่และการแก้ไขปัญหาความยากจนในจังหวัดพัทลุง โดยมีรายละเอียดแต่ละประเด็นดังนี้

4.1.1 สร้างกลไกการทำงานและความร่วมมือของทีมนักวิจัยภายในองค์กร มหาวิทยาลัยทักษิณ

เพื่อให้ผลการดำเนินงานโครงการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำในจังหวัดพัทลุง บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ หน่วยงานหลักที่สานสัมพันธ์และรวมกลุ่มนักวิจัยเพื่อเข้าร่วมดำเนินโครงการคือ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยทักษิณ โดยได้ทำการรวมตัวกลุ่มนักวิจัยที่มีความเชี่ยวชาญที่สอดคล้องกับศาสตร์ที่ต้องนำมาใช้ในการดำเนินงานวิจัยให้สำเร็จลุล่วงจากหลากหลายคณะ ประกอบด้วย นักวิจัยจากคณะเทคโนโลยีและการพัฒนาชุมชน คณะวิทยาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะอุตสาหกรรมเกษตรและชีวภาพ และคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ โดยจัดแบ่งบทบาทของนักวิจัยออกเป็น 3 ทีมหลักคือ 1) ทีมเทคโนโลยีสารสนเทศ รับผิดชอบในส่วนการพัฒนาแพลตฟอร์มสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลลงระบบฐานข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกและการนำเสนอข้อมูล 2) ทีมลงพื้นที่เพื่อค้นหาและสอบทานข้อมูล รับผิดชอบในการสร้างกลไกเชิงพื้นที่ สำหรับการลงพื้นที่เพื่อให้ได้ข้อมูลตามความจริง รวมถึงการค้นหาเป้าหมายครัวเรือนยากจนเพิ่มเติม และ 3) ทีมออกแบบโครงการช่วยเหลือคนจนตรงเป้า (Operating Model) และการประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน รับผิดชอบในการสร้างการเรียนรู้ พัฒนาทักษะในการดำรงชีพ นำไปสู่การเสริมสร้างอาชีพ และสร้างรายได้ เพื่อนำไปสู่การมีคุณภาพที่ดีขึ้นของคนจน ทั้งนี้การดำเนินโครงการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำในจังหวัดพัทลุง ได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานจากผู้บริหารสูงสุดของมหาวิทยาลัยทักษิณตั้งแต่อธิการบดี รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา คณบดีจากต้นสังกัดของนักวิจัย และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนโครงการเป็นอย่างดี

4.1.2 การสร้างกลไกความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการร่วมทำงานระดับจังหวัด

โครงการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำในจังหวัดพัทลุง โดยเน้นกระบวนการทำงานเชิงบูรณาการเพื่อสร้างกลไกการมีส่วนร่วมกับภาคีที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ และภาคประชาชน ภายหลังจากที่มหาวิทยาลัยทักษิณได้รับอนุมัติในการจัดทำโครงการวิจัยฯ จาก บพท. คณะผู้วิจัยได้เริ่มการวางแผนการดำเนินงานค้นหาภาคีเครือข่ายที่จะร่วมดำเนินโครงการ โดยพิจารณาบทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อมุ่งสู่การสร้างความร่วมมือในการขับเคลื่อนการดำเนินการโครงการการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนฯ อย่างมีส่วนร่วมและบูรณาการการทำงานกับกลไกหน่วยงานของสังคม อาทิเช่น สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพัทลุง สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ การประสานความร่วมมือกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) สำนักงานภาคใต้ สมาคมเครือข่ายสวัสดิการชุมชนจังหวัดพัทลุง (ภาพประกอบที่ 4-1) ประกอบกับการมองหาภาคีที่เกี่ยวข้องในการเข้ามามีส่วนร่วมและสนับสนุนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน พ.ศ. 2564 คณะทีมงานโครงการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนฯ โดยมหาวิทยาลัยทักษิณ ได้จัดประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการวิจัย วัตถุประสงค์ และเป้าหมายหลัก รวมถึงความเชื่อมโยงในการทำงานร่วมกันกับสำนักงานพัฒนาชุมชน โดยจังหวัดพัทลุงได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงาน เรื่อง “จัดตั้งศูนย์อำนวยการปฏิบัติการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดพัทลุง (ศจพ.จ.) และศูนย์อำนวยการปฏิบัติการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอ (ศจพ.อ.)” เพื่อเป็นกลไกเชิงนโยบายในการดำเนินการแก้ไขปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำ และการพัฒนาคนในทุกช่วงวัย เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาที่เกี่ยวข้องอย่างบูรณาการเป็นรูปธรรมและยั่งยืนได้ในทุกพื้นที่ทั่วประเทศ นำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ได้อย่างเป็นรูปธรรม

ดังนั้นทั้งคณะทำงานจากโครงการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำในจังหวัดพัทลุง มหาวิทยาลัยทักษิณ และคณะทำงานจากสำนักงานพัฒนาชุมชน จึงได้มีเป้าหมายร่วมที่ดำเนินการในครั้งนี้คือ การขับเคลื่อนโครงการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำในระดับจังหวัด เพื่อสร้างเป็นโมเดลแก้จนของจังหวัดพัทลุงและเน้นการทำงานแบบบูรณาการระหว่างมหาวิทยาลัยทักษิณและศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดพัทลุง สำหรับกิจกรรมและบรรยากาศของการดำเนินการจะได้แสดงในภาคผนวก ก ในส่วนท้ายของเอกสารฉบับนี้

ต่อมาเมื่อวันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2564 คณะทีมงานได้สร้างความร่วมมือเพื่อขับเคลื่อนงานวิจัยกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และสำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดพัทลุง ในการดำเนินโครงการการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำในจังหวัดพัทลุง โดยมีวาระการประชุมที่สำคัญคือ 1) การสร้างความร่วมมือในการขับเคลื่อนการดำเนินการโครงการการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนฯ 2) การปรึกษาหารือและรับฟังความข้อคิดเห็นเพื่อการพัฒนาเครื่องมือให้สอดคล้องกับบริบทของจังหวัดพัทลุงและระบบการจัดเก็บข้อมูลของจังหวัดพัทลุง 3) การปรึกษาหารือในประเด็นพื้นที่นำร่องและกลไกการเข้าถึงข้อมูลได้อย่างทั่วถึงและมีโอกาสประสบความสำเร็จได้ก่อน เพื่อสร้างชุดประสบการณ์และถ่ายทอดไปยังพื้นที่อื่น 4) กลวิธีการชี้เป้าคนจนเพิ่มเติมที่มีข้อมูลจาก TPMAP เป็นฐาน เพื่อให้สามารถสำรวจคนจนที่ตกหล่นได้เพิ่มขึ้น 5) ข้อเสนอแนะในการตรวจสอบข้อมูลเชิง

พื้นที่ และ 6) ความต้องการใช้ข้อมูลของหน่วยงานในจังหวัดพัทลุง ผู้ว่าราชการ หัวหน้าส่วนงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งบรรยากาศของการดำเนินการดังแสดงในภาคผนวก ก

ถัดมาเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2564 คณะทีมงานได้ขับเคลื่อนโครงการอย่างต่อเนื่องในการประสานความร่วมมือทำงานร่วมกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) สำนักงานภาคใต้ (พอช.) ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน คือ นายวิเชียร มณีรัตน์โชติ นายปวัน พรหมพิทักษ์ และนายแก้ว สังข์ชู และพี่เลี้ยงโครงการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำในจังหวัดพัทลุง มหาวิทยาลัยทักษิณจากส่วนกลาง คือ นายธีรพล สุวรรณรุ่งเรือง โดยประเด็นหลักของการประชุม คือ การทำความเข้าใจด้านนิยามคนจนและการสะท้อนให้เห็นถึง “นิยามและความหมายของคนจนจังหวัดพัทลุงว่าคืออะไร” ประเด็นกลไกการทำงานในเชิงพื้นที่และการมีส่วนร่วม ประเด็นการส่งต่อนโยบายและแผนงานต่าง ๆ การส่งต่อข้อมูลหรือนโยบายสามารถดำเนินการได้โดยผ่านระบบหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งระดับจังหวัด อำเภอ และท้องถิ่น เช่น เวทีการทวนสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยบรรยากาศกิจกรรมดังภาคผนวก ก ในส่วนท้ายของเอกสารฉบับนี้

ภาพ

คือ

4.1.3 ประสานและบูรณาการการทำงาน ศจพ.จ. รูปแบบ "พัทลุงโมเดล" เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของจังหวัดพัทลุง

นโยบายขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำ เป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลโดยการดำเนินงานของกระทรวงมหาดไทย และหลายกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ในระดับจังหวัดมีลักษณะการขับเคลื่อนการทำงานงานเชิงพื้นที่ (Area-Based) คือ จังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินงานแก่นักของจังหวัดพัทลุงเป็นไปอย่างเป็นเอกภาพ เป็นรูปธรรม รวมทั้งเกิดพลังความร่วมมือทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจังและเข้มข้น ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน มติ ศจพ.จ.พัทลุง ครั้งที่ 1/2564 เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2564 ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานแก่นักในรูปแบบ (พัทลุงโมเดล) ดังนี้

- 1) บูรณาการขับเคลื่อนงานตามแนวคิดหลัก **"แสวงจุดร่วม สงวนจุดต่าง ผสมงาน ประสานใจ"** ภายใต้อกลไก ศจพ.จ. เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนงานให้เกิดพลังความร่วมมือทุกภาคส่วน และเป็นเอกภาพทุกระดับ
- 2) ใช้กลไกการขับเคลื่อนการดำเนินงานขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้อกลไก 3 ระดับ คือ ศจพ.จ. ศจพ.อ. และทีมปฏิบัติการตำบล เป็นกลไกหลักที่สำคัญและแกนกลางขับเคลื่อนงานทุกระดับ และใช้นวัตกรรมชุมชนของมหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุงร่วมขับเคลื่อนงานในพื้นที่ระดับตำบล
- 3) ใช้ชื่อโครงการแก่นักคนเมืองลุง ปันสุขคนเปราะบาง **"คนเมืองลุง เราไม่ทอดทิ้งกัน"** เป็นรูปแบบเพื่อสร้างการรับรู้ และสื่อสารภายในภายนอก ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกลไกการขับเคลื่อนงาน กลุ่มเป้าหมายผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสื่อสารธารณะในภาพกว้างให้ประชาชนทราบ โดยเป็นชื่อที่จำง่าย ติดหู และให้ความรู้สึกในทางบวก สร้างพลังการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาได้ และสามารถใช้อธิบายยาวรองรับงานตามนโยบาย
- 4) บูรณาการกับมหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง ดำเนินงานภายใต้อโครงการ **"การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำในจังหวัดพัทลุง"** โดยมีโจทย์เรื่องการแก้ไขปัญหาความยากจน และใช้ข้อมูลคนจน 5 มิติตามระบบTPMAP ซึ่งสามารถบูรณาการขับเคลื่อนงานวิชาการและงานปฏิบัติการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายภาพรวมของจังหวัดได้
- 5) บูรณาการงานของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพัทลุง ตามโครงการบูรณาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือน ให้ครอบคลุมทุกมิติแบบองค์รวมและเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการรวมทั้งพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางและครอบครัวมั่นคงมีความสุข สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2563 ระหว่าง 12 กระทรวง 1 หน่วยงาน โดยใช้ข้อมูล คนจน 5 มิติตามระบบTPMAP และกลุ่มคนเปราะบาง ให้มีทิศทางและมีเป้าหมายเดียวกัน
- 6) สร้างพลังการทำงานระดับพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่มีภารกิจช่วยเหลือแก้ไขปัญหาเยียวยาครัวเรือนยากจนและครัวเรือนเปราะบางในระดับพื้นที่ ประสานการทำงานร่วมกับฝ่ายปกครองท้องถิ่น ซึ่งมีภารกิจดูแลบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ประชาชนในหมู่บ้าน/ตำบล ภายใต้อกลไกทีมปฏิบัติการตำบลให้มีประสิทธิภาพ เกิดผลเป็นรูปธรรม
- 7) ใช้พลังการมีส่วนร่วมของสถาบันหลักทางสังคมที่ได้รับความเชื่อถือ ศรัทธามาช้านานในระดับพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน คือ บ้าน วัด โรงเรียน/ราชการ ตามหลัก **"บวร"** ร่วมดูแล แก้ไขปัญหา ช่วยเหลือเกื้อกูล ประคับประคอง คนจน 5 มิติ คนด้อยโอกาส คนเปราะบางในชุมชน

8) ใช้ต้นทุนของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพัทลุงในพื้นที่ ที่ได้ส่งเสริมพัฒนากองทุนในชุมชนแก้จนลดความเหลื่อมล้ำขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากอย่างต่อเนื่อง สามารถช่วยเหลือเป็นทุนส่งเสริมอาชีพ แก้ไขปัญหาความเดือดร้อน และมีการจัดสวัสดิการของกลุ่มเอง สามารถหนุนแก้จนโดยทุนชุมชนในพื้นที่ได้ในลักษณะ “ชุมชนเกื้อกูล เพิ่มพูนความสามัคคี วิถีพอเพียง” โดยจังหวัดพัทลุงมีกองทุนที่สามารถหนุนเสริมการขับเคลื่อนกลไก ศพจ.จ.พัทลุง จำนวนทั้งสิ้น 1,429 กองทุน แยกเป็น 1) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จำนวน 210 กลุ่ม จำนวนเงิน 1,263,605,463 บาท 2) กองทุนโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) จำนวน 254 กองทุน จำนวนเงิน 70,068,839 บาท 3) กองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวน 274 กองทุน จำนวนเงิน 8,779,666 บาท และ 4) กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำนวน 691 หมู่บ้าน/ชุมชน จำนวนเงิน 1,926,000,000 บาท

9) ใช้ระบบติดตาม ประเมินผล ทิมปฏิบัติการตำบลเป็นเครื่องมือตัวชี้วัดผลการขับเคลื่อนงานตามโครงการแก้จนคนเมืองลง ปันสุขคนเปราะบาง “คนเมืองลง เราไม่ทุ่มกัน”

4.1.4 การจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือการพัฒนาเชิงพื้นที่และการแก้ไขปัญหาคความยากจนในจังหวัดพัทลุง

กระบวนการหนึ่งที่สำคัญเพื่อให้บรรลุเจตนาภรณ์ของวัตถุประสงค์ในการดำเนินโครงการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาคคนจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำคือ การสร้างกลไกความร่วมมือ ประสานและบูรณาการการทำงานกับกลไกหน่วยงานและภาคีที่เกี่ยวข้อง รวมถึงภาคประชาสังคม/องค์กรชุมชนในพื้นที่จังหวัดพัทลุง เพื่อสร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการในทุกขั้นตอน รวมถึงการเสริมสร้างพลังความร่วมมือในการสนับสนุนพัฒนาคนจนกลุ่มเป้าหมายทั้งในระยะเร่งด่วน และการให้การดูแล ช่วยเหลือติดตามอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นมหาวิทยาลัยทักษิณจึงดำเนินการจัดโครงการพิธีลงนามความร่วมมือการพัฒนาเชิงพื้นที่และการแก้ไขปัญหาคความยากจนจังหวัดพัทลุงระหว่างมหาวิทยาลัยทักษิณและภาคีความร่วมมือภายใต้โครงการการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาคความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำในจังหวัดพัทลุง โดยคณะทีมงานได้ดำเนินการจัดกิจกรรมนี้เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2564 มหาวิทยาลัยทักษิณ จึงขับเคลื่อนการจัดพิธีลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (Memorandum of Understanding : MOU) “การพัฒนาเชิงพื้นที่และการแก้ไขปัญหาคความยากจนในจังหวัดพัทลุง ภายใต้โครงการการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาคความยากจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำในจังหวัดพัทลุง” ระหว่างมหาวิทยาลัยทักษิณและหน่วยงานภาคีเครือข่าย ผ่านระบบออนไลน์ ณ ห้องประชุมบัวหลวง อาคารทักษิณาคาร มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย ชำนิ อธิการบดีมหาวิทยาลัยทักษิณ ประธานในพิธีเปิดโครงการและพิธีลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ ภายในงานยังจัดให้มีการเสวนาและบรรยายพิเศษ โดย ดร.กิตติ สัจจาวัฒนา ผู้อำนวยการหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม บรรยายพิเศษในหัวข้อ “การบูรณาการความร่วมมือและการขับเคลื่อนโครงการการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาคความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำในจังหวัดพัทลุง” และได้รับเกียรติจากนายฉัตรชัย อุสาหะ รองผู้ว่าราชการจังหวัดพัทลุง กล่าวถึงนโยบายการพัฒนาเพื่อพัทลุง ดังภาพประกอบที่ 4-2

ภาพประกอบที่ 4-2 พิธีลงนามความร่วมมือการพัฒนาเชิงพื้นที่และการแก้ไขปัญหาความยากจนจังหวัดพัทลุง ระหว่างมหาวิทยาลัยทักษิณและภาคีความร่วมมือภายใต้โครงการการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำในจังหวัดพัทลุง

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) “การพัฒนาเชิงพื้นที่และการแก้ไขปัญหาความยากจนในจังหวัดพัทลุง ภายใต้โครงการการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำในจังหวัดพัทลุง” ระหว่างมหาวิทยาลัยทักษิณและหน่วยงานภาคีเครือข่าย 24 หน่วยงาน ประกอบด้วย สำนักงานจังหวัดพัทลุง สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพัทลุง สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพัทลุง สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพัทลุง สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดพัทลุง สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพัทลุง สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดพัทลุง สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง สำนักงานพาณิชย์จังหวัดพัทลุง สำนักงานแรงงานจังหวัดพัทลุง สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพัทลุง สำนักงานประมงจังหวัดพัทลุง สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพัทลุง สำนักงานสหกรณ์จังหวัดพัทลุง สำนักงานจัดหางานจังหวัดพัทลุง สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดพัทลุง สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดพัทลุง สำนักงานสถิติจังหวัดพัทลุง สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) สำนักงานภาคีต่อการบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง หอการค้าจังหวัดพัทลุง สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุง ขบวนการองค์กรชุมชนจังหวัดพัทลุง

ทั้งนี้ รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย ชำนิ อธิการบดีมหาวิทยาลัยทักษิณ กล่าวว่า การลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือเกิดขึ้นจากเจตนารมณ์ความร่วมมือของทุกฝ่ายที่มีความมุ่งมั่นและเห็นความสำคัญในการร่วมกันพัฒนาแบบยึดพื้นที่และการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืน ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรม โอกาสเข้าถึงทรัพยากรทางสังคมและการตอบสนองเชิงนโยบายการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบกับทางมหาวิทยาลัยทักษิณได้รับทุนวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กองทุนส่งเสริม ววน.) และหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนา ระดับพื้นที่ (บพท.) เพื่อดำเนินการโครงการวิจัยภายใต้โครงการริเริ่มสำคัญ (Flagship Project) ปีงบประมาณ 2564 เรื่อง “การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำในจังหวัดพัทลุง” และเพื่อให้การขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่และการแก้ไขปัญหาความยากจนจังหวัดพัทลุงเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมหาวิทยาลัยทักษิณร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดพัทลุง จึงกำหนดจัดพิธีลงนามบันทึกความร่วมมือการพัฒนาเชิงพื้นที่และการแก้ไขปัญหาความยากจนจังหวัดพัทลุงขึ้นในวันนี้ ทั้งนี้ได้ระบุวัตถุประสงค์ภายใต้บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการแลกเปลี่ยนฐานข้อมูลการพัฒนาพื้นที่และการแก้ไขปัญหาความยากจนในจังหวัดพัทลุง ที่เกิดจากการบูรณาการข้อมูลจากภาคี รวมทั้งการพัฒนาาระบบและโครงสร้างการแก้ไขปัญหา ความยากจนด้วยการมีส่วนร่วม

2. เพื่อสนับสนุนการดำเนินโครงการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำในพื้นที่จังหวัดพัทลุง ให้สามารถพัฒนาระบบค้นหาและสอบทานเพื่อช่วยเหลือคนจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำ การรวบรวมข้อมูลคนจนขนาดใหญ่ที่เชื่อมต่อกับระบบความช่วยเหลือ การพัฒนาระบบข้อมูลขนาดใหญ่ รูปแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพและเพิ่มทักษะการดำรงชีวิตและข้อเสนอเชิงนโยบายที่เชื่อมโยงกับแผนและยุทธศาสตร์ของจังหวัดพัทลุง

3. เพื่อบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคประชาชนและองค์กรชุมชน สถาบันวิชาการ ในการแก้ไขปัญหา การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนจน เป้าหมายในจังหวัดพัทลุง การสร้างนวัตกรรมการพัฒนาเชิงพื้นที่ด้วยองค์ความรู้ ศักยภาพ ทรัพยากรของหน่วยงานภาคีความร่วมมือ

4. เพื่อปฏิบัติการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่และการแก้ไขปัญหาความยากจน ที่เหมาะสม ด้วยรูปแบบการพัฒนา “พัทลุงโมเดล”

ลำดับถัดมา รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพงศ์ จิตรนิรัตน์ รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยทักษิณ ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย กล่าวว่า มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง เป็นมหาวิทยาลัยในพื้นที่จังหวัดพัทลุงซึ่งขับเคลื่อนโครงการวิจัยร่วมกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องผ่านกลไกศูนย์อำนวยการจัด ความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดพัทลุง (ศจพ.จ. พัทลุง) ครอบคลุมหน่วยงาน 5 ภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ และภาคประชาชน โดยมีเป้าหมายมุ่งสู่ความสำเร็จ คือ คนจนในจังหวัดพัทลุง มีคุณภาพชีวิต มีความเป็นอยู่ดีขึ้น ประชากรกลุ่มยากจนหลุดพ้นจากความยากจนอย่างยั่งยืนและสามารถเข้าถึงทรัพยากร การศึกษาสวัสดิการต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตได้อย่างเท่าเทียม ดังภาพประกอบที่ 4-3

ห.ทักษิณ ลงนามความร่วมมือกับ 24 หน่วยงาน
บูรณาการแก้ไขปัญหาความยากจนในจังหวัดพัทลุง **TSU NEWS**

ภาพประกอบที่ 4-3 บรรยากาศระบบออนไลน์ในพิธีลงนามบันทึกความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยทักษิณ และหน่วยงานภาคีเครือข่ายร่วมมือกับ 24 หน่วยงาน ภายใต้โครงการการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหา ความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำในจังหวัดพัทลุง

จากนั้นมีการบรรยายพิเศษเรื่อง “การบูรณาการความร่วมมือและการขับเคลื่อนโครงการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำในจังหวัดพิจิตร” โดย ดร.กิตติ สัจจาวัฒนา ผู้อำนวยการหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) เพื่อให้ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำในจังหวัดพิจิตร (ภาพประกอบที่ 4-4) โดยแผนงานวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำเกิดจากนโยบายขับเคลื่อนไทยจากนายกรัฐมนตรี โดย ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์ รมว.อว. มอบนโยบายให้มหาวิทยาลัยพัฒนาพื้นที่เข้าไปแก้ไขปัญหาความยากจนซึ่งเป็นรากของความเหลื่อมล้ำในสังคมด้วยงานวิจัยและนวัตกรรมร่วมกับกลไกความร่วมมือระดับจังหวัด โดยการตอบคำถามสำคัญ 3 ข้อคือ คนจนที่แท้จริงในพื้นที่เป็นใครอยู่ที่ไหน จนด้วยสาเหตุอะไรและจะใช้ทุนเข้าไปช่วยเหลือให้หายจนอย่างเบ็ดเสร็จและยั่งยืนได้อย่างไร นำไปสู่แผนการแก้ปัญหาความยากจนระดับจังหวัดโดยกลไกแก้ปัญหาความยากจนของจังหวัดด้วยความร่วมมือกับกระทรวงมหาดไทย และผู้ว่าราชการจังหวัดเป้าหมาย

ภาพประกอบที่ 4-4 บรรยายพิเศษเรื่องการบูรณาการความร่วมมือและการขับเคลื่อนโครงการวิจัยฯ โดย ดร.กิตติ สัจจาวัฒนา ผู้อำนวยการหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.)

ในช่วงถัดมาได้มีการเสวนาในประเด็นเรื่อง “บทเรียนและประสบการณ์การทำงานพัฒนาและการแก้ไขปัญหาความยากจนจังหวัดพิจิตร” โดยมีวิทยากรจากภาคประชาคม ภาควิชาการ และหน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วย นายแก้ว สังข์ชู ภาคประชาสังคม นายธีรพล สุวรรณรุ่งเรือง ที่ปรึกษาโครงการวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุไรวรรณ ทองแกมแก้ว คณะเทคโนโลยีและการพัฒนาชุมชน นายธราพงษ์ มีมุสิทธิ์ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดพิจิตร ดำเนินการเสวนาโดย ดร.วิริยะ ตั้มแก้ว สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) สำนักงานภาคใต้ (พอช.) (ภาพประกอบที่ 4-5) โดยเนื้อหาการเสวนาทำให้เห็นมุมมองของ “ความจน” ว่าเป็นเรื่องของความซับซ้อนไม่ควรมองเพียงแค่เรื่องเงินหรือรายได้เท่านั้น แต่ยังมีหลากหลายมิติที่เกี่ยวข้องทั้งเรื่องความรู้ ทักษะ และความสามารถของคน ทรัพยากรธรรมชาติ สุขภาพ การถือกุศลและระบอบรองรับทางสังคม นอกจากนี้ นายแก้ว สังข์ชู ให้ความคิดเห็นว่าความจนสามารถแบ่งเป็น 2 แบบคือ จนแบบถาวร (จนดัดดาน) และจนแบบผันแปร การจะก้าวออกจากความจนได้นั้น คนจนควรรู้จักความจนของตัวเอง เข้าใจความจนเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด ประเด็นสำคัญจากการเสวนานั้นแสดงให้เห็นว่าการแก้ไขปัญหาความยากจนจำเป็นต้องมีการผนึกกำลังทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาสังคม

มหาวิทยาลัย ภาคเอกชน ในการขับเคลื่อนแบบบูรณาการของทุกเครือข่าย สร้างภาพฝันเดียวกัน เน้นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ ปรับทัศนคติ และปรับตัวเพื่อยกระดับความสามารถของคนจนให้มีโอกาสและมุ่งหวังให้ก้าวคนจนและคนไทยสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ภาพประกอบที่ 4-5 เสวนาในประเด็นเรื่อง “บทเรียนและประสบการณ์การทำงานพัฒนาและการแก้ไขปัญหาความยากจนจังหวัดพัทลุง”

กิจกรรมถัดมาเป็นนำเสนอการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำในจังหวัดพัทลุง และแนะนำทีมคณะทำงานโครงการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนฯ มหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อให้เห็นภาพแต่ละส่วนของกิจกรรมภายใต้โครงการวิจัย โดยรองศาสตราจารย์ ดร.สมิคร แก้วสุกแสง รักษาการแทนรองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยทักษิณ และหัวหน้าโครงการวิจัยทำหน้าที่เป็นวิทยากรดำเนินการในกิจกรรมส่วนนี้ ดังภาพประกอบที่ 4-6

ภาพประกอบที่ 4-6 นำเสนอภาพรวม และแนะนำทีมคณะทำงานโครงการวิจัยฯ

ผลจากจากดำเนินกิจกรรมบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) และมติที่ประชุมกลไกการแก้ไขปัญหาความยากจนของจังหวัดในการรับข้อมูลจากงานวิจัยเพื่อส่งต่อความช่วยเหลือระดับพื้นที่ เป็นสร้างภาคีเครือข่าย

ความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนในระดับจังหวัดโดยมีเครือข่ายความร่วมมือการแก้ปัญหาความยากจนระดับจังหวัดอำเภออย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้เกิดการบูรณาการการทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนทำให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

4.2 ปฏิบัติการค้นหาและสอบทานข้อมูลครัวเรือนยากจนระดับพื้นที่

จากผลการดำเนินโครงการวิจัยครั้งนี้พบว่า กระบวนการปฏิบัติการค้นหาและสอบทานข้อมูลครัวเรือนยากจนระดับพื้นที่จำเป็นต้องทำงานเชิงบูรณาการเพื่อสร้างกลไกการมีส่วนร่วมในการค้นหาและสอบทานข้อมูลครัวเรือนยากจน คณะผู้วิจัยมีการประสานและบูรณาการการทำงานร่วมกับกลไกหน่วยงานและภาคีที่เกี่ยวข้อง รวมถึงภาคประชาสังคม/องค์กรชุมชนในแต่ละจังหวัด โดยนำเสนอกระบวนการสร้างกลไกและการมีส่วนร่วมเพื่อแก้ไขปัญหาปัญหาความยากจนระดับพื้นที่ การสร้างกลไกและการมีส่วนร่วมผู้ปฏิบัติการสำรวจข้อมูลภาคสนาม และการสร้างกลไกเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสะท้อนความคิด โดยแต่ละกระบวนการมีรายละเอียดดังนี้

4.2.1 สร้างกลไกและการมีส่วนร่วมเพื่อแก้ไขปัญหาปัญหาความยากจนระดับพื้นที่

การดำเนินการก่อนที่จะลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนาม คณะผู้วิจัยมีการสร้างกลไกความร่วมมืออย่างมีส่วนร่วมในระดับตำบลและหมู่บ้านที่มุ่งเสริมสร้างการรับรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดโครงการวิจัย เป้าหมายร่วมในการทำงาน รวมทั้งการสร้างความเชื่อไว้วางใจ โดยได้ประสานการเชื่อมโยงการทำงานวิจัยกับหน่วยงานระดับพื้นที่ ประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำอย่างเป็นทางการ (กำนันผู้ใหญ่บ้าน) ผู้นำอย่างไม่เป็นทางการ (ข้าราชการเกษียณหรือบุคคลที่มีบทบาททางด้านสังคมในพื้นที่) เครือข่ายกลุ่มกองทุนสวัสดิการชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ประชาชนทั่วไป บัณฑิตจบใหม่ นักศึกษาที่สนใจเข้าร่วมจากโครงการ U2T กลไกการดำเนินงานมีการผสมผสานทั้งรูปแบบแนวตั้งและแนวนอนเพื่อให้มีการหนุนเสริมในการทำงาน นอกจากนี้มีการประสานงานผ่าน “สามชุมชน” ที่เป็นตัวกลางประสานให้ระหว่างคณะทำงานในมหาวิทยาลัยและชุมชนได้มีโอกาสร่วมมานั่งพูดคุย สร้างพันธกิจร่วมกันในการทำงานจึงทำให้ผู้นำรวมถึงคนในพื้นที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และร่วมวางแผนปฏิบัติการลงสำรวจในพื้นที่ อนึ่งเพื่อให้การดำเนินงานการค้นหาสอบทานข้อมูล และสำรวจทุนคนจนและครัวเรือนระดับพื้นที่บรรลุผลตามเจตนารมณ์ คณะทีมวิจัยได้ลงพื้นที่ร่วมกับนายแก้ว สังข์ชู และศูนย์ประสานงานภาคีองค์กรเครือข่ายชุมชน จังหวัดพัทลุง ได้สร้างชุดประสบการณ์ ในการวางแผนปฏิบัติการสำรวจข้อมูลและตรวจสอบรายชื่อคนจนและครัวเรือนเป้าหมายระดับพื้นที่ ในพื้นที่หมู่ที่ 5 บ้านปลายตรอก ตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2564 (ภาพประกอบที่ 4-7) และได้มีการขยายผลการดำเนินงานไปยังพื้นที่จนกระทั่งครอบคลุมพื้นที่ทั้ง 11 อำเภอในจังหวัดพัทลุง (ภาพประกอบที่ 4-8)

ภาพประกอบที่ 4-7 สร้างชุดประสบการณ์ในการวางแผนปฏิบัติการสำรวจข้อมูลและตรวจสอบรายชื่อคนจน และครัวเรือนเป้าหมายระดับพื้นที่

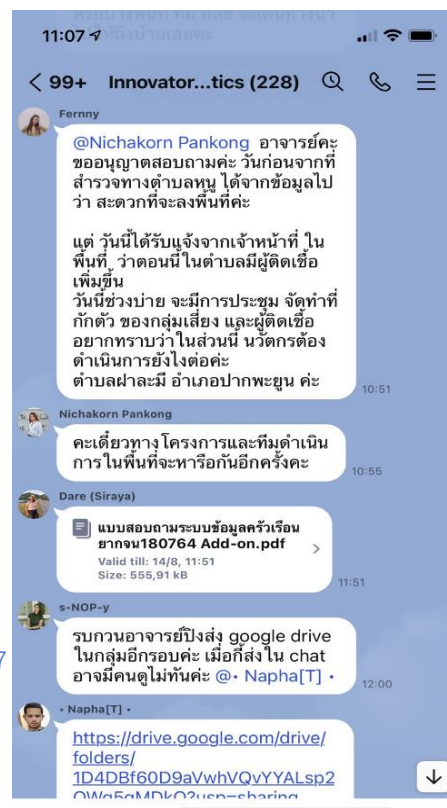
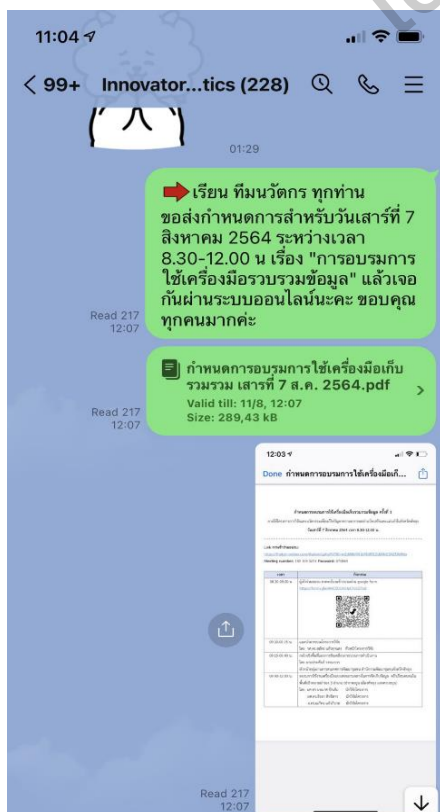
เอกสารฉบับนี้ได้รับการขออนุญาต
และเผยแพร่ผลงานวิจัย
โดย หน่วย บพท.

ภาพประกอบที่ 4-8 สร้างกลไกและความร่วมมือเพื่อค้นหาและสอบทานครัวเรือนยากจนระดับพื้นที่

4.2.2 สร้างกลไกและการมีส่วนร่วมผู้ปฏิบัติการสำรวจข้อมูลภาคสนาม

เนื่องจากผู้ปฏิบัติการสำรวจข้อมูลภาคสนามจำเป็นต้องมีความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับเจตนา รวมถึงความเป็นมาของโครงการ ความสำคัญของข้อมูลจากการสำรวจ เนื้อหาในแบบสำรวจ ข้อคำถาม การตีความของคำถาม เทคนิควิธีการในการสัมภาษณ์ ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงได้ออกแบบการจัดอบรมการเก็บข้อมูลให้กับผู้ปฏิบัติการสำรวจข้อมูลภาคสนามผ่านการประชุมแบบ ออนไลน์และออนไลน์ในบางพื้นที่ พร้อมทั้งมีการบันทึกคลิปวิดีโอเพื่อให้ผู้ปฏิบัติการสำรวจข้อมูลภาคสนามในแต่ละพื้นที่สามารถนำไปทบทวนได้ด้วยตัวเอง นอกจากนี้ในช่วงเวลาการเก็บข้อมูลภาคสนามคณะผู้วิจัยทำการประสานงานกับผู้ปฏิบัติการสำรวจข้อมูลภาคสนามผ่านการสื่อสารหลากหลายช่องทาง ทั้งการจัดตั้งกลุ่มไลน์เพื่อเป็นช่องทางในการสื่อสารและโทรศัพท์ ทำให้ทีมสำรวจข้อมูลภาคสนามมีการติดต่อสื่อสารได้ง่าย สะดวก และมีความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา สมาชิกในกลุ่มเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน (ภาพประกอบ 4-9)

ภาพประกอบที่ 4-9 จัดตั้งกลุ่มไลน์เพื่อเป็นช่องทางในการสื่อสารกันระหว่างทีมเก็บข้อมูลและคณะผู้วิจัย

4.2.3 สร้างกลไกเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสะท้อนความคิด

กลไกหนึ่งที่สำคัญในการดำเนินงานให้สำเร็จคือ สร้างกลไกเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสะท้อนความคิดจากทั้งภายในคณะผู้วิจัย และการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย ผ่านการประชุมติดตามงานและเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งกระบวนการนี้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการดำเนินโครงการให้มีประสิทธิภาพ สร้างความรู้และเพิ่มพูนประสบการณ์แก่คณะผู้วิจัยและทีมร่วมดำเนินงาน การปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินการตามสถานการณ์และเงื่อนไขเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ อาทิเช่น ท่ามกลางวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาทำให้ส่งผลกระทบต่อการทำงานและการสอบทานข้อมูลคนจน แต่อย่างไรก็ตามคณะผู้วิจัยได้พยายามวางแผนที่รับมือโดยปรับกลยุทธ์และหาแนวทางแก้ปัญหาเพื่อให้โครงการวิจัยฯ สามารถดำเนินงานได้ อาทิเช่น การจัดประชุมกลุ่มโดยมีจำนวนผู้เข้าร่วมตามประกาศมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาของจังหวัดพัทลุง การปรับแผนการลงพื้นที่ เป็นต้น

ทั้งนี้เมื่อประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการวิจัยฯ ในประเด็นที่ 1) ด้านการสร้างกลไกความร่วมมือระดับจังหวัด พบว่ามหาวิทยาลัยทักษิณได้รับการยอมรับระดับจังหวัดโดยสามารถเข้าร่วมเป็นกลไกพัฒนาของจังหวัด และการบริหารความสัมพันธ์กับจังหวัดอย่างต่อเนื่องเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน 2) ทีมปฏิบัติการภาคสนามสามารถดำเนินการลงพื้นที่เพื่อค้นหาและสอบทานครัวเรือนยากจนแล้วทั้ง 11 อำเภอของจังหวัดพัทลุงโดยผ่านกลไกความร่วมมือของภาคีเครือข่าย และไม่เกิดข้อร้องเรียนใด ๆ ในระหว่างการดำเนินกระบวนการ 3) การวัดผลด้วยตัวชี้วัดด้านเวลา พบว่าสามารถค้นหาและสอบทานข้อมูลตามเป้าหมายภายในเวลาที่โครงการกำหนด และ 4) การวัดผลด้วยตัวชี้วัดความคุ้มค่าของต้นทุน พบว่ามีจำนวนกระบวนการที่เบิกจ่ายวงเงินอยู่ในงบประมาณที่ได้จัดสรรไว้

4.2.4 การวิเคราะห์โครงสร้างและวิธีการปรับปรุงกระบวนการเพื่อวิเคราะห์การแก้ไขปัญหาความยากจน

จากการดำเนินงานค้นหาและสอบทานข้อมูลของพื้นที่จังหวัดพัทลุง เพื่อนำไปสู่การนำข้อมูลไปขับเคลื่อนการพัฒนาโมเดลเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนนั้น ทางทีมวิจัยได้ข้อสรุปจากการวิเคราะห์ระบบงานเพื่อการปรับปรุงกระบวนการดังนี้

- 1) **การให้ความสำคัญกับกลไกเชิงพื้นที่** การปรับกระบวนการลงพื้นที่ ที่เน้นการให้ความสำคัญกับกลไกเชิงพื้นที่ โดยเฉพาะผู้นำชุมชนและคนในชุมชนหรือในพื้นที่ ในการร่วมวางแผนการดำเนินงานจะช่วยให้สะท้อนปัญหาที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ นำมาสู่การปรับแผนการลงพื้นที่ที่สอดคล้องกับบริบทในพื้นที่นั้น ๆ เช่น บางพื้นที่ ผู้นำชุมชนเข้มแข็ง สามารถใช้เป็นแกนนำในการคัดกรองเป้าหมายได้ แต่ในบางพื้นที่อาจต้องใช้ชาวบ้าน หรือ อสม. เป็นต้น ผลจากการ

วิเคราะห์กระบวนการนี้ ช่วยลดเวลาการลงพื้นที่ของทีมค้นหาและสอบถามข้อมูลได้เป็นอย่างมาก รวมถึงเป็นสร้างความตระหนักในการแก้ปัญหาความยากจนในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

- 2) **การนำเสนอข้อมูลงานวิจัยเพื่อการรับทราบในเชิงนโยบายแก่หน่วยงานราชการอย่างสม่ำเสมอ** เช่น ที่ประชุม ศพ.จ. ระดับจังหวัดร่วมกับหน่วยงานราชการ หรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งต่อความช่วยเหลือ เป็นต้น นอกจากนี้ เวทีกลางเหล่านี้จะช่วยสะท้อนมุมมองต่าง ๆ รวมถึงแนวทางการแก้ปัญหาความยากจนที่สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลจริงที่เป็นผลลัพธ์จากการค้นหาและสอบถามข้อมูล ซึ่งผลลัพธ์จากกระบวนการนี้ทำให้ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อการดำเนินการแก้ไขปัญหาความยากจนของจังหวัดพัทลุง รวมถึงการทำให้หน่วยงานเห็นความสำคัญของการเก็บข้อมูลครัวเรือนยากจนโดยคำนึงถึงการนำมาวิเคราะห์ทุน 5 ด้าน เพื่อคัดกรองคนจนไม่จริงออกจากระบบ และเพิ่มเติมคนจนจริงลงในระบบ
- 3) **การจัดเวทีสาธารณะเพื่อการนำเสนอข้อมูลและรับฟังข้อมูลความคิดเห็นจากภาคส่วนต่าง ๆ** การระดมความคิดเห็นจากเวทีสาธารณะช่วยเพิ่มมุมมองที่เปิดกว้าง ให้แก่นักวิจัย ทำให้ได้รับข้อมูลจากพื้นที่ต่าง ๆ ซึ่งมีผลต่อการนำมาปรับปรุงกระบวนการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน รวมถึงทำให้เกิดความตื่นตัวในการแก้ปัญหาความยากจน เพื่อการผลักดันเชิงนโยบายของจังหวัดพัทลุงได้ต่อไป
- 4) **การปรับกระบวนการเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน** ในการทำงานวิจัยเชิงพื้นที่ในโครงการวิจัยนี้ มีการปรับกระบวนการให้สอดคล้องกับสถานการณ์จากการใช้ข้อมูลจริง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการค้นหาและสอบถามครัวเรือนยากจนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ของจังหวัดพัทลุง โดยข้อมูลผลลัพธ์จากกระบวนการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผนจะถูกนำมาเข้าที่ประชุมร่วมกันของทีมวิจัย ทั้งนักวิจัยที่มีหน้าที่ลงพื้นที่ นักวิจัยที่รับผิดชอบงานข้อมูล นักวิจัยที่รับผิดชอบการพัฒนาโมเดล แกँจน ทำให้การทำงานในภาพรวมของโครงการวิจัยเป็นไปอย่างมีระบบ และมีความยืดหยุ่นและส่งต่อผลลัพธ์ของแต่ละกระบวนการได้รวดเร็ว เช่น ข้อมูลการวิเคราะห์ครัวเรือนยากจน การวิเคราะห์ทุนด้านต่าง ๆ ข้อมูลเชิงพื้นที่ ถูกส่งต่อให้กระบวนการพัฒนาโมเดลแกँจนสามารถนำไปวิเคราะห์ได้อย่างรอบด้าน และทันเวลา

4.3 ผลการค้นหาและสอบถามข้อมูลครัวเรือนยากจนระดับพื้นที่

โครงการวิจัยการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำในจังหวัดพัทลุง ในปีที่ 1 มีวัตถุประสงค์การดำเนินงานหลักในเรื่องของการค้นหาและสอบถามคนจนเป้าหมายจากฐานข้อมูลระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analytics Platform: TPMAP) ซึ่งเป็นฐานข้อมูลที่ตั้งต้นโดยใช้ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) จากกรมการพัฒนาชุมชน และข้อมูลผู้ลงทะเบียนสวัสดิการแห่งรัฐจากกระทรวงการคลัง มายืนยันซึ่งกันและกัน หรืออีกนัยหนึ่ง “คนจนเป้าหมาย” ใน TPMAP ก็คือคนจนใน จปฐ. ที่ได้ลงทะเบียนสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งใช้วิธีการคำนวณดัชนีความยากจนหลายมิติ (Multidimensional Poverty Index: MPI) ซึ่งคิดค้นโดย Oxford Poverty & Human Development Initiative และ United Nation Development Programme ซึ่ง สศช. ได้นำมาปรับใช้กับประเทศไทย โดยดัชนีความยากจนหลายมิติ หรือ MPI อาศัยหลักการที่ว่า คนจนคือผู้ที่มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าเกณฑ์คุณภาพชีวิตที่ดีในมิติต่าง ๆ ซึ่ง TPMAP พิจารณาจาก 5 มิติ ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านการศึกษาด้านการเงิน ด้านความเป็นอยู่ และด้านการเข้าถึงบริการรัฐ

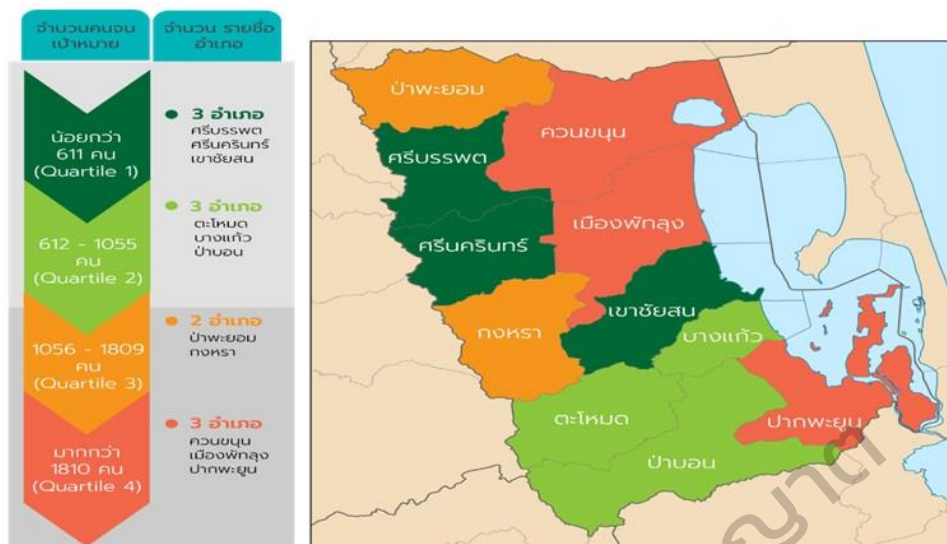
จากฐานข้อมูล TPMAP ในปี พ.ศ. 2562 พบว่าประเทศไทยมีคนจนเป้าหมายจำนวน 983,316 คน คิดเป็น 2.7% ของจำนวนประชากรที่ได้รับการสำรวจ (จปฐ.) คือ 36,893,084 คน สำหรับจังหวัดพัทลุง พบว่า มีคนจนเป้าหมายจำนวน 14,342 คน (คิดเป็น 3.9% ของประชากรที่สำรวจภายในจังหวัด จำนวน 371,528 คน) (ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, 2562) โดยเมื่อพิจารณาข้อมูลจำนวน คนจนเป้าหมายของจังหวัดพัทลุงโดยแสดงออกในแต่ละอำเภอ พบว่าอำเภอคนจนเป้าหมายสูงสุดคือ อำเภอ ปากพะยูน (20.1%), เมืองพัทลุง(19.9%), ควนขนุน (16.2%), ป่าพะยอม (9.0%) กงหรา (8.9%) ป่าบอน (7.4%) บางแก้ว (7.1%) ตะโหมด (5.1%) ศรีนครินทร์ (3.5%) เขาชัยสน (1.7%) และศรีบรรพต (1.1%) ตามลำดับ แสดงดังตารางที่ 4-1

ตารางที่ 4-1 จำนวนคนจนเป้าหมายตั้งต้นในจังหวัดพัทลุงจากฐานข้อมูล TPMAP ปี 2562

ลำดับ	อำเภอ	จำนวนคนที่ได้รับการสำรวจ (จปฐ.) (คน)	จำนวนคนจนเป้าหมาย (คน)	ร้อยละคนจนเป้าหมายภายในจังหวัด	สัดส่วนคนจนเป้าหมายจากจำนวนคนที่ได้รับการสำรวจแต่ละอำเภอ
1	ศรีบรรพต	14,500	161	1.1	1.1
2	เขาชัยสน	32,849	244	1.7	0.7
3	ศรีนครินทร์	18,645	495	3.5	2.7
4	ตะโหมด	20,821	727	5.1	3.5
5	บางแก้ว	19,471	1,018	7.1	5.2
6	ป่าบอน	36,824	1,055	7.4	2.9
7	กงหรา	27,552	1,278	8.9	4.6
8	ป่าพะยอม	28,762	1,288	9.0	4.5
9	ควนขนุน	61,426	2,330	16.2	3.8
10	เมืองพัทลุง	71,699	2,861	19.9	4.0
11	ปากพะยูน	38,979	2,885	20.1	7.4
รวม		371,528	14,342	100	-

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (2562)

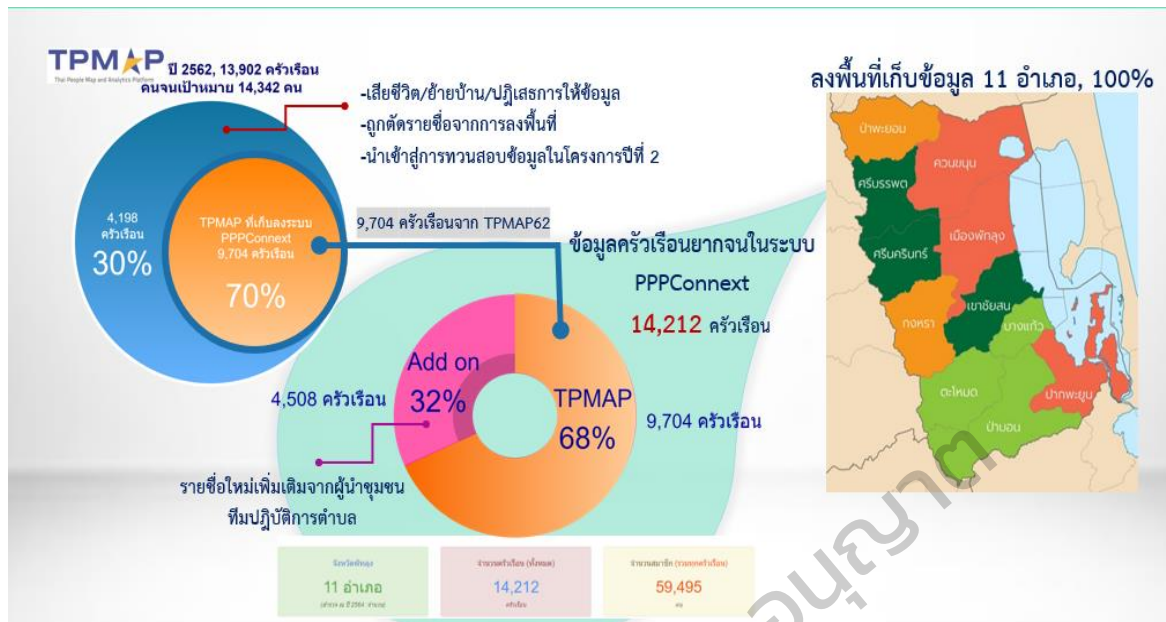
โดยการดำเนินงานในโครงการวิจัยการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำในจังหวัดพัทลุงในปีที่ 1 ทางคณะผู้วิจัยได้มีการจัดแบ่งพื้นที่ตามระดับของ Quartile score โดยแบ่งเพื่อนที่ออกเป็น 4 ระดับคือ Q1 (ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 หรือ 25% ของทั้งหมด) ประกอบด้วย 3 อำเภอ คือ 1) อำเภอศรีบรรพต 2) อำเภอเขาชัยสน และ 3) อำเภอศรีนครินทร์, Q2 (เปอร์เซ็นต์ที่ 50) ประกอบด้วย 3 อำเภอคือ 1) อำเภอตะโหมด 2) อำเภอบางแก้ว และ 3) อำเภอป่าบอน, Q3 (เปอร์เซ็นต์ที่ 75) ประกอบด้วย 2 อำเภอคือ 1) อำเภอกงหรา และ 2) อำเภอป่าพะยอม และ Q4 (มากกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 75) ประกอบด้วย 3 อำเภอคือ 1)อำเภอควนขนุน 2) เมืองพัทลุง และ 3) อำเภอปากพะยูน (ภาพประกอบที่ 4-6)

ภาพประกอบที่ 4-10 จัดแบ่งกลุ่มจำนวนคนจนเป้าหมายระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (TPMAP) จังหวัดพัทลุง ปี 2562

ที่มา: ดัดแปลงจากฐานข้อมูล TMAP ของศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (2562)

จากผลการดำเนินโครงการวิจัยการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำในจังหวัดพัทลุงในปีที่ 1 โดยทีมนักวิจัยของโครงการวิจัยฯ ได้ดำเนินการตามแผนงานที่กำหนดไว้ มีกระบวนการทำงานที่สร้างกลไกความร่วมมือระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด โดยการทำงานครั้งนี้ได้ร่วมมือกับหลายภาคี มีการทำบันทึกความร่วมมือการพัฒนาเชิงพื้นที่และการแก้ไขปัญหาความยากจนจังหวัดพัทลุง ระหว่างมหาวิทยาลัยทักษิณ และภาคีความร่วมมือทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ และภาคประชาชน เพื่อการค้นหาและสอบทานคนจนในพื้นที่ จังหวัดพัทลุง โดยใช้รายชื่อคนจนตั้งต้นจากฐานข้อมูลระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analytics Platform: TMAP) จำนวน 13,902 ครั้วเรือน (คนจนรวมทุกครั้วเรือนจำนวน 14,342 คน) ทีมวิจัยได้ทำการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลครบทั้ง 11 อำเภอ คิดเป็น 100% ของพื้นที่จังหวัดพัทลุง โดยจากรายชื่อตั้งต้นของฐานข้อมูล TMAP จำนวน 14,342 นั้นสามารถเก็บข้อมูลได้จำนวน 9,704 ครั้วเรือน คิดเป็น 70% ของรายชื่อทั้งหมดจากฐานข้อมูล TMAP และไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ เนื่องจากสาเหตุ การเสียชีวิต การโยกย้ายถิ่นอาศัย การปฏิเสธการให้ข้อมูล และการถูกตัดรายชื่อออกจากกลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 4,198 ครั้วเรือน คิดเป็น 30% ของรายชื่อจากฐานข้อมูล TMAP ซึ่งรายชื่อส่วนนี้จะถูกนำไปพิจารณาและทวนสอบซ้ำในการลงพื้นที่โครงการปีที่ 2 ต่อไป

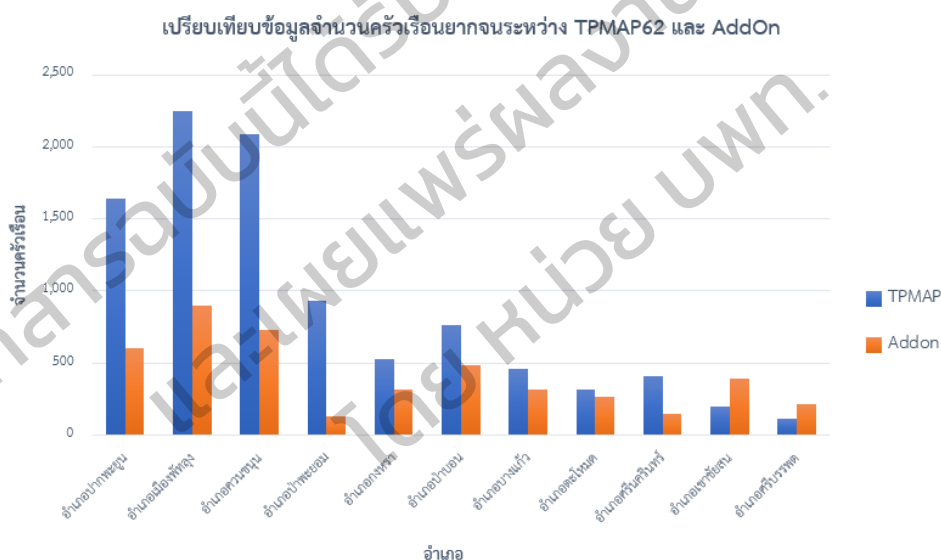
ภาพประกอบที่ 4-11 ผลการค้นหาและสอบทานครั้วเรือนยากจนของจังหวัดพัทลุง ปี 2564 จากระบบ PPPconnext (ข้อมูล ณ วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2565)

จากรายละเอียดข้างต้น ทีมวิจัยได้ทำการบันทึกข้อมูลที่จัดเก็บได้จากรายชื่อฐานข้อมูล TPMA62 จำนวน 9,704 ครั้วเรือน คิดเป็น 68% ร่วมกับการเก็บข้อมูลครั้วเรือนรายใหม่ (Add on) ที่ไม่ได้มีชื่ออยู่ในฐานข้อมูล TPMA62 โดยการเข้าไปจากผู้นำชุมชนร่วมกับผู้เก็บข้อมูลในพื้นที่ จำนวน 4,508 ครั้วเรือน คิดเป็น 32% (ภาพประกอบที่ 4-11) รวมข้อมูลจำนวนครั้วเรือนที่บันทึกลงในระบบฐานข้อมูลครั้วเรือนยากจนแล้ว จำนวน 14,212 ครั้วเรือน (คนจนรวมทุกครั้วเรือนจำนวน 59,495 คน) จากครั้วเรือนรายใหม่ที่ได้เพิ่มเข้ามานั้น พบว่าเป็นครั้วเรือนมีความยากลำบากในการใช้ชีวิตประจำวัน มีปัญหาที่อยู่อาศัย มีความพิการ ไม่ได้รับสวัสดิการจากทางภาครัฐ เป็นต้น ซึ่งตักสำรวจข้อมูลจากทางหน่วยงานของภาครัฐ ทางนักวิจัยในโครงการฯ จึงได้เข้าร่วมปรึกษารื้อกับทางสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพัทลุง เพื่อหาแนวทางในการนำข้อมูลที่สำรวจจากทางโครงการฯ ช่วยเหลือครั้วเรือนดังกล่าวผ่านการจัดทำโครงการหรือนโยบายของจังหวัด โดยมีจำนวนครั้วเรือนยากจนและจำนวนคนจนในครั้วเรือนแยกตามอำเภอ แสดงดังภาพประกอบที่ 4-11 และแสดงรายละเอียดแยกตามพื้นที่ 11 อำเภอ ดังตารางที่ 4-2 และแสดงกราฟการเปรียบเทียบสัดส่วนระหว่างจำนวนครั้วเรือนยากจนจากฐานข้อมูล TPMA62 และรายชื้อใหม่แยกตามอำเภอ ดังภาพประกอบที่ 4-12 ซึ่งมีข้อน่าสังเกตว่าในบางอำเภอมีจำนวนครั้วเรือนใหม่ที่เข้าข่ายครั้วเรือนยากจนสูงกว่าจำนวนครั้วเรือนที่มีข้อมูลอยู่ในฐานข้อมูล TPMA62 เช่น อำเภอเขาชัยสน และ อำเภอศรีบรรพต ซึ่งจะเป็ประเด็นที่นำมาวิเคราะห์ถึงปัจจัยและสาเหตุต่อไป

ตารางที่ 4-2 แสดงข้อมูลครั้วเรือนยากจนและจำนวนคนจนแยกตามพื้นที่อำเภอของจังหวัดพัทลุงจากการดำเนินงานโครงการวิจัยในปีที่ 1

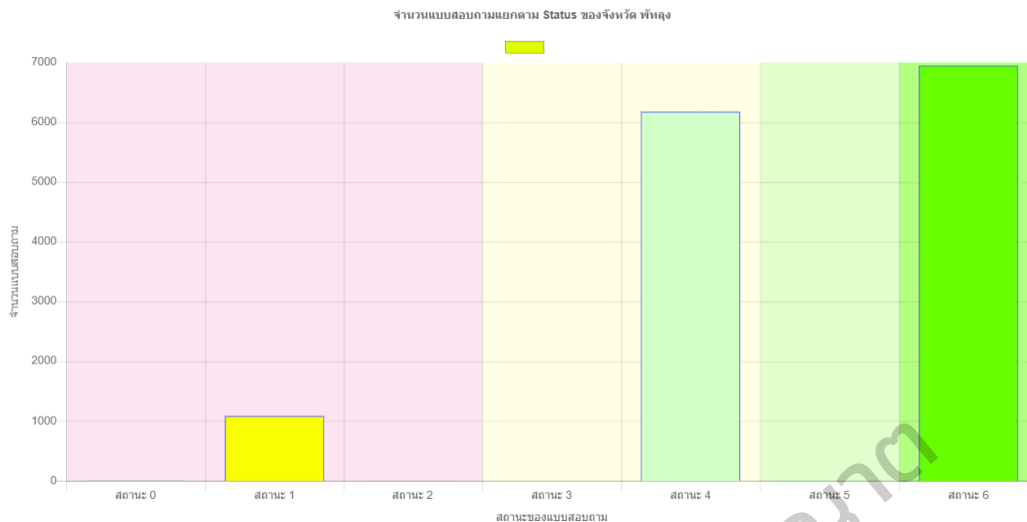
อำเภอ	คนจนเป้าหมาย TPMAP62 (คน)	ผลการค้นหาและสอบทาน ปี 2564*			
		รวม (คน)	รวม (ครัวเรือน)	TPMAP (ครัวเรือน)	AddOn (ครัวเรือน)
อำเภอปากพะยูน	2,885	9,602	2,243	1,640	603
อำเภอเมืองพัทลุง	2,861	13,027	3,143	2,246	897
อำเภอควนขนุน	2,330	11,042	2,816	2,088	728
อำเภอป่าพะยอม	1,288	4,536	1,062	934	128
อำเภอกงหรา	1,278	4,019	848	529	319
อำเภอป่าบอน	1,055	5,404	1,249	761	488
อำเภอบางแก้ว	1,018	3,510	782	462	320
อำเภอตะโหมด	727	2,774	589	320	269
อำเภอศรีนครินทร์	495	2,300	555	409	146
อำเภอเขาชัยสน	244	2,086	593	201	392
อำเภอศรีบรรพต	161	1,225	332	114	218
รวม	14,342	59,525	14,212	9,704	4,508

ที่มา: *ข้อมูลจากระบบ PPPconnext เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2565

ภาพประกอบที่ 4-12 การเปรียบเทียบสัดส่วนระหว่างจำนวนครัวเรือนยากจนจากฐานข้อมูล TMAP และ รายชื่อใหม่แยกตามอำเภอ

ในกระบวนการทำความสะอาดข้อมูลภายในระบบฐานข้อมูลครัวเรือนยากจน livingonnewpace (LONP) ทางทีมวิจัยได้มีการดำเนินการตรวจสอบและปรับปรุงข้อมูลให้มีคุณภาพ โดยยึดหลักการ การกำจัด ค่าว่าง การจัดการค่าข้อมูลรบกวน การจัดการข้อมูลไม่สมบูรณ์ และการจัดการความสอดคล้องของข้อมูล โดยมีการทำงานประสานร่วมกับทีมกลาง มีผลการดำเนินงานการทำความสะอาดข้อมูลเพื่อให้แบบสอบถามเข้าสู่ สถานะสมบูรณ์ (สถานะที่ 6) แสดงดังภาพที่ ภาพประกอบที่ 4-13

ภาพประกอบที่ 4-13 แสดงสถานะของแบบสอบถามในระบบ livingonnewpace.com (ข้อมูลวันที่ 20 พฤษภาคม 2565)

4.4 วิเคราะห์ทุนการดำรงชีพ 5 มิติของคนจนเป้าหมาย

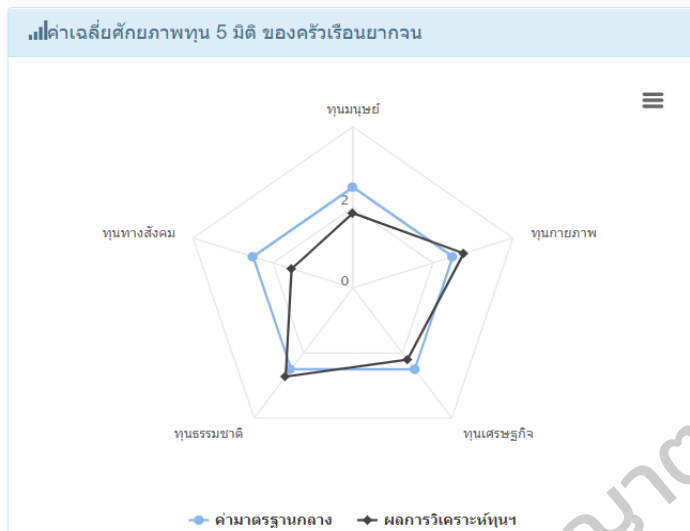
จากการกำหนดระดับช่วงคะแนนเพื่อการจัดกลุ่มครัวเรือนยากจน เป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ 1 อยู่ลำบาก ช่วงคะแนน 1.00-1.75 ระดับที่ 2 อยู่ยาก ช่วงคะแนน 1.76-2.50 ระดับที่ 3 พออยู่ได้ ช่วงคะแนน 2.51-3.25 และระดับที่ 4 อยู่ดี ช่วงคะแนน 3.26-4.00 โดยมีสภาพของครัวเรือนในแต่ละกลุ่มอธิบายดังภาพที่ ภาพประกอบที่ 4-14

ระดับที่ 1 อยู่ลำบาก	ระดับที่ 2 อยู่ยาก	ระดับที่ 3 พออยู่ได้	ระดับที่ 4 อยู่ดี
เป็นกลุ่มที่มีความขาดแคลนปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต ต้องนำเข้าสู่ระบบสวัสดิการโดยเร่งด่วน	เป็นกลุ่มที่มีปัจจัยพื้นฐานที่เพียงพอสำหรับการดำรงชีวิต อยู่ในแต่ละวัน ซึ่งต้องเร่งดำเนินการจัดทำปัจจัยดำรงชีพ / ยกระดับความสามารถในการจัดทำปัจจัยดำรงชีพของตนเองให้พออยู่ได้	เป็นกลุ่มที่มีฐานทุนสำหรับการดำรงชีพ แต่ยังไม่เพียงพอที่จะอยู่รอดได้อย่างปลอดภัย หากประสบกับภาวะความแปรปรวนต่าง ๆ จำเป็นต้องสร้างภูมิคุ้มกัน และยกระดับความเป็นอยู่ให้หลุดพ้นจากสภาวะความขาดแคลน/ประมาท	เป็นกลุ่มที่มีภูมิคุ้มกันต่อสภาวะความแปรปรวน / ความเสี่ยงต่าง ๆ มีฐานทุนในด้านต่าง ๆ ที่เพียงพอในการวางแผนอนาคตของตนเอง ครอบครัวยุติ และเป็นฐานทุนในระดับชุมชนได้

ภาพประกอบที่ 4-14 ระดับทุนศักยภาพการดำรงชีพ 5 ด้านของครัวเรือนจังหวัดพัทลุง

การวิเคราะห์ทุนศักยภาพการดำรงชีพ 5 ด้านระดับจังหวัดพัทลุง

ผลลัพธ์ของระดับทุนศักยภาพการดำรงชีพ 5 ด้านของจังหวัดพัทลุง แสดงดังภาพประกอบที่ 4-15 (ข้อมูล ณ วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2565) มีรายละเอียดดังนี้ ทุนมนุษย์ มีระดับคะแนน 1.85 อยู่ในกลุ่มอยู่ยาก ทุนกายภาพ มีระดับคะแนน 2.77 อยู่ในกลุ่มอยู่พอได้ ทุนทางเศรษฐกิจมีระดับคะแนน 2.20 อยู่ในกลุ่มอยู่ยาก ทุนทรัพยากรธรรมชาติมีระดับคะแนน 2.72 อยู่ในกลุ่มอยู่พอได้ และทุนทางสังคมมีระดับคะแนน 1.53 อยู่ในกลุ่มอยู่ยาก

ภาพประกอบที่ 4-15 ระดับทุนศักยภาพการดำรงชีพ 5 ด้านของครัวเรือนจังหวัดพัทลุง

โดยสามารถแปลความจากระดับค่าทุนตามบริบทของจังหวัด และจากข้อมูลที่สำคัญจากครัวเรือนยากจนในภาพรวมได้ดังตารางที่ 4-3

ตารางที่ 4-3 การแปลความบริบทพื้นที่ตามระดับคะแนนทุนศักยภาพการดำรงชีพ 5 ด้านของจังหวัดพัทลุง

ทุน 5 ด้าน	ระดับคะแนน	การแปลความ
ทุนมนุษย์	1.85	ทุนมนุษย์ของครัวเรือนยากจนของจังหวัดพัทลุงอยู่ในกลุ่มอยู่ยาก การศึกษาส่วนใหญ่เป็นระดับประถมศึกษา มีการว่างงานสูง รายได้น้อย การได้รับสวัสดิการยังไม่ทั่วถึง มีปัญหาสุขภาพ จากการวิเคราะห์บริบททุนมนุษย์พบว่า ยังคงต้องเร่งการพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านการศึกษา การฝึกทักษะอาชีพ และการดำเนินการเชิงนโยบายเพื่อความทั่วถึงในการรับสวัสดิการแห่งรัฐ
ทุนกายภาพ	2.77	ทุนกายภาพของครัวเรือนยากจนของจังหวัดพัทลุงอยู่ในกลุ่มอยู่พอได้ ครัวเรือนส่วนใหญ่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง แต่บ้านมีสภาพทรุดโทรม การเข้าสู่ระบบสาธารณูปโภคไม่ทั่วถึง การเข้าถึงข่าวสารต่างๆ อยู่ในระดับปานกลาง มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ระดับปานกลาง หากมีการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคต่างๆ ให้มีความทั่วถึงจะช่วยยกระดับความสามารถในการดำรงชีพของครัวเรือนยากจนได้
ทุนเศรษฐกิจ	2.20	ทุนเศรษฐกิจของครัวเรือนยากจนของจังหวัดพัทลุงอยู่ในกลุ่มอยู่ยาก ครัวเรือนมีรายได้ไม่สมดุลกับรายจ่าย รายได้ค่อนข้างน้อย ไม่มีเงินออม และมีส่วนใหญ่มีหนี้สิน การให้ความรู้เรื่องการจัดการเงิน รายรับรายจ่ายครัวเรือน และการพัฒนาอาชีพให้มีความยั่งยืนด้านรายได้ รวมถึงการเก็บออม จะช่วยเพิ่มรายได้ ลดหนี้สิน เกิดเงินออม และพัฒนาทุนเศรษฐกิจให้สูงขึ้นได้
ทุนธรรมชาติ	2.72	ทุนธรรมชาติของครัวเรือนยากจนของจังหวัดพัทลุงอยู่ในกลุ่มอยู่พอได้ ครัวเรือนมีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อยู่บ้าง แต่ไม่มีความมั่นคงในพื้นที่ทำ

ทุน 5 ด้าน	ระดับคะแนน	การแปลความ
		กิน และมีพื้นที่พักอาศัยบางส่วนอยู่ในพื้นที่ภัยพิบัติ การแก้ปัญหาเชิงนโยบายในการใช้พื้นที่ทุนทางธรรมชาติจะช่วยให้เกิดความมั่นคงในการมีพื้นที่ทำกินของครัวเรือนยากจนได้
ทุนทางสังคม	1.53	ทุนทางสังคมของครัวเรือนยากจนของจังหวัดพัทลุงอยู่ในกลุ่มอยู่ลำบาก ครัวเรือนขาดการรวมกลุ่มทางสังคม ขาดการพึ่งพาในชุมชน และยังมีปัญหาความขัดแย้งในชุมชน การพัฒนากองทุนสวัสดิการสังคม การส่งเสริมกิจกรรมกลุ่มจะช่วยพัฒนาทุนทางสังคมให้สูงขึ้นได้ และจะทำให้การดำรงชีพของครัวเรือนยากจน อยู่กันแบบพึ่งพาอาศัยได้แบบยั่งยืน

ซึ่งข้อมูลจากการวิเคราะห์ทุนศักยภาพการดำรงชีพ 5 ด้าน จะถูกนำมาจัดกลุ่มครัวเรือนยากจนเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ 1 อยู่ลำบาก ระดับที่ 2 อยู่ยาก ระดับที่ 3 อยู่พอได้ และระดับที่ 4 อยู่ดี โดยผลลัพธ์การจัดกลุ่มครัวเรือนของจังหวัดพัทลุงจากผลการดำเนินการปีที่ 1 แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 4-4

ตารางที่ 4-4 จำนวนครัวเรือนยากจนแยกตามประเภทฐานทุนศักยภาพการดำรงชีพ 5 ด้านของจังหวัดพัทลุง

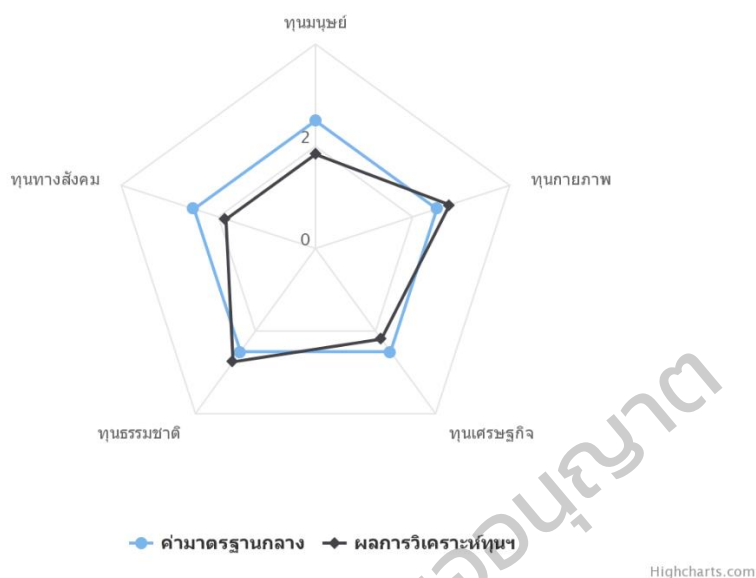
ทุน 5 ด้าน	กลุ่มที่ 1 อยู่ลำบาก	กลุ่มที่ 2 อยู่ยาก	กลุ่มที่ 3 อยู่พอได้	กลุ่มที่ 4 อยู่ดี
ทุนมนุษย์	4,068	10,035	106	0
ทุนกายภาพ	74	2,816	10,531	797
ทุนเศรษฐกิจ	3,958	4,713	5,080	464
ทุนธรรมชาติ	4	3,983	8,431	1,798
ทุนทางสังคม	8,667	4,332	61	0

จากข้อมูลการแบ่งกลุ่มครัวเรือนยากจนดังกล่าวจะนำไปสู่การเลือกเป้าหมายเชิงพื้นที่ สำหรับการนำนวัตกรรมแก๊จนลงไปช่วยแก้ปัญหาให้กับครัวเรือนยากจน โดยเน้น กลุ่มที่ 1 คือ กลุ่มอยู่ลำบาก และกลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มอยู่ยาก ซึ่งมีจำนวนปริมาณครัวเรือนยากจนสูง โดยเฉพาะทางด้านทุนมนุษย์และทุนทางสังคม ตามด้วยทุนทางเศรษฐกิจ ส่วนจำนวนคนจนอยู่ลำบากในด้านทุนทางธรรมชาติของจังหวัดพัทลุงมีค่าค่อนข้างต่ำนั้นหมายถึงในพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดพัทลุงยังขาดมีฐานทุนทางด้านธรรมชาติอยู่ในระดับค่อนข้างดี

นอกจากนี้ ทางทีมวิจัยได้ทำการวิเคราะห์ทุนศักยภาพการดำรงชีพ 5 ด้านในระดับอำเภอ จำนวน 11 อำเภอของจังหวัดพัทลุง (ข้อมูล ณ วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2565) เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างภาพรวมของข้อมูลในระดับจังหวัดและระดับอำเภอ พบว่าส่วนใหญ่มีความสอดคล้องกัน คือ จะมีทุนด้านธรรมชาติและทุนทางกายภาพอยู่ในระดับปานกลาง และทุนทางสังคมจะเป็นทุนที่มีค่าน้อยที่สุด อยู่ในระดับน้อย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์ทุนศักยภาพการดำรงชีพ 5 ด้านระดับจังหวัดอำเภอ

อำเภอเมืองพัทลุง

ภาพประกอบที่ 4-16 ค่าเฉลี่ยศักยภาพทุน 5 ด้านของครัวเรือนยากจนของอำเภอเมืองพัทลุง

ตารางที่ 4-5 การแปลความบริบทพื้นที่ตามระดับคะแนนทุนศักยภาพการดำรงชีพ 5 ด้านของอำเภอเมืองพัทลุง

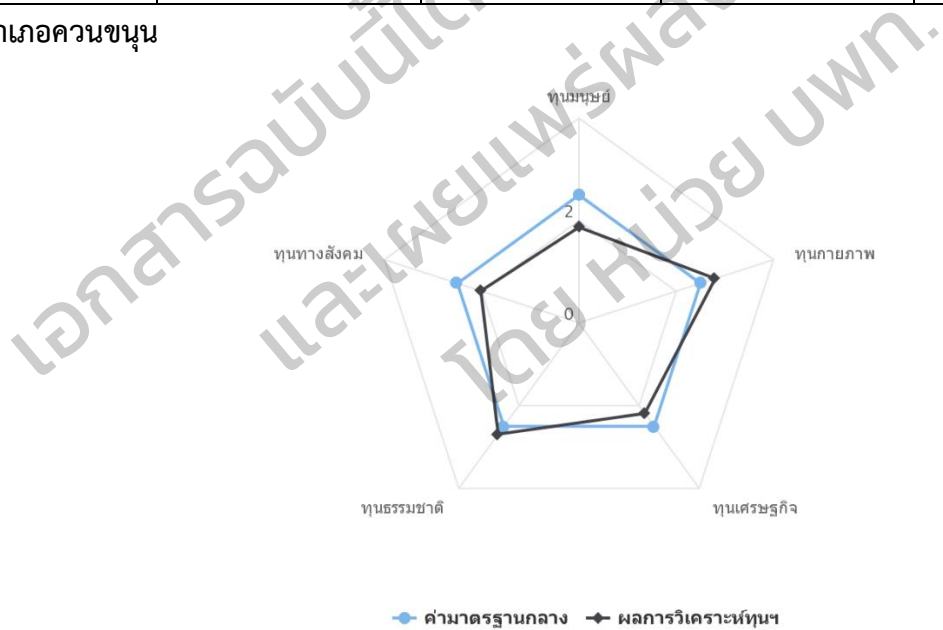
ทุน 5 ด้าน	ระดับคะแนน	การแปลความ
ทุนมนุษย์	1.84	ทุนมนุษย์ของครัวเรือนยากจนของอำเภอเมืองพัทลุงอยู่ในกลุ่มอยู่ยาก การศึกษาส่วนใหญ่เป็นระดับประถมศึกษา มีการว่างงานค่อนข้างสูง ครัวเรือนมีรายได้น้อย และคนในครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพที่มั่นคง การได้รับสวัสดิการยังไม่ทั่วถึง มีปัญหาสุขภาพ ยังคงต้องเร่งการพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านการศึกษา การฝึกทักษะอาชีพ และการดำเนินการเชิงนโยบายเพื่อความทั่วถึงในการรับสวัสดิการแห่งรัฐ
ทุนกายภาพ	2.76	ทุนกายภาพของครัวเรือนยากจนของอำเภอเมืองพัทลุงอยู่ในกลุ่มพออยู่ได้ ครัวเรือนส่วนใหญ่บ้านมีสภาพทรุดโทรม การเข้าสู่ระบบสาธารณสุขไม่ทั่วถึง มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ระดับปานกลาง จึงยังสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ ได้ หากมีการพัฒนาระบบสาธารณสุขโรคต่างๆ ให้มีความทั่วถึงจะช่วยยกระดับความสามารถในการดำรงชีพของครัวเรือนยากจนได้
ทุนเศรษฐกิจ	2.20	ทุนเศรษฐกิจของครัวเรือนยากจนของอำเภอเมืองพัทลุงอยู่ในกลุ่มอยู่ยาก ครัวเรือนมีรายได้น้อย ส่วนใหญ่ครัวเรือนไม่มีเงินออม มีภาระหนี้สิน การให้ความรู้เรื่องการจัดการเงิน รายรับรายจ่ายครัวเรือน และการพัฒนาอาชีพให้มีความยั่งยืนด้านรายได้ รวมถึงการเก็บออม จะช่วยเพิ่มรายได้ ลดหนี้สินได้

ทุน 5 ด้าน	ระดับคะแนน	การแปลความ
ทุนธรรมชาติ	2.75	ทุนธรรมชาติของครัวเรือนยากจนของอำเภอเมืองพัทลุงอยู่ในกลุ่มพออยู่ได้ ครัวเรือนมีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ได้ แต่อาจจะไม่มี ความมั่นคงในพื้นที่ทำกิน และมีพื้นที่ที่ท้อภัยบางส่วนอยู่ในพื้นที่ภัยพิบัติ
ทุนทางสังคม	1.83	ทุนทางสังคมของครัวเรือนยากจนของอำเภอเมืองพัทลุงอยู่ในกลุ่มอยู่ลำบาก ครัวเรือนขาดการรวมกลุ่มทางสังคม ขาดการพึ่งพาในชุมชน และยังมีปัญหาความขัดแย้งในชุมชน การพัฒนากองทุนสวัสดิการสังคม การส่งเสริมกิจกรรมกลุ่มจะช่วยพัฒนาทุนทางสังคมให้สูงขึ้นได้

ตารางที่ 4-6 จำนวนครัวเรือนยากจนแยกตามประเภทฐานทุนศักยภาพการดำรงชีพ 5 ด้านของอำเภอเมืองพัทลุง

ทุน 5 ด้าน	กลุ่มที่ 1 อยู่ลำบาก	กลุ่มที่ 2 อยู่ยาก	กลุ่มที่ 3 อยู่พอได้	กลุ่มที่ 4 อยู่ดี
ทุนมนุษย์	952	2,158	22	0
ทุนกายภาพ	16	666	2,241	217
ทุนเศรษฐกิจ	1,013	850	1,121	155
ทุนธรรมชาติ	1	935	1,662	541
ทุนทางสังคม	1,327	1,475	335	3

อำเภอควนขนุน

ภาพประกอบที่ 4-17 ค่าเฉลี่ยศักยภาพทุน 5 ด้านของครัวเรือนยากจนของอำเภอควนขนุน

ตารางที่ 4-7 การแปลความบริบทพื้นที่ตามระดับคะแนนทุนศักยภาพการดำรงชีพ 5 ด้าน อำเภอควนขนุน

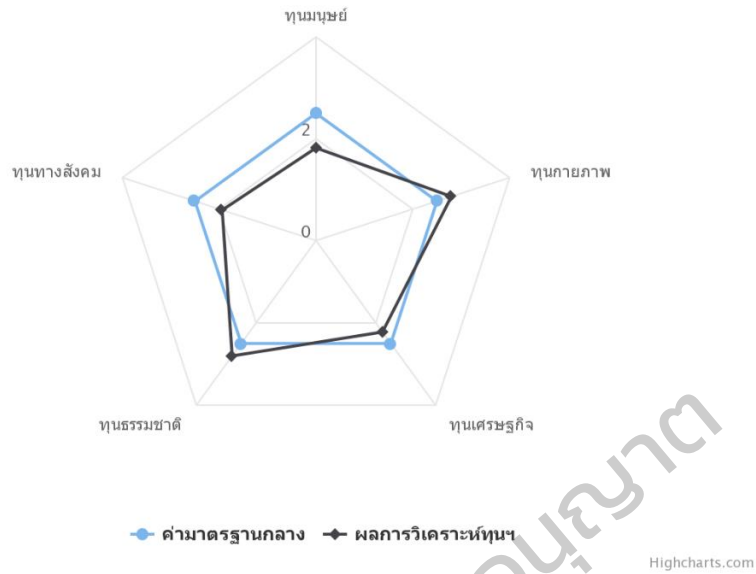
ทุน 5 ด้าน	ระดับคะแนน	การแปลความ
ทุนมนุษย์	1.87	ครัวเรือนยากจนในอำเภอควนขนุนมีศักยภาพทุนมนุษย์อยู่ในกลุ่มอยู่ยาก กล่าวคือ ครัวเรือนเหล่านี้ที่มีปัจจัยพื้นฐานทางด้านคุณภาพชีวิตเช่น สุขภาพ การศึกษา สวัสดิการ

ทุน 5 ด้าน	ระดับคะแนน	การแปลความ
		จากรัฐ ที่เพียงพอสำหรับการดำรงชีวิตในแต่ละวันเท่านั้น แต่ยังคงมีการเร่งดำเนินการยกระดับคุณภาพชีวิตให้พออยู่ได้ดีขึ้น
ทุนกายภาพ	2.80	ครัวเรือนยากจนในอำเภอควนขนุนมีศักยภาพทุนกายภาพอยู่ในกลุ่ม พออยู่ได้ โดยเป็นกลุ่มที่มีปัจจัยพื้นฐานทางด้านกายภาพ เช่น บ้านพักอาศัย สุขอนามัย ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานต่างๆ อยู่ในเกณฑ์ดี แต่จำเป็นต้องสร้างภูมิคุ้มกันและยกระดับให้หลุดพ้นจากความขาดแคลน
ทุนเศรษฐกิจ	2.19	ครัวเรือนยากจนในอำเภอควนขนุนมีศักยภาพทุนเศรษฐกิจในกลุ่ม อยู่ยาก กล่าวคือเป็นกลุ่มที่มีปัจจัยทางเศรษฐกิจ เช่น รายได้จากการประกอบอาชีพไม่ว่าจะเป็นการเกษตรหรือนอกภาคการเกษตรแค่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตในแต่ละวัน ซึ่งหน่วยงานต่างๆ ยังต้องการเร่งดำเนินการช่วยเหลือยกระดับรายได้ให้สูงเพื่อให้ครัวเรือนเหล่านี้พออยู่ได้ดีขึ้น
ทุนธรรมชาติ	2.69	หากพิจารณาในศักยภาพทุนธรรมชาติพบว่าครัวเรือนยากจนในอำเภอควนขนุนอยู่ในกลุ่ม พออยู่ได้ กล่าวคือเป็นกลุ่มที่มีปัจจัยพื้นฐานทางด้านทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนอยู่ในเกณฑ์ดี สมาชิกในครัวเรือนเหล่านี้สามารถใช้ทรัพยากรได้และมั่นคงเพียงพอต่อการยังชีพและเพื่อการสร้างรายได้
ทุนทางสังคม	2.02	ศักยภาพทุนทางสังคมของครัวเรือนยากจนในอำเภอควนขนุนจัดอยู่ในระดับ อยู่ยาก กล่าวคือเป็นกลุ่มที่ชุมชนมีส่วนสนับสนุนช่วยเหลือเกื้อกูลทางสังคมในการดำรงชีวิตในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตามจำเป็นต้องมีการยกระดับการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชนให้มากขึ้น เช่น ส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพและกลุ่มสวัสดิการชุมชน

ตารางที่ 4-8 จำนวนครัวเรือนยากจนแยกตามประเภทฐานทุนศักยภาพการดำรงชีพ 5 ด้าน อำเภอควนขนุน

ทุน 5 ด้าน	กลุ่มที่ 1 อยู่ลำบาก	กลุ่มที่ 2 อยู่ยาก	กลุ่มที่ 3 อยู่พอได้	กลุ่มที่ 4 อยู่ดี
ทุนมนุษย์	761	2,028	25	0
ทุนกายภาพ	7	469	2,173	165
ทุนเศรษฐกิจ	809	940	966	99
ทุนธรรมชาติ	0	910	1,611	293
ทุนทางสังคม	668	1,726	417	3

อำเภอสงขลา

ภาพประกอบที่ 4-18 ค่าเฉลี่ยศักยภาพทุน 5 ด้านของครัวเรือนยากจนของอำเภอองครักษ์

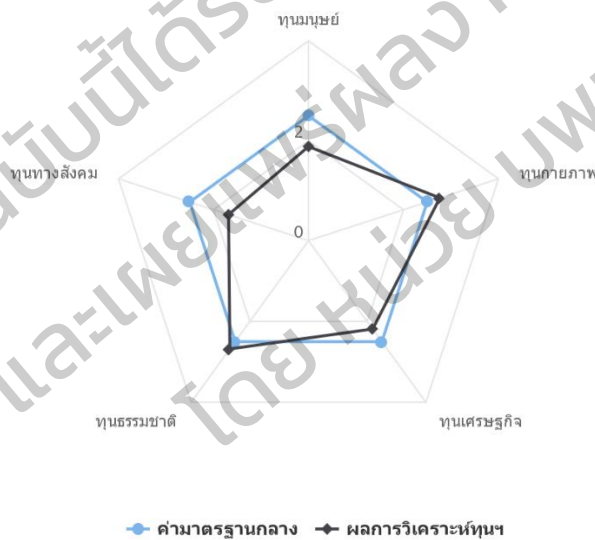
ตารางที่ 4-9 การแปลความบริบทพื้นที่ตามระดับคะแนนทุนศักยภาพการดำรงชีพ 5 ด้าน อำเภอองครักษ์

ทุน 5 ด้าน	ระดับคะแนน	การแปลความ
ทุนมนุษย์	1.82	ทุนมนุษย์ของครัวเรือนยากจนของอำเภอองครักษ์อยู่ในกลุ่มอยู่ยาก มีการศึกษาส่วนใหญ่ตามการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีบางครัวเรือนส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถม มีทักษะอาชีพแต่มักว่างงานสูง รายได้น้อย การได้รับสวัสดิการยังไม่ทั่วถึง มีปัญหาสุขภาพจากการวิเคราะห์บริบททุนมนุษย์พบว่า ยังคงต้องเร่งการพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านการศึกษา การฝึกทักษะอาชีพ และการดำเนินการเชิงนโยบายเพื่อความทั่วถึงในการรับสวัสดิการของรัฐ
ทุนกายภาพ	2.80	ทุนกายภาพของครัวเรือนยากจนของอำเภอองครักษ์อยู่ในกลุ่มพออยู่ได้ ครัวเรือนส่วนใหญ่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง การเข้าสู่ระบบสาธารณสุขไม่ทั่วถึง การเข้าถึงข่าวสารต่างๆ อยู่ในระดับปานกลาง มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ระดับปานกลาง หากมีการพัฒนาระบบสาธารณสุขประเภทต่างๆ ให้มีความทั่วถึงจะช่วยยกระดับความสามารถในการดำรงชีพของครัวเรือนยากจนได้
ทุนเศรษฐกิจ	2.22	ทุนเศรษฐกิจของครัวเรือนยากจนของอำเภอองครักษ์อยู่ในกลุ่มอยู่ยาก ครัวเรือนมีรายได้ไม่สมดุลกับรายจ่าย รายได้น้อย มักไม่มีเงินออม และส่วนใหญ่มีหนี้สิน
ทุนธรรมชาติ	2.80	ทุนธรรมชาติของครัวเรือนยากจนของอำเภอองครักษ์อยู่ในกลุ่มพออยู่ได้ ครัวเรือนมีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่เยอะพอสมควร แต่ไม่มีความมั่นคงในพื้นที่ทำกิน
ทุนทางสังคม	1.94	ทุนทางสังคมของครัวเรือนยากจนของอำเภอองครักษ์อยู่ในกลุ่มอยู่ลำบาก ครัวเรือนขาดการรวมกลุ่มทางสังคม ขาดการพึ่งพาในชุมชน และยังมีปัญหาความขัดแย้งในชุมชน การพัฒนากองทุนสวัสดิการสังคม การส่งเสริมกิจกรรมกลุ่มจะช่วยพัฒนาทุนทางสังคมให้สูงขึ้นได้

ตารางที่ 10 จำนวนครัวเรือนยากจนแยกตามประเภทฐานทุนศักยภาพการดำรงชีพ 5 ด้าน อำเภอองครักษ์

ทุน 5 ด้าน	กลุ่มที่ 1 อยู่ลำบาก	กลุ่มที่ 2 อยู่ยาก	กลุ่มที่ 3 อยู่พอได้	กลุ่มที่ 4 อยู่ดี
ทุนมนุษย์	266	578	3	0
ทุนกายภาพ	10	142	641	55
ทุนเศรษฐกิจ	185	334	318	11
ทุนธรรมชาติ	0	254	382	212
ทุนทางสังคม	268	481	99	0

อำเภอตะโหมด

ภาพประกอบที่ 4-19 ค่าเฉลี่ยศักยภาพทุน 5 ด้านของครัวเรือนยากจนของอำเภอตะโหมด

ตารางที่ 4-11 การแปลความบริบทพื้นที่ตามระดับคะแนนทุนศักยภาพการดำรงชีพ 5 ด้าน อำเภอตะโหมด

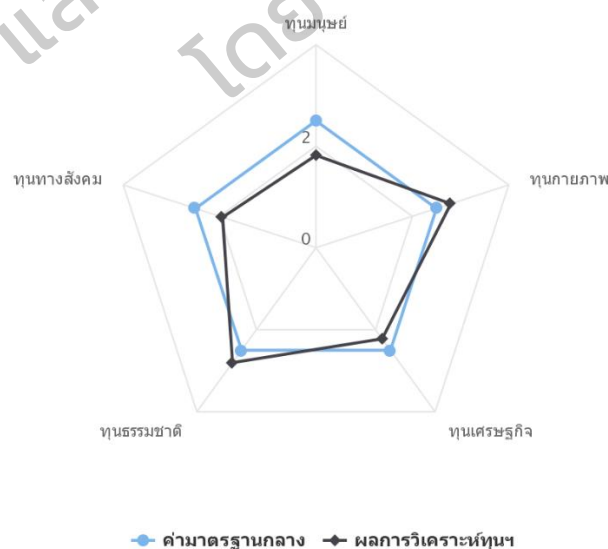
ทุน 5 ด้าน	ระดับคะแนน	การแปลความ
ทุนมนุษย์	1.88	ครัวเรือนยากจนในอำเภอตะโหมดมีศักยภาพทุนมนุษย์อยู่ในกลุ่มอยู่ยาก กล่าวคือเป็นกลุ่มที่มีปัจจัยพื้นฐานทางด้านคุณภาพชีวิตเช่น สุขภาพ การศึกษาแค่เพียงพอสำหรับการดำรงชีวิตในแต่ละวัน แต่ยังต้องมีการเร่งดำเนินการยกระดับคุณภาพชีวิตให้พออยู่ได้ดีขึ้น

ทุน 5 ด้าน	ระดับคะแนน	การแปลความ
ทุนกายภาพ	2.77	สำหรับทุนกายภาพอยู่ในกลุ่ม อยู่ได้ กล่าวคือเป็นกลุ่มที่มีปัจจัยพื้นฐานทางด้านกายภาพ เช่น บ้านพักอาศัย สุขอนามัยต่างๆ อยู่ในเกณฑ์ดี แต่จำเป็นต้องสร้างภูมิคุ้มกันและยกระดับให้หลุดพ้นจากความขาดแคลน
ทุนเศรษฐกิจ	2.19	ครัวเรือนยากจนในอำเภอตะโฮมดมีศักยภาพทุนเศรษฐกิจในกลุ่ม อยู่ยาก กล่าวคือเป็นกลุ่มที่มีปัจจัยทางเศรษฐกิจ เช่น รายได้จากการประกอบอาชีพที่แค่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตในแต่ละวัน ยังต้องมีการเร่งดำเนินการยกระดับรายได้ให้สูงเพื่อให้พออยู่ได้ดีขึ้น
ทุนธรรมชาติ	2.68	หากพิจารณาในศักยภาพทุนธรรมชาติพบว่าครัวเรือนยากจนในอำเภอตะโฮมดอยู่ในกลุ่ม พออยู่ได้ กล่าวคือเป็นกลุ่มที่มีปัจจัยพื้นฐานทางด้านทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนอยู่ในเกณฑ์ดี มีน้คงเพียงพอต่อการยังชีพและเพื่อการสร้างรายได้
ทุนทางสังคม	1.68	ศักยภาพทุนทางสังคมของครัวเรือนยากจนในอำเภอตะโฮมดจัดอยู่ในระดับ อยู่ลำบาก กล่าวคือเป็นกลุ่มที่ขาดแคลนปัจจัยสนับสนุนช่วยเหลือเกื้อกูลทางสังคมในการดำรงชีวิต ซึ่งต้องมีกลุ่มสวัสดิการมาช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน

ตารางที่ 4-12 จำนวนครัวเรือนยากจนแยกตามประเภทฐานทุนศักยภาพการดำรงชีพ 5 ด้านอำเภอตะโฮมด

ทุน 5 ด้าน	กลุ่มที่ 1 อยู่ลำบาก	กลุ่มที่ 2 อยู่ยาก	กลุ่มที่ 3 อยู่พอได้	กลุ่มที่ 4 อยู่ดี
ทุนมนุษย์	129	458	2	0
ทุนกายภาพ	2	113	452	22
ทุนเศรษฐกิจ	130	265	187	7
ทุนธรรมชาติ	0	115	432	42
ทุนทางสังคม	293	274	22	0

อำเภอเขาชัยสน

Highcharts.com

ภาพประกอบที่ 4-20 ค่าเฉลี่ยศักยภาพทุน 5 ด้านของครัวเรือนยากจนของอำเภอเขาชัยสน

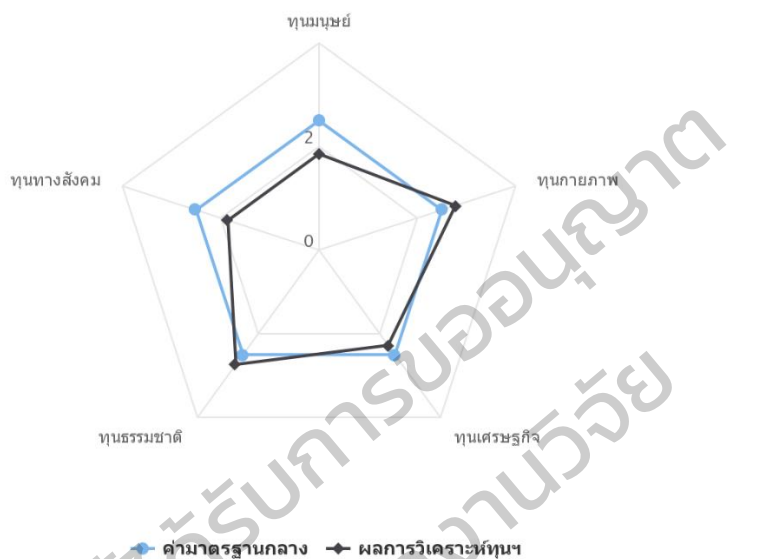
ตารางที่ 4-13 การแปลความบริบทพื้นที่ตามระดับคะแนนทัศนศึกษาภาพการดำรงชีพ 5 ด้าน อำเภอเขาชัยสน

ทุน 5 ด้าน	ระดับคะแนน	การแปลความ
ทุนมนุษย์	1.77	ทุนมนุษย์ของครัวเรือนยากจนของอำเภอเขาชัยสนอยู่ในกลุ่ม อยู่ยาก การศึกษาส่วนใหญ่เป็นระดับประถมศึกษา มีการว่างงานสูง รายได้น้อย การได้รับสวัสดิการยังไม่ทั่วถึง มีปัญหาสุขภาพ จากการวิเคราะห์บริบททุนมนุษย์พบว่า ยังคงต้องเร่งการพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านการศึกษา การฝึกทักษะอาชีพ และการดำเนินการเชิงนโยบายเพื่อความทั่วถึงในการรับสวัสดิการแห่งรัฐ
ทุนกายภาพ	2.72	ทุนกายภาพของครัวเรือนยากจนของอำเภอเขาชัยสนอยู่ในกลุ่ม อยู่พอได้ ครัวเรือนส่วนใหญ่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง แต่บ้านมีสภาพทรุดโทรม การเข้าถึงระบบสาธารณสุขปก้อยู่ในเกณฑ์ดี การเข้าถึงข่าวสารต่างๆ อยู่ในระดับปานกลาง มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในระดับปานกลาง หากมีการพัฒนาระบบสาธารณสุขปก้อย่างอื่นให้มีความทั่วถึงจะช่วยยกระดับความสามารถในการดำรงชีพของครัวเรือนยากจนได้
ทุนเศรษฐกิจ	2.04	ทุนเศรษฐกิจของครัวเรือนยากจนของอำเภอเขาชัยสนอยู่ในกลุ่ม อยู่ยาก ครัวเรือนมีรายได้ค่อนข้างน้อย บางครัวเรือนมีเงินออมอยู่บ้าง แต่ครัวเรือนส่วนใหญ่ก็มีหนี้สิน การพัฒนาอาชีพให้มีความยั่งยืนด้านรายได้ รวมถึงการเก็บออม จะช่วยเพิ่มรายได้ ลดหนี้สิน เกิดเงินออม และพัฒนาทุนเศรษฐกิจให้สูงขึ้นได้
ทุนธรรมชาติ	2.59	ทุนธรรมชาติของครัวเรือนยากจนของอำเภอเขาชัยสน อยู่ในกลุ่ม อยู่พอได้ ครัวเรือนมีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อยู่บ้าง แต่ไม่มีความมั่นคงในพื้นที่ทำกิน และมีพื้นที่ปกอาศัยบางส่วนอยู่ในพื้นที่ภัยพิบัติ การแก้ปัญหาเชิงนโยบายในการใช้พื้นที่ทุนทางธรรมชาติจะช่วยให้เกิดความมั่นคงในการมีพื้นที่ทำกินของครัวเรือนยากจนได้
ทุนทางสังคม	1.72	ทุนทางสังคมของครัวเรือนยากจนของอำเภอเขาชัยสน อยู่ในกลุ่ม อยู่ลำบาก ครัวเรือนขาดการรวมกลุ่มทางสังคม ขาดการพึ่งพาในชุมชน และยังมีปัญหาความขัดแย้งในชุมชน การพัฒนากองทุนสวัสดิการสังคม การส่งเสริมกิจกรรมกลุ่มจะช่วยพัฒนาทุนทางสังคมให้สูงขึ้นได้ และจะทำให้การดำรงชีพของครัวเรือนยากจน อยู่กันแบบพึ่งพาอาศัยได้แบบยั่งยืน

ตารางที่ 4-14 จำนวนครัวเรือนยากจนแยกตามประเภทฐานทัศนศึกษาภาพการดำรงชีพ 5 ด้านอำเภอเขาชัยสน

ทุน 5 ด้าน	กลุ่มที่ 1 อยู่ลำบาก	กลุ่มที่ 2 อยู่ยาก	กลุ่มที่ 3 อยู่พอได้	กลุ่มที่ 4 อยู่ดี
ทุนมนุษย์	255	335	2	0
ทุนกายภาพ	1	128	439	24
ทุนเศรษฐกิจ	206	231	149	6
ทุนธรรมชาติ	0	246	302	44
ทุนทางสังคม	317	238	37	0

อำเภอปากพะยูน

ภาพประกอบที่ 4-21 ค่าเฉลี่ยศักยภาพทุน 5 ด้านของครัวเรือนยากจนของอำเภอปากพะยูน

ตารางที่ 4-15 การแปลความบริบทพื้นที่ตามระดับคะแนนทุนศักยภาพการดำรงชีพ 5 ด้านอำเภอปากพะยูน

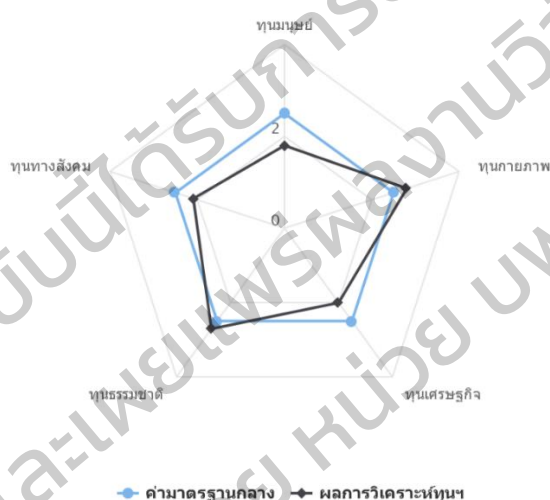
ทุน 5 ด้าน	ระดับคะแนน	การแปลความ
ทุนมนุษย์	1.86	ครัวเรือนยากจนในอำเภอปากพะยูนมีศักยภาพทุนมนุษย์อยู่ในกลุ่มอยู่ยาก กล่าวคือ ครัวเรือนเหล่านี้ที่มีปัจจัยพื้นฐานทางด้านคุณภาพชีวิตที่เพียงพอสำหรับการดำรงชีวิตในแต่ละวัน แต่ยังคงต้องมีการเร่งดำเนินการยกระดับคุณภาพชีวิตให้พออยู่ได้ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านสุขภาพ การศึกษา เป็นต้น
ทุนกายภาพ	2.78	ทุนกายภาพของครัวเรือนยากจนในอำเภอปากพะยูนอยู่ในกลุ่มอยู่ได้ กล่าวคือเป็นกลุ่มที่มีปัจจัยพื้นฐานทางด้านกายภาพ เช่น บ้านพักอาศัย สุขอนามัย และสาธารณูปโภคพื้นฐานต่างๆ อยู่ในเกณฑ์ดี อย่างไรก็ตามครัวเรือนเหล่านี้ยังควรได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมจากหน่วยงานของรัฐเพื่อยกระดับให้หลุดพ้นจากความขาดแคลนอย่างถาวร
ทุนเศรษฐกิจ	2.28	ครัวเรือนยากจนในอำเภอปากพะยูนมีศักยภาพทุนเศรษฐกิจในกลุ่มอยู่ยาก กล่าวคือเป็นกลุ่มที่มีปัจจัยทางเศรษฐกิจ เช่น รายได้จากการประกอบอาชีพที่แค่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตในแต่ละวัน แต่ไม่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจพอสำหรับการดำรงชีวิตในระยะกลางหรือระยะยาว ยังต้องมีการเร่งดำเนินการยกระดับรายได้ให้สูงเพื่อให้พออยู่ได้ดีขึ้น
ทุนธรรมชาติ	2.73	ศักยภาพทุนธรรมชาติของครัวเรือนยากจนในอำเภอปากพะยูนอยู่ในกลุ่มอยู่ได้ กล่าวคือเป็นกลุ่มที่มีปัจจัยพื้นฐานทางด้านทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนอยู่ในเกณฑ์ดี มั่นคงเพียงพอต่อการยังชีพและสร้างรายได้แก่กลุ่มครัวเรือนยากจน
ทุนทางสังคม	1.85	ศักยภาพทุนทางสังคมของครัวเรือนยากจนในอำเภอปากพะยูนจัดอยู่ในระดับอยู่ยาก กล่าวคือเป็นกลุ่มที่ชุมชนมีส่วนสนับสนุนช่วยเหลือเกื้อกูลทางสังคมในระดับหนึ่งแต่ก็ยังไม่

ทุน 5 ด้าน	ระดับคะแนน	การแปลความ
		มีบทบาทมาก อย่างไรก็ตามจำเป็นต้องมีการยกระดับการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชนให้มากขึ้น ส่งเสริมให้ครัวเรือนยากจนเป็นสมาชิกของชุมชนอย่างมีศักดิ์ศรี

ตารางที่ 4-16 จำนวนครัวเรือนยากจนแยกตามประเภทฐานทุนศักยภาพการดำรงชีพ 5 ด้าน อำเภอปากพะยูน

ทุน 5 ด้าน	กลุ่มที่ 1 อยู่ลำบาก	กลุ่มที่ 2 อยู่ยาก	กลุ่มที่ 3 อยู่พอได้	กลุ่มที่ 4 อยู่ดี
ทุนมนุษย์	644	1,586	19	0
ทุนกายภาพ	15	429	1,703	102
ทุนเศรษฐกิจ	544	718	911	75
ทุนธรรมชาติ	0	503	1,565	181
ทุนทางสังคม	998	963	285	3

อำเภอศรีบรรพต

ภาพประกอบที่ 4-22 ค่าเฉลี่ยศักยภาพทุน 5 ด้านของครัวเรือนยากจนของอำเภอศรีบรรพต

ตารางที่ 4-17 การแปลความบริบทพื้นที่ตามระดับคะแนนทุนศักยภาพการดำรงชีพ 5 ด้าน อำเภอศรีบรรพต

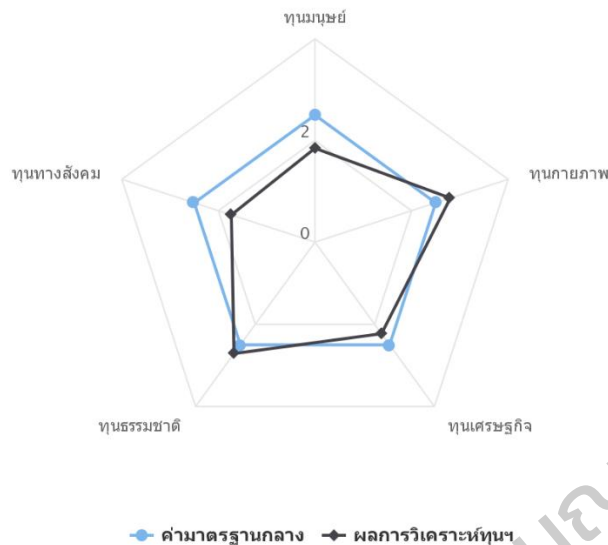
ทุน 5 ด้าน	ระดับคะแนน	การแปลความ
ทุนมนุษย์	1.80	ทุนมนุษย์ของครัวเรือนยากจนในอำเภอศรีบรรพตอยู่ในกลุ่มอยู่ยาก การศึกษาสูงสุดส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา รายได้ไม่มั่นคง ประชาชนในพื้นที่มีทักษะและอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ อย่างไรก็ตามรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนค่อนข้างน้อย ประชาชนเข้าถึงสวัสดิการจากทางภาครัฐไม่ทั่วถึง และมีปัญหาด้านสุขภาพ
ทุนกายภาพ	2.80	ทุนกายภาพของครัวเรือนยากจนในอำเภอศรีบรรพตอยู่ในกลุ่มพออยู่ได้ ครัวเรือนส่วนใหญ่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง สามารถเข้าถึงสาธารณูปโภคพื้นฐานต่าง ๆ เช่น ไฟฟ้า ประปา ถนน และสิ่งอำนวยความสะดวกในเกณฑ์ดี แต่ยังคงมีปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่ทำกินอยู่บ้าง ครัวเรือนมีความสามารถในการรับรู้ข่าวสารจากราชการผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ในระดับปานกลาง

ทุน 5 ด้าน	ระดับคะแนน	การแปลความ
ทุนเศรษฐกิจ	2.01	ทุนเศรษฐกิจของครัวเรือนยากจนในอำเภอศรีบรรพตอยู่ในกลุ่ม อยู่ยาก รายได้ส่วนใหญ่ของประชาชนมาจากการส่งกลับของลูกหลาน ภาคการเกษตรและปศุสัตว์ รายได้เฉลี่ยต่อคนค่อนข้างน้อย รายได้ของครัวเรือนไม่สมดุลกับรายจ่ายในครัวเรือน ครัวเรือนบางส่วนมีการออมเงินอยู่บ้าง แต่ยังคงมีหนี้สินอยู่
ทุนธรรมชาติ	2.71	ทุนธรรมชาติของครัวเรือนยากจนในอำเภอศรีบรรพตอยู่ในกลุ่ม พออยู่ได้ ครัวเรือนส่วนใหญ่มีพื้นที่ทางการเกษตร มีการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติเพื่อการดำรงชีพและสร้างรายได้ มีความมั่นคงของที่ทำกินในเกณฑ์ดี ที่อยู่อาศัยและที่ทำมาหากินบางส่วนอยู่ในพื้นที่ภัยพิบัติ แต่สามารถจัดการแก้ไขปัญหาได้
ทุนทางสังคม	2.09	ทุนทางสังคมของครัวเรือนยากจนในอำเภอศรีบรรพตอยู่ในระดับ อยู่ยาก การช่วยเหลือเกื้อกูลของคนในชุมชนอยู่ในระดับน้อย ชุมชนได้มีการกำหนดกติกาการอยู่ร่วมกัน ครัวเรือนมีการปฏิบัติตามกฎกติกาของชุมชน อย่างไรก็ตามครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีส่วนร่วมการทำกิจกรรมของชุมชน รวมไปถึงการเข้ากลุ่มกิจกรรมของชุมชนยังอยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ 4-18 จำนวนครัวเรือนยากจนแยกตามประเภทฐานทุนศักยภาพการดำรงชีพ 5 ด้านอำเภอศรีบรรพต

ทุน 5 ด้าน	กลุ่มที่ 1 อยู่ลำบาก	กลุ่มที่ 2 อยู่ยาก	กลุ่มที่ 3 พออยู่ได้	กลุ่มที่ 4 อยู่ดี
ทุนมนุษย์	125	203	4	0
ทุนกายภาพ	1	54	266	11
ทุนเศรษฐกิจ	135	115	74	7
ทุนธรรมชาติ	0	50	251	31
ทุนทางสังคม	62	212	58	0

อำเภอป่าบอน

ภาพประกอบที่ 4-23 ค่าเฉลี่ยศักยภาพทุน 5 ด้านของครัวเรือนยากจนของอำเภอป่าบอน

ตารางที่ 4-19 การแปลความบริบทพื้นที่ตามระดับคะแนนทุนศักยภาพการดำรงชีพ 5 ด้าน อำเภอป่าบอน

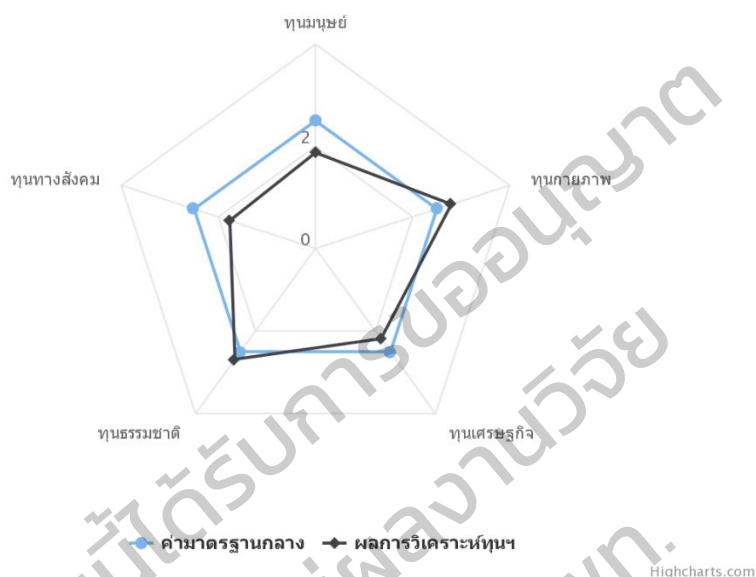
ทุน 5 ด้าน	ระดับคะแนน	การแปลความ
ทุนมนุษย์	1.85	ทุนมนุษย์ของครัวเรือนยากจนในอำเภอป่าบอนอยู่ในกลุ่มอยู่ยาก ครัวเรือนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาสูงสุดส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา ครัวเรือนมีทักษะและอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ ครัวเรือนไม่สามารถเข้าถึงสวัสดิการจากทางภาครัฐอย่างทั่วถึง รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนค่อนข้างน้อย ครัวเรือนบางส่วนมีปัญหาด้านสุขภาพ
ทุนกายภาพ	2.80	ทุนกายภาพของครัวเรือนยากจนในอำเภอป่าบอนอยู่ในกลุ่มพออยู่ได้ ครัวเรือนส่วนใหญ่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง สามารถเข้าถึงสาธารณูปโภคพื้นฐานต่าง ๆ เช่น ไฟฟ้า ประปา ถนน และสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในเกณฑ์ดี ครัวเรือนยากจนยังมีปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่ทำกินอยู่บ้าง ครัวเรือนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในชีวิตประจำวันและการสร้างรายได้ สามารถรับรู้ข่าวสารจากราชการผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ในเกณฑ์ดี
ทุนเศรษฐกิจ	2.23	ทุนเศรษฐกิจของครัวเรือนยากจนในอำเภอป่าบอนอยู่ในระดับอยู่ยาก รายได้ส่วนใหญ่ของครัวเรือนมาจากการภาคการเกษตร และการส่งกลับของลูกหลาน รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนค่อนข้างต่ำ รายจ่ายและรายได้ของครัวเรือนไม่ ครัวเรือนสามารถเข้าถึงแหล่งสินเชื่อ และมีการออมเงินอยู่บางครัวเรือน ครัวเรือนส่วนใหญ่ยังคงมีหนี้สิน
ทุนธรรมชาติ	2.71	ทุนธรรมชาติของครัวเรือนยากจนในอำเภอป่าบอนอยู่ในกลุ่มพออยู่ได้ ครัวเรือนส่วนใหญ่มีพื้นที่ทางการเกษตร มีความมั่นคงในการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติเพื่อการดำรงชีพและการสร้าง ที่อยู่อาศัยและที่ทำมาหากินของครัวเรือนบางส่วนอยู่ในพื้นที่ภัยพิบัติ
ทุนทางสังคม	1.73	ทุนทางสังคมของครัวเรือนยากจนในอำเภอป่าบอนจัดอยู่ในกลุ่มอยู่ลำบาก การช่วยเหลือเกื้อกูลของครัวเรือนในชุมชนอยู่ในระดับน้อย ชุมชนไม่มีการกำหนดกติกาการอยู่ร่วมกันอย่างชัดเจน ครัวเรือนบางส่วนได้ปฏิบัติตามกฎกติกาของชุมชน ไม่ค่อยมีส่วนร่วมการทำกิจกรรมของชุมชน รวมไปถึงการเข้ากลุ่มกิจกรรมของชุมชนยังอยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ 4-20 จำนวนครัวเรือนยากจนแยกตามประเภทฐานทุนศักยภาพการดำรงชีพ 5 ด้าน อำเภอป่าบอน

ทุน 5 ด้าน	กลุ่มที่ 1 อยู่ลำบาก	กลุ่มที่ 2 อยู่ยาก	กลุ่มที่ 3 อยู่พอได้	กลุ่มที่ 4 อยู่ดี
------------	----------------------	--------------------	----------------------	-------------------

ทุนมนุษย์	358	884	4	0
ทุนกายภาพ	2	228	937	79
ทุนเศรษฐกิจ	312	433	476	25
ทุนธรรมชาติ	0	331	820	95
ทุนทางสังคม	595	609	42	0

อำเภอบางแก้ว

ภาพประกอบที่ 4-24 ค่าเฉลี่ยศักยภาพทุน 5 ด้านของครัวเรือนยากจนของอำเภอบางแก้ว

ตารางที่ 21 การแปลความบริบทพื้นที่ตามระดับคะแนนทุนศักยภาพการดำรงชีพ 5 ด้านของอำเภอบางแก้ว

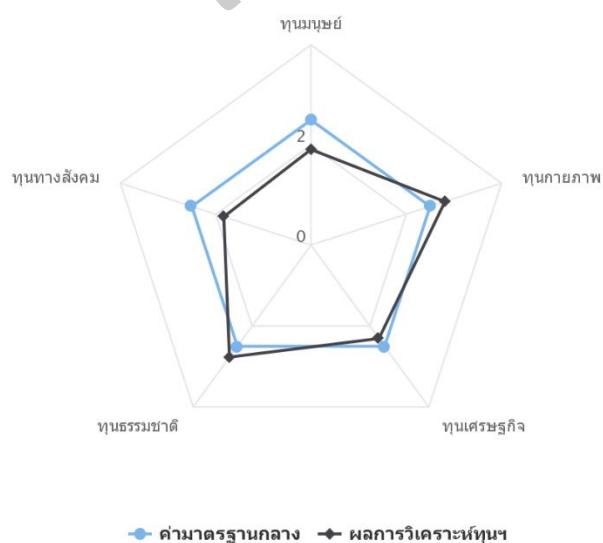
ทุน 5 ด้าน	ระดับคะแนน	การแปลความ
ทุนมนุษย์	1.88	ทุนมนุษย์ของครัวเรือนยากจนในอำเภอบางแก้วอยู่ในกลุ่มอยู่ยาก ครัวเรือนยากจนมีการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาสูงสุดส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา มีอัตราการว่างงานสูง ครัวเรือนมีทักษะและอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ อย่างไรก็ตามรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนอยู่ในระดับน้อย ครัวเรือนบางส่วนไม่สามารถเข้าถึงสวัสดิการจากทางภาครัฐได้อย่างทั่วถึง รวมถึงปัญหาด้านสุขภาพของคนในครัวเรือน
ทุนกายภาพ	2.80	ทุนกายภาพของครัวเรือนยากจนในอำเภอบางแก้วอยู่ในกลุ่มพออยู่ได้ ประชาชนส่วนใหญ่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง สามารถเข้าถึงสาธารณูปโภค ไฟฟ้า ประปา ถนน และสิ่งอำนวยความสะดวกในระดับดี แต่ยังคงมีปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่ทำกินอยู่บ้าง ประชาชนมีความสามารถในการรับรู้ข่าวสารจากราชการผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ในระดับดีมาก
ทุนเศรษฐกิจ	2.18	ทุนเศรษฐกิจของครัวเรือนยากจนในอำเภอบางแก้วอยู่ในกลุ่มอยู่ยาก รายได้ของครัวเรือนส่วนใหญ่มาจากการการส่งกลับของลูกหลาน และการได้รับสวัสดิการจากทางภาครัฐ รายได้ของครัวเรือนไม่สมดุลกับรายจ่าย ครัวเรือนสามารถเข้าถึงแหล่งสินเชื่อ มีการออมเงินอยู่ในระดับน้อย และยังคงมีหนี้สินอยู่
ทุนธรรมชาติ	2.68	ทุนธรรมชาติของครัวเรือนยากจนในอำเภอบางแก้วอยู่ในกลุ่มพออยู่ได้ ครัวเรือนส่วนใหญ่มีพื้นที่ทางการเกษตร มีความมั่นคงของที่ทำกินอยู่ในเกณฑ์ดี สามารถใช้ทรัพยากรทาง

ทุน 5 ด้าน	ระดับคะแนน	การแปลความ
		ธรรมชาติเพื่อการดำรงชีพและสร้างรายได้ คริวเรือนบางส่วนมีที่อยู่อาศัยและที่ทำมาหากินอยู่ในพื้นที่ภัยพิบัติ
ทุนทางสังคม	1.76	ทุนทางสังคมของคริวเรือนยากจนในอำเภอบางแก้วอยู่ในกลุ่มอยู่ยาก คริวเรือนยากจนขาดการรวมกลุ่มและการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของชุมชน ขาดแคลนปัจจัยสนับสนุนการช่วยเหลือเกื้อกูลทางสังคมเพื่อการดำรงชีพ ชุมชนมีการกำหนดกติกาการอยู่ร่วมกันอยู่บ้าง ประชาชนปฏิบัติตามกฎกติกาของชุมชนอยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ 4-22 จำนวนคริวเรือนยากจนแยกตามประเภทฐานทุนศักยภาพการดำรงชีพ 5 ด้าน อำเภอบางแก้ว

ทุน 5 ด้าน	กลุ่มที่ 1 อยู่ลำบาก	กลุ่มที่ 2 อยู่ยาก	กลุ่มที่ 3 อยู่พอได้	กลุ่มที่ 4 อยู่ดี
ทุนมนุษย์	186	588	7	0
ทุนกายภาพ	6	120	604	51
ทุนเศรษฐกิจ	208	281	272	20
ทุนธรรมชาติ	3	226	460	91
ทุนทางสังคม	380	356	45	0

อำเภอป่าพะยอม

ภาพประกอบที่ 4-25 ค่าเฉลี่ยศักยภาพทุน 5 ด้านของครัวเรือนยากจนของอำเภอป่าพะยอม

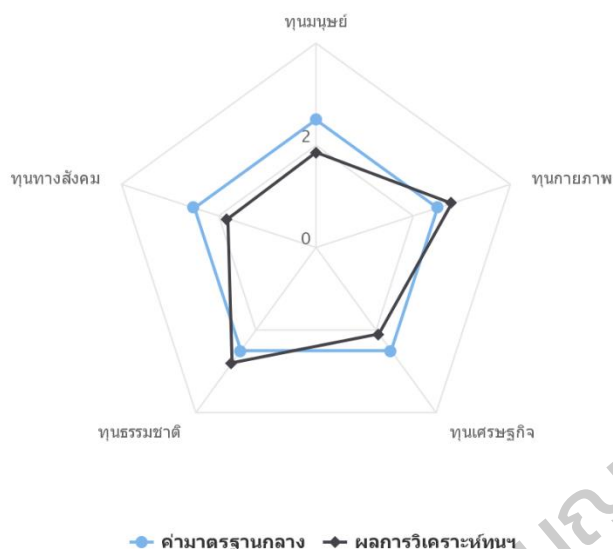
ตารางที่ 23 การแปลความบริบทพื้นที่ตามระดับคะแนนทุนศักยภาพการดำรงชีพ 5 ด้าน อำเภอป่าพะยอม

ทุน 5 ด้าน	ระดับคะแนน	การแปลความ
ทุนมนุษย์	1.91	ทุนมนุษย์ของครัวเรือนยากจนในอำเภอป่าพะยอมอยู่ในกลุ่ม อยู่ยาก ครัวเรือนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาสูงสุดส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา ครัวเรือนมีทักษะและอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ นอกจากนี้ประชาชนมีปัญหาด้านสุขภาพ และประชาชนบางส่วนสามารถเข้าถึงสวัสดิการจากทางภาครัฐ
ทุนกายภาพ	2.81	ทุนกายภาพของครัวเรือนยากจนในอำเภอป่าพะยอมอยู่ในกลุ่ม พออยู่ได้ ครัวเรือนส่วนใหญ่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง สามารถเข้าถึงสาธารณูปโภคพื้นฐานต่าง ๆ เช่น ไฟฟ้า ประปา ถนน และสิ่งอำนวยความสะดวกจัดอยู่ในเกณฑ์ดี ครัวเรือนมีการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีดิจิทัลในชีวิตประจำวันและสร้างรายได้ รวมถึงมีความสามารถในการรับรู้ข่าวสารจากราชาการผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ในเกณฑ์ดี
ทุนเศรษฐกิจ	2.31	ทุนเศรษฐกิจของครัวเรือนยากจนในอำเภอป่าพะยอมจัดอยู่ในกลุ่ม อยู่ยาก ครัวเรือนส่วนใหญ่มีรายได้มาจากการการส่งกลับของลูกหลาน การทำเกษตรและการได้รับสวัสดิการจากทางภาครัฐ รายได้ของครัวเรือนไม่สมดุลกับรายจ่ายในครัวเรือน บางครัวเรือนมีการออมเงิน แต่ยังคงมีหนี้สิน และครัวเรือนสามารถเข้าถึงแหล่งสินเชื่อได้
ทุนธรรมชาติ	2.77	ทุนธรรมชาติของครัวเรือนยากจนในอำเภอป่าพะยอมอยู่ในกลุ่ม พออยู่ได้ ครัวเรือนส่วนใหญ่มีพื้นที่ทางการเกษตร มีการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติเพื่อการดำรงชีพและสร้างรายได้ ครัวเรือนบางส่วนมีที่อยู่อาศัยและที่ทำมาหากินอยู่ในพื้นที่ภัยพิบัติ
ทุนทางสังคม	1.83	ทุนทางสังคมของครัวเรือนยากจนในอำเภอป่าพะยอมอยู่ในกลุ่ม อยู่ยาก ขาดแคลนปัจจัยการช่วยเหลือเกื้อกูลของครัวเรือนทางสังคม ชุมชนมีการกำหนดกติกาการอยู่ร่วมกัน แต่ครัวเรือนบางส่วนปฏิบัติตามกฎกติกาที่กำหนดของชุมชน ขาดการมีส่วนร่วมการทำกิจกรรมของชุมชน และการรวมกลุ่มกิจกรรมของชุมชน

ตารางที่ 24 จำนวนครัวเรือนยากจนแยกตามประเภทฐานทุนศักยภาพการดำรงชีพ 5 ด้าน อำเภอป่าพะยอม

ทุน 5 ด้าน	กลุ่มที่ 1 อยู่ลำบาก	กลุ่มที่ 2 อยู่ยาก	กลุ่มที่ 3 อยู่พอได้	กลุ่มที่ 4 อยู่ดี
ทุนมนุษย์	202	856	3	0
ทุนกายภาพ	5	164	828	64
ทุนเศรษฐกิจ	206	378	437	40
ทุนธรรมชาติ	0	255	650	156
ทุนทางสังคม	540	422	99	0

อำเภอศรีนครินทร์

ภาพประกอบที่ 4-26 ค่าเฉลี่ยศักยภาพทุน 5 ด้านของครัวเรือนยากจนของอำเภอศรีนครินทร์

ตารางที่ 25 การแปลความบริบทพื้นที่ตามระดับคะแนนทุนศักยภาพการดำรงชีพ 5 ด้าน อำเภอศรีนครินทร์

ทุน 5 ด้าน	ระดับคะแนน	การแปลความ
ทุนมนุษย์	1.86	ทุนมนุษย์ของครัวเรือนยากจนในอำเภอศรีนครินทร์อยู่ในกลุ่ม อยู่ยาก ครัวเรือนยากจนมีการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาสูงสุดส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา ครัวเรือนยากจนเข้าถึงสวัสดิการจากทางภาครัฐไม่ทั่วถึง มีอัตราการว่างงานสูง มีปัญหาด้านสุขภาพ แต่ครัวเรือนมีทักษะและอาชีพที่สามารถสร้างรายได้
ทุนกายภาพ	2.79	ทุนกายภาพของครัวเรือนยากจนในอำเภอศรีนครินทร์จัดอยู่ในกลุ่ม พออยู่ได้ ครัวเรือนส่วนใหญ่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ครัวเรือนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในชีวิตประจำวันและการสร้างรายได้ในเกณฑ์ดี สามารถเข้าถึงสาธารณูปโภคพื้นฐานต่าง ๆ เช่น ไฟฟ้า ประปา ถนน และสิ่งอำนวยความสะดวก ครัวเรือนสามารถรับรู้ข่าวสารจากราชาการผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ในเกณฑ์ดี
ทุนเศรษฐกิจ	2.09	ทุนเศรษฐกิจของครัวเรือนยากจนในอำเภอศรีนครินทร์อยู่ในกลุ่ม อยู่ยาก ครัวเรือนส่วนใหญ่มีรายได้จากการทำเกษตร การได้รับสวัสดิการจากทางภาครัฐและการส่งกลับของลูกหลาน รายได้ของครัวเรือนไม่สมดุลกับรายจ่ายในครัวเรือน ทั้งนี้ครัวเรือนยากจนสามารถเข้าถึงแหล่งสินเชื่อ มีการออมเงินบ้างบางครัวเรือน แต่ยังคงมีหนี้สินอยู่
ทุนธรรมชาติ	2.79	ทุนธรรมชาติของครัวเรือนยากจนในอำเภอศรีนครินทร์จัดอยู่ในกลุ่ม พออยู่ได้ ครัวเรือนยากจนส่วนใหญ่มีพื้นที่ทางการเกษตร มีการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติเพื่อการดำรงชีพและสร้างรายได้ ที่อยู่อาศัยและที่ทำมาหากินบางส่วนอยู่ในพื้นที่ภัยพิบัติ
ทุนทางสังคม	1.81	ทุนทางสังคมของครัวเรือนยากจนในอำเภอศรีนครินทร์อยู่ในกลุ่ม อยู่ยาก ขาดการรวมกลุ่มทำกิจกรรมของชุมชน มีบทบาทในชุมชนไม่มาก ขาดแคลนปัจจัยสนับสนุนการช่วยเหลือเกื้อกูลทางสังคม ชุมชนมีการกำหนดกติกาการอยู่ร่วมกันอยู่บ้าง และครัวเรือนส่วนใหญ่ปฏิบัติตามกฎกติกาที่กำหนดของชุมชน

ตารางที่ 4-26 จำนวนครัวเรือนยากจนแยกตามประเภทฐานทุนศักยภาพการดำรงชีพ 5 ด้าน อำเภอศรีนครินทร์

ทุน 5 ด้าน	กลุ่มที่ 1 อยู่ลำบาก	กลุ่มที่ 2 อยู่ยาก	กลุ่มที่ 3 อยู่พอได้	กลุ่มที่ 4 อยู่ดี
ทุนมนุษย์	160	391	4	0
ทุนกายภาพ	4	103	406	42
ทุนเศรษฐกิจ	207	164	165	19
ทุนธรรมชาติ	0	156	287	112
ทุนทางสังคม	261	242	52	0

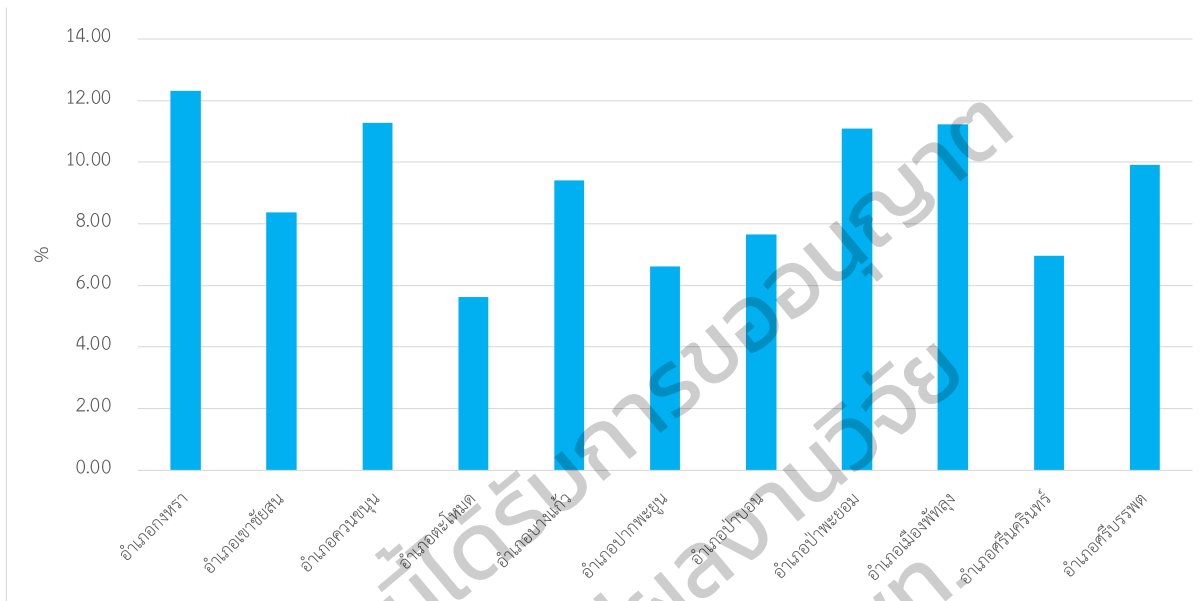
4.5 การตรวจสอบข้อมูล Inclusion Error และ Exclusion Error

จากการดำเนินการค้นหาและสอบทานครัวเรือนยากจนในปีที่ 1 ที่ได้ทำการตรวจสอบข้อมูลครอบครัวรวมทั้งจังหวัดพัทลุง ตรวจสอบข้อมูลคนจนไม่จริง (Inclusion Error) และคนจนที่ตกหล่น (Exclusion Error) โดยการตรวจสอบข้อมูลคนจนไม่จริงจะทำการเปรียบเทียบข้อมูลตั้งต้นจากฐานข้อมูล TPMap และครัวเรือนยากจนในกลุ่มอยู่ดี ของทุนทั้ง 5 ด้านในฐานข้อมูล PPPconnect ในขณะที่การตรวจสอบคนจนที่ตกหล่นจะทำการเปรียบเทียบครัวเรือนยากจนที่อยู่ฐานข้อมูล TPMap และครัวเรือนที่มีการเพิ่มเติมเข้ามาในฐานข้อมูล PPPconnect โดยข้อมูล ตารางสรุปการสำรวจข้อมูลที่จำแนกในอำเภอที่เก็บข้อมูล 100% ประกอบด้วย (1) จำนวนข้อมูลจากฐาน TPMap (2) จำนวน Inclusion และ Exclusion error (3) จำนวนคนจนจริงที่ค้นพบ แสดงดัง ตารางที่ 4-27

ตารางที่ 4-27 แสดงตารางสรุปจำนวนคนจนจริงจำแนกตามรายอำเภอ ปี 2564

อำเภอ	ผลการค้นหาและสอบทาน ปี 2564*					
	รวม (คน)	รวม (ครัวเรือน)	(1) TPMAP (ครัวเรือน)	(2) Error		(3) จำนวนคนจนจริง (ครัวเรือน)
				Inclusion	Exclusion (AddOn)	
อำเภอปากพะยูน	9,602	2,243	1,640	186	603	2,057
อำเภอเมืองพัทลุง	13,027	3,143	2,246	366	897	2,777
อำเภอควนขนุน	11,042	2,816	2,088	258	728	2,558
อำเภอป่าพะยอม	4,536	1,062	934	128	128	934
อำเภอกงหรา	4,019	848	529	124	319	724
อำเภอป่าบอน	5,404	1,249	761	84	488	1,165
อำเภอบางแก้ว	3,510	782	462	79	320	703
อำเภอตะโหมด	2,774	589	320	33	269	556
อำเภอศรีนครินทร์	2,300	555	409	33	146	522
อำเภอเขาชัยสน	2,086	593	201	21	392	572
อำเภอศรีบรรพต	1,225	332	114	14	218	318
รวม	59,525	14,212	9,704	1,326	4,508	12,886

*ข้อมูล ณ วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2565

ภาพที่ 4-27 แผนภูมิแสดงร้อยละ Inclusion Error แยกตามอำเภอ

ทั้งนี้เพื่อให้การตรวจสอบ Inclusion Error และ Exclusion Error มีความถูกต้องมากยิ่งขึ้น ทางทีมวิจัยจึงได้มีการวางแผนดำเนินการตรวจสอบในระดับพื้นที่อีกครั้งหนึ่งผ่านกระบวนการลงพื้นที่และการสอบถามจากผู้นำชุมชน อาสาสมัครชุมชน และชาวบ้านในพื้นที่เพื่อให้ได้จำนวนข้อมูล Inclusion Error และ Exclusion Error ที่มีความถูกต้องมากขึ้น และนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้ในปีที่ 1 ในโครงการปีที่ 2 ต่อไป

4.6 ผลการส่งต่อข้อมูลเพื่อให้ความช่วยเหลือคนจนเป้าหมาย

ในส่วนต่อมาคณะทีมวิจัยฯ ได้ดำเนินการส่งต่อความช่วยเหลือในเรื่องที่อยู่อาศัยให้แก่สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) สำนักงานภาคใต้ ไปแล้วจำนวน 269 ครั้วเรือน ครอบคลุม 9 อำเภอ 27 ตำบล รวมถึงดำเนินการส่งต่อข้อมูลครั้วเรือนที่มีผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียงและผู้พิการให้แก่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพัทลุง (พมจ.) ครอบคลุมทั้ง 11 อำเภอ จำนวนทั้งสิ้น 9,328 ครั้วเรือน ประกอบด้วยครั้วเรือนที่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่จำนวน 6,970 ครั้วเรือน และครั้วเรือนที่มีผู้ป่วยติดเตียงและผู้พิการอาศัยอยู่จำนวน 2,358 ครั้วเรือน

ภาพประกอบที่ 4-28 ตัวอย่างสภาพครัวเรือนที่ส่งต่อการให้ความช่วยเหลือแก่สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

ภาพประกอบที่ 4-29 การร่วมประชุมหารือ การบูรณาการ ข้อมูลครัวเรือนยากจนกับ พม.จ. พัทลุง

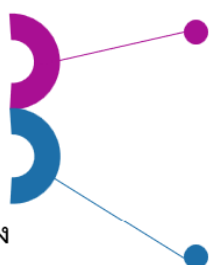
นอกจากนี้คณะวิจัยยังได้ส่งต่อความช่วยเหลือด้านสวัสดิการชุมชนไปยังเครือข่ายสวัสดิการชุมชน จังหวัดพัทลุง โดยมีเป้าหมายคือ กลุ่มคนจนในครัวเรือนยากจนที่มีศักยภาพทุนมนุษย์ระดับอยู่ลำบากซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้สูงอายุ พิการ ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง และผู้ป่วยติดเตียง คนกลุ่มนี้มีจำนวนทั้งหมด 2,596 คน จากการสำรวจข้อมูล พบว่ามีกลุ่มคนจนอยู่ลำบากที่เป็นสมาชิกสวัสดิการชุมชนอยู่แล้วจำนวน 365 คน ดังนั้นคณะวิจัยจึงส่งข้อมูลกลุ่มคนจนอยู่ลำบากที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสวัสดิการชุมชนจำนวน 2,231 คน ซึ่งกระจายตัวอยู่ใน 59 ตำบลไปยังเครือข่ายสวัสดิการชุมชนจังหวัดพัทลุง การส่งต่อข้อมูลไปยังหน่วยงานความช่วยเหลือสรุปแยกอำเภอ ตำบล หมู่บ้านแสดงรายละเอียดดังภาพประกอบที่ 4-29 และตารางที่ 27

2 หน่วยงาน 3 ข้อมูลการช่วยเหลือ

จำนวน 9,597 ครั้วเรือน

ฐานข้อมูลกลาง
PPPConnex

6,970 ครั้วเรือน
ข้อมูลครั้วเรือนผู้สูงอายุ

2,358 ครั้วเรือน
ข้อมูลครั้วเรือนผู้ป่วยติดเตียง/พิการ
จำนวน 11 อำเภอ ทุกตำบล
เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2565

269 ครั้วเรือน
โครงการ “บ้านพอเพียง”
จำนวน 9 อำเภอ 27 ตำบล
เมื่อวันที่ 3 มกราคม 2565

ภาพประกอบที่ 4-30 แสดงภาพรวมการส่งต่อข้อมูลเพื่อรับความช่วยเหลือจากหน่วยงาน

ผลจากการส่งข้อมูลไปยังทั้งสองหน่วยงานข้างต้นนั้น ทางสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนได้นำข้อมูลส่งต่อของทางโครงการฯ ลงไปสำรวจในพื้นที่อีกครั้ง เพื่อทวนสอบข้อมูลโดยชาวบ้านอาสาสมัครในชุมชนเอง และคัดเลือกบ้านที่ผ่านเกณฑ์เข้าร่วมโครงการ “บ้านพอเพียง” และจัดส่งของงบประมาณจากหน่วยงานทางภาครัฐต่อไป ในส่วนการส่งการส่งข้อมูลครั้วเรือนผู้ป่วยติดเตียง/พิการไปยังสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพัทลุง ทางโครงการวิจัยได้รับการประสานงานมาจากมูลนิธิปอเต็กตึ๊ง เพื่อขอข้อมูลผู้ป่วยติดเตียง/พิการที่มีความประสงค์ต้องการรถเข็นวีลแชร์ วอร์คเกอร์ และไม้ค้ำยันของจังหวัดพัทลุงจำนวน 76 ราย โครงการวิจัยจึงได้รวบรวมข้อมูลผู้ป่วยติดเตียง/พิการที่มีความประสงค์ต้องการรถเข็นวีลแชร์ วอร์คเกอร์ และไม้ค้ำยันและจัดส่งรายชื่อ รวมถึงแบบฟอร์มการขอรับรถเข็นวีลแชร์ วอร์คเกอร์ และไม้ค้ำยันกลับไปยังมูลนิธิปอเต็กตึ๊งผ่านทางหน่วยงาน บพท. จำนวนทั้งสิ้น 11 ราย เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2565 รายชื่อที่เหลือจำนวน 65 รายไม่ประสงค์ขอรับรถเข็นวีลแชร์ วอร์คเกอร์ ไม้ค้ำยันและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง โดยให้เหตุผลว่ามีอุปกรณ์ดังกล่าวแล้ว นอกจากนี้ก็วิจัยในโครงการฯ ได้สอบถามไปยังเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องของทั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพัทลุงเป็นระยะ เพื่อติดตามการช่วยเหลือ ทั้งนี้ในปีที่ 2 ทางโครงการต้องพัฒนาการส่งต่อความช่วยเหลือและการติดตามการช่วยเหลือจากหน่วยงานที่ได้ส่งข้อมูลไปแล้วอย่างเป็นระบบ เพื่อทำการสรุปจำนวนครั้วเรือนที่ส่งต่อและได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่ทำความร่วมมือกับโครงการฯ อีกด้วย

ลำดับ.....

แบบฟอร์มการขอรับรถเข็นวีลแชร์และอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง ของ มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ประจำปี

ประเภทความพิการ ทางสติปัญญา พิการซ้ำซ้อน ทางร่างกาย/การเคลื่อนไหว อื่นๆ

สิ่งที่ต้องการความช่วยเหลือ รถเข็นวีลแชร์ วอร์คเกอร์ ไม่เท่าเทียม

1. ข้อมูลส่วนตัว
 ชื่อ-นามสกุล..... อายุ.....ปี สัญชาติ.....ศาสนา.....วัน/เดือน/ปีเกิด.....
 เลขที่บัตรประชาชน.....โทรศัพท์.....
 โรคประจำตัว.....สิทธิการรักษา.....รักษาที่.....
 ที่อยู่ตามภูมิลำเนา บ้านเลขที่..... ซอย.....ถนน..... ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....
 ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่..... ซอย.....ถนน..... ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....

2. บุคคลใกล้ชิดที่สามารถติดต่อได้
 ชื่อ - นามสกุล..... เกี่ยวข้องเป็น.....โทรศัพท์.....

3. ผู้ดูแลผู้พิการ
 3.1 ชื่อ - นามสกุล..... อายุ.....ปี เกี่ยวข้องเป็น.....
 ประกอบอาชีพ.....รายได้.....โทรศัพท์.....
 3.2 ชื่อ - นามสกุล..... อายุ.....ปี เกี่ยวข้องเป็น.....
 ประกอบอาชีพ.....รายได้.....โทรศัพท์.....

4. เงื่อนไขที่กำหนด
 4.1 ผู้ที่ได้รับรถเข็นวีลแชร์ / วอร์คเกอร์ / ไม่เท่าเทียม จากมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งไปแล้ว ห้ามนำไปจำหน่ายหรือมอบให้กับบุคคลอื่น มิฉะนั้นจะถือว่าผิดกฎหมาย
 4.2 ผู้ขอความช่วยเหลือจะแจ้งข้อมูลในเอกสารนี้ให้ครบถ้วนและชัดเจน พร้อมแนบสำเนาบัตรประชาชนและสำเนาบัตรคนพิการมาด้วย มิฉะนั้น จะไม่ได้รับการพิจารณา
 4.3 ผู้ขอความช่วยเหลือจะต้องเดินทางมารับรถเข็นวีลแชร์ / วอร์คเกอร์ / ไม่เท่าเทียม ด้วยตัวเอง ตามสถานที่ ที่มูลนิธิกำหนดเท่านั้น
 4.4 ข้าพเจ้าขอรับรองว่าข้อมูลข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ และรับทราบเงื่อนไขในการขอความช่วยเหลือเข็นวีลแชร์ / วอร์คเกอร์ / ไม่เท่าเทียม แล้ว.

เอกสารประกอบการพิจารณา	ประกอบด้วย
1.ใบรับรองแพทย์	จำนวน 1 ฉบับ
2.สำเนาทะเบียนบ้าน	จำนวน 1 ฉบับ
3.สำเนาบัตรประชาชน	จำนวน 1 ฉบับ
4.สำเนาบัตรผู้พิการ	จำนวน 1 ฉบับ

ลงชื่อ.....
 (.....)
 ผู้ขอความช่วยเหลือ
 วันที่...../...../.....
 ลงชื่อ.....
 (.....)
 ผู้สำรวจข้อมูล
 หน่วยงาน.....

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง ๙๓๒๑๐

๑๒ เมษายน ๒๕๖๕

ที่ อว ๘๒๐๖.๐๔/๐๕๕๙

เรื่อง ขอนำส่งรายชื่อการขอรับรถเข็นวีลแชร์และอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง
 เรียน ผู้อำนวยการหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.)

ตามที่มหาวิทยาลัยทักษิณ ได้รับทุนวิจัยจากหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) เพื่อดำเนินการโครงการวิจัยภายใต้โครงการริเริ่มสำคัญ (Flagship Project) ปีงบประมาณ ๒๕๖๔ เรื่อง “การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำในจังหวัดพัทลุง” ซึ่งได้ทำการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้ป่วยติดเตียงและผู้พิการในจังหวัดพัทลุง และได้ส่งต่อข้อมูลดังกล่าวไปยังสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพัทลุง เพื่อดำเนินการในการประสานงานและรวบรวมข้อมูลเพื่อช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมแล้วนั้น

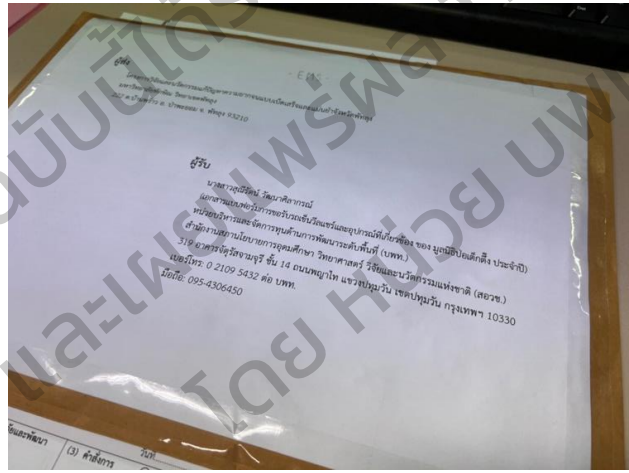
บัดนี้ มหาวิทยาลัยทักษิณได้ดำเนินการส่วนนี้ โดยประสานงานผ่านสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพัทลุง เพื่อรวบรวมข้อมูลผู้พิการที่ต้องการรถเข็นวีลแชร์ วอร์คเกอร์ และไม่เท่าเทียมของจังหวัดพัทลุง ในจำนวนทั้งสิ้น ๙๖ ราย พบว่า มีผู้แจ้งความประสงค์ที่ต้องการรับอุปกรณ์ดังกล่าวจำนวน ๑๑ ราย เท่านั้น (ดังเอกสารแนบ) และมหาวิทยาลัยทักษิณจะได้นำส่งรายชื่อประกอบหลักฐานการขอรับรถเข็นวีลแชร์และอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ไปยังหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมศร แก้วสุกแสง)
หัวหน้าโครงการวิจัยฯ

ผู้ประสานงาน: นายอัฒพงศ์ ปันทองพันธ์
 โทรศัพท์ ๐๘ ๒๘๓๐ ๘๐๑๑
 e-mail: researchproject.tsu@gmail.com

ภาพประกอบที่ 4-31 การส่งต่อความช่วยเหลือการขอรับรถเข็นวีลแชร์ วอร์คเกอร์ และไม่เท่าเทียมไปยังมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง

ตารางที่ 4-28 ผลการส่งต่อความช่วยเหลือไปยังพื้นที่ของจังหวัดพัทลุง

อำเภอ	ผลการส่งต่อช่วยเหลือ		
	ครัวเรือนผู้สูงอายุ (ครัวเรือน)	ผู้ป่วยติดเตียง/พิการ (ครัวเรือน)	โครงการบ้านพอเพียง (ครัวเรือน)
อำเภอปากพะยูน	647	112	19
อำเภอเมืองพัทลุง	1,873	797	43
อำเภอควนขนุน	1,686	528	110
อำเภอป่าพะยอม	512	143	15
อำเภอกงหรา	412	172	28
อำเภอป่าบอน	552	165	28
อำเภอบางแก้ว	271	71	-
อำเภอตะโหมด	206	73	8
อำเภอศรีนครินทร์	270	91	1
อำเภอเขาชัยสน	361	131	-
อำเภอศรีบรรพต	180	75	17
รวม	6,970	2,358	269

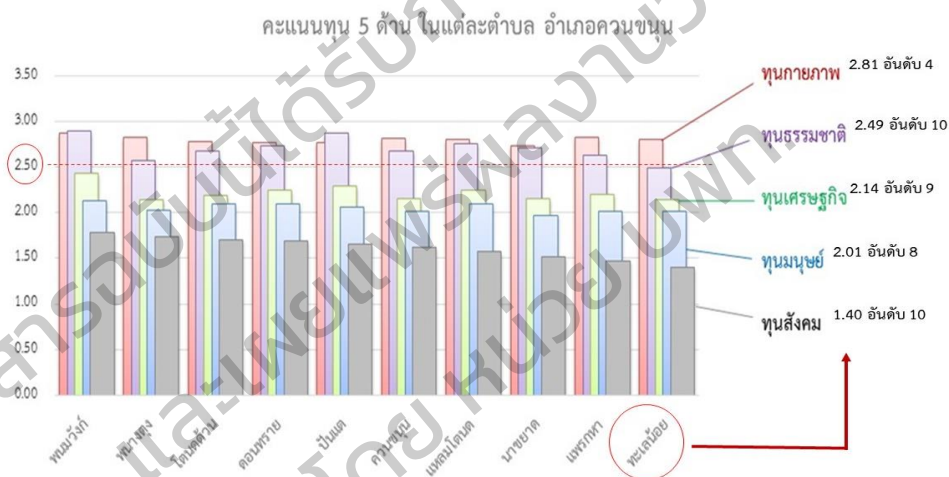
**บทที่ 5 ปฏิบัติการแก้จนจังหวัดพัทลุง –
จากข้อมูลสู่การสร้างโมเดลแก้จน
แบบมีส่วนร่วมและกระบวนการเสริมพลัง**

5.1 ก่อนจะเป็นโมเดลแก๊จน

การสร้างโมเดลแก๊จน เริ่มขึ้นเมื่ออย่างเข้าเดือนที่ 8 (เดือนธันวาคม 2565) หลังจากที่ทีมค้นหาและสอบทานข้อมูลคนจนดำเนินการเก็บข้อมูล และกรอกเข้าระบบข้อมูลครัวเรือนยากจนระดับพื้นที่ (Practical Poverty Platform-PPP Connex) ได้เกือบครบ 100 เปอร์เซนต์ ในพื้นที่อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ทีมโมเดลแก๊จน (OM) จึงรับไม้ต่อจากทีมค้นหาและสอบทานข้อมูลคนจน เพื่อเลือกพื้นที่นำร่องสร้างโมเดลแก๊จน

5.1.1 กระบวนการทำงานเลือกพื้นที่นำร่องสร้างโมเดลแก๊จน (OM)

ทีมโมเดลแก๊จนได้นำข้อมูลครัวเรือนยากจนอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง จากระบบ PPP Connex จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์ฐานทุนดำรงชีพ 5 ด้าน คือ ด้านทุนมนุษย์ ทุนเศรษฐกิจ ทุนสังคม ทุนธรรมชาติ และทุนกายภาพ ในแต่ละตำบล ซึ่งประกอบด้วย ตำบลพนมวังก ตำบลนางตุง ตำบลทะเลน้อย ตำบลแหลมไตนด ตำบลดอนทราย ตำบลปันแต ตำบลควนขนุน ตำบลนาขยาด ตำบลไตนดด้วน และตำบลแพรกหา ดังภาพประกอบที่ 5-1

ภาพประกอบที่ 5-1 คะแนนด้านทุนกายภาพ ทุนธรรมชาติ ทุนเศรษฐกิจ ทุนมนุษย์ และทุนสังคม ในพื้นที่แต่ละตำบล อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ทีมโมเดลแก๊จนนำผลวิเคราะห์มาเปรียบเทียบคะแนนฐานทุนดำรงชีพ ด้านทุนกายภาพ ทุนธรรมชาติ ทุนเศรษฐกิจ ทุนมนุษย์ และทุนสังคม ในแต่ละตำบล อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง พบว่า ตำบลทะเลน้อยมีคะแนนทุนทั้ง 5 ด้าน เมื่อรวมกันแล้ว มีสัดส่วนต่ำกว่าตำบลอื่น ดังตารางที่ 5-1

ตารางที่ 5-1 สรุปลำดับคะแนนฐานทุนดำรงชีพ 5 ด้าน ในแต่ละตำบล อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ตำบล	ฐานทุนดำรงชีพ 5 ด้าน				
	ทุนกายภาพ	ทุนธรรมชาติ	ทุนเศรษฐกิจ	ทุนมนุษย์	ทุนทางสังคม
พนมวังก	2.88	2.90	2.43	2.13	1.79
นางตุง	2.82	2.57	2.15	2.03	1.74

โตนด้วน	2.78	2.68	2.19	2.09	1.70
คอนทราย	2.77	2.74	2.24	2.10	1.69
ปิ่นแด้	2.77	2.87	2.30	2.07	1.65
ควนขนุน	2.81	2.67	2.15	2.01	1.62
แหลมโตนด	2.81	2.75	2.24	2.10	1.57
นาขยาด	2.73	2.72	2.16	1.97	1.51
แพรกหา	2.82	2.63	2.20	2.02	1.47
ทะเลน้อย	2.81	2.49	2.14	2.01	1.40

ผลตารางสรุปคะแนนฐานทุนดำรงชีพทั้ง 5 ด้านข้างต้น จะเห็นว่า ตำบลทะเลน้อยมีคะแนนฐานทุนต่ำสุด ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

ตารางที่ 5-2 คำอธิบายที่แสดงให้เห็นว่าตำบลทะเลน้อยมีคะแนนฐานทุนดำรงชีพต่ำสุด

ฐานทุนดำรงชีพ 5 ด้าน	คำอธิบาย
ทุนมนุษย์ 2.01 อันดับ 8 จาก 10 ตำบลในอำเภอ	- ระดับการศึกษา อันดับ 10 (ต่ำสุด) - ทักษะอาชีพ อันดับ 7 - อัตราส่วนอาชีพรับจ้างทั่วไป อันดับ 1 (มากที่สุด)
ทุนเศรษฐกิจ 2.14 อันดับ 9 จาก 10 ตำบลในอำเภอ	- รายได้เฉลี่ย/เดือน/คน อันดับ 8 - การออม อันดับ 10 (ต่ำสุด) - การเข้าถึงแหล่งสินเชื่อ อันดับ 10 (ต่ำสุด)
ทุนทางสังคม 1.40 อันดับ 10 จาก 10 ตำบลในอำเภอ	- จำนวนการตั้งกลุ่ม/กลไกเพื่อดำเนินการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อันดับ 10 (ต่ำสุด) - การกำหนดกติกาในการช่วยเหลือกันเมื่อประสบความเดือดร้อน อันดับ 10 (ต่ำสุด) - เคยได้ใช้ความรู้จากผู้ที่มีความรู้ อันดับ 9
ทุนธรรมชาติ 2.49 อันดับ 10 จาก 10 ตำบลในอำเภอ	- ทรัพยากรเพื่อสร้างรายได้ อันดับ 7 - ปัญหาที่ดินทำกิน อันดับ 1 (มากที่สุด) - การใช้น้ำเพื่อการเกษตร อันดับ 10 (ต่ำสุด)
ทุนกายภาพ 2.81 อันดับ 4 จาก 10 ตำบลในอำเภอ	- ถนน/ทางสาธารณะ อันดับ 1 (เป็นแหล่งท่องเที่ยว) - ใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างรายได้ อันดับ 6

การเลือกตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เป็นพื้นที่ดำเนินการสร้างโมเดลแก้จน (OM) จึงเชื่อมโยงกับการเก็บข้อมูลฐานทุนดำรงชีพ 5 ด้าน ของทีมค้นหาและสอบถามข้อมูลคนจน

5.1.2 กระบวนการเลือกโมเดลแก้จน (OM) แบบมีส่วนร่วม

ปัญหาความจน เกิดจากการที่คนมีฐานทุนดำรงชีพไม่เพียงพอ ไม่ว่าจะในด้านทุนมนุษย์ ทุนเศรษฐกิจ ทุนสังคม ทุนธรรมชาติ หรือทุนกายภาพ

ทีมสร้างโมเดลแก้จน ใช้กระบวนการเลือกโมเดลแก้จน (OM) ระดับพื้นที่แบบมีส่วนร่วมเป็นฐานในการตัดสินใจ โดยมีขั้นตอนดำเนินการ 4 ขั้นตอนสำคัญ คือ 1) จัดกระบวนการพูดคุยแบบมีส่วนร่วมกับผู้นำ

ชุมชนระดับหมู่บ้าน จำนวน 10 หมู่บ้านของตำบลทะเลน้อย ซึ่งเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน/ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำดังกล่าว จะมีความรู้เข้าใจบริบทพื้นที่ รู้จักลูกบ้าน และเป็นตัวแทนที่ชาวบ้านยอมรับ 2) เข้าสู่พื้นที่เป้าหมาย พบปะคนจนเป็นรายครัวเรือน ทำความเข้าใจ ประชาสัมพันธ์ และเชิญชวนคนจนกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมโครงการ โดยผู้นำชุมชนระดับหมู่บ้าน 3) จัดประชุมร่วมกับคนจนกลุ่มเป้าหมาย ทำข้อตกลงร่วมกัน ลดเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคในการเข้าร่วมโครงการ ก่อนเริ่มปฏิบัติการสร้างโมเดลแก๊จน (OM) 4) แสวงหาความร่วมมือกับวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็ง เพื่อช่วยกันสร้างโมเดลแก๊จน (OM) ภายใต้ชื่อโครงการ การส่งเสริมกระจุตเพื่อเพิ่มรายได้คนจนทะเลน้อย จ.พัทลุง

1) จัดกระบวนการพูดคุยแบบมีส่วนร่วมกับผู้นำชุมชนระดับหมู่บ้าน จำนวน 10 หมู่บ้านของตำบลทะเลน้อย ซึ่งเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน/ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำดังกล่าวจะมีความรู้เข้าใจบริบทพื้นที่ รู้จักลูกบ้าน และเป็นตัวแทนที่ชาวบ้านยอมรับ ผลการพูดคุยและอภิปรายร่วมกันบนฐานความรู้ภูมิปัญญาและมรดกวัฒนธรรมของชุมชน ได้ข้อสรุปที่มีความเป็นไปได้ว่า อาชีพที่ควรส่งเสริมควรเกี่ยวข้องกับกระจุต เนื่องจากคนทะเลน้อยไม่ว่าเด็ก ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ ผู้หญิง หรือ ผู้ชาย ล้วนสานกระจุตเป็น ส่วนคนที่สานไม่เป็นก็ทำนากระจุต ถอนหรือตัดกระจุตเป็น ในอดีตคนทะเลน้อยสานกระจุตเป็นอาชีพรองจากการหาปลา แต่ในช่วงสิบกว่าปีนี้ ชาวบ้านต่างหันมาทำกระจุตเป็นอาชีพหลัก เนื่องจากรายได้ดีกว่าทำประมง อย่างไรก็ตาม หลังจากที่ภาครัฐประกาศเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย สังกัดกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้พื้นที่ปลูกกระจุตส่วนใหญ่ของคนทะเลน้อยอยู่ในเขตอนุรักษ์ เมื่อแหล่งปลูกกระจุตลดลงไม่เพียงพอต่อการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ ชาวบ้านจึงต้องซื้อวัตถุดิบ (กระจุต) จากนอกพื้นที่ เช่น จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดสุราษฎร์ธานี นราธิวาส เป็นต้น ทำให้เงินที่เข้ามาในทะเลน้อยก็ต้องไหลออกกลับหมด เพราะชาวบ้านต้องซื้อวัตถุดิบ (กระจุต) จากที่อื่น แม้อาชีพการสานกระจุตจะไม่รุ่งเรืองเหมือนก่อน แต่ก็ยังเป็นช่องทางการทำมาหากินที่สร้างรายได้ให้แก่คนจนได้มากกว่าอาชีพอื่น ผู้นำชุมชนตำบลทะเลน้อยจึงมีความเห็นร่วมกันว่า อาชีพที่ควรสนับสนุนเพื่อยกระดับรายได้ให้แก่คนจนควรเป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องกับกระจุต

ภาพประกอบที่ 5-2 ทีมสร้างโมเดลแก๊จน (OM) ประชุมร่วมกับผู้นำชุมชนระดับหมู่บ้าน ตำบลทะเลน้อย

นอกจากนี้ นโยบายระดับจังหวัดไปจนถึงระดับตำบล ได้ให้ความสำคัญกับหัตถกรรมกระจูดซึ่งเป็นมรดกวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชน ดัชนียุทธศาสตร์การพัฒนาในระดับจังหวัดพัทลุง ได้ให้ความสำคัญกับโครงการจักสานในชุมชน ในขณะที่ส่วนงานย่อยระดับจังหวัด อาทิ พัฒนาชุมชนจังหวัดพัทลุง จัดทำแผนของหน่วยงานที่เน้นการส่งเสริมผู้ประกอบการ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดพัทลุง ที่ส่งเสริมหัตถกรรมสานเสื่อกระจูด การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกระจูดทะเลน้อย สำนักงานพัฒนาชุมชนทำโครงการจัดตั้งคลัสเตอร์กระจูดจังหวัดพัทลุง เพื่อให้กลุ่มได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคลัสเตอร์ การพัฒนาการรวมกลุ่มให้เกิดการส่งเสริมธุรกิจ การเชื่อมโยง การยอมรับความคิดเห็น การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การสร้างทัศนคติร่วมกัน และรับผลประโยชน์ร่วมกัน สามารถแข่งขันกับตลาดภายนอกได้ (แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมจังหวัดพัทลุง ฉบับทบทวนประจำปี 2564, 50, 63, 71) และเทศบาลตำบลทะเลน้อย จัดทำแผนพัฒนาระดับท้องถิ่น (2564-2566) เน้นการส่งเสริมผลิตภัณฑ์จากกระจูดซึ่งเป็นสินค้าที่มีโดดเด่น มีรูปแบบที่ทันสมัยและมีความหลากหลาย ปัจจุบันมีการรวมกลุ่มกันจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านเพื่อการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ตลอดจนการฝึกอบรมการทำกระจูด

2) เข้าสู่พื้นที่เป้าหมาย พบปะคนจนเป็นรายครัวเรือน ทำความเข้าใจ ประชาสัมพันธ์ และเชิญชวนคนจนกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมโครงการ โดยผู้นำชุมชนระดับหมู่บ้าน ทีมสร้างโมเดลแก๊จน (OM) นำรายชื่อครัวเรือนคนจน จำนวน 198 ครัวเรือน มอบให้กับผู้นำชุมชน สำหรับเป็นข้อมูลชี้เป้าคนจนในพื้นที่ ดำเนินการชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการแก่คนจนกลุ่มเป้าหมายเป็นรายครัวเรือน สอบถามความต้องการ ปัญหาอุปสรรค ในการเข้าร่วมโครงการของกลุ่มคนจน จนได้กลุ่มเป้าหมายที่สมัครใจเข้าร่วมปฏิบัติการแก๊จนจำนวน 41 คน/ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 20 ของครัวเรือนคนจนทั้งหมดในตำบลทะเลน้อย

ตารางที่ 5-3 จำนวนคนจนตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ที่เข้าร่วมโครงการ

หมู่บ้าน	จำนวนคนจนเป้าหมาย
หมู่ 1 ทะเลน้อย	1
หมู่ 2 ทะเลน้อย	4
หมู่ 3 บน	6
หมู่ 4 บนออก	0
หมู่ 5 ปลายตรอก	5
หมู่ 6 โคนสัก	2
หมู่ 7 หัวป่าเขียว	15
หมู่ 8 โคนเมา	1
หมู่ 9 บนตก	7
หมู่ 10 บนกลาง	0
รวม	41

3) จัดประชุมร่วมกับคนจนกลุ่มเป้าหมาย ก่อนเริ่มปฏิบัติการสร้างโมเดลแก๊จน (OM) ทีมสร้างโมเดลแก๊จน (OM) ได้จัดประชุมกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด ณ ที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน หมู่ 9 บ้านบนตก ตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ดำเนินการชี้แจงวัตถุประสงค์ กิจกรรมกระบวนการของโครงการ ข้อตกลงร่วมในการปฏิบัติการโมเดลแก๊จน กำหนดแนวทางเพื่อลดปัญหาที่อาจเป็นอุปสรรคในการเข้าร่วมโครงการ วางกฎ

กติกามีความยืดหยุ่น ผลลัพธ์และประโยชน์ที่คนจนกลุ่มเป้าหมายจะได้รับ ความคาดหวัง และการขยายผล ในอนาคตของโครงการ ภายใต้เงื่อนไขที่ทุกคนจะเป็นพลังร่วมขับเคลื่อนไปด้วยกัน

ภาพประกอบ

ที่ 5-3 การ

ประชุมร่วมกับกลุ่มคนจนเป้าหมายก่อนเริ่มปฏิบัติการสร้างโมเดลแก้จน (OM)

4) แสวงหาความร่วมมือกับวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็ง เพื่อช่วยกันสร้างโมเดลแก้จน (OM) ภายใต้ชื่อโครงการ การส่งเสริมกระจุดเพื่อเพิ่มรายได้คนจนทะเลน้อย จ.พัทลุง

เนื่องจากการดำเนินโครงการ มีระยะเวลาประมาณ 4 เดือน อีกทั้งจะต้องปฏิบัติการขับเคลื่อนแบบ เร่งรัด (Quick Win) ดังนั้น เพื่อให้บรรลุผลในการเพิ่มฐานทุนดำรงชีพ โดยเฉพาะด้านที่เป็นจุดอ่อนของกลุ่ม คนจนเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ ด้านทุนมนุษย์ ทุนเศรษฐกิจ และทุนสังคม ทีมสร้างโมเดลแก้จน (OM) จึงใช้ระบบพี่เลี้ยง โดยเลือกวิสาหกิจกระจุดวรรณิที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ มีความเข้มแข็ง และมีผลการ ประกอบการที่ดีมาก ดำเนินการ Coaching กลุ่มคนจนเป้าหมาย ร่วมกับอาจารย์มหาวิทยาลัยทักษิณ ทีม โมเดลแก้จน ได้วางแผน จัดทำหลักสูตรฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ “กระจุดแก้จน” ร่วมกับวิสาหกิจกระจุดวรรณิ ระหว่างวันที่ 5-7 มกราคม 2565

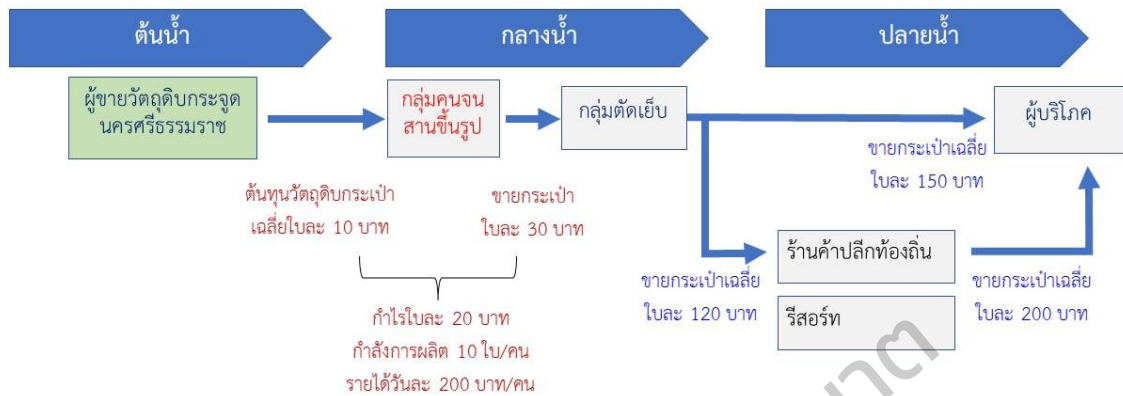

ภาพประกอบที่ 5-4 ทีมสร้างโมเดลแก้จน (OM) ประชุมร่วมกับกระจัดวรรณิ์ในการดำเนินโครงการการส่งเสริมกระจัดเพื่อเพิ่มรายได้คนจนทะเลน้อย จ.พัทลุง

5.1.3 การสร้างโมเดลแก้จน (OM) ตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

แม้ว่าชุมชนจะมีทุนภูมิปัญญาเดิมอยู่ในพื้นที่ แต่จากการวิเคราะห์กลยุทธ์การดำรงชีพที่เป็นอยู่เดิมของคนจนกลุ่มเป้าหมาย พบ Pain Points ที่สำคัญหลายประการ คือ ขาดแหล่งวัตถุดิบในพื้นที่ ขาดทักษะการตัดเย็บ ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งตลาดปลายน้ำ จำเป็นต้องขายวันต่อวันเพื่อดำรงชีพ ไม่มีการรวมกลุ่ม ขาดอำนาจการต่อรอง และต้องขายให้กับกลุ่มตัดเย็บเท่านั้น ดังภาพ

กลยุทธ์การดำรงชีพ (ที่เป็นอยู่เดิม)

ภาพประกอบที่ 5-5 กลยุทธ์การดำรงชีพที่เป็นอยู่เดิมของคนจนกลุ่มเป้าหมายตำบลทะเลน้อย อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง

การคลี่ภาพกลยุทธ์การดำรงชีพที่เป็นอยู่เดิม การวิเคราะห์ Pain Points และฐานทุนดำรงชีพ 5 ด้านของคนจนกลุ่มเป้าหมาย ตำบลทะเลน้อย ทำให้เห็นช่องว่าง (Gap) ที่นำไปสู่การสร้างโมเดลแก้จน (OM) ที่มีความเหมาะสม มีประสิทธิผลต่อการทำงานที่ใช้ระยะเวลาอันสั้น (Quick Win) ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรม ดังนี้

- 1) การพัฒนาฐานทุนดำรงชีพสำหรับคนจนกลุ่มเป้าหมายในรูปแบบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ “กระจุดแก้จน”
- 2) การเพิ่มทุนธรรมชาติ ด้วยการจัดทำแปลงกระจุดต้นแบบ
- 3) การสร้างกลไกความร่วมมือเชิงสถาบัน กับภาคี หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ

5.2 กระจุดแก้จนจังหวัดพัทลุง-ปฏิบัติการสานพลัง สร้างรายได้ กระจายโอกาส

5.2.1 ปฏิบัติการโมเดลกระจุดแก้จน

การพัฒนาฐานทุนดำรงชีพสำหรับคนจนกลุ่มเป้าหมายในรูปแบบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ “กระจุดแก้จน” ดำเนินการ Coaching โดยกระจุดวรรณิ์ และอาจารย์จากมหาวิทยาลัยทักษิณ สถานที่ปฏิบัติการ Coaching คือ วิชาหกิจกระจุดวรรณิ์ 152 หมู่ 10 ตำบลพนางตุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เนื้อหาการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ มี 2 ส่วนหลัก ๆ คือ การตลาด และการแปรรูป

ภาพประกอบที่ 5-6 เนื้อหาฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ “กระจุตแก่น”

การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับคนจนกลุ่มเป้าหมายตำบลละเลน้อย ใช้ระยะเวลาฝึกอบรม จำนวน 45 วัน ตั้งแต่วันที่ 1 เดือนกุมภาพันธ์ ถึง 31 มีนาคม 2565

การตลาด การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการตลาด ประกอบด้วย กลยุทธ์การสร้างแบรนด์ให้ติดตลาดออนไลน์ การออกแบบโลโก้ กลยุทธ์การสร้างคอนเทนต์ การขายสด ออนไลน์ ทดลองขายจริง การคำนวณต้นทุน และการตั้งราคาสินค้า และการนำสินค้าสู่ห้างโมเดิร์นเทรด ดังตัวอย่างภาพ

ภาพประกอบที่ 5-7 การสร้างแบรนด์ การออกแบบโลโก้

คนจนกลุ่มเป้าหมายได้ร่วมกันระดมสมองเพื่อออกแบบตราสัญลักษณ์/โลโก้ ภายใต้การ Coaching ของอาจารย์จากมหาวิทยาลัยทักษิณ จนได้โลโก้ และชื่อของกลุ่ม ที่นำไปสู่การจดวิสาหกิจชุมชนว่า เลนน้อยคราฟ (Lenoi Craft) แนวคิดการออกแบบโลโก้เลนน้อยคราฟ (Lenoi Craft) เกิดขึ้นด้วยฝีมือของคนจนกลุ่มเป้าหมายตำบลทะเลน้อย ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่โดดเด่นและสวยงามด้วยลวดลายที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และบริบทของพื้นที่ ภาพโลโก้สะท้อนให้เห็นถึง “ความเป็นธรรมชาติ” โดยการใช้รูปร่างของ ดอกบัวและนก สื่อความหมายเชิงพื้นที่แทนค่าความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ ทะเลน้อย นำมาวางซ้อนกันอย่างเรียบง่ายเพื่อการพัฒนาไปสู่ความทันสมัยและง่ายต่อการจดจำ ผสมผสานจัดวางรูปร่างของดอกบัวและนกด้วยการใช้รูปแบบลายข้าวหลามตัดและลายสามเหลี่ยมจากเครื่องแต่งกายและ เครื่องประดับของการละเล่นพื้นบ้านภาคใต้ (โนรา) ซึ่งแสดงภาพรวมสื่อถึงความ เป็นผลิตภัณฑ์พื้นถิ่นภาคใต้ ใช้สีแดงเข้มไล่ค่าระดับสีไปยังสีเหลืองทองแทนค่าการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง และการพัฒนาต่อยอด ภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคใต้สู่ความเป็นสากล ดังโลโก้ของกลุ่มเลนน้อยคราฟ (Lenoi Craft)

ภาพประกอบที่ 5-8 ตราสัญลักษณ์วิสาหกิจชุมชน “เลน้อยคราฟ” (Lenoi craft)

ภาพประกอบที่ 5-9 การเรียนรู้เชิงปฏิบัติการสร้างคอนเทนต์โซเชียลมีเดียและผลิตภัณฑ์กระดาษ

การแปรรูป การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการแปรรูป ได้แก่ การออกแบบผลิตภัณฑ์ การจัดการวัตถุดิบ การย้อมสีธรรมชาติ การสานขึ้นรูป การปัก และการตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์ ดังตัวอย่างภาพ

ภาพประกอบที่ 5-10 การออกแบบผลิตภัณฑ์

เอกสารฉบับนี้ได้รับการขออนุญาต
และเผยแพร่ผลงานวิจัย
โดย หน่วย บพท.

ภาพประกอบที่ 5-11 การสานและการขึ้นรูป

ภาพประกอบที่ 5-12 การย้อมสีธรรมชาติ

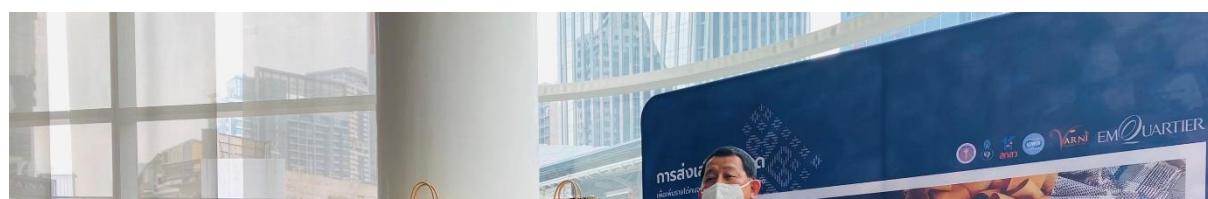

ภาพประกอบที่ 5-13 การปักลาย

การเสวนาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างทางการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ “กระจูดแก่นจน” โดยการทำกิจกรรม โมเดล “กระจูดแก่นจน” ได้มีการจัดเสวนาร่วมกัน ระหว่างตัวแทนคนจน ตัวแทนผู้นำชุมชน ตำบลทะเลน้อย กระจูดวรรณี นักวิจัยศูนย์วิจัยพัฒนาการเกษตรพัทลุง และทีมโมเดลกระจูดแก่นจนจากมหาวิทยาลัยทักษิณ นอกจากนี้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐในจังหวัดพัทลุง และ ภาคประชาสังคม โดยมีเป้าหมายเพื่อสื่อสารโครงการสู่การรับรู้ของสาธารณะ เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2565

ภาพประกอบที่ 5-14 การเสวนาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ปฏิบัติการ “กระจูดแก่นจน” การนำสินค้าสู่ห้างโมเดิร์นเทรด เป็นการนำผลิตภัณฑ์กระจูดของกลุ่มเล่น้อยควราฟู้ท่างเอ็มควอเทียร์ ในระหว่างวันที่ 12 - 19 เมษายน 2565 เป็นกิจกรรมหนึ่งของหลักสูตรฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ “กระจูดแก่นจน” ซึ่งเป็นการขยายโอกาสทางการตลาด สู่ตลาดกลาง และตลาดบน ซึ่งพิธีเปิดโดย ศ.ดร.นพ.สิริฤกษ์ ทรงศิวิไล ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

ภาพประกอบที่ 5-15 การนำผลิตภัณฑ์กระจูดสู่ห้างเอ็มควอเทียร์ เขตสุขุมวิท กรุงเทพมหานคร

5.2.2 การเพิ่มทุนธรรมชาติด้วยการจัดทำแปลงกระจูดต้นแบบ

ทีมโมเดลแก๊จน ได้วิเคราะห์ฐานทุนดำรงชีพด้านทุนธรรมชาติ พบว่า ตำบลทะเลน้อย ได้คะแนนทุนธรรมชาติต่ำสุด 2.49 จัดอยู่ในอันดับ 10 จาก 10 ตำบลในอำเภอควนขนุน ไม่ว่าจะปัญหาที่ดินทำกิน การใช้น้ำเพื่อการเกษตร หรือ ทรัพยากรเพื่อสร้างรายได้

การเพิ่มทุนธรรมชาติในระยะฟื้นฟู ทีมโมเดลแก๊จน ได้ปรึกษาร่วมกับนักวิจัยของศูนย์วิจัยพัฒนาการเกษตรพัทลุง ซึ่งมีองค์ความรู้เกี่ยวกับพันธุ์กระจูดในภาคใต้ และได้มีปลูกกระจูดในแปลงทดลองของศูนย์ฯ มาระยะเวลาหนึ่งแล้ว พบว่า ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ และทางศูนย์วิจัยพัฒนาการเกษตรพัทลุง พร้อมที่จะให้การสนับสนุน เนื่องจากเป็นนโยบายของทางกรมวิชาการเกษตร ที่จะให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชน การจัดทำแปลงกระจูดต้นแบบ จึงเป็นทางเลือกที่เหมาะสมในการเพิ่มทุนธรรมชาติในระยะฟื้นฟูให้แก่ชุมชนทะเลน้อย

การสำรวจพื้นที่ทะเลน้อยเบื้องต้น พบว่านากระจูดส่วนใหญ่ของตำบลอยู่ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย ส่งผลให้การทำนากระจูดในตำบลทะเลน้อยลดลงจากเดิมมาก คงเหลือพื้นที่กระจูดประมาณร้อยละ 10 แต่ก็ยังมีพื้นที่ของศูนย์ศิลปาชีพบ้านหัวป่าเขียว หมู่ 7 ตำบลทะเลน้อย ซึ่งมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และมีเนื้อที่เพียงพอต่อการทำแปลงกระจูด ทีมโมเดลแก๊จน จึงได้จัดประชุมร่วมกับผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7 วิสาหกิจชุมชนบ้านหัวป่าเขียว และนักวิจัยจากศูนย์วิจัยพัฒนาการเกษตรพัทลุง ในวันที่ 11, 14 มกราคม 2565 ซึ่งชาวบ้านในกลุ่มมีภูมิปัญญาการทำนากระจูด และการเก็บเกี่ยวกระจูด

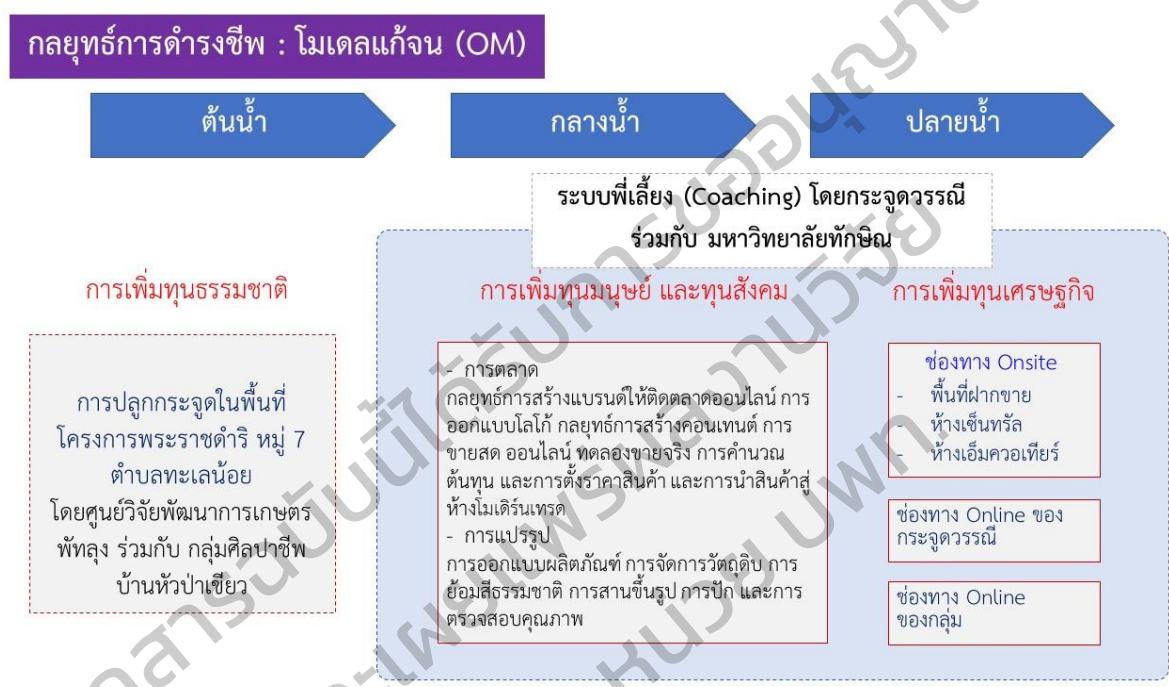
ภาพประกอบที่ 5-16 ทีมโมเดลแก่นจนประชุมร่วมกับชุมชนและเครือข่าย ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7 ตำบลทะเลน้อย

ทีมโมเดลแก่นจน นักวิจัยจากศูนย์วิจัยพัฒนาการเกษตรพัทลุง และชาวบ้านได้ลงพื้นที่สำรวจสถานที่ที่จะทำแปลงกระจูด ณ ศูนย์ศิลปาชีพบ้านหัวป่าเขียว โดยชาวบ้านในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านหัวป่าเขียว จะเป็นผู้ดูแลแปลงกระจูดหลังจากการปลูก การปลูกกระจูดต้นแบบ ดำเนินการปลูกเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2565 ในเนื้อที่ จำนวน 2 ไร่

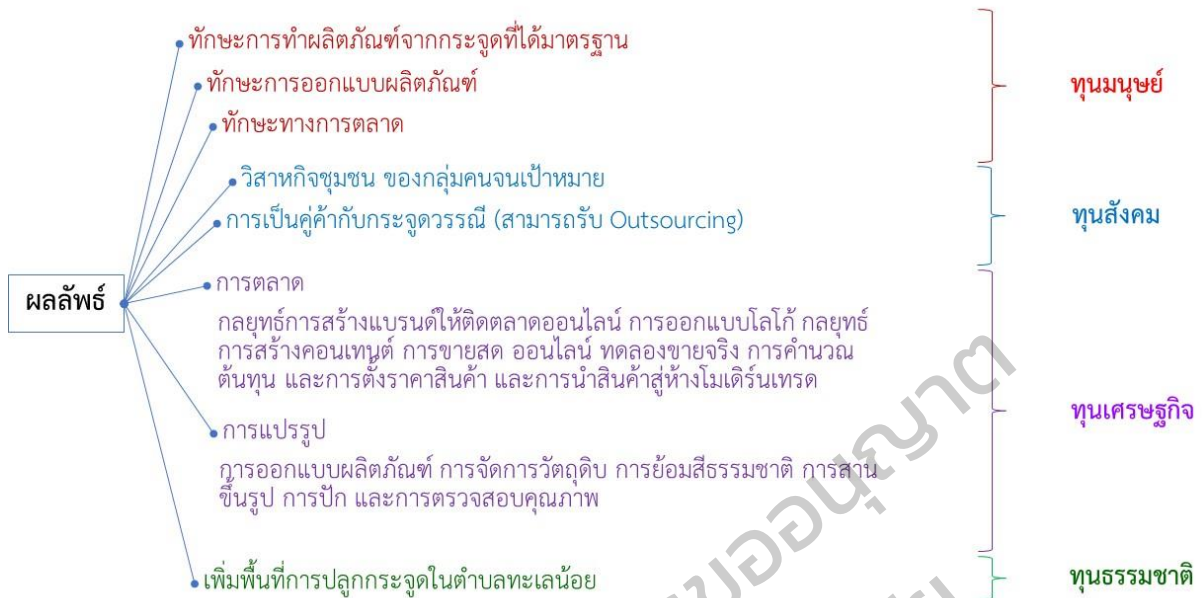
ภาพประกอบที่ 5-17 นักวิจัยจากศูนย์วิจัยพัฒนาการเกษตรพัทลุง ทีมโมเดลแก้จน และวิสาหกิจชุมชนบ้านหัวป่าเขียว และเยาวชนของหมู่บ้านช่วยกันปลูกกระเจ็ดในแปลงกระเจ็ดต้นแบบ บริเวณศูนย์ศิลป์ปาชีฟ บ้านหัวป่าเขียว หมู่ 7 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

การพัฒนาฐานทุนดำรงชีพสำหรับคนจนกลุ่มเปราะบางในรูปแบบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ “กระเจ็ดแก้จน” โดยการ Coaching ของกระเจ็ดวรรณี ร่วมกับอาจารย์มหาวิทยาลัยทักษิณ และ การเพิ่มทุนธรรมชาติ ด้วยการจัดทำแปลงกระเจ็ดต้นแบบ โดยความร่วมมือกับศูนย์วิจัยพัฒนาการเกษตรพัทลุง ทำให้สามารถเพิ่มฐานทุนดำรงชีพด้านทุนมนุษย์ ทุนเศรษฐกิจ ทุนสังคม และทุนธรรมชาติ ซึ่งเป็นกลยุทธ์การดำรงชีพที่นำไปสู่ผลลัพธ์การดำรงชีพ ของ “โมเดลกระเจ็ดแก้จน (OM)” ดังภาพ

ภาพประกอบที่ 5-18 กลยุทธ์การดำรงชีพ “โมเดลกระเจ็ดแก้จน (OM)”

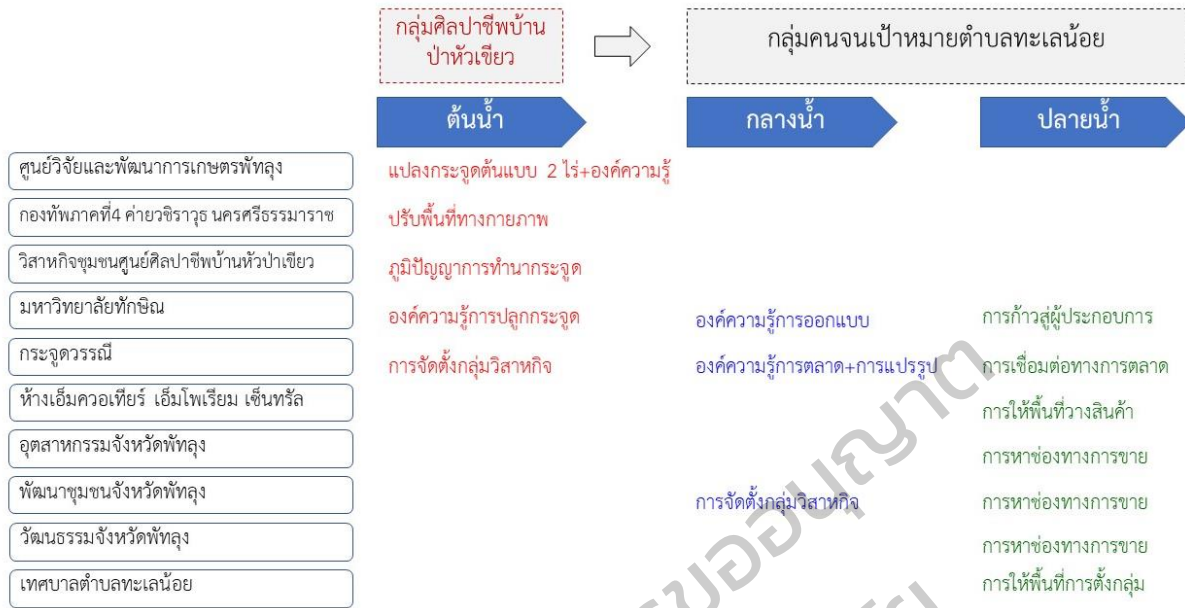
ผลลัพธ์การดำรงชีพ

ภาพประกอบที่ 5-19 ผลลัพธ์การดำรงชีพ “โมเดลกระจูดแก่นใจ (OM)”

การพัฒนากลไกเชิงสถาบัน การสร้างโมเดล “กระจูดแก่นใจ” ได้ดำเนินการควบคู่กันไป 3 ส่วนหลัก ๆ ดังกล่าวข้างต้น คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อยกระดับฐานทุนดำรงชีพ ด้านทุนมนุษย์ ทุนเศรษฐกิจ และทุนสังคม ให้แก่คนจนกลุ่มเป้าหมายตำบลทะเลน้อย การเพิ่มทุนธรรมชาติ ด้วยการนำร่องจัดทำแปลงกระจูดต้นแบบ และการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและภาคีที่เกี่ยวข้อง ด้วยวิธีการเดินเข้าหา พบปะ พูดคุย และร่วมประชุมเพื่อช่วยกันแก้ปัญหาคนจน ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ไปจนถึงปลายน้ำ จนสามารถพัฒนา กลไกเชิงสถาบันในปีที่ 1 ได้

กลไกเชิงสถาบัน โครงสร้าง-กระบวนการ

ภาพประกอบที่ 5-20 กลไกความร่วมมือเชิงสถาบันระดับต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ

5.3 การประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (SROI)

การรายงานผลการประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (Social Return on Investment: SROI) ในงานวิจัยฉบับนี้เป็นการประเมินผลตอบแทนที่ได้จากปฏิบัติการแก้จนจังหวัดพัทลุง : การส่งเสริมกระจัดเพื่อเพิ่มรายได้คนจนทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง คณะผู้วิจัยขอแยกรายงานผลตาม 7 ขั้นตอนที่ได้อธิบายรายละเอียดไว้ในในการทบทวนวรรณกรรม และ ระเบียบวิธีวิจัยของการประเมินผลตอบแทนทางสังคมไว้แล้ว ผลการประเมินในแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การระบุขอบเขตการประเมิน และการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย

การกำหนดขอบเขตการประเมินได้ถูกพิจารณาร่วมกันระหว่างคณะผู้วิจัย ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมกระจัดวรรณิ และประธานกลุ่มเล็น้อยคราฟท์ การที่คณะผู้วิจัยได้รวมประธานกลุ่มทั้งสองเข้ามาร่วมในการกำหนดขอบเขตการประเมินเนื่องจากประธานกลุ่มทั้งสองมีส่วนสำคัญในการวางแผนการเติบโตและพัฒนาของกลุ่มในรูปแบบของกลุ่มวิสาหกิจ โครงการวิจัยนี้เป็นโครงการที่เริ่มดำเนินงานในปี 2564 และมีการลงทุนในส่วนของโมเดลเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนในปี พ.ศ. 2565 ซึ่งคณะผู้วิจัยมีการวางแผนและประเมินผลลัพธ์ทางสังคมตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงวางขอบเขตการประเมินผลลัพธ์ทางสังคมเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2565 ซึ่งเป็นสามารถเห็นผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการจะเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม และคณะผู้วิจัยทำการคาดการณ์ผลกระทบจากการดำเนินงานที่จะเกิดขึ้นในการดำเนินโครงการ

ในอนาคตจนถึงปีคือ พ.ศ. 2569 รวมทั้งสิ้น 5 ปี ซึ่งขอบเขตของการประเมินในอนาคตระยะเวลา 5 ปีนี้ถูกพิจารณาจากระยะเวลาจากปีเริ่มต้นการดำเนินงานวิจัยและพัฒนาไปจนถึงระยะเวลาของการสร้างผลกระทบในอนาคตที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการลงทุนในปี 2565 โดยมีสมมติฐานว่าผลผลิตงานวิจัยของผลิตภัณฑ์ประเภทอุปโภคบริโภคส่วนใหญ่มีวงจรชีวิตในท้องตลาดไม่เกิน 5 ปี (กัมปนาท วิจิตรศรีกรม, 2564) การประเมินผลกระทบทางสังคมในงานวิจัยฉบับนี้จึงกำหนดขอบเขตเวลาของการประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจริง (พ.ศ. 2565) และเกิดจากการคาดการณ์ผลกระทบต่อไปในอนาคต (พ.ศ. 2566- พ.ศ. 2569) (Ex-post and Ex-ante Evaluation) ภายใต้การคาดการณ์ระยะเวลาของผลกระทบที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ

ขอบเขตการประเมิน กลุ่มเป้าหมายที่ถูกเลือกเข้ามาเพื่อให้ข้อมูล และเหตุผลที่รวมกลุ่มเป้าหมายเข้ามาในการประเมินได้ถูกแจงแจงรายละเอียดไว้ในตารางที่ 5-4 และ 5-5

ตารางที่ 5-4 ขอบเขตการประเมินของโครงการ

กิจกรรมหลัก	ปีที่เริ่มดำเนินงาน	ขอบเขตการประเมินผลลัพธ์ทางสังคม	จำนวนกลุ่มเป้าหมายที่คณะผู้วิจัยเก็บข้อมูล
การปลูกกระเจตพื้นที่ 2 ไร่ ในตำบลทะเลน้อยโดยวิสาหกิจชุมชนบ้านหัวป่าเขียว	พ.ศ. 2565	พ.ศ. 2565-2569 สำหรับการวิเคราะห์ความคุ้มค่าของการลงทุน และการประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (SROI)	27
การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเลนน้อยคราฟท์และอบรมทักษะด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์กระเจต	พ.ศ. 2565	พ.ศ. 2565-2569	52
การฝึกอบรมทักษะด้านการตลาดและการเพิ่มช่องทางการตลาด	พ.ศ. 2564	พ.ศ. 2565-2569	48

ตารางที่ 5-5 การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลกระทบทางสังคม

กิจกรรมหลัก	ผู้มีส่วนได้เสียที่รวมเข้ามาในการประเมินผลกระทบทางสังคม	จำนวน	เหตุผลที่รวมเข้ามาในการประเมิน
การปลูกกระเจตแปลงสาธิต จำนวนพื้นที่ 2 ไร่	สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ศิลปาชีพบ้านหัวป่าเขียว จังหวัดพัทลุง	10	1) เป็นผู้ปลูกกระเจต และเป็นผู้รับผลประโยชน์จากโครงการ 2) เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการปลูกกระเจต ระยะเวลาการเก็บเกี่ยวผลผลิต ต้นทุนการปลูกกระเจต และราคาขายวัตถุดิบกระเจต
	คนจนเป้าหมายที่เป็นสมาชิกกลุ่มเลนน้อยคราฟท์	10	1) เป็นผู้รับซื้อกระเจตที่มีคุณภาพในราคาที่แข่งขันได้ 2) เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับราคาขายวัตถุดิบกระเจตในอดีตและปัจจุบัน 3) เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการขายวัตถุดิบ
	นักตรชุมชนที่เป็นสมาชิกกลุ่มเลนน้อยคราฟท์	5	1) เป็นผู้รับผลประโยชน์ทางตรงจากโครงการ

กิจกรรมหลัก	ผู้มีส่วนได้เสียที่รวมเข้ามาในการประเมินผลกระทบทางสังคม	จำนวน	เหตุผลที่รวมเข้ามาในการประเมิน
			2) เป็นกรรมการที่กำหนดทิศทางดำเนินงานของกลุ่มเล่นน้อยคราฟท์
	เจ้าหน้าที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรพัทลุง	2	เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับ ขั้นตอนการปลูกกระจุต และต้นทุนที่เกี่ยวข้องในการปลูกกระจุต
การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเล่นน้อยคราฟท์และอบรมทักษะด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์กระจุต	กลุ่มคนจนเป้าหมายที่เป็นสมาชิกกลุ่มเล่นน้อยคราฟท์	36	1) เป็นผู้รับผลประโยชน์ทางตรง 2) เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้และทักษะของตนเองที่เพิ่มขึ้น 3) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจก่อนเข้าร่วมโครงการ และชั่วโมงการเข้าร่วมทำกิจกรรมกลุ่มระหว่างดำเนินงานโครงการ 4) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความตั้งใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มเล่นน้อยคราฟท์หลังเสร็จสิ้นโครงการปีที่ 1
	นวัตกรชุมชนที่เป็นสมาชิกกลุ่มเล่นน้อยคราฟท์	5	1) เป็นผู้รับผลประโยชน์ทางตรง และ เป็นผู้นำของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเล่นน้อยคราฟท์ 2) เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้และทักษะที่เพิ่มขึ้น 3) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับชั่วโมงการจัดกิจกรรมกลุ่มของกลุ่มเล่นน้อยคราฟท์หลังจากเสร็จสิ้นโครงการ
	ประธานกลุ่มวิสาหกิจแปรรูปกระจุต	6	1) เป็นผู้ให้ข้อมูลจำนวนเงินสนับสนุนที่ทางกลุ่มได้รับจากรัฐบาลในรูปแบบต่างๆ 2) เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับมูลค่าของลายมโนราห์ 3) เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการออกบูธแสดงสินค้าของกลุ่มวิสาหกิจ
	ผู้จัดงานแสดงสินค้าในระดับประเทศและในพื้นที่	5	เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการออกบูธแสดงสินค้าของกลุ่มวิสาหกิจ
	วิสาหกิจชุมชนกระจุตวรรณิ	1	ให้ข้อมูลเกี่ยวกับค่าอบรมให้กับสมาชิกในกลุ่มเล่นน้อยคราฟท์
การฝึกอบรมทักษะด้านการตลาด และการเพิ่มช่องทางการตลาด	กลุ่มคนจนเป้าหมายที่เป็นสมาชิกกลุ่มเล่นน้อยคราฟท์	36	1) เป็นผู้รับผลประโยชน์ทางตรง 2) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการช่วยเหลือที่ได้รับจากรัฐบาลในฐานะคนยากจน
	นวัตกรชุมชนที่เป็นสมาชิกกลุ่มเล่นน้อยคราฟท์	5	เป็นผู้รับผลประโยชน์ทางตรง และ เป็นผู้นำของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเล่นน้อยคราฟท์
	ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบโลโก้	4	เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการสร้างโลโก้ให้กับกลุ่มเล่นน้อยคราฟท์
	ประธานวิสาหกิจชุมชนกระจุตวรรณิ	1	1) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับค่าอบรมให้กับสมาชิกในกลุ่มเล่นน้อยคราฟท์ 2) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถด้านการเป็นวิทยากรของกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมการอบรม
	นักวิชาการอุตสาหกรรม สนง.อุตสาหกรรมจังหวัดพัทลุง และอาจารย์มหาวิทยาลัย	2	ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถด้านการเป็นวิทยากรของกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมการอบรม

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่ากลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการประเมินผลกระทบทางสังคมในงานวิจัยฉบับนี้ ไม่ได้มีเพียงผู้รับผลประโยชน์ทางตรงจากโครงการเท่านั้น (กลุ่มคนจนเป้าหมาย) คณะผู้วิจัยได้รวมผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มอื่นๆ เข้ามาในการประเมินครั้งนี้ด้วยเนื่องจาก 1) เป็นผู้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการ เช่น กลุ่มผู้ปลูกกระทู 2) สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพการสร้างรายได้ของกิจการ เช่น ประธานกลุ่มวิสาหกิจแปรรูปกระทู 3) สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลประโยชน์ทางสังคมที่กลุ่มเล่น้อยคราฟท์จะได้รับ เช่น กลุ่มผู้จัดงานแสดงสินค้า 4) สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลผลิตกระทูที่เกิดขึ้นจากการปลูก เช่น เจ้าหน้าที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรพัทลุง

การสร้างทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (THEORY OF CHANGE) หลังจากที่คณะผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขอบเขตการประเมินผลลัพธ์ทางสังคมแล้ว คณะผู้วิจัยและประธานกลุ่มหัตถกรรมกระทูวรรณได้ร่วมกันเขียนทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงเพื่อสะท้อนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการวิจัย ซึ่งทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าการทำกิจกรรมหลักของคณะผู้วิจัยจะมีผลกระทบหรือผลประโยชน์ระยะยาวที่เกิดขึ้นกับกลุ่มคนจนเป้าหมาย ในงานวิจัยฉบับนี้คณะผู้วิจัยได้เขียนทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงสำหรับ 3 กิจกรรมหลักที่มีการดำเนินงานในโครงการ ดังรายละเอียดในตารางที่ 5-6

ตารางที่ 5-6 ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงของการดำเนินงานโครงการ

กิจกรรมโครงการ	ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (Theory of Change)
การปลูกกระทูพื้นที่ 2 ไร่	ถ้ามีการปลูกกระทูเพิ่มขึ้นในพื้นที่ แล้ว กลุ่มคนจนเป้าหมายจะมีแหล่งทรัพยากรในพื้นที่ที่มากขึ้นและมีต้นทุนการแปรรูปผลิตภัณฑ์กระทูที่ลดลง (ทุนทางธรรมชาติ)
การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเล่น้อยคราฟท์และอบรมทักษะด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์กระทู	ถ้ามีการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและฝึกอบรมทักษะด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์กระทู แล้ว กลุ่มวิสาหกิจและกลุ่มคนจนเป้าหมายจะสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน (ทุนมนุษย์)
การฝึกอบรมทักษะด้านการตลาด และการเพิ่มช่องทางการตลาด	ถ้ามีการเพิ่มทักษะด้านการขายและช่องทางการจัดจำหน่ายให้กลุ่มคนจนเป้าหมาย แล้ว กลุ่มคนจนเป้าหมายจะมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น (ทุนทางเศรษฐกิจ)

การสร้างห่วงโซ่ผลลัพธ์ (IMPACT VALUE CHAIN) การสร้างทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงจะทำให้ทราบจุดหมายปลายทางที่คณะผู้วิจัยต้องการ อย่างไรก็ตามก่อนที่คณะผู้วิจัยและผู้ร่วมดำเนินโครงการจะสามารถสร้างผลกระทบระยะยาวจากการดำเนินงานวิจัยได้นั้น คณะผู้วิจัยต้องมีการแจงแจงผลลัพธ์ทางสังคมที่คาดหวังจากทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงว่าจะเกิดจากปัจจัยนำเข้า และกิจกรรมงานวิจัยใดบ้าง ห่วงโซ่ผลลัพธ์ยังช่วยให้คณะผู้วิจัยสามารถเห็น ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ ของแต่ละกิจกรรมที่ได้มีการดำเนินงาน ในงานวิจัยฉบับนี้การสร้างห่วงโซ่ผลลัพธ์จะถูกสร้างขึ้นในช่วงเริ่มการดำเนินโครงการเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมและประเมินผลลัพธ์ทางสังคม หลังจากที่มีการดำเนินงานจริงและการเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนได้เสียเพิ่มเติม คณะผู้วิจัยมีการปรับปรุงและพัฒนาห่วงโซ่ผลลัพธ์ให้มีความชัดเจนและสะท้อนกับกิจกรรมที่เกิดขึ้นในโครงการมากขึ้น ห่วงโซ่ผลลัพธ์ขั้นสุดท้ายของโครงการวิจัยนี้ได้ถูกสรุปไว้ในตารางที่ 5-7

เอกสารฉบับนี้ได้รับการอนุญาต
และเผยแพร่ผลงานวิจัย
โดย หน่วย บพท.

ตารางที่ 5-7 แผนภาพผลกระทบของการโครงการวิจัย

ปัจจัยนำเข้า (Inputs)	กิจกรรม (Activities)	ผลผลิต (Outputs)	ผลลัพธ์ทางสังคม (Outcomes)	ผลกระทบทางสังคม (Impacts)
1) เงินทุนสนับสนุนจากแหล่งทุน บพท. 2) สำนักวิจัยและพัฒนาเกษตร พัทลุง	การปลูกกระเจตพื้นที่ 2 ไร่	กระเจตพื้นที่ 2 ไร่	1. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านหัวป่าเขียวมี รายได้จากการจำหน่ายกระเจตเพิ่มขึ้น 2. กลุ่มคนจนเป้าหมาย (สมาชิกวิสาหกิจ ชุมชนเลนน้อยคราฟท์) สามารถหาซื้อ วัตถุดิบในพื้นที่ได้ในราคาที่ลดลงทำให้ ต้นทุนการแปรรูปลดลง	1. ทรัพยากรกระเจตที่มากขึ้นใน พื้นที่ 2. กลุ่มเป้าหมายมีฐานะทาง เศรษฐกิจดีขึ้น
1) เงินทุนสนับสนุนจากแหล่งทุน บพท. 2) ระบบพี่เลี้ยงจากกลุ่มกระเจต วรรณี 3) องค์ความรู้และอาจารย์จาก มหาวิทยาลัยทักษิณ	การรวมกลุ่มคนจน เป้าหมายในรูปแบบ วิสาหกิจชุมชน และอบรม ทักษะด้านการแปรรูป ผลิตภัณฑ์กระเจต	1. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเลนน้อยคราฟท์ 2. จำนวนกลุ่มคนจนที่มีทักษะด้าน การแปรรูปผลิตภัณฑ์เพิ่มมากขึ้น 3. จำนวนชั่วโมงที่กลุ่มคนจน เป้าหมายเข้าร่วมทำกิจกรรมในกลุ่ม 4. ผลิตภัณฑ์กระเจตลายมโนราห์ที่ ออกแบบใหม่ 2 รายการ ได้แก่ เสื้อ ลายเลนน้อย และ กระเป๋าลายปัก มโนราห์ (ลิขสิทธิ์กลุ่ม)	1. กลุ่มวิสาหกิจได้รับความช่วยเหลือจาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2.1 กลุ่มคนจนเป้าหมายสามารถสร้าง รายได้จากความรู้และทักษะในการดำรง ชีพเพิ่มขึ้น 2.2 กลุ่มคนจนเป้าหมายสามารถเป็น วิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับ ให้กับรุ่นถัดไป และกลุ่มกระเจตอื่นๆ 3. ความสามัคคีของกลุ่มคนจนเป้าหมาย ในการทำกิจกรรมกลุ่มเพิ่มขึ้น 4. มูลค่าของผลิตภัณฑ์ที่ถูกออกแบบใหม่ ให้กับกลุ่มเลนน้อยคราฟท์	กลุ่มคนจนสามารถพึ่งพาตนเองได้ และรวมกลุ่มในรูปแบบของ วิสาหกิจชุมชน
1) เงินทุนสนับสนุนจากแหล่งทุน บพท. 2) ระบบพี่เลี้ยงจากกลุ่มกระเจต วรรณี	กาพัฒนาทักษะด้าน การตลาด และการเพิ่ม ช่องทางการตลาด	1. จำนวนกลุ่มคนจนที่มีทักษะด้าน การตลาดเพิ่มมากขึ้น 2. Logo เลนน้อยคราฟท์	1. กลุ่มคนจนเป้าหมายสามารถสร้าง รายได้จากความรู้และทักษะด้าน การตลาด 2. กลุ่มคนจนเป้าหมายสามารถเป็น วิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับ	กลุ่มคนจนเป้าหมายมีฐานะทาง เศรษฐกิจที่ดีขึ้น และ กลุ่มวิสาหกิจ มีเป็นที่รู้จักในตลาด

<p>3) องค์ความรู้และอาจารย์จากมหาวิทยาลัยทักษิณ</p>		<p>3. เพจกลุ่มไลน์คราฟท์</p> <p>4. ปริมาณการขายผ่านช่องทางกรฟกขายวรรณิและห้ำงโมเดิร์นเทรด</p>	<p>2. กลุ่มวิสาหกิจมีชื่อเสียง</p> <p>3. กลุ่มวิสาหกิจเป็นที่รู้จักในตลาดมากขึ้น</p> <p>4.1. รายได้ของกลุ่มเป้าหมายจากการฝักขายทางกระจุตวรรณิและห้ำงโมเดิร์นเทรดเพิ่มขึ้น</p> <p>4.2. รายได้ของกลุ่มเป้าหมายจากการขายออนไลน์เพิ่มขึ้น</p>	
---	--	---	---	--

เอกสารฉบับนี้ได้รับการอนุมัติ
และเผยแพร่ผลงานวิจัย
โดย หน่วย บพท.

การกำหนดตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินผลลัพธ์ทางสังคม ในขั้นตอนนี้คณะผู้วิจัยได้มีการพิจารณา ทบทวนผลลัพธ์และผลกระทบจากการดำเนินงานจากกิจกรรมหลักทั้งสามของโครงการวิจัย คณะผู้วิจัยทำการ ระดมสมองร่วมกันเพื่อเลือกตัวชี้วัดเพื่อให้ได้ตัวชี้วัดที่เหมาะสมสำหรับการวัดผลประโยชน์ และผลลัพธ์ทาง สังคมที่เกิดกับกลุ่มคนจนเป้าหมาย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตารางที่ 5-8 แสดงตัวชี้วัดทั้ง 16 ตัวที่จะใช้ในการ ประเมินมูลค่าผลลัพธ์ทางสังคม นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยและผู้มีส่วนได้เสียหลักได้กำหนดวิธีการวัดผลลัพธ์ในแต่ละ ตัวชี้วัดร่วมกันดังรายละเอียดในตาราง

ตารางที่ 5-8 ตัวชี้วัดและวิธีการประเมินมูลค่าสำหรับตัวชี้วัดที่กำหนด

กิจกรรม	ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบทาง สังคม	ตัวชี้วัด	วิธีการวัด
การปลูก กระจูดแปลง สาธิตพื้นที่ 2 ไร่	1.กลุ่มคนจน เป้าหมาย (สมาชิก วิสาหกิจชุมชนเล น้อยคราฟท์) สามารถหาซื้อ วัตถุดิบในพื้นที่ได้ใน ราคาที่ลดลงทำให้ ต้นทุนการแปรรูป ลดลง	ตัวชี้วัด 1: ต้นทุนซื้อ วัตถุดิบกระจูดต่อกำที่ ลดลง	การประมาณรายได้และต้นทุนเพื่อคำนวณราคาขายที่ เหมาะสมของกลุ่มผู้ปลูกและนำมาเปรียบเทียบกับราคา ขายกระจูดในท้องตลาด กลุ่มผู้ปลูกจะลดราคาให้ต่ำ กว่าราคาตลาด ซึ่งส่วนต่างของราคาจะนำมาคูณกับ ปริมาณซื้อต่อปี
	2. ทรัพยากรกระจูด ที่มากขึ้นในพื้นที่	ตัวชี้วัด 2: รายได้จากการ ขายกระจูดที่สามารถเก็บ ผลผลิตจากแปลงสาธิต 2 ไร่	เนื่องจากกระจูดเป็นวัตถุดิบที่มีความต้องการในพื้นที่ เพื่อนำมาแปรรูป มูลค่าของทรัพยากรจึงคำนวณจาก มูลค่าตลาดของผลผลิตที่เกิดขึ้นทั้งหมดจากการปลูก
การจัดตั้ง กลุ่มวิสาหกิจ ชุมชนเลน้อย คราฟท์และ อบรมทักษะ ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ กระจูด	1. การได้รับความ ช่วยเหลือที่จาก หน่วยงานภาครัฐ	ตัวชี้วัด 3: ค่าออกบูธแสดง สินค้าระดับประเทศและ ภูมิภาค	จำนวนเงินที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ได้รับการ สนับสนุนช่วยเหลือโดยการสอบถามจากผู้นำกลุ่ม วิสาหกิจ เจ้าหน้าที่ภาคประชาสังคม และเจ้าหน้าที่ ภาครัฐ
		ตัวชี้วัด 4: เงินสนับสนุน โครงการจากหน่วยงาน ภาครัฐ	เงินสนับสนุนโครงการจากหน่วยงานภาครัฐ ที่กลุ่ม วิสาหกิจอื่น ๆ เคยได้รับการจัดตั้งเป็นวิสาหกิจ ชุมชน
	2. มูลค่าที่เพิ่มขึ้น ของผลิตภัณฑ์ที่ถูก ออกแบบใหม่	ตัวชี้วัด 5: มูลค่าของลาย มโนราห์ที่ถูกออกแบบ	ความเต็มใจจ่ายของกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์ (กลุ่มวิสาหกิจ ในพื้นที่ และกลุ่มวิสาหกิจนอกพื้นที่) ในการที่จะ ครอบครองสิทธิ์การแปรรูปกระจูดลายปัทมโนราห์ และ ลายसानทะเลน้อย
	3.กลุ่มคนจน สามารถพึ่งพาตนเอง	ตัวชี้วัด 6: ความรู้ด้านการ แปรรูปผลิตภัณฑ์กระจูดที่ เพิ่มขึ้น	ใช้แบบทดสอบวัดความรู้ก่อนและหลังเพื่อวัดความรู้ ของกลุ่มคนจนเป้าหมาย

กิจกรรม	ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบทางสังคม	ตัวชี้วัด	วิธีการวัด
	จากความรู้ที่เพิ่มขึ้นได้	ตัวชี้วัด 7: รายได้จากทักษะในการแปรรูปผลิตภัณฑ์กระจุตที่เพิ่มขึ้น	การประเมินทักษะที่เพิ่มขึ้นของผู้เข้าร่วมอบรมก่อนและหลังดำเนินโครงการโดยวิทยากรที่ทำการฝึกอบรม ร่วมกันการประเมินรายได้ที่เกิดขึ้นจากการที่คนจนกลุ่มเป้าหมายมีระดับทักษะที่แตกต่างกันโดยผู้ประกอบการ
		ตัวชี้วัด 8: รายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับให้กับกลุ่มคนจนรุ่นถัดไปและผู้สนใจ	การประเมินความสามารถด้านการเป็นวิทยากรจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จและอาจารย์ และการประเมินโอกาสที่กลุ่มเป้าหมายจะสามารถเป็นวิทยากรในอนาคต
	4. ความสามัคคีของกลุ่มคนจนเป้าหมายในการทำกิจกรรมกลุ่มเพิ่มขึ้น	ตัวชี้วัด 9: การเข้าร่วมทำกิจกรรมกลุ่มของกลุ่มคนจนเป้าหมาย	การทำแบบสำรวจการเป็นสมาชิกของกลุ่มคนจนเป้าหมายก่อนร่วมโครงการ และ เก็บข้อมูลชั่วโมงการเข้าร่วมกิจกรรมหลังเสร็จสิ้นโครงการเปรียบเทียบกับชั่วโมงการเข้าร่วมกิจกรรมก่อนเริ่มดำเนินโครงการ
		การฝึกอบรมทักษะด้านการตลาดและการเพิ่มช่องทาง การตลาด	1. กลุ่มคนจนเป้าหมายมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น
		ตัวชี้วัด 11: รายได้จากทักษะการขายสดออนไลน์ที่เพิ่มขึ้น)	1.1.2 ประเมินทักษะการขายสดออนไลน์ (Live) ก่อนและหลังของกลุ่มเป้าหมาย
		ตัวชี้วัด 12: รายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการเป็นวิทยากร	1.1.3 การประเมินความสามารถในการเป็นวิทยากรก่อนและหลังการเข้าอบรมของกลุ่มเป้าหมาย
		ตัวชี้วัด 13 รายได้เพิ่มขึ้นจากการขายผ่านช่องทางต่างๆ	1.4.1 การเก็บข้อมูลรายได้ของกลุ่มคนจนเป้าหมายก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ
			1.4.2 การเก็บข้อมูลยอดขายจากการออกงาน และฝากขายที่ห้างโมเดิร์นเทรด
		ตัวชี้วัด 14: จำนวนคนจนเป้าหมายสามารถพ้นจากความยากจน	การลดภาระเงินช่วยเหลือจากทางรัฐบาลในอนาคต อาจทำการประมาณรายได้ และทำนายจำนวนของกลุ่มคนจนเป้าหมายที่มีรายได้ต่อปีสูงกว่าเส้นความยากจนที่เป็นผลมาจากการเข้าร่วมโครงการ
2. กลุ่มวิสาหกิจมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับในในตลาด		ตัวชี้วัด 15: จำนวนยอดติดตามของเพจกลุ่มเล่นน้อยกราฟท์	การคำนวณค่าโฆษณาผ่านช่องทาง Facebook ที่จะสามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าเท่ากับจำนวนคนที่ติดตามเพจเล่นน้อยกราฟท์
		ตัวชี้วัด 16: มูลค่าของโลโก้เล่นน้อยกราฟท์	คิดจากมูลค่าตลาดของราคาค่าจ้างทำตราสินค้าจากบริษัทเอกชน และผู้เชี่ยวชาญด้านการทำโลโก้

การสร้างกรณีฐาน ในงานวิจัยฉบับนี้จะไม่มีการพิจารณากรณีฐานในกรณีของผลลัพธ์ที่อาจเกิดจากการดำเนินงานของหน่วยงานอื่น (Attribution) เนื่องจากกลุ่มเล่นน้อยกราฟท์เป็นกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นมาใหม่ ดังนั้นผลประโยชน์ที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้รับ เช่น การฝึกอบรมจากหน่วยงานภาครัฐเพื่อเพิ่มความรู้ให้กับสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจจึงไม่ได้เกิดขึ้นกับกลุ่มนี้มาก่อนและไม่ได้ถูกนำมาพิจารณาในการวิเคราะห์ ในส่วนของผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเอง (Deadweight) และ ผลลัพธ์ทดแทน (Displacement) ได้ถูกนำมาวิเคราะห์ค่าใน 7 ตัวชี้วัด (รายละเอียดในตารางที่ 5.3-6) ตัวอย่างเช่น ตัวชี้วัดที่ 6 (ความรู้ที่เพิ่มขึ้นในการแปรรูปผลิตภัณฑ์กระจุต) และตัวชี้วัดที่ 10 (ความรู้ด้านการตลาดที่เพิ่มขึ้น) คณะผู้วิจัยมีการพิจารณาถึงผลลัพธ์ส่วนเกินซึ่งในกรณีก็คือความรู้ในด้านต่างๆของกลุ่มคนจนเป้าหมายก่อนที่จะมีการดำเนินโครงการ อีกตัวอย่างหนึ่งคือตัวชี้วัดที่ 13 (รายได้เพิ่มขึ้นจากการขายผ่านช่องทางต่างๆ) คณะผู้วิจัยได้ทำการสอบถามรายได้ของกลุ่มคนจนเป้าหมายก่อนเข้าร่วมโครงการและนำมาเป็นฐานในการหักลบออกจากรายได้ในปีที่ 1 ที่เพิ่มขึ้นจากการดำเนินโครงการ นอกจากนี้คณะผู้วิจัยมีการพิจารณาถึงผลลัพธ์ทดแทน (Displacement) ในตัวชี้วัดที่ 9 (การเข้าร่วมทำกิจกรรมกลุ่มของคนจนเป้าหมาย ในกรณีนี้คณะผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลการเป็นสมาชิกของกลุ่มอาชีพก่อนเข้าร่วมโครงการเพื่อที่จะดูว่าการเข้าร่วมทำกิจกรรมของกลุ่มคนจนเป้าหมายเป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากการดำเนินงานของโครงการเท่านั้น นอกจากนี้ สรุปการพิจารณากรณีฐานสำหรับแต่ละตัวชี้วัดได้แสดงรายละเอียดไว้ในตารางที่ 5-9

ตารางที่ 5-9 กรณีฐานที่พิจารณาในแต่ละตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด	ประเภทของกรณีฐาน	กรณีฐานที่เป็นไปได้
กิจกรรม 1: การปลูกกระจุตแปลงสาธิตในพื้นที่ 2 ไร่		
ตัวชี้วัด 1: ต้นทุนซื้อวัตถุดิบกระจุตต่อกำของกลุ่มคนจนเป้าหมายที่ลดลง	Deadweight	การวิเคราะห์ค่าทางการเงินตามตัวชี้วัดนี้มีการพิจารณาค่าส่วนเกิน (Deadweight) ที่มาจากราคารับซื้อกระจุตปัจจุบันของกลุ่มเล่นน้อยกราฟท์ โดยจะพิจารณาเฉพาะส่วนต่างราคาในกลุ่มสามารถซื้อได้ถูกลงเท่านั้น
ตัวชี้วัด 2: รายได้จากการขายกระจุตที่สามารถเก็บผลผลิตจากแปลงสาธิต 2 ไร่	ไม่มีการพิจารณากรณีฐาน	เนื่องจากกิจกรรมการกระจุตเป็นการปลูกกระจุตขึ้นมาใหม่ในแปลงสาธิตที่ไม่มีการปลูกอะไรมาก่อน จึงไม่มีการพิจารณากรณีฐาน นักวิจัยมีการวิเคราะห์อัตราคิดลด (Social discount rate) ในการประเมินค่าผลประโยชน์ทางการเงิน (รายละเอียดในหัวข้อที่ 6 ตัวชี้วัดที่ 2)
กิจกรรม 2: การรวมกลุ่มคนจนเป้าหมายเพื่อจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและฝึกอบรมทักษะด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์กระจุต		
ตัวชี้วัด 3: ค่าออกบูธแสดงสินค้าระดับประเทศและภูมิภาค	ไม่มีการพิจารณากรณีฐาน	เนื่องจากกลุ่มเล่นน้อยกราฟท์เป็นกลุ่มวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นมาใหม่โดยการดำเนินงานของโครงการวิจัยนี้ จึงไม่มีการพิจารณากรณีฐาน
ตัวชี้วัด 4: เงินสนับสนุนโครงการจากหน่วยงานภาครัฐ	ไม่มีการพิจารณากรณีฐาน	เนื่องจากกลุ่มเล่นน้อยกราฟท์เป็นกลุ่มวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นมาใหม่โดยการดำเนินงานของโครงการวิจัยนี้ จึงไม่มีการพิจารณากรณีฐาน
ตัวชี้วัด 5: มูลค่าของลายปักมโนราห์และลายเสือทะเลน้อย	ไม่มีการพิจารณากรณีฐาน	ลายปักมโนราห์และลายเสือทะเลน้อยเป็นลายที่ออกแบบมาเพื่อกลุ่มเล่นน้อยกราฟท์ที่ยังไม่มีลายผลิตภัณฑ์อะไรเป็นของตนเอง โดยเกิดจากการออกแบบร่วมกันระหว่างนักวิจัยในโครงการและกระจุตวรรณซึ่งถือเป็นผู้ร่วมดำเนินโครงการ จึงไม่มีการพิจารณากรณีฐาน

ตัวชี้วัด 6: ความรู้ที่เพิ่มขึ้นในการแปรรูปผลิตภัณฑ์กระดาษ	Deadweight	การฝึกอบรมให้ความรู้กับสมาชิกกลุ่มเล่นน้อยกราฟที่จะต้องมีการพิจารณาผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเอง (Deadweight) ซึ่งเป็นความรู้เดิมของกลุ่มคนจนเป้าหมายที่มีอยู่ก่อนที่จะเข้าร่วมโครงการ คณะผู้วิจัยใช้วิธีการทดสอบความรู้ก่อนและหลังดำเนินโครงการเพื่อหาค่าความรู้ของผู้เข้าร่วมที่มีอยู่ก่อน
ตัวชี้วัด 7: รายได้จากทักษะในการแปรรูปผลิตภัณฑ์กระดาษที่เพิ่มขึ้น	Deadweight	การฝึกทักษะให้กับสมาชิกกลุ่มเล่นน้อยกราฟที่จะต้องมีการพิจารณาผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเอง (Deadweight) ซึ่งเป็นทักษะเดิมของกลุ่มคนจนเป้าหมายที่มีอยู่ก่อนที่จะเข้าร่วมโครงการ โดยคณะผู้วิจัยได้ทำการวัดความรู้ทักษะก่อนการเข้าอบรม โดยเป็นเป็น 4 ระดับ คือ ไม่ได้ พอได้ ดี เชี่ยวชาญ
ตัวชี้วัด 8: รายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้	ไม่มีการพิจารณากรณีฐาน	การสำรวจข้อมูลก่อนดำเนินโครงการ พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการไม่เคยได้รับเชิญไปเป็นวิทยากรที่ใดมาก่อน ดังนั้น จึงไม่มีการพิจารณากรณีฐาน
ตัวชี้วัด 9: การเข้าร่วมทำกิจกรรมกลุ่มของกลุ่มคนจนเป้าหมาย	Displacement	การคำนวณมูลค่าผลประโยชน์ที่ได้รับของการเข้าร่วมทำกิจกรรมกลุ่มของคนจนเป้าหมายจะต้องมีการพิจารณาผลลัพธ์ทดแทน (Displacement) เนื่องจากผู้เข้าร่วมโครงการอาจจะเคยเข้าร่วมกลุ่มวิสาหกิจกลุ่มอื่นมาก่อน และมีจำนวนชั่วโมงเข้าร่วมทำกิจกรรมกลุ่มอยู่แล้วแม้ว่าจะไม่มีการดำเนินงานของโครงการ
กิจกรรม 3: การฝึกอบรมทักษะด้านการตลาด และการเพิ่มช่องทางการตลาดให้กับกลุ่มคนจนเป้าหมาย		
ตัวชี้วัด 10: ความรู้ด้านการตลาดที่เพิ่มขึ้น	Deadweight	การฝึกอบรมให้ความรู้กับสมาชิกกลุ่มเล่นน้อยกราฟที่จะต้องมีการพิจารณาผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเอง (Deadweight) ซึ่งเป็นความรู้เดิมของกลุ่มคนจนเป้าหมายที่มีอยู่ก่อนที่จะเข้าร่วมโครงการ คณะผู้วิจัยใช้วิธีการทดสอบความรู้ก่อนและหลังดำเนินโครงการเพื่อหาค่าความรู้ของผู้เข้าร่วมที่มีอยู่ก่อน
ตัวชี้วัด 11: รายได้จากทักษะการขายสดออนไลน์ที่เพิ่มขึ้น	Deadweight	การฝึกทักษะขายสดออนไลน์ให้กับสมาชิกกลุ่มเล่นน้อยกราฟที่จะต้องมีการพิจารณาผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเอง (Deadweight) ซึ่งเป็นทักษะเดิมของกลุ่มคนจนเป้าหมายที่มีอยู่ก่อนที่จะเข้าร่วมโครงการ โดยจากการสำรวจ พบว่า มีผู้อบรมบางท่านทักษะการขายสดออนไลน์ก่อนเข้าร่วมโครงการ
ตัวชี้วัด 12: รายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการเป็นวิทยากร	ไม่มีการพิจารณากรณีฐาน	ก่อนดำเนินโครงการ พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการไม่เคยได้รับเชิญไปเป็นวิทยากรที่ใดมาก่อน ดังนั้น จึงไม่มีการพิจารณากรณีฐาน
ตัวชี้วัด 13: รายได้เพิ่มขึ้นจากการขายผ่านช่องทางต่างๆ	Deadweight	ผู้เข้าฝึกอบรมจะมีรายได้เป็นของตนเองก่อนการเข้าอบรม ดังนั้น จึงมีการพิจารณาให้รายได้ก่อนเข้าอบรมเป็นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเอง (Deadweight) สำหรับการประเมินรายได้ กล่าวคือ จะพิจารณาผลตอบแทนจากรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากเดิม
ตัวชี้วัด 14: จำนวนคนจนเป้าหมายสามารถพ้นจากความยากจน	ไม่มีการพิจารณากรณีฐาน	ไม่มีการพิจารณากรณีฐานเนื่องจากไม่มีความเกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ผลลัพธ์ทางสังคม
ตัวชี้วัด 15: จำนวนยอดติดตามของเพจกลุ่มเล่นน้อยกราฟ	ไม่มีการพิจารณากรณีฐาน	ก่อนดำเนินโครงการกลุ่มเป้าหมายไม่มีกลุ่มเพจเป็นของตนเอง ดังนั้น จึงไม่มีการพิจารณากรณีฐาน Attribution, Deadweight และ Displacement

ตัวชี้วัด 16: มูลค่าของโลโก้เลนน้อยคราฟท์	ไม่มีการพิจารณากรณีฐาน	ก่อนดำเนินโครงการกลุ่มเป้าหมายไม่มีโลโก้เป็นของตนเอง ดังนั้น จึงไม่มีการพิจารณากรณีฐาน
---	------------------------	--

การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนในงานวิจัยฉบับนี้ไม่มีการพิจารณาค่าผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเอง (Deadweight) ในส่วนที่เป็นผลกระทบที่มาจากปัจจัยภายนอกที่เกิดจากอัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจ เช่น จากการพยากรณ์ของสภาพัฒน์ พบว่า เศรษฐกิจประเทศไทยในปี 2565 ที่มีการขยายตัวร้อยละ 3.5 - 4.5 (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) ซึ่งอาจส่งผลให้รายได้จากการขายกระจุกสามารถเพิ่มขึ้นเองไม่ใช่จากการดำเนินโครงการ หรือการที่อัตราเงินเฟ้อเพิ่มสูงขึ้นในปี 2565 ร้อยละ 1.2 - 2.2 (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) ที่อาจส่งผลให้ราคาขายผลิตภัณฑ์กระจุกเพิ่มสูงขึ้นเองตามกลไกตลาด เหตุผลที่คณะผู้วิจัยไม่ได้นำผลกระทบจากปัจจัยภายนอกมาพิจารณาผลลัพธ์ส่วนเกินเนื่องจากสถานการณ์เศรษฐกิจยังไม่ชัดเจนจากปัจจัยลบหลายอย่าง เช่น ภาวะสงคราม และสถานการณ์โรคระบาด ประกอบกับการคาดการณ์อัตราเงินเฟ้อระยะปานกลางอยู่ในช่วงขาขึ้นซึ่งอาจส่งผลให้ผู้บริโภคมีการใช้จ่ายลดลง ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ไม่ได้นำค่าผลลัพธ์ส่วนเกินในกรณีนี้มาทำการประเมินมูลค่าทางการเงิน

การกำหนดค่าแทนทางการเงิน (FINANCIAL PROXY) การทดลองวัดผลลัพธ์ตามตัวชี้วัด และประเมินกรณีฐาน หลังจากที่ได้กำหนดตัวชี้วัดอย่างชัดเจน และมีการสร้างกรณีฐานที่ควรพิจารณาสำหรับตัวชี้วัดแต่ละตัวชี้แล้ว คณะผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการประเมินผลลัพธ์ทางสังคมตามที่ได้กำหนดไว้ในรายการตัวชี้วัด และทำการวิเคราะห์กรณีฐาน การเก็บข้อมูลตัวชี้วัดในงานวิจัยฉบับนี้คณะผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลใน 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) การเก็บข้อมูลจากระบบเก็บข้อมูลภายใน เช่น ข้อมูลรายได้ของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจที่เพิ่มขึ้นที่มีการจดบันทึกไว้อย่างเป็นระบบ 2) การเก็บข้อมูลจากการค้นหาจากแหล่งข้อมูลภายนอก เช่น ข้อมูลเงินสนับสนุนที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีโอกาสดำเนิน และ มูลค่าของผลิตภัณฑ์ใหม่ของกลุ่มเลนน้อยคราฟท์ 3) การสำรวจจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง เช่น ข้อมูลราคารับซื้อวัตถุดิบกระจุกที่สอบถามจากกลุ่มสมาชิกวิสาหกิจแปรรูปผลิตภัณฑ์กระจุกในพื้นที่ทะเลน้อย การสำรวจความรู้และทักษะที่ได้รับก่อนและหลังการเข้าร่วมอบรมของกลุ่มคนจนเป้าหมาย

ในขั้นตอนนี้คณะผู้วิจัยได้ทำการกำหนดค่าแทนทางการเงินสำหรับทุกตัวชี้วัดเพื่อประเมินมูลค่าของผลลัพธ์ (ผลประโยชน์) ที่เกิดขึ้นทุกตัวให้รูปของตัวเงิน การรายงานผลการศึกษาในข้อที่ 6 นี้จะรายงานตามตัวชี้วัดที่ถูกกำหนดไว้ในแต่ละกิจกรรมหลักที่เกิดขึ้นในโครงการ ดังนี้

กิจกรรม 1 การปลูกกระจุกแปลงสาธิตในพื้นที่ 2 ไร่

ตัวชี้วัดที่ 1: ต้นทุนการซื้อวัตถุดิบกระจุกต่อกำของกลุ่มคนจนเป้าหมายที่ลดลง

ปกติกลุ่มคนจนเป้าหมายจะจัดซื้อวัตถุดิบหรือต้นกระจุกจากนอกพื้นที่โดยเฉพาะจากพื้นที่ป่าพรุควนเคร็ง ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนั้นเมื่อมีการปลูกทรัพยากรกระจุกในพื้นที่บ้านหัวป่าเขียว และเกิดการซื้อขายแลกเปลี่ยนกระจุกกันในลักษณะของสร้างเครือข่าย ซึ่งคาดว่าราคาซื้อขายจะมีระดับที่ต่ำกว่าการจัดหาจากพื้นที่ภายนอกอยู่ที่ประมาณ 20 % ทั้งนี้ผลผลิตที่ได้รับจากกระจุกแปลงสาธิตเมื่อมีการเก็บเกี่ยวผลได้เต็มที่ จะอยู่ที่ 750 กำต่อไร่ต่อปี ดังนั้นภายใต้สมมติฐานที่ว่าทรัพยากรกระจุกในพื้นที่หัวป่าเขียวทั้งหมดจะรับซื้อโดยวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลนน้อยคราฟท์ ดังนั้นปริมาณกระจุกที่จะกลุ่มคนจนเป้าหมายจะซื้อจะเท่ากับ 1,500 กำต่อปี

จากจำนวนผลผลิตที่มีการรับซื้อต่อปีและส่วนต่างราคาโดยใช้ราคาซื้อขายปัจจุบัน (พฤษภาคม 2565) เป็นฐานในการคำนวณ จะได้ผลตอบแทนในรูปตัวเงินที่เกิดจากการประหยัดต้นทุนในการจัดซื้อกระจุตต่อปี เมื่อจำแนกจากการเก็บเกี่ยวกระจุตชนิดต่างๆ จะมีรายละเอียดดังแสดงในตาราง 5-10

ตารางที่ 5-10 ต้นทุนในการซื้อกระจุตต่อปีที่ลดลงจำแนกตามประเภทการเก็บเกี่ยวกระจุต

ชนิดกระจุต	ราคาตลาด	ราคาซื้อจาก บ้านห้วยป่าเขียว	ส่วนต่างราคา	ปริมาณซื้อ ต่อปี (ก้า)	ต้นทุนที่ประหยัดได้ ต่อปี (บาท)
เส้นสั้นตอกเล็ก	35/ก้า	28/ก้า	7	1,500	10,500
เส้นสั้นตอกใหญ่	30/ก้า	24/ก้า	6	1,500	9,000
เส้นยาวตอกเล็ก	70/ก้า	56/ก้า	14	1,500	21,000
เส้นยาวตอกใหญ่	60/ก้า	48/ก้า	12	1,500	18,000

ตัวชี้วัดที่ 2: รายได้จากการขายกระจุตที่สามารถจำหน่ายได้จากแปลงสาธิต 2 ไร่

ผลลัพธ์และผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้นกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านห้วยป่าเขียวที่สำคัญคือรายได้จากการจำหน่ายกระจุต ทั้งนี้การวิเคราะห์ทางการเงินที่แสดงให้เห็นถึงความคุ้มค่าและประโยชน์ทางการเงินที่วิสาหกิจชุมชนบ้านห้วยป่าเขียวได้รับ สามารถแบ่งเป็น 2 มิติ ได้แก่ การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการลงทุนปลูกกระจุต และประโยชน์เชิงตัวเงินที่เกิดจากการมีทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มขึ้นในพื้นที่ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ความคุ้มค่าของการลงทุนในโครงการ

การประเมินความคุ้มค่าจากการลงทุนในโครงการการปลูกกระจุตได้ประยุกต์ใช้หลักการวิเคราะห์มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV) โดยในการวิเคราะห์ที่ได้กำหนดสมมติฐานและมีรายละเอียดของข้อมูลดังต่อไปนี้

1) กำหนดระยะเวลาในการวิเคราะห์โครงการทั้งหมด 5 ปี

ในการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการจะกำหนดช่วงเวลาในการวิเคราะห์เป็นเวลา 5 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2565-พ.ศ. 2569 เนื่องจากหากกำหนดกรอบในการวิเคราะห์ยาวเกินไปความแม่นยำในการพยากรณ์ปัจจัยต่างๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์จะลดน้อยลง อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์จะอยู่บนสมมติฐานที่ว่า การลงทุนปลูกและเก็บเกี่ยวกระจุตเป็นกิจการที่สามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องดังนั้นในการคาดการณ์กระแสเงินสด

จากโครงการเมื่อพ้นจากระยะประมาณการไปแล้วจะใช้มูลค่าสุดท้าย (Terminal value) โดยกำหนดให้อัตราการเติบโตของกระแสเงินสดเท่ากับค่าเฉลี่ยของอัตราการเติบโตของ GDP ในระยะยาว ซึ่งคำนวณโดยใช้ข้อมูลระหว่าง ค.ศ. 2001- 2020 จากธนาคารโลก (data.worldbank.org) พบว่าอัตราการเติบโตดังกล่าวอยู่ที่ประมาณ 3.5%

2) ต้นทุนเงินลงทุนในโครงการจะประกอบไปด้วยค่าใช้จ่ายในการเตรียมพื้นที่ดินสำหรับเพาะปลูก การล้อมรั้วพื้นที่เพื่อป้องกันไม่ให้วัวเข้ามากินกระจุต ค่าต้นทุนรั้ว ค่าแรงในการปลูก ค่าใช้จ่ายในการดูแลหลังการเพาะปลูกซึ่งจะเป็นค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นในช่วงเวลาประมาณ 1-3 เดือนหลังการปลูกใหม่ๆ เช่น การสูบน้ำเพื่อปรับระดับน้ำในพื้นที่ปลูกให้เหมาะสม ค่าแรงกำจัดวัชพืช ค่าแรงในซ่อมต้นกล้า ซึ่งค่าใช้จ่ายในส่วนนี้เมื่อคำนวณภายใต้พื้นที่ปลูก 2 ไร่จะใช้เงินลงทุนทั้งหมด 97,680 บาท

3) การปลูกกระจุตเมื่อผ่านการดูแลรักษาในระยะแรกไปแล้วและเมื่อต้นกระจุตเติบโตขึ้นเต็มพื้นที่ จะไม่มีค่าใช้จ่ายอื่นๆ หรือค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาเพิ่มเติมอีกเนื่องจากหลังจากนั้นต้นกระจุตจะเติบโตตามธรรมชาติ ดังนั้นตลอดอายุของการดำเนินโครงการค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานหลักจะเป็นค่าแรงในการเก็บเกี่ยวต้นกระจุตและค่าแรงในการแปรรูปเบื้องต้น (การตากและการคลุกโคลน) ทั้งนี้การปลูกกระจุตจะสามารถเริ่มเก็บเกี่ยวได้ในปีที่ 2 ในปริมาณ 500 กำต่อไร่ หลังจากนั้นผลผลิตต่อปีจะเพิ่มขึ้น 1.5 เท่าหรือเป็น 750 กำต่อไร่ โดยอ้างอิงจากการสัมภาษณ์นักวิชาการด้านการเกษตรและผู้ที่มีประสบการณ์ในการปลูกกระจุต

4) รายได้จากการจำหน่ายกระจุต

เนื่องจากรูปแบบการเก็บเกี่ยวกระจุตสามารถทำได้ 4 แนวทางได้แก่ การเก็บเกี่ยวเพื่อให้ได้กระจุตประเภทเส้นสั้นดอกเล็ก ประเภทเส้นสั้นดอกใหญ่ ประเภทเส้นยาวดอกเล็ก และประเภทเส้นยาวดอกใหญ่ ซึ่งในแต่ละประเภทจะมีราคาซื้อขายและรอบการเก็บเกี่ยวที่แตกต่างกันโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

-ประเภทเส้นสั้นดอกเล็กการเก็บเกี่ยวครั้งแรกจะมีรายได้ 28,000 บาท ส่วนการเก็บเกี่ยวในปีที่ 3, 4, 5 จะมีรายได้ 45,000, 48,000, และ 51,000 บาทตามลำดับ

-ประเภทเส้นสั้นดอกใหญ่การเก็บเกี่ยวครั้งแรกจะมีรายได้ 24,000 บาท ส่วนการเก็บเกี่ยวในปีที่ 3, 4, 5 จะมีรายได้ 39,000, 42,000, และ 45,000 บาทตามลำดับ

-ประเภทเส้นยาวดอกเล็กการเก็บเกี่ยวครั้งแรกจะมีรายได้ 56,000 บาท ส่วนการเก็บเกี่ยวในปีที่ 3 และ 5 จะมีรายได้ 87,000 และ 93,000 บาทตามลำดับ

-ประเภทเส้นยาวดอกใหญ่การเก็บเกี่ยวครั้งแรกจะมีรายได้ 48,000 บาท ส่วนการเก็บเกี่ยวในปีที่ 3 และ 5 จะมีรายได้ 75,000 และ 81,000 บาทตามลำดับ

ทั้งนี้กระจุตประเภทเส้นยาวทั้งดอกเล็กและดอกใหญ่นั้นจะไม่สามารถเก็บเกี่ยวได้ทุกปี โดยจะต้องมีการเว้นระยะเวลาการเก็บเกี่ยวเพื่อให้กระจุตได้เติบโตจนมีลักษณะและขนาดตามที่ต้องการ

5) อัตราคิดลด

อัตราคิดลดสำหรับใช้คิดลดกระแสเงินสดในโครงการจะใช้อัตราคิดลดของสังคม (Social discount rate) เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงต้นทุนค่าเสียโอกาสที่จะเกิดขึ้นกับสังคมโดยรวมอันเกิดจากการนำทรัพยากรหรือเงินทุนของภาครัฐมาใช้ในการดำเนินโครงการซึ่งหากทรัพยากรเหล่านั้นหากไม่มีการนำมาใช้ในโครงการปลูก

กระจุดแล้วจะสามารถนำไปใช้ในโครงการอื่นๆ ที่เกิดประโยชน์กับสังคมโดยรวมได้ ซึ่งวิธีการได้มาซึ่งอัตราคิดลดของสังคมที่เป็นที่นิยมจะมีอยู่ 2 แนวทางได้แก่ 1) อัตราค่าเสียโอกาสของสังคม (Social opportunity cost rate: SOCR) แนวทางนี้อยู่บนพื้นฐานการค่านึงว่าทรัพยากรของสังคมมีอยู่อย่างจำกัด เมื่อนำทรัพยากรไปลงทุนในโครงการหนึ่งแล้วย่อมจะเกิดต้นทุนค่าเสียโอกาสในการนำทรัพยากรนั้นไปดำเนินโครงการอื่นและ 2) อัตราชดเชยการบริโภคต่างเวลาของสังคม (Social rate of time preferences: SRTP) ซึ่งอิงกับหลักการเรื่องการชดเชยให้กับประชาชนซึ่งเลื่อนการบริโภคทรัพยากรในปัจจุบัน เพื่อเสียสละทรัพยากรไปสนับสนุนโครงการภาครัฐ (ณรงค์ชัย รุติพันธ์พงศ์, 2561)

อัตราอัตราค่าเสียโอกาสของสังคม (SOCR) มักจะวัดโดยอ้างอิงจากอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในโครงการของภาคเอกชนที่มีลักษณะความเสี่ยงที่คล้ายคลึงกันกับโครงการลงทุนภาครัฐที่กำลังพิจารณา ซึ่งโดยทั่วไปองค์ประกอบของอัตราคิดลดจะมีส่วนที่เป็นอัตราผลตอบแทนที่ปราศจากความเสี่ยง (Risk-free rate of return) และส่วนชดเชยความเสี่ยง (Risk-based premium) ในขณะที่อัตรา SRTP นั้นจะตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ว่าผู้ที่ทำหน้าที่ตัดสินใจจะเลือกการบริโภคและการลงทุนให้กับระบบเศรษฐกิจโดยการหาที่เหมาะสมของฟังก์ชันที่เกี่ยวข้องกับการประเมินทางเลือกในการบริโภค (Creedy & Passi, 2018)

สำหรับการวิเคราะห์ความคุ้มค่าในโครงการปลูกกระจุดจะใช้อัตราคิดลด SOCR เนื่องจากมีความเป็นภาวะวิสัยมากกว่าจากการสามารถใช้อัตราที่มีอยู่ในตลาด นอกจากนี้เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการใช้ผลประโยชน์ที่น้อยที่สุด (Minimum) ในการวิเคราะห์จะใช้อัตราคิดลดที่ค่านึงถึงความเสี่ยงของโครงการที่เทียบเท่ากับโครงการลงทุนของภาคเอกชน โดยกำหนดให้ความเสี่ยงของโครงการปลูกกระจุดที่ปกติจะต่ำกว่าสินค้าเกษตรประเภทอื่นนั้นให้มีความเสี่ยงเท่ากับสินค้าเกษตรโดยทั่วไป ในที่นี้จะใช้ค่าเฉลี่ยของค่า Beta ของหลักทรัพย์ในกลุ่มธุรกิจเกษตรจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นตัวชี้วัดระดับความเสี่ยงของโครงการ ซึ่งจากการใช้ข้อมูลจาก SETSMART ระหว่างปี 2560-2564 จะคำนวณได้ค่า Beta เท่ากับ 0.80

จากสมมติฐานที่ว่าการลงทุนปลูกและเก็บเกี่ยวกระจุดเป็นกิจการที่สามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง ในที่นี้การคำนวณหาอัตราคิดลดที่เหมาะสมนั้นจะใช้อัตราผลตอบแทนพันธบัตรระยะยาวอายุ 10 ปีเป็นอัตราของผลตอบแทนปราศจากความเสี่ยง ซึ่งในที่นี้จะใช้อัตราผลตอบแทนพันธบัตรไทยอายุ 10 ปี จากข้อมูล ณ วันที่ 4 มกราคม 2565 อ้างอิงจากเว็บไซต์ <https://www.thaibma.or.th/> พบว่าจะอยู่ที่ 1.99% สำหรับอัตราผลตอบแทนที่ต้องการเพื่อชดเชยความเสี่ยงนั้นจะใช้ส่วนชดเชยความเสี่ยงจากการลงทุนในหุ้นสามัญ (Equity Risk Premium) ในตลาดหุ้นไทย ซึ่งอ้างอิงจากงานวิจัยของ Jenwittayaroje (2020) ซึ่งพบว่าค่าระหว่าง ค.ศ. 1976-2017 เท่ากับ 3.82%

จากสูตรที่ใช้ในการคำนวณอัตราคิดลด

$$\text{SOCR} = \text{อัตราผลตอบแทนที่ปราศจากความเสี่ยง (Risk-free rate of return)} + [\text{ระดับความเสี่ยง (ค่าBeta)} * \text{ส่วนชดเชยความเสี่ยง (Risk-based premium)}]$$

ดังนั้นสามารถคำนวณอัตราคิดลดที่ใช้ในการคิดลดกระแสเงินในโครงการได้ดังนี้

$$\text{SOCR} = 1.99\% + (0.8 * 3.82\%) = 5.046\%$$

6) ต้นทุนที่ดินโครงการ

เนื่องจากพื้นที่ที่นำมาปลูกกระเจ็ดเป็นพื้นที่รกร้างและไม่มีการใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ในการวิเคราะห์นี้จึงไม่นำต้นทุนที่ดินดังกล่าวมารวมไว้ในวิเคราะห์

จากสมมติฐานดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนำมาสู่การผลการวิเคราะห์มูลค่าปัจจุบันสุทธิดังตารางที่ 5-11 ทั้งนี้กระแสเงินสดสุทธิส่วนใหญ่ของการเก็บเกี่ยวกระเจ็ดประเภทเส้นสั้นตอกเล็กและเส้นสั้นตอกใหญ่ในช่วงระยะประมาณการให้ค่าเป็นลบ ดังนั้นการวิเคราะห์นี้จึงจำกัดการวิเคราะห์ให้เหลือเพียงการเก็บเกี่ยวกระเจ็ดประเภทเส้นยาวตอกเล็กและเส้นยาวตอกใหญ่

ตารางที่ 5-11 มูลค่าปัจจุบันสุทธิและความคุ้มค่าในการปลูกและเก็บเกี่ยวกระเจ็ดจำแนกตามชนิด

ชนิดกระเจ็ด	NPV	ผลการตัดสินใจ
เส้นยาวตอกเล็ก	2,364,860	คุ้มค่าต่อการลงทุน
เส้นยาวตอกใหญ่	1,676,742	คุ้มค่าต่อการลงทุน

จากตารางจะเห็นได้ว่าการปลูกและเก็บเกี่ยวกระเจ็ดประเภทเส้นยาวตอกเล็กมีความคุ้มค่าต่อการลงทุนและเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดเมื่อประเมินจากมูลค่าปัจจุบันสุทธิ โดยเฉพาะเมื่อนำระยะเวลาการคืนทุนมาประเมินร่วมซึ่งพบว่า การปลูกและเก็บเกี่ยวกระเจ็ดประเภทเส้นยาวตอกเล็กนั้นเป็นประเภทเดียวที่สามารถคืนทุนได้ภายในปีที่ 5 ของการดำเนินโครงการ

2.2 รายได้จากการขายกระเจ็ด

ประโยชน์เชิงตัวเงินที่เกิดจากการมีทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มขึ้นในพื้นที่สามารถคำนวณได้จากรายได้จากการจำหน่ายกระเจ็ดที่วิสาหกิจชุมชนบ้านห้วยป่าเขียวได้รับในที่นี่จะคำนวณโดยใช้การปลูกและเก็บเกี่ยวกระเจ็ดประเภทเส้นยาวตอกเล็กในพื้นที่ 2 ไร่เป็นพื้นฐาน ซึ่งพบว่าในช่วง พ.ศ. 2566 รายได้ดังกล่าวจะเท่ากับ 56,000 บาท ส่วนการเก็บเกี่ยวในปีที่ พ.ศ. 2567 และ พ.ศ. 2569 จะมีรายได้ 87,000 และ 93,000 บาทตามลำดับ

กิจกรรม 2 การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเลน้อยคราฟท์และอบรมทักษะด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์กระเจ็ด

การรวมกลุ่มคนจนเป้าหมายเพื่อจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและฝึกอบรมทักษะด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์กระเจ็ด

ตัวชี้วัดที่ 3: ค่าออกบูธแสดงสินค้าระดับประเทศและภูมิภาค

การรวมกลุ่มในรูปแบบของวิสาหกิจชุมชนเลน้อยคราฟท์จะทำให้ได้รับผลประโยชน์คือโอกาสรับความช่วยเหลือจากภาครัฐบาลอย่างน้อย 2 ด้าน ได้แก่ 1) ค่าออกบูธตามงานแสดงสินค้าที่จัดแสดงตามพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศไทย 2) การได้รับเงินสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐบาล เช่น พัฒนาชุมชน พาณิชย์จังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น ในตัวชี้วัดที่ 3 จะอธิบายการประเมินมูลค่าทางการเงินสำหรับการได้รับโอกาสในการออกบูธจากหน่วยงานภาครัฐ

มูลค่าทางการเงินของค่าออกบูธงานแสดงสินค้าที่จัดโดยหน่วยงานรัฐประเมินมาจากโอกาสที่กลุ่มวิสาหกิจเล่นน้อยคราฟท์จะเข้าร่วมการออกบูธแสดงสินค้า จากการสัมภาษณ์หัวหน้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปกระจุต พบว่า จำนวนงานแสดงสินค้าที่ทางภาครัฐให้การส่งเสริมให้วิสาหกิจชุมชนไปเข้าร่วมโดยจะออกค่าใช้จ่ายให้ทั้งหมด 11 งานในแต่ละปี ดังตารางที่ 5.3-9 อย่างไรก็ตามกลุ่มวิสาหกิจเล่นน้อยคราฟท์ซึ่งจัดได้ว่าเป็นกลุ่มวิสาหกิจที่เกิดขึ้นใหม่คงไม่สามารถเข้าร่วมงานแสดงสินค้าได้ครบทุกงาน คณะผู้วิจัยจึงทำการสัมภาษณ์ประธานและกรรมการกลุ่มเล่นน้อยคราฟท์เพื่อสอบถามงานแสดงสินค้าที่ทางกลุ่มมีแผนจะไปออกบูธในปี 2565 พบว่าประธานกลุ่มมีความตั้งใจเข้าร่วมงานแสดงสินค้า 5 งาน และกรรมการกลุ่มมีความต้องการเข้าร่วมจำนวน 4 งาน ซึ่งการประเมินจำนวนครั้งที่กลุ่มวิสาหกิจจะเข้าร่วมงานแสดงสินค้าขอใช้หลักการผลประโยชน์ที่น้อยที่สุด (Minimum) ซึ่งคือการเลือกจำนวนครั้งที่น้อยที่สุดจากข้อมูลสัมภาษณ์ ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงประเมินมูลค่าการออกบูธเท่ากับ 4 ครั้งเท่านั้น โดยประธานกลุ่มและกรรมการกลุ่มให้ข้อมูลว่ามีความต้องการที่จะเข้าร่วมงานงานออกบูธระดับประเทศ 2 ครั้ง และ งานออกบูธระดับภูมิภาคจำนวน 2 ครั้ง ดังรายละเอียดตามตารางที่ 5-12

ตารางที่ 5-12 งานแสดงสินค้าที่วิสาหกิจชุมชนมีโอกาสในการแสดงสินค้า

ผู้จัดงาน	ลำดับ	ชื่องาน	ระดับ	สถานที่	ระยะเวลา	ค่าบูธที่รัฐออกให้	ค่าเบี้ยเลี้ยงรวม	โอกาสเข้าร่วม
กรมส่งเสริมการเกษตร	1	เกษตรแฟร์	ประเทศ	Bi-Tec	9 วัน	45,000	5,400	✓
	2	งานเกษตร	ภูมิภาค	ภายในจังหวัด	5 วัน	5,000	-	✓
กรมพัฒนาชุมชน	3	OTOP ต้นปี	ประเทศ	เมืองทองธานี	9 วัน	45,000	-	-
	4	OTOP กลางปี	ประเทศ	เมืองทองธานี	9 วัน	45,000	-	-
	5	OTOP ปลายปี	ประเทศ	เมืองทองธานี	9 วัน	45,000	-	-
	6	Roadshow	ภูมิภาค	ภายในจังหวัด	5 วัน	5,000	-	-
กระทรวงอุตสาหกรรม	7	อุตสาหกรรมแฟร์	ประเทศ	เมืองทองธานี	9 วัน	45,000	-	-
กระทรวงพาณิชย์	8	ของดีทั่วไทย OTOP	ประเทศ	เมืองทองธานี	9 วัน	45,000	-	-
	9	Event Road show OTO	ภูมิภาค	ภายในจังหวัด	5 วัน	5,000	-	-
กระทรวงการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	10	เทศกาลท่องเที่ยว ไทย	ประเทศ	เมืองทองธานี	9 วัน	45,000	-	✓
	11	เทศกาลท่องเที่ยว ไทย	ภูมิภาค	ภายในจังหวัด	5 วัน	5,000	-	✓
							รวม	105,400

ตารางที่ 5-12 แสดงให้เห็นว่ามูลค่าทางการเงินของโอกาสในการออกบูธจึงเท่ากับ 105,400 บาท ซึ่งมีวิธีการประเมินมูลค่าทางการเงิน ดังนี้ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ประธานกลุ่มวิสาหกิจแปรรูปกระจูดพบว่าพื้นที่ที่ต้องใช้ในการจัดแสดงสินค้ามีขนาดกว้าง 4 เมตร และยาว 4 เมตร ซึ่งค่าเช่าบูธโดยทั่วไปจะเสนอราคาในขนาดกว้าง 2 เมตร ยาว 2 เมตร ดังนั้นกลุ่มเล่นน้อยกราฟที่ต้องใช้พื้นที่ทั้งหมด 2 บูธในการออกงานแสดงสินค้า ข้อมูลเกี่ยวกับระยะเวลาการออกบูธได้มาจากการสอบถามประธานกลุ่มวิสาหกิจและการตรวจสอบข้อมูลซ้ำทางอินเทอร์เน็ตก็มีความสอดคล้องกันคือถ้าเป็นงานใหญ่ระดับประเทศจะใช้เวลาการจัดงาน 9 วัน และถ้าเป็นงานระดับภูมิภาคจะใช้เวลาจัดงาน 5 วัน คณะผู้วิจัยประเมินมูลค่าตลาดของการเช่าบูธระดับประเทศเพื่อแสดงสินค้าจากการสอบถามประธานกลุ่มวิสาหกิจที่เคยเข้าร่วมงานแสดงสินค้าพบว่า อัตราค่าเช่าบูธที่วิสาหกิจชุมชนกระจูดวรรณีต้องจ่ายในการเข้าร่วมงานบ้านและสวนแฟร์ที่จัดในเดือน 19-27 มีนาคม 2565 ณ ไบเทคบางนา โดยมีค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมงานเท่ากับ 75,000 บาท คณะผู้วิจัยทำการสืบค้นข้อมูลจากทางอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับราคาที่ผู้จัดงาน (organizer) ที่เปิดให้เช่าบูธที่ไบเทคและเมืองทองธานีเพิ่มเติมได้ข้อมูลดังตารางที่ 5-13 คณะผู้วิจัยใช้หลักการประเมินค่าผลประโยชน์ที่น้อยที่สุดจึงประเมินมูลค่าทางการเงินของการออกบูธระดับประเทศเป็นวันละ 5,000 บาท ซึ่งระยะเวลาจัดงานเท่ากับ 9 วัน ดังนั้นมูลค่าทางการเงินของการออกบูธระดับประเทศเท่ากับ 45,000 บาท นอกจากนี้รัฐบาลจะช่วยสนับสนุนค่าเบี้ยเลี้ยงของผู้จัดงานในงานเกษตรแฟร์ระดับประเทศที่จัดโดยกรมส่งเสริมการเกษตรเท่านั้น โดยรัฐบาลจะให้ค่าเบี้ยเลี้ยงกลุ่มวิสาหกิจละ 2 คน โดยให้อัตรารวันละ 300 บาท การเข้าร่วมงาน 9 วันจะมีมูลค่าทางการเงินเท่ากับ 5,400 บาท

ตารางที่ 5-13 มูลค่าการออกบูธระดับประเทศ

Organizer	จำนวนบูธ	ราคา/วัน	ราคาเช่าพื้นที่ 9 วัน	สถานที่
NP Event	2	5,000	45,000	ไบเทค
ยูเนี่ยนแพน แอ็กซิบิชั่น	2	5,611	50,500	ไบเทค
ผู้จัดงานใน Puentee.com	2	6,667	60,000	เมืองทอง
งานบ้านและสวนแฟร์	2	8,333	75,000	ไบเทค

ในส่วนของการประเมินมูลค่าการออกบูธระดับภูมิภาค คณะผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ข้อมูลจากกลุ่มวิสาหกิจพบว่าค่าใช้จ่ายของการออกบูธในพื้นที่เท่ากับ 1,000 บาทต่อวัน นอกจากนี้คณะผู้วิจัยได้ทำการโทรศัพท์สัมภาษณ์ผู้จัดงานเกษตรภาคใต้ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้ข้อมูลว่าค่าออกบูธงานเกษตรภาคใต้ในอดีตโดยประมาณเท่ากับ 26,000 บาทต่อ 9 วัน ซึ่งคิดเป็นวันละ 2,888 บาท ผู้วิจัยจึงขอประเมินมูลค่าทางการเงินของการออกบูธระดับภูมิภาคโดยอ้างผลประโยชน์ที่น้อยที่สุดคือวันละ 1,000 บาท ซึ่งมีระยะเวลาจัดงาน 5 วัน ดังนั้นมูลค่าทางการเงินของการออกบูธระดับภูมิภาคจึงเท่ากับ 5,000 บาท

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่ามูลค่าทางการเงินสำหรับโอกาสในการออกบูธแสดงสินค้าของกลุ่มวิสาหกิจเล่นน้อยกราฟต่อปีมีมูลค่าเท่ากับ 105,400 บาท [45,000 (ออกบูธเกษตรแฟร์ระดับประเทศ) + 45,000 (ออกบูธเทศกาลท่องเที่ยวไทยระดับประเทศ) + 5,000 (ค่าออกบูธงานเกษตรระดับภูมิภาค) + 5,000

(ค่าออกบูธเทศกาลท่องเที่ยวไทยระดับภูมิภาค) + 5,400 (ค่าเบี้ยเลี้ยงงานเกษตรแพร่ระดับประเทศ)] ซึ่งกลุ่มเล่นน้อยคราฟต์จะได้ผลประโยชน์ในส่วนนี้ทุกปีในระหว่าง พ.ศ. 2566 ถึง พ.ศ. 2569

ตัวชี้วัดที่ 4: การได้รับการสนับสนุนการจัดทำโครงการจากภาครัฐ

นอกจากการได้รับโอกาสออกบูธโดยไม่มีค่าใช้จ่าย การรวมตัวในรูปแบบของกลุ่มวิสาหกิจจะทำให้ได้รับการสนับสนุนจากทางรัฐบาลในรูปแบบอื่น ๆ เช่น งบประมาณที่อนุมัติเพื่อการจัดทำโครงการ การทำบรรจุภัณฑ์ การซื้ออุปกรณ์ เป็นต้น ทางคณะผู้วิจัยได้ใช้การสัมภาษณ์หัวหน้ากลุ่มวิสาหกิจที่ทำการแปรรูปกระจุตในการประเมินมูลค่าทางการเงินของการสนับสนุนในส่วนนี้ ข้อมูลจากการสอบถามหัวหน้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนแสดงดังตารางที่ 5-14

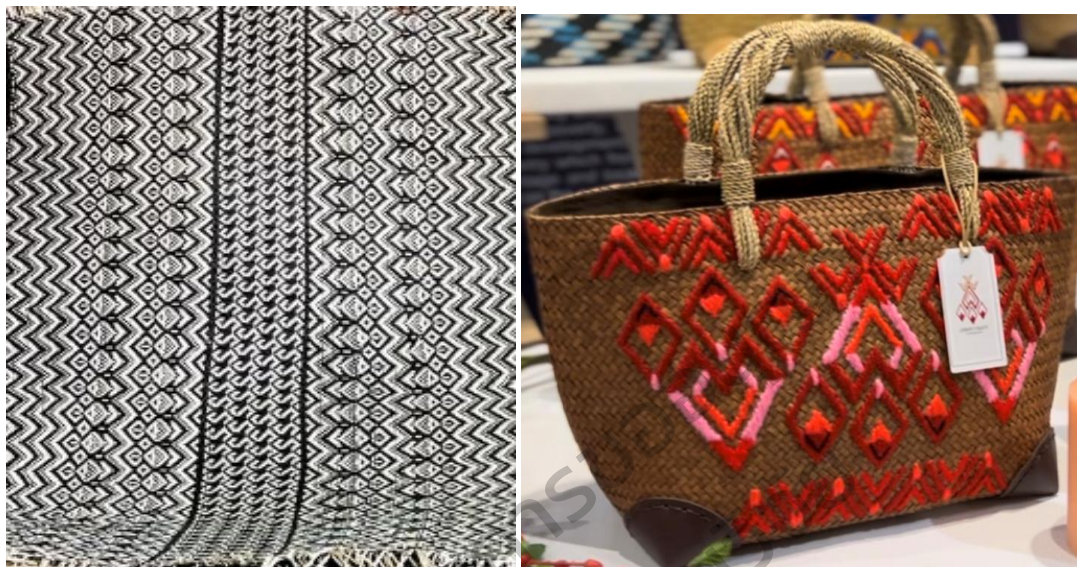
ตารางที่ 5-14 มูลค่าการสนับสนุนการจัดทำโครงการจากภาครัฐที่กลุ่มวิสาหกิจได้รับ

ชื่อกลุ่ม	จำนวนเงินสนับสนุนที่ได้รับต่อปี
วิสาหกิจชุมชนกระจุตวรรณิ	300,000
วิสาหกิจชุมชนบ้านโคกเมา	150,000
วิสาหกิจชุมชนบ้านต้นกระจุต	30,000
วิสาหกิจชุมชนมาลี	30,000
วิสาหกิจชุมชนห้วยลึก	100,000
เลือกค่าน้อยที่สุด (MIN)	30,000

จะเห็นได้ว่าจำนวนเงินสนับสนุนที่กลุ่มวิสาหกิจได้รับมีความแตกต่างกัน และตัวเลขนี้เป็นค่าประมาณการได้รับความช่วยเหลือต่อปีในทัศนะของประธานกลุ่มวิสาหกิจ จากการสัมภาษณ์ประธานกลุ่มวิสาหกิจในพื้นที่ พบว่าเงินสนับสนุนเหล่านี้จะได้ในรูปแบบการเสนอจัดทำโครงการไปยังหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งจะเข้ามาในรูปแบบของการสนับสนุนเครื่องจักรอุปกรณ์ที่ใช้ในการแปรรูปกระจุต ดังนั้นจำนวนเงินที่ได้รับจึงขึ้นอยู่กับศักยภาพของกลุ่มในการจัดทำโครงการเพื่อขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น พัฒนาชุมชน และเกษตรจังหวัด เป็นต้น นอกจากนี้ ในบางครั้งผลประโยชน์ที่กลุ่มได้รับอาจจะมาจากความร่วมมือระหว่างกลุ่มโดยหากกลุ่มใดได้รับการสนับสนุนก็จะมีกระจายผลประโยชน์ไปให้กลุ่มอื่นๆ จากการสัมภาษณ์กลุ่มวิสาหกิจที่ประสบความสำเร็จนอกพื้นที่พบว่ากลุ่มวิสาหกิจมีโอกาสได้รับงบประมาณเพื่อการพัฒนาจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) การประเมินมูลค่าทางการเงินของเงินสนับสนุนที่กลุ่มวิสาหกิจจะได้รับจากหน่วยงานภาครัฐจะใช้หลักการผลประโยชน์ที่น้อยที่สุด (minimum) ดังนั้นมูลค่าของเงินสนับสนุนของภาครัฐที่ให้แก่กลุ่มวิสาหกิจเท่ากับ 30,000 บาทต่อปี ซึ่งมูลค่าทางการเงินของผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับนี้ถูกพิจารณาว่าเป็นผลลัพธ์จากการจดกลุ่มวิสาหกิจที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2566 ถึง พ.ศ. 2569

ตัวชี้วัดที่ 5: มูลค่าของลายมโนราห์ที่ถูกออกแบบ

โครงการวิจัยนี้ นักวิจัยมหาวิทยาลัยทักษิณร่วมกับกระจูดวรรณีได้ทำการออกแบบลายผลิตภัณฑ์ให้กับกลุ่มเล่นน้อยคราฟท์ 2 รายการ ได้แก่ 1) ลายสานเสื่อทะเลน้อย และ 2) ลายปักกระเป๋ามโนราห์ ดังภาพประกอบที่ 5-21

ภาพที่ 5-21 เสื่อลายทะเลน้อยและกระเป๋าลายปักมโนราห์

ตารางที่ 5-15 มูลค่าความเต็มใจในการได้สิทธิ์ผลิต กระเป๋าลายปักมโนราห์และเสื่อลายทะเลน้อย

มูลค่าความเต็มใจในการได้สิทธิ์ผลิต กระเป๋าลายปักมโนราห์	บาท
วิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมกระจูดวรรณี	20,000
วิสาหกิจชุมชนเล่นน้อยคราฟท์	84,000
วิสาหกิจชุมชนบ้านโคกเมมา	50,000
วิสาหกิจชุมชนท่าช้างพื้นที่ฟูเศรชฐกิจ	1,000
วิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมจักรสานกระจูดบ้านห้วยลึก	1,000
ค่าเฉลี่ย	31,200
มูลค่าความเต็มใจในการได้สิทธิ์ผลิต เสื่อลายทะเลน้อย	บาท
วิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมกระจูดวรรณี	100,000
วิสาหกิจชุมชนเล่นน้อยคราฟท์	60,000
วิสาหกิจชุมชนบ้านโคกเมมา	50,000
วิสาหกิจชุมชนท่าช้างพื้นที่ฟูเศรชฐกิจ	1,000
วิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมจักรสานกระจูดบ้านห้วยลึก	3,000
ค่าเฉลี่ย	42,800

การประเมินค่าทางการเงินของลายที่ถูกออกแบบใหม่นี้ประเมินจากความเต็มใจจ่ายที่จะได้สิทธิ์ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์กระจูดทั้งสองแบบ โดยคณะผู้วิจัยทำการสอบถามความคิดเห็นของหัวหน้ากลุ่มวิสาหกิจ

ในพื้นที่พัทลุงและกลุ่มวิสาหกิจที่ประสบความสำเร็จในพื้นที่ใกล้เคียงโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ ได้ข้อมูลดังตารางที่ 5.3-12

ตารางที่ 5-15 แสดงความเต็มใจจ่ายในการได้รับสิทธิ์ที่จะแปรรูปเสื่อสายเลน้อย และกระเป๋าลายปักมโนราห์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่าง ๆ จะเห็นได้ว่ามูลค่าที่ประธานกลุ่มวิสาหกิจเต็มใจจ่ายเพื่อที่จะครอบครองสายของกลุ่มเสื่อคราฟท์นั้นมีความแตกต่างกันอย่างมาก ตัวอย่างเช่น วิสาหกิจชุมชนบ้านโคกเมยอินดีที่จะจ่าย 50,000 บาทในการได้สิทธิ์ผลิตสายเสื่อโนราห์ ขณะที่วิสาหกิจชุมชนท่าช้างมีความเต็มใจจ่ายเพียงแค่ 1,000 บาท ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประธานกลุ่มวิสาหกิจแต่ละกลุ่มมีแนวคิดในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจที่แตกต่างกัน ในกรณีของประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่าช้างคิดว่าสายกระจูดที่ผลิตขึ้นมาควรจะมีการบริหารจัดการองค์ความรู้เพื่อให้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้กระบวนการแปรรูปไปยังกลุ่มชาวบ้านและวิสาหกิจอื่นๆ ที่มีความสนใจ จึงไม่สมควรที่จะตั้งราคาในระดับสูง ในส่วนของประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมจักรสานกระจูดบ้านห้วยลึกมีความคิดเห็นว่าสายที่ประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่เป็นสิ่งที่ไม่ได้ไม่ยาก ถ้าผู้สานกระจูดมีความเชี่ยวชาญในการถักสายอยู่แล้ว เช่น สายขอ ก็จะสามารถนำมาปรับปรุงให้ดีขึ้นได้โดยไม่ต้องทำให้เหมือนสายเลน้อย ดังนั้นความเต็มใจจ่ายจึงอยู่ในระดับที่ต่ำเช่นกัน

ในกรณีนี้เนื่องจากข้อมูลมูลค่าความเต็มใจจ่ายมีความแตกต่างกันอย่างมาก คณะผู้วิจัยจึงไม่ได้ใช้หลักการเลือกค่าผลประโยชน์ที่น้อยที่สุดในการประเมินมูลค่าทางการเงินเนื่องจากอาจจะไม่สะท้อนความเต็มใจจ่ายที่เป็นจริงของทุกกลุ่ม โดยจะใช้ค่าเฉลี่ยความเต็มใจจ่ายที่จะครอบครองสิทธิ์การผลิตสายเสื่อเลน้อยคราฟท์ และสายปักมโนราห์ของกลุ่มเสื่อคราฟท์ ดังนั้นมูลค่าทางการเงินของสายปักมโนราห์จึงเท่ากับ 31,200 บาท และมูลค่าทางการเงินของสายเสื่อทะเลน้อยเท่ากับ 42,800 บาท ซึ่งมูลค่าทางการเงินของสายผลิตภัณฑ์กระจูดทั้งสองแบบนี้จะถูกพิจารณาค่าในปี 2565 เท่านั้น

ตัวชี้วัดที่ 6: ความรู้ที่เพิ่มขึ้นในการแปรรูปผลิตภัณฑ์กระจูด

แนวทางการประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการจัดโครงการฝึกอบรมให้ความรู้ในงานวิจัยฉบับนี้ได้ปรับปรุงมาจากแนวทางการวิจัยของ โชติภา ภาชีผล (2560) และ ศศิพัชร สันกลกิจ อนุวัช จิตต์ปรารพ ภัทรราวดี ธงงาม และ นิชพัฒน์ ปิตินิยมโรจน์ (2563) ซึ่งกล่าวไว้ว่าผลตอบแทนทางสังคมจากการฝึกอบรมสามารถแยกได้เป็น 3 กรณี คือ 1) ความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรม 2) ทักษะที่ได้จากการฝึกอบรม และ 3) การเผยแพร่ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรม อย่างไรก็ตามการประเมินมูลค่าผลประโยชน์ที่กลุ่มคนจนเป้าหมายได้รับจากการดำเนินงานโครงการวิจัยนี้ได้มีการดัดแปลงวิธีคิดและการคำนวณมูลค่าทางการเงินเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของโครงการวิจัย

การวัดความรู้ด้านการแปรรูปของผู้เข้าอบรม จะวิเคราะห์ผลตอบแทนแค่ 1 ปีเท่านั้น เนื่องจาก การนำความรู้ไปใช้จะถูกนำไปประเมินมูลค่าในปีที่ 2-5 ในตัวชี้วัดที่ 7 ในเรื่องของทักษะ และ ตัวชี้วัดที่ 8 ในเรื่องของความสามารถในการเป็นวิทยากร โดยความรู้จะประกอบด้วยองค์ความรู้ย่อย 6 เรื่อง ดังนี้ 1) การออกแบบผลิตภัณฑ์ 2) การจัดการวัตถุดิบเส้นกระจูด 3) การย้อมสีธรรมชาติกระเป๋ากะจูด 4) การสานขึ้นรูป 5) การปักกระเป๋ากะจูด 6) การตรวจสอบคุณภาพกระเป๋ากะจูด โดยตัวชี้วัดความรู้จะวัดจากคะแนนสอบของผู้เข้าอบรม โดยจะทำการวัดความรู้ก่อนอบรมเพื่อดูว่าผู้เข้าอบรมมีความรู้ก่อนเข้าร่วมโครงการมากน้อยเท่าไร (ความรู้ฐาน) หลังจากอบรมจะวัดความรู้หลังการอบรมเพื่อดูผู้เข้าอบรมมีความรู้เพิ่มมากขึ้นเพียงใด ซึ่งผลต่างของคะแนนก่อนและหลังอบรม จึงหมายถึง ความรู้ที่เพิ่มขึ้นซึ่งเป็นผลมาจากการอบรมโดยตรง

ค่าแทนทางการเงินสำหรับความรู้ที่ได้จากการอบรมสามารถคำนวณได้จากสมการต่อไปนี้

$$\text{ผลตอบแทนจากความรู้} = \text{ค่าเฉลี่ยอัตราส่วนความรู้ที่เพิ่มขึ้น} \times \text{ค่าลงทะเบียนต่อคน} \\ \times \text{จำนวนคนที่มีความรู้เพิ่มขึ้น} \dots\dots\dots \text{สมการ (5.3-1)}$$

$$\text{โดย อัตราส่วนความรู้ที่เพิ่มขึ้น} = \text{ค่าคะแนนที่เพิ่มขึ้น} / \text{จำนวนคะแนนเต็ม}$$

ตารางที่ 5-15 แสดงการคำนวณผลตอบแทนทางการเงินของความรู้ที่ได้จากการอบรม โดยในที่นี้จะขอยกตัวอย่างการคำนวณผลตอบแทนความรู้ในเรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์ เริ่มจาก การนำค่าเฉลี่ยอัตราส่วนความรู้ที่เพิ่มขึ้นของผู้เข้าอบรม (คิดเฉพาะผู้ที่มีความรู้เพิ่มขึ้น) ในเรื่องดังกล่าว ซึ่งมีค่าเท่ากับ 49.73% (ดูวิธีการคำนวณจากตารางที่ 5-16) ไปคูณกับค่าลงทะเบียนต่อคน ซึ่งได้มาจาก ค่าอบรมที่ทางกระจุจวรรณีเป็นผู้อบรมให้กับทางกลุ่มคนจนเป้าหมาย และนำผลลัพธ์ที่ได้ไปคูณกับจำนวนผู้เข้าร่วมที่มีความรู้เพิ่มขึ้น จำนวน 37 คน ดังนั้น มูลค่าทางการเงินของความรู้จากการอบรมเรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์ทั้งหมด จะเท่ากับ 51,879.02 บาท

ตารางที่ 5-16 ตัวอย่างการคำนวณค่าเฉลี่ยอัตราส่วนความรู้ที่เพิ่มขึ้นในเรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์

ผู้เข้าอบรม	ความรู้ก่อนอบรม	ความรู้หลังอบรม	ผลต่างความรู้	อัตราส่วนความรู้ที่เพิ่มขึ้น (%)
คนที่ 1	4	8	4	4/10 = 0.4 (40%)
คนที่ 2	4	10	6	6/10 = 0.6 (40%)
⋮	⋮	⋮	⋮	⋮
คนที่ 41	4	10	6	6/10 = 0.6 (40%)
ค่าเฉลี่ยอัตราส่วนความรู้ที่เพิ่มขึ้น (เฉพาะผู้ที่มีความรู้เพิ่มขึ้น)				0.4973 (49.73%)

ตารางที่ 5-17 การคำนวณผลตอบแทนทางการเงินความรู้ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์กระจุจ

เรื่องอบรม	ค่าอบรม/คน	ความรู้ที่เพิ่มขึ้นเฉลี่ย/คน	จำนวนผู้ที่มีความรู้เพิ่ม	ผลตอบแทนปี1
การออกแบบผลิตภัณฑ์	2,820	49.73%	37	51,879.02
การจัดการวัตถุดิบ	538	12.96%	27	1,882.32
การย้อมสีธรรมชาติ	2,201	37.42%	31	25,534.15
การสานชิ้นรูป	2,857	-	-	-
การปัก	2,857	29.11%	41	34,094.41
การตรวจสอบคุณภาพ	1,429	-	-	-
รวม				113,389.89

ตารางที่ 5-17 สรุปมูลค่าทางการเงินของความรู้ด้านการแปรรูปของผู้เข้าอบรม จำนวน 6 ด้าน โดยมีมูลค่ารวมเท่ากับ 113,389.89 บาท ซึ่งมูลค่าความรู้ดังกล่าวจะเกิดขึ้นในปีที่ 1 ของโครงการวิจัย สำหรับในปี พ.ศ. 2566 ถึง พ.ศ. 2569 ความรู้ในส่วนนี้จะไม่ได้นำมาคิด แต่จะมีทักษะปฏิบัติ และความสามารถในการเป็นวิทยากรที่คณะผู้วิจัยจะนำไปประเมินมูลค่าทางการเงิน

ตัวชี้วัดที่ 7: รายได้จากทักษะในการแปรรูปผลิตภัณฑ์กระจุดที่เพิ่มขึ้น

การวัดทักษะด้านการแปรรูปของผู้เข้าอบรม ถือเป็น การนำความรู้เชิงปฏิบัติมาใช้ให้เกิดผลประโยชน์ ซึ่งจะเกิดขึ้นภายหลังการอบรมในปีที่ 2 เป็นต้นไป โดยมีทักษะบางประเภทเท่านั้นที่จะนำมาคิดคำนวณสำหรับทักษะที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการแปรรูป ประกอบด้วย 1) ทักษะการจัดการวัตถุดิบ 2) ทักษะการย้อมสีธรรมชาติ 3) ทักษะการสานขึ้นรูปกระเป๋า 4) ทักษะการสานขึ้นรูปเสื่อ 5) ทักษะการปัก โดยทักษะเหล่านี้ จะสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ได้

แนวทางการคำนวณผลตอบแทนทางการเงินของแต่ละทักษะ จะชี้วัดจากค่าตอบแทนที่เพิ่มขึ้นจากการพัฒนาทักษะฝีมือ ซึ่งการคำนวณจะประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) จำนวนผู้อบรมที่มีทักษะเพิ่มขึ้น โดยจะพิจารณาเฉพาะผู้อบรมที่มีทักษะเพิ่มขึ้นจากเดิมเท่านั้น 2) ค่าเฉลี่ยค่าตอบแทนที่เพิ่มขึ้นจากการพัฒนาทักษะต่อผลผลิต 1 หน่วย ซึ่งจะคิดคำนวณจากผู้ที่มีทักษะเพิ่มขึ้นเท่านั้น และ 3) ปริมาณผลผลิตเฉลี่ยที่ 1 คนจะสามารถผลิตได้ใน 1 ปี

ค่าแทนทางการเงินสำหรับความรู้ที่ได้จากการอบรมสามารถคำนวณได้จากสมการต่อไปนี้

ผลตอบแทนจากการพัฒนาทักษะ = จำนวนคนที่มีทักษะเพิ่มขึ้น

× ค่าเฉลี่ยค่าตอบแทนที่เพิ่มขึ้นจากการพัฒนาทักษะต่อผลผลิต

× ปริมาณผลผลิตเฉลี่ยที่ 1 คนจะสามารถผลิตได้ใน 1 ปี ..สมการ (5.3-2)

ตารางที่ 5-17 แสดงตัวอย่างการคำนวณ ‘ค่าเฉลี่ยค่าตอบแทนที่เพิ่มขึ้นจากการพัฒนาทักษะต่อผลผลิต’ ในทักษะการปัก โดยมูลค่าทักษะที่เพิ่มขึ้นในแต่ละคน จะคิดจากค่าตอบแทนของระดับทักษะหลังการอบรมลบด้วยค่าตอบแทนของระดับทักษะก่อนการอบรม อาทิ คนที่ 1 มีระดับทักษะหลังการอบรมอยู่ในระดับดี (ค่าตอบแทน 800 บาท/ผลผลิต) และ ทักษะก่อนการอบรมอยู่ในระดับพอได้ (ค่าตอบแทน 300 บาท/ผลผลิต) (ดูตารางที่ 5-18) ดังนั้น ผลต่างของค่าตอบแทนของระดับทักษะที่เพิ่มขึ้นจะเท่ากับ 500 บาท/ผลผลิต (800-300 บาท) เป็นต้น จากการวัดทักษะ พบว่า มีจำนวนผู้อบรมที่มีทักษะเพิ่มขึ้นจำนวน 20 คน รวมมูลค่าผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้นเท่ากับ 11,600 บาท ดังนั้น จะได้ค่าเฉลี่ยค่าตอบแทนที่เพิ่มขึ้นจากการพัฒนาทักษะ เท่ากับ 580 บาท/หน่วย (11,600/20)

ตารางที่ 5-18 ค่าตอบแทนทักษะการแปรรูปผลิตภัณฑ์กระเป๋าตามความเชี่ยวชาญ

ค่าตอบแทนทักษะในแต่ละระดับ (บาท/หน่วย)
--

ค่าแรง	หน่วย	ไม่ได้	พอได้	ดี	เชี่ยวชาญ
การจัดการวัตถุดิบ**	กำ	0	40	60	80
การย้อมสีธรรมชาติ	ใบ	0	0	100	200
การสานขึ้นรูปกระเป๋า	ใบ	0	45	65	100
การสานขึ้นรูปเสื่อ	ผืน	0	200	900	1.500
การปักกระเป๋า	ใบ	0	300	800	1.200

** มูลค่ารวมวัตถุดิบและค่าแรง

หมายเหตุ อ้างอิงค่าแรงทักษะจากวิชาศึกษาชุมชนกระจุวรรณี

ตารางที่ 5-19 ค่าเฉลี่ยค่าตอบแทนที่เพิ่มขึ้นจากการพัฒนาทักษะต่อผลผลิต (ยกตัวอย่างทักษะการปัก)

คนที่มีทักษะการปักเพิ่มขึ้น (คนที่)	ทักษะก่อนอบรม (ค่าตอบแทน)	ทักษะหลังอบรม (ค่าตอบแทน)	มูลค่าเพิ่มทักษะ (บาท)
คนที่ 1	พอได้ (300)	ดี (800)	500
คนที่ 5	พอได้ (300)	เชี่ยวชาญ (1,200)	900
คนที่ 6	พอได้ (300)	เชี่ยวชาญ (1,200)	900
⋮	⋮	⋮	⋮
ผลรวมมูลค่าเพิ่ม			11,600
จำนวนคนที่มีทักษะเพิ่ม			20
ค่าเฉลี่ยค่าตอบแทนที่เพิ่มขึ้นจากการพัฒนาทักษะ			580

สำหรับการประมาณค่า ปริมาณผลผลิตเฉลี่ยที่ 1 คนจะสามารถผลิตได้ใน 1 ปี จะเริ่มจากการประเมินยอดขายรวมของกระเป๋าและเสื่อที่จะขายได้ภายใน 1 ปี (ดูตารางที่ 5-30 ตัวชี้วัดที่ 13) ซึ่งจากการประมาณ พบว่า กระเป๋าจะขายได้ประมาณ 1,200 ใบ และเสื่อจะขายได้ประมาณ 120 ผืน โดยในกระเป๋าทั้งหมดจะแบ่งเป็น กระเป๋าธรรมดา 240 ใบ (20%) กระเป๋าย้อม 360 ใบ (30%) และกระเป๋าย้อมและปัก 600 ใบ (50%) ส่งผลให้กระบวนการผลิตในขั้นตอนการสานขึ้นรูปกระเป๋าจะมีจำนวนผลผลิต 1,200 ใบ (100%) กระบวนการย้อมสี 960 ใบ (80%) และกระบวนการปัก 600 ใบ (50%) (ดูตารางที่ 5-20) ในแต่ละขั้นตอน จะผ่านมือผู้ผลิตทั้งหมด 41 คน ดังนั้น ใน 1 ปี จะได้ปริมาณผลผลิตเฉลี่ยต่อคน ในกระบวนการสานขึ้นรูปกระเป๋า เท่ากับ 29.27 ใบ/คน (1200/41) กระบวนการย้อมสี เท่ากับ 23.41 ใบ/คน (960/41) และกระบวนการปัก เท่ากับ 14.63 ใบ/คน (600/41) สำหรับทักษะการสานขึ้นรูปเสื่อ เท่ากับ 2.93 ผืน/คน (120/41)

ตารางที่ 5-20 การคำนวณปริมาณกระเป๋าที่จะต้องผ่านในแต่ละกระบวนการแปรรูป

กระบวนการ

ประเภท	ยอดขายกระเป่า	การสานขึ้นรูปกระเป่า	การย้อมสีธรรมชาติ	การปัก
(1) ธรรมดา	240 (20%)	240 (20%)		
(2) ย้อมสี	360 (30%)	360 (30%)	360 (30%)	
(3) ย้อมสี+ปัก	600 (50%)	600 (50%)	600 (50%)	600 (50%)
รวม	1,200 (100%)	1,200 (100%)	960 (80%)	600 (50%)

ตารางที่ 5-21 แสดงการคำนวณผลตอบแทนจากการพัฒนาทักษะในปีที่ 2 โดยแจกแจงรายละเอียดในแต่ละทักษะ วิธีการคำนวณ คือ การนำค่าที่ได้จากการอธิบายข้างต้นเข้าสู่สมการ 5.3-2 และนำผลตอบแทนจากการพัฒนาทักษะแต่ละหมวดมารวมกัน ซึ่งจะมีค่าเท่ากับ 396,000 บาท

ตารางที่ 5-21 ผลตอบแทนทางการเงินจากการพัฒนาทักษะในปีที่ 2

ทักษะแปรรูป	จำนวนคน หน่วย ที่มีทักษะเพิ่ม (คน)	ค่าเฉลี่ยมูลค่าเพิ่มทักษะ /หน่วย (บาท/หน่วย)	ค่าเฉลี่ยปริมาณผลผลิต /คน (หน่วย/คน/ปี)	ผลตอบแทนปี2 (บาท/ปี)
การจัดการวัตถุดิบ	กำ	37	33.51	-
การสานขึ้นรูปเสื่อ	ผืน	26	650.00	49,463.41
การสานขึ้นรูป	ใบ	26	32.31	24,585.37
การย้อมสีธรรมชาติ	ใบ	41	158.54	152,195.12
การปัก	ใบ	20	580.00	169,756.10
รวมผลตอบแทนทางการเงินจากการพัฒนาทักษะแปรรูป				396,000.00

สำหรับผลตอบแทนในปีที่ 3 4 และ 5 จะเพิ่มขึ้นปีละ 3.5% ซึ่งจะสอดคล้องกับอัตราการเพิ่มขึ้นของยอดขาย (ดูตัวชี้วัดที่ 13) เนื่องจาก ความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนของทักษะจะแปรผันโดยตรงกับปริมาณผลผลิตหรือยอดขาย ดังนั้น ผลตอบแทนของทักษะที่เพิ่มขึ้นในปีที่ 3 4 และ 5 จะมีมูลค่าเท่ากับ 409,860 บาท 424,205 บาท และ 439,052 บาท ตามลำดับ

สำหรับทักษะที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการเพิ่มมูลค่าในระหว่างกระบวนการผลิต คือ ทักษะด้านการตรวจสอบคุณภาพ โดยการตรวจสอบคุณภาพ จะกระทำเฉพาะกระเป่าที่ขายในช่องทาง Premium เท่านั้น โดยจากข้อเท็จจริงในอดีตที่ทางกระจูดวรรณี พบว่า ได้มีการจ้างบุคลากรในการตรวจสอบคุณภาพ

กระเป๋าก่อนส่งมอบในช่องทาง Premium เป็นระยะเวลา 4 เดือน โดยอัตราค่าตอบแทนในแต่ละเดือนเท่ากับ 10,500 บาท จำนวน 1 คน ดังนั้น จะได้ผลตอบแทนรวมจากการมีทักษะในการตรวจสอบคุณภาพ เท่ากับ 42,000 บาท/ปี (ดูตารางที่ 5-22) ทั้งนี้ ผู้ที่มีระดับความสามารถในการตรวจสอบคุณภาพสินค้าได้ จะเป็นผู้เข้าอบรมที่มีความรู้อยู่ในระดับที่สามารถเป็นวิทยากร โดยจากการประเมินมีจำนวนทั้งสิ้น 19 คน อย่างไรก็ตาม การคิดผลตอบแทนทางการเงินจะคิดเพียงแค่ 1 คนเท่านั้น เพราะ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของทักษะในตลาดจริง ดังนั้น ผลตอบแทนความสามารถทางด้านการตรวจสอบคุณภาพ ตั้งแต่ปีที่ 2-5 จะเท่ากับ 42,000 บาท/ปี

ตารางที่ 5-22 ผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้นต่อปีจากการพัฒนาความสามารถทางด้านการตรวจสอบคุณภาพ

	อัตราค่าจ้าง/เดือน/คน (บาท/คน)	จำนวนเดือน (เดือน/ปี)	จำนวนคน (คน)	ผลตอบแทนต่อปี (บาท/ปี)
การตรวจสอบคุณภาพ	10,500	4	1	42,000

ตัวชี้วัดที่ 8: รายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ด้านการแปรรูป

ความรู้และทักษะที่ได้รับจากการฝึกอบรม สามารถนำไปสู่อุบัติการณ์การเป็นวิทยากรในอนาคต โดยแนวโน้มที่ผู้เข้าอบรมจะมีโอกาสการนำความรู้ไปใช้ในการเป็นวิทยากร จะเกิดขึ้นในปีที่ 2 เนื่องจากจะมีโครงการอบรมความรู้และทักษะให้กับกลุ่มคนจนเพิ่มขึ้นในปีถัดไป

สำหรับการวัดความสามารถในการเป็นวิทยากร จะเกิดขึ้นในช่วงท้ายของโครงการวิจัย โดยจะมีการประเมินความสามารถในการเป็นวิทยากรจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย 1) สุภรัตน์ ยุดาคน นักวิชาการอุตสาหกรรม สนง. อุตสาหกรรมจังหวัดพัทลุง 2) มนต์พงศ์ แซ่ฮวด หัวหน้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชน หัตถกรรมกระจูดวรรณิ จังหวัดพัทลุง และ 3) อ.สมพงศ์ พรหมสะอาด อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ โดยผู้ประเมินจะทำการทดสอบจากการถามและการให้ทดลองบรรยายองค์ความรู้ในด้านต่าง ๆ ด้านการแปรรูป ซึ่งประกอบด้วย การออกแบบผลิตภัณฑ์ การจัดการวัตถุดิบ การย้อมสีธรรมชาติ การสานขึ้นรูป การปัก และการตรวจสอบคุณภาพ หลังจากนั้นผู้ประเมินแต่ละท่านจะทำการให้คะแนน โดยมีคะแนนเต็ม 10 สำหรับผู้เข้าอบรมที่มีคะแนนมากกว่าหรือเท่ากับ 8 ขึ้นไป จะถูกประเมินว่ามีความสามารถในการเป็นวิทยากร

สำหรับการประเมินผลตอบแทนทางการเงินในการเป็นวิทยากร จะคิดเฉพาะผู้ที่มีความสามารถในการเป็นวิทยากรเท่านั้น ซึ่งจะเกิดขึ้นภายหลังการอบรมในปีที่ 2 ซึ่งจะประเมินว่าผู้เข้าอบรมมีโอกาที่จะได้เป็นวิทยากรได้เพียงครั้งเดียว การคำนวณจะเริ่มการนำจำนวนผู้เข้าอบรมที่มีความสามารถในการเป็นวิทยากรไปคูณด้วยจำนวนชั่วโมงและจำนวนวันที่ควรจะต้องใช้ในการอบรมเรื่องนั้น ๆ จากนั้นจะนำไปคูณต่อด้วยค่าตอบแทนวิทยากรต่อชั่วโมง โดยค่าตอบแทนจะใช้ค่าตอบแทนมาตรฐานของทางภาครัฐ ซึ่งมีอัตราอยู่ที่ 600 บาทต่อชั่วโมง โดยสรุป การคำนวณผลตอบแทนความสามารถในการเป็นวิทยากรของผู้เข้าอบรมเกี่ยวกับความรู้ด้านการแปรรูป สามารถคิดเป็นมูลค่าได้ทั้งหมดเท่ากับ 349,200 บาท ดังแสดงในตารางที่ 5-23

ตารางที่ 5-23 ผลตอบแทนความสามารถในการเป็นวิทยากรของผู้เข้าอบรมในเรื่องการแปรรูป

เรื่องอบรมแปรรูป	ค่าวิทยากร/ชม.	ชม./วัน	วัน/ปี	จำนวนคน	ผลตอบแทนปีที่ 2
การคอกแม่ผลิตภัณฑ์	600	3	1	6	10.800
การจัดการวัตถุดิบ	600	6	1	19	68.400
การย้อมสีธรรมชาติ	600	6	2	3	21.600
การสานขึ้นรูป	600	6	2	16	115.200
การปัก	600	6	2	9	64.800
การตรวจสอบคุณภาพ	600	6	1	19	68,400
รวมผลตอบแทน					349,200

ตัวชี้วัดที่ 9: การเข้าร่วมทำกิจกรรมกลุ่มของกลุ่มคนจนเป้าหมาย

การประเมินมูลค่าทางการเงินของความสัมพันธ์ของสมาชิกกลุ่มเล่นน้อยกราฟท์สามารถเห็นได้จากการเข้าร่วมทำกิจกรรมกลุ่มของสมาชิกกลุ่มเล่นน้อยกราฟท์ ซึ่งตัวชี้วัดในที่นี้คือชั่วโมงในการเข้าร่วมทำกิจกรรมกลุ่มอาชีพของสมาชิกเล่นน้อยกราฟท์ คณะผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลกลุ่มคนจนเป้าหมายก่อนและหลังการฝึกอบรม พบว่าจากกลุ่มคนจนเป้าหมายและนวัตกรรมทั้งหมด 41 คน มีกลุ่มคนจนที่เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจอยู่แล้วจำนวน 6 คน ซึ่งคณะผู้วิจัยได้พิจารณาชั่วโมงการเข้าร่วมทำกิจกรรมของคนทั้ง 6 คนนี้เป็นผลลัพธ์ทดแทน (Displacement) และไม่ได้นำมาใช้ในการประเมินมูลค่าทางการเงินของความสัมพันธ์สำหรับ 6 คนนี้ ดังนั้น จำนวนคนที่น่าสนใจในการคำนวณชั่วโมงการเข้าร่วมกิจกรรมที่เพิ่มขึ้นจึงคิดมาจากสมาชิกกลุ่มเล่นน้อยเพียง 35 คน

ตารางที่ 5-24 การประเมินมูลค่าทางการเงินของความสัมพันธ์

ปีที่ (พ.ศ.)	ช่วง	จำนวนวัน (วัน)	จำนวนเดือน	จำนวนคน	ค่าแรงขั้นต่ำ/คน/วัน	มูลค่าความสัมพันธ์
2565	ระหว่างอบรม	47	-	35	225	370,125
2566	หลังอบรม	2	12	35	225	189,000
2567	หลังอบรม	2	12	35	225	189,000
2568	หลังอบรม	2	12	35	225	189,000
2569	หลังอบรม	2	12	35	225	189,000

ตารางที่ 5-24 แสดงให้เห็นว่า การประเมินมูลค่าทางการเงินของการเข้าร่วมทำกิจกรรมกลุ่มของคนจนเป้าหมาย (ความสัมพันธ์ที่เพิ่มขึ้น) โดยการประเมินแยกจะถูกแบ่งออกเป็น 2 ช่วงเวลา ที่มีวิธีการประเมินที่แตกต่างกัน คือ 1) ช่วง พ.ศ. 2565 และ 2) ช่วง พ.ศ. 2566 ถึง พ.ศ. 2569 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ ในปี 2565 กลุ่มคนจนเป้าหมายได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มทั้งหมด 47 วัน คณะผู้วิจัยทำการสำรวจข้อมูลจากกลุ่มคนจนหลังการดำเนินโครงการพบว่าคนจนจะเข้ามาทำกิจกรรมกลุ่มทั้งหมด 6 ชั่วโมงในแต่ละวัน จากการ

สอบถามกลุ่มคนจนเป้าหมายพบว่าค่าตอบแทนที่คนในชุมชนจะได้รับในการทำกิจกรรมกลุ่มคิดเป็นวันละ 300 บาท ในขณะที่อัตราค่าจ้างขั้นต่ำพื้ของกระทรวงแรงงานที่เริ่มใช้ในเดือน มกราคม 2563 เท่ากับ 320 บาท คณะผู้วิจัยตัดสินใจใช้ค่าตอบแทนที่น้อยที่สุดที่คนในชุมชนจะได้รับคือวันละ 300 บาท อย่างไรก็ตาม การที่กลุ่มคนในชุมชนจะได้รับค่าตอบแทน 300 บาท จะต้องทำกิจกรรม 8 ชั่วโมง ถ้าคนจนหนึ่งคนเข้าร่วม กิจกรรม 6 ชั่วโมงจึงคิดเป็นมูลค่าเท่ากับ 225 บาท ดังนั้นมูลค่าการเข้าร่วมทำกิจกรรมกลุ่ม 35 คนในช่วง ระยะเวลา 47 วันจึงมีมูลค่าทางการเงินเท่ากับ $225 \times 35 \times 47 = 370,125$ บาท

ในช่วงปี พ.ศ. 2566 ถึง พ.ศ. 2569 การประเมินมูลค่าทางการเงินของการเข้าร่วมทำกิจกรรมกลุ่ม ของกลุ่มคนจนเป้าหมายจะมีวิธีการที่แตกต่างจากปีแรก เนื่องจากหลังจากเสร็จสิ้นโครงการกลุ่มคนจน เป้าหมายไม่ได้มารวมตัวทำกิจกรรมเกือบทุกวันเหมือนแต่ก่อน ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงทำการสัมภาษณ์ความ คิดเห็นของสมาชิกกลุ่มเล่นน้อยกราฟท์จำนวน 4 คน พบว่าจำนวนครั้งที่สมาชิกกลุ่มต้องการจะมาร่วมทำ กิจกรรมกันมีความแตกต่างกันตั้งแต่ 12 วันต่อเดือน ถึง 2 วันต่อเดือน ซึ่งคณะผู้วิจัยใช้หลักการค่าน้อยที่สุดใน การประเมินค่าทางการเงิน จึงกำหนดสมมติฐานว่าในปี พ.ศ. 2566 ถึง พ.ศ. 2569 สมาชิกกลุ่มจะมาร่วมทำ กิจกรรมเดือนละ 2 ครั้ง ต่อเนื่องกัน 12 เดือน ดังนั้น มูลค่าทางการเงินของการเข้าร่วมทำกิจกรรมกลุ่มในช่วง นี้จึงมีมูลค่าเท่ากับ $2 \times 12 \times 35 \times 225 = 189,000$ บาทต่อปี ดังแสดงในตารางข้างต้น ซึ่งมูลค่าทางการเงินของ ชั่วโมงที่สมาชิกเข้าร่วมทำกิจกรรมของกลุ่มเล่นน้อยกราฟท์นี้จะเกิดขึ้นต่อเนื่องทุกปี

กิจกรรม 3 การฝึกอบรมทักษะด้านการตลาด และการเพิ่มช่องทางการตลาด

ตัวชี้วัดที่ 10: ความรู้ด้านการตลาดที่เพิ่มขึ้น

การวัดความรู้ด้านการตลาดของผู้เข้าอบรม จะวิเคราะห์ผลตอบแทนแค่ 1 ปีเท่านั้น เนื่องจาก การนำ ความรู้ไปใช้จะถูกประเมินมูลค่าในปีที่ 2-5 ในตัวชี้วัดที่ 11 ในเรื่องของทักษะ และ ตัวชี้วัดที่ 12 ในเรื่องของ ความสามารถในการเป็นวิทยากร โดยความรู้ทางการตลาดจะประกอบด้วยองค์ความรู้ย่อย 2 เรื่อง ดังนี้ 1) การสร้างแบรนด์ 2) การตลาด โดยวิธีการคำนวณค่าแทนทางการเงิน จะใช้แนวคิดเดียวกับการวัดความรู้ด้านการ แปรรูปในตัวชี้วัดที่ 5 ในสมการ (5.3-1)

ตารางที่ 5-26 แสดงการคำนวณผลตอบแทนทางการเงินของความรู้ที่ได้จากการอบรม โดยในที่นี้จะ ขอยกตัวอย่างการคำนวณผลตอบแทนความรู้ในเรื่องการตลาด เริ่มจาก การนำค่าเฉลี่ยอัตราส่วนความรู้ที่ เพิ่มขึ้นของผู้เข้าอบรมในเรื่องดังกล่าว (เฉพาะผู้ที่มีความรู้เพิ่มขึ้น) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 38.29 % (ดูวิธีการคำนวณ จากตารางที่ 5-25) ไปคูณกับค่าลงทะเบียนต่อคน ซึ่งได้มาจาก ค่าอบรมที่ทางกระทรวงพาณิชย์เป็นผู้อบรมให้กับ ทางกลุ่มคนจนเป้าหมาย และนำผลลัพธ์ที่ได้ไปคูณกับจำนวนผู้เข้าร่วมอบรมที่มีความรู้เพิ่มขึ้น 35 คน ดังนั้น ผลลัพธ์ทางการเงินในรูปแบบความรู้จากการอบรมเรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์ทั้งหมดเท่ากับ 58,404.39 บาท

ตารางที่ 5-25 ตัวอย่างการคำนวณค่าเฉลี่ยอัตราส่วนความรู้ที่เพิ่มขึ้นในเรื่องการตลาด

ผู้เข้าอบรม	ความรู้ก่อนอบรม	ความรู้หลังอบรม	ผลต่างความรู้	อัตราส่วนความรู้ที่เพิ่มขึ้น (%)
คนที่ 1	7	10	3	$3/10 = 0.3$ (30%)
คนที่ 3	7	8	1	$1/10 = 0.1$ (10%)
⋮	⋮	⋮	⋮	⋮

คนที่ 41	5	10	5	5/10 = 0.5 (50%)
ค่าเฉลี่ยอัตราส่วนความรู้ที่เพิ่มขึ้น				0.3829 (38.29%)

ตารางที่ 5-26 การคำนวณผลตอบแทนทางการเงินความรู้ด้านการตลาด

เรื่องอบรม	ค่าอบรม/คน	ความรู้ที่เพิ่มขึ้นเฉลี่ย/คน	จำนวนผู้ที่มีความรู้เพิ่มขึ้น	ผลตอบแทนปี1
การสร้างแบรนด์	705	31.71%	35	7,824.15
การตลาด	4,359	38.29%	35	58,404.39
รวม				66,228.54

ตารางที่ 5-26 สรุปผลตอบแทนทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับความรู้รวมด้านการตลาดของผู้เข้าอบรมจำนวน 2 ด้าน โดยมีมูลค่ารวมเท่ากับ 66,228.54 บาท ซึ่งมูลค่าความรู้ดังกล่าวจะเกิดขึ้นในปีที่ 1 ของโครงการ ฯ สำหรับในปีที่ 2 ความรู้ในส่วนนี้จะไม่นำมาคิด แต่จะมีทักษะการขายแบบไลฟ์สด (ตัวชี้วัดที่ 11) และความสามารถในการเป็นวิทยากร (ตัวชี้วัดที่ 12) ที่สามารถนำไปคิดในปีที่ 2

ตัวชี้วัดที่ 11: รายได้จากทักษะการขายสดออนไลน์ที่เพิ่มขึ้น

จากการฝึกอบรมกลุ่มคนจนผู้เข้าร่วม พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการกลุ่มคนจน มีผู้ที่สามารถขายสดออนไลน์ได้เท่ากับ 3 คน แต่หลังอบรม พบว่า ผู้ที่สามารถขายสดได้ มีจำนวนทั้งหมด 9 คน กล่าวคือ มีผู้ที่มีทักษะการขายสดออนไลน์เพิ่มขึ้น 6 คน สำหรับผู้ที่มีทักษะการขายสดออนไลน์ จะได้ค่าผลตอบแทนอยู่ที่ 12,000 บาท/เดือน และบวกค่าคอมมิสชั่นอีก 2% จากยอดขายรวม ซึ่งข้อมูลได้ถูกอ้างอิงอัตราค่าจ้างจากวิสาหกิจชุมชนกระจูดวรรณีที่จ้างอยู่ในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม การคิดผลตอบแทนจะถูกคิดเพียง 1 คนเท่านั้น เนื่องจาก วิสาหกิจชุมชนกระจูดวรรณีได้มีการจ้างไลฟ์สดเพียงคนเดียวเท่านั้น ดังนั้นในทุก ๆ ปี ผลตอบแทนจากอัตราค่าจ้างจะเท่ากับ $12,000 \times 12 \times 1 = 144,000$ บาท/ปี

สำหรับการคำนวณค่าคอมมิสชั่น 2% จะเริ่มจาก การประเมินรายได้ที่จะเกิดขึ้นในปีที่ 2 (ดูตัวชี้วัดที่ 13) โดยจะคิดเฉพาะผลิตภัณฑ์กระเป่าเท่านั้นที่ได้ทำการขายสดออนไลน์ ซึ่งรายได้จากการขายกระเป่ากระจูดเท่ากับ 1,122,000 บาท อย่างไรก็ตาม ข้อมูลในอดีตพบว่า อัตราการขายผ่านช่องทางออนไลน์ในปีที่ผ่านมาของวิสาหกิจกระจูดวรรณี มีอัตราร้อยละ 50 ดังนั้น ดังนั้นรายได้จากการขายผ่านช่องทางออนไลน์ เท่ากับ 561,000 บาท ดังนั้น การประเมินค่าคอมมิสชั่นจากการขายสดออนไลน์จะเท่ากับ 11,220 บาท/ปี สำหรับในปีที่ 3-5 ยอดขายสินค้าจะมีอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.5 ต่อปี (ดูตัวชี้วัดที่ 13) ดังนั้น อัตราค่าคอมมิสชั่นในปีที่ 3-5 จะมีมูลค่าเท่ากับ 11,613 บาท 12,019 บาท และ 12,440 บาท ตามลำดับ

ตารางที่ 5-27 การคำนวณผลตอบแทนทักษะการขายสดออนไลน์ในปีที่ 2-5 หลังการฝึกอบรม

ปีที่	อัตราค่าจ้าง/ เดือน/คน	จำนวน เดือน	จำนวนคน	ผลตอบแทน ค่าจ้าง (1)	รายได้ประเมินเฉพาะกระเป๋ จากช่องทาง Online	อัตราค่าคอม มิสชั่น (2)	รวม (1)+(2)
2	12,000	12	1	144,000	561,000	11,220	155,220
3	12,000	12	1	144,000	580,635	11,613	155,613
4	12,000	12	1	144,000	600,957	12,019	156,019
5	12,000	12	1	144,000	621,991	12,440	156,440

ตารางที่ 5-27 แสดงการคำนวณผลตอบแทนทักษะการขายสดออนไลน์ ตั้งแต่ปีที่ 2-5 โดยนำอัตราค่าจ้างรายปี ไปรวมกับอัตราค่าคอมมิสชั่นจะได้ผลรวมค่าตอบแทนจากทักษะการขายสดออนไลน์ในแต่ละปี ดังนั้น ผลตอบแทนในปีที่ 2-5 มีมูลค่าเท่ากับ 155,220 บาท 155,613 บาท 156,019 บาท และ 156,440 บาท ตามลำดับ

ตัวชี้วัดที่ 12: รายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการเป็นวิทยากรด้านการตลาด

ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรม สามารถนำไปสู่โอกาสการเป็นวิทยากรในอนาคต โดยแนวโน้มที่ผู้เข้าอบรมจะมีโอกาสการนำความรู้ไปใช้ในการเป็นวิทยากร จะเกิดขึ้นในปีที่ 2 เนื่องจากจะมีโครงการอบรมความรู้ให้กับกลุ่มคนจนเพิ่มขึ้นในปีถัดไป

ความรู้ที่ได้รับการฝึกอบรมสามารถนำไปสู่โอกาสการเป็นวิทยากรในอนาคต โดยในช่วงท้ายของโครงการวิจัย จะมีการประเมินความสามารถในการเป็นวิทยากร ประกอบด้วยผู้ประเมินจำนวน 3 ท่าน ดังอธิบายในตัวชี้วัดที่ 8 โดยผู้ประเมินจะทำการทดสอบจากการถามและการให้ทดลองบรรยายองค์ความรู้ในด้านการตลาด ซึ่งประกอบด้วย การสร้างแบรนด์ และการตลาด หลังจากนั้นผู้ประเมินแต่ละท่านจะทำการให้คะแนน โดยมีคะแนนเต็ม 10 สำหรับผู้เข้าอบรมที่มีคะแนนมากกว่าหรือเท่ากับ 8 ขึ้นไป จะถูกประเมินว่ามีความสามารถในการเป็นวิทยากร

สำหรับการประเมินมูลค่าผลตอบแทนทางการเงินของการเป็นวิทยากรจะคิดเฉพาะผู้ที่มีความสามารถในการเป็นวิทยากรเท่านั้น ซึ่งจะเกิดขึ้นภายหลังการอบรมในปีที่ 2 ซึ่งจะประเมินว่าผู้เข้าอบรมมีโอกาสที่จะได้เป็นวิทยากรได้เพียงครั้งเดียว การคำนวณจะเริ่มการนำจำนวนผู้เข้าอบรมที่มีความสามารถในการเป็นวิทยากร ไปคูณด้วยจำนวนชั่วโมงและจำนวนวันที่ควรจะต้องใช้ในการอบรมเรื่องนั้น ๆ จากนั้นจะนำไปคูณต่อด้วยค่าตอบแทนวิทยากรต่อชั่วโมง โดยค่าตอบแทนจะใช้ค่าตอบแทนมาตรฐานของทางภาครัฐ ซึ่งมีอัตราอยู่ที่ 600 บาท/ชม. โดยสรุป การคำนวณผลตอบแทนความสามารถในการเป็นวิทยากรของผู้เข้าอบรมเกี่ยวกับความรู้ด้านการตลาด สามารถคิดเป็นมูลค่าได้ทั้งหมดเท่ากับ 27,000 บาท ดังแสดงในตารางที่ 5-28

ตารางที่ 5-28 การคำนวณผลตอบแทนการเป็นวิทยากรด้านการตลาด

เรื่องอบรมการตลาด	ค่าวิทยากร/ชม.	ชม./วัน	วัน/ปี	จำนวนคน	ผลตอบแทนปี2
การสร้างแบรนด์	600	3	1	4	7,200
การตลาด	600	3	1	11	19,800

ตัวชี้วัดที่ 13: รายได้เพิ่มขึ้นจากการขายผ่านช่องทางต่าง ๆ

รายได้ของผู้เข้าร่วมที่เพิ่มขึ้นจะถูกประเมินเป็นระยะเวลา 5 ปี ดังนี้ ปีที่ 1 คือ ผลต่างของรายได้ที่เกิดขึ้นก่อนและในระหว่างอบรม และปีที่ 2 เป็นต้นไป คือ กำไรที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากรายได้ โดยเหตุผลที่ในปีที่ 1 นำรายได้มาคิด เนื่องจาก ส่วนของต้นทุน อาทิ ค่าวัสดุ ค่าแรง ได้อยู่ในส่วนของมูลค่าที่ลงทุนในโครงการเรียบร้อยแล้ว แต่สำหรับในปีที่ 2 ต้นทุนจะเกิดขึ้นอีกจากการขายทุก ๆ หน่วยผลิต ซึ่งต้นทุนในปีที่ 2 ไม่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการ ดังนั้น จึงเป็นเหตุให้ต้องคิดผลตอบแทนเฉพาะในส่วนของการกำไรที่คาดว่าจะเกิดจากรายได้ในปีที่ 2 สรุปคือ ในปีที่ 1 และปีที่ 2-5 จะมีรายละเอียดการประเมินผลตอบแทนจากรายได้ที่แตกต่างกัน โดยจะขออธิบายรายละเอียด ดังนี้

ปีที่ 1: รายได้ที่ผู้เข้าอบรมได้รับในระหว่างการฝึกอบรม เกิดจาก 2 ส่วนหลัก คือ

- 1) รายได้ที่เกิดจากผู้เข้าอบรมนำลูกดิบ (กระเปาะกระจุตที่ยังมีได้ผ่านการแปรรูป) ที่ทำภายหลังการฝึกอบรมที่บ้าน ไปขายให้กับวิสาหกิจชุมชนกระจุตวรรณในเดือนกุมภาพันธ์ และเดือนมีนาคม 2565 ซึ่งจะมีราคาซื้อในราคาที่สูงกว่าตลาด โดยในส่วนนี้จะมีรายได้เกิดขึ้นเท่ากับ 512,100 บาท เมื่อเทียบกับก่อนเข้าโครงการซึ่งมีรายได้อยู่ที่ 377,400 บาท ดังนั้น รายได้จากการขายลูกดิบของผู้เข้าอบรมจะเพิ่มขึ้นเท่ากับ 134,700 บาท
- 2) รายได้ที่เกิดจากผลผลิตในระหว่างการฝึกอบรม ซึ่งจะถูกรอกแบบจากโครงการโดยเฉพาะ และนำไปจำหน่ายผ่านกระจุตวรรณและที่ห้างพารากอน โดยมีสินค้า 6 ประเภท คือ เสื้อลายเล็ย 8 ผืน เสื้อลายทั่วไป 32 ผืน ตะกร้า 40 ใบ กระเป๋าปักมโนราห์ 40 ใบ ซ้อปสบู่แบบ 40 ใบ กระเป๋าแบบธรรมดา 40 ใบ สำหรับยอดขาย ณ.วันที่ 9 พฤษภาคม 2565 มีมูลค่าโดยรวมเท่ากับ 127,084 บาท คงเหลือในคลังสินค้าเท่ากับ 37,542 บาท ซึ่งคาดว่าจะขายได้หมดในปีแรก ดังนั้น ส่วนที่จะนำมาคิดเป็นผลตอบแทนของรายได้ มีมูลค่าเท่ากับ 164,626 บาท

ตารางที่ 5-29 แสดงการคำนวณผลตอบแทนจากรายได้ โดยจะคำนวณจากผลต่างของรายได้ที่เกิดขึ้นก่อนและเกิดขึ้นในระหว่างเข้าโครงการ ผลจากการคำนวณ พบว่า รายได้ของผู้เข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้นจากเดิม เท่ากับ 299,326 บาท คิดเป็นการเพิ่มขึ้นร้อยละ 79 ของรายได้ก่อนเข้าร่วมโครงการ

ตารางที่ 5-29 การคำนวณผลตอบแทนจากรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากโครงการ

ประเภทรายได้	รายได้ก่อนเข้าโครงการ	รายได้ระหว่างเข้าโครงการ	ผลต่าง	ร้อยละที่เพิ่ม
รายได้จากการขายลูกดิบ (จำหน่ายให้กระจุตวรรณ)	377,400	512,100	134,700	36%
รายได้จากผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบ (จำหน่ายผ่านกระจุตวรรณ และที่ห้างพารากอน)	-	164,626	164,626	0%
รวม	377,400	676,726	299,326	79%

ปีที่ 2-5 : การประเมินผลกำไรที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการพยากรณ์รายได้

แนวทางการประเมินรายได้ที่เกิดขึ้นในปีที่ 2 ได้ใช้แนวทางการอ้างอิงข้อมูลยอดขายสินค้าจาก วิสาหกิจชุมชนกระจูดวรรณิ โดยประเมินยอดขายเป็น 1 ใน 6 หรือร้อยละ 16.66 ของยอดขายสินค้าที่ วิสาหกิจชุมชนกระจูดวรรณิ ซึ่งจากการประเมินพบว่า กลุ่มเลน้อยคราฟท์ จะมียอดขายกระเป๋ากระจูดอยู่ที่ 100 ใบ/เดือน หรือ คิดเป็น 1,200 ใบ/ปี และ สำหรับผลิตภัณฑ์เสื้อจะขายได้อยู่ที่ 10 ผืน/เดือน หรือ 120 ผืน/ปี นอกจากนี้ วิสาหกิจชุมชนเลน้อยคราฟท์ ได้ประเมินรายได้ของตนเองที่คาดว่าจะเกิดในปีที่ 2 โดยเลน้อยคราฟท์ คาดว่าจะขายได้กระเป๋าจะอยู่ที่เดือนละ 400-500 ใบ/เดือน หรือ 4,800-6,000 ใบ/ปี สำหรับเสื้อจะอยู่ที่ 20 ผืน/เดือน หรือ 240 ผืน/ปี อย่างไรก็ตาม ผู้ประเมินยึดหลักเกณฑ์การประมาณค่าผลประโยชน์แบบต่ำสุด (Minimum Claim) ดังนั้น การประเมินรายได้ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในปีที่ 2 สำหรับกระเป๋าจะอยู่ที่ 1,200 ใบ/ปี และ เสื้ออยู่ที่ 120 ใบ/ปี สำหรับในปีที่ 3-5 จะคิดประมาณการยอดขายเพิ่มขึ้น 3.5% ต่อปี โดยกำหนดจาก อัตราการเติบโตเฉลี่ยของ GDP ในระยะยาว ซึ่งคำนวณโดยใช้ข้อมูลระหว่าง ค.ศ. 2001- 2020 จากธนาคารโลก (data.worldbank.org)

เนื่องจากประเภทสินค้าของกระเป๋ามีลักษณะแตกต่างกัน และมีราคาขายแตกต่างกัน ดังนั้น การประเมินรายได้จึงต้องนำสัดส่วนของประเภทสินค้าที่จะขายได้เข้ามาประกอบการพิจารณาด้วย สำหรับกระเป๋ากระจูด สามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ประกอบด้วย 1) กระเป๋าธรรมดา 2) กระเป๋าที่ผ่านการย้อมสี 3) กระเป๋าที่ผ่านการย้อมสีและปักลาย ซึ่งอ้างอิงสัดส่วนการขายของหัตถกรรมกระจูดวรรณิ พบว่า มีอัตราส่วนอยู่ที่ร้อยละ 20 30 และ 50 ตามลำดับ ดังนั้น รายได้จากกระเป๋าสามารถประเมินได้จาก ปริมาณการขายในแต่ละประเภทคูณด้วยราคาขายสินค้าในแต่ละประเภท ซึ่งจะมีรายได้จากกระเป๋าเท่ากับ 1,122,000 บาท สำหรับเสื้อจะไม่มีประเภทของผลิตภัณฑ์แยกย่อย ดังนั้น จึงสามารถนำยอดขายเสื้อคูณด้วยราคาขาย ซึ่งจะมีรายได้จากเสื้อเท่ากับ 300,000 บาท รวมรายได้เท่ากับ 1,422,000 บาท ดังแสดงในตารางที่ 5-30

ตารางที่ 5-30 การคำนวณรายได้ที่เกิดจากการขายผลิตภัณฑ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในปีที่ 2

ประเภทกระเป๋า	จำนวนผลิตภัณฑ์ชิ้น/ปี (ชิ้น/ปี)	ราคาต่อชิ้น (บาท/ชิ้น)	รายได้ (บาท)
รวมผลผลิตกระเป๋า	1,200 (100%)		
แบบธรรมดา	240 (20%)	350	84,000
แบบย้อม	360 (30%)	550	198,000
แบบย้อม+ปัก	600 (50%)	1,400	840,000
		รวมรายได้จากผลิตภัณฑ์กระเป๋า	1,122,000
เสื้อ	120	2,500	300,000
		รวมรายได้จากกระเป๋าและเสื้อทั้งหมดรวม	1,422,000

ตารางที่ 5-31 แสดงการคำนวณกำไรที่คาดว่าจะเกิดขึ้นซึ่งจะประเมินจากอัตราส่วนกำไรคูณด้วย ยอดขาย โดยอัตราส่วนกำไรของแต่ละผลิตภัณฑ์จะคำนวณจากกำไรต่อหน่วยหารด้วยราคาขายของแต่ละ ผลิตภัณฑ์ จากนั้นจะนำไปคูณด้วยยอดขายของแต่ละผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะได้กำไรรวมทั้งหมดเท่ากับ 406,200 บาท

ตารางที่ 5-31 กำไรจากยอดขายผลิตภัณฑ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในปีที่ 2

	ประเภทผลิตภัณฑ์กระเป่า						ผลิตภัณฑ์เสื้อ	
	ธรรมดา		ย้อม		ย้อม+ปัก			
(1) ราคาขาย/หน่วย (บาท/ชิ้น)	350	100%	550	100%	1,400	100%	2,500	100%
(2) ต้นทุน/หน่วย (บาท/ชิ้น)	<u>305</u>	<u>87%</u>	<u>505</u>	<u>92%</u>	<u>905</u>	<u>65%</u>	1,810	73%
(3) กำไร/หน่วย (บาท/ชิ้น)	45	13%	45	8%	495	35%	685	27%
(4) ยอดขาย (ชิ้น)	<u>240</u>		<u>360</u>		<u>600</u>		<u>120</u>	
(3x4) กำไรรวม (บาท)	10,800		16,200		297,000		82,200	
กำไรรวมทั้งหมด (บาท)					406,200			

สำหรับกำไรที่จะเกิดขึ้นในปีที่ 3-5 จะพิจารณาให้สอดคล้องกับจำนวนยอดขายที่เพิ่มขึ้น 3.5% ต่อปี โดยมีสมมติฐานว่า สัดส่วนประเภทของสินค้าที่จำหน่ายและสัดส่วนต้นทุนผันแปร มีอัตราคงที่ตลอดปีประเมิน ดังนั้น กำไรที่เกิดขึ้นจะมีอัตราเพิ่มขึ้น 3.5% เช่นกัน ดังนั้น กำไรจากยอดขายผลิตภัณฑ์ในปี พ.ศ. 2567- พ.ศ. 2569 จะมีค่าเท่ากับ 418,386 บาท 430,938 บาท และ 443,866 บาท ตามลำดับ

ตัวชี้วัดที่ 14: จำนวนคนจนเป้าหมายสามารถพ้นจากความยากจน

การคำนวณมูลค่าทางการเงินของการที่คนจนเป้าหมายสามารถพ้นจากความยากจนในตัวชี้วัดที่ 14 นี้ จะประเมินมูลค่าจากจำนวนเงินช่วยเหลือจากรัฐบาลที่ลดลงจากการที่คนจนสามารถพ้นจากความยากจน ซึ่ง ความยากจนในกรณีนี้คณะผู้วิจัยได้กำหนดว่าเป็นผู้มีรายได้มากกว่า 100,00 บาทต่อปี เนื่องจาก ภาครัฐได้ กำหนดคุณสมบัติผู้ลงทะเบียนรับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คือ ผู้มีสัญชาติไทย อายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป โดยมี รายได้ไม่เกินปีละ 100,000 บาท/คน และรายได้เฉลี่ยของครอบครัวของผู้ลงทะเบียนไม่เกินปีละ 100,000 บาท จากการสัมภาษณ์กลุ่มคนจนที่เป็นสมาชิกเครือข่ายพบว่าเงินสนับสนุนที่ได้จากทางรัฐบาลในปัจจุบันมีอยู่ 4 รูปแบบ ได้แก่ โครงการคนละครึ่ง เบี้ยช่วยเหลือคนพิการ เบี้ยช่วยเหลือคนชรา และ บัตร สวัสดิการแห่งรัฐ จะเห็นได้ว่าบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นเพียงความช่วยเหลือเดียวที่ทางรัฐมีวัตถุประสงค์ในการ ช่วยเหลือผู้ที่มีรายได้น้อย ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงไม่นำมูลค่าเงินช่วยเหลือจากทางภาครัฐอื่นๆ มาทำการ ประเมินมูลค่าเงินช่วยเหลือจากทางรัฐบาลที่ลดลงในกรณีนี้

คณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์หากกลุ่มคนจนเป้าหมายที่มีรายได้มากกว่า 100,000 บาทต่อปี จากการ สืบค้นข้อมูลพบว่า จากการเก็บข้อมูลรายได้ของกลุ่มคนจนเป้าหมายก่อนและหลังร่วมโครงการเป็นดังตารางที่ 5-32

ตารางที่ 5-32 รายได้ต่อเดือนของผู้เข้าอบรมก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ

คนที่	รายได้ก่อนร่วมโครงการ	รายได้หลังร่วมโครงการ	ประมาณรายได้ของผู้เข้าร่วมโครงการต่อปี
1	-	5000	60.000
2	3.000	5.000	60.000
3	3.000	3.000	36.000
4	3.000	3.500	42.000
5	3.000	6.000	72.000
6	4.500	4.000	48.000
7	6.000	3.000	36.000
8	6.000	6.000	72.000
9	6.200	8.000	96.000
10	3.000	3.000	36.000
11	9.000	5.500	66.000
12	4.000	12.000	144.000
13	3.000	9.000	108.000
14	4.500	12.000	144.000
15	5.000	11.000	132.000
16	4.000	7.500	90.000
17	3.500	5.000	60.000
18	5.000	5.000	60.000
19	2.500	5.000	60.000
20	4.000	6.400	76.800
21	5.000	11.000	132.000
22	3.000	1.500	18.000
23	4.500	6.000	72.000
24	6.000	11.000	132.000
25	3.000	5.000	60.000
26	6.000	4.500	54.000
27	6.000	6.000	72.000
28	6.000	5.000	60.000
29	4.500	4.500	54.000
30	4.500	4.500	54.000
31	2.500	3.000	36.000
32	4.500	5.000	60.000
33	6.000	7.000	84.000
34	5.000	8.000	96.000
35	6.000	10.000	120.000
36	6.000	6.000	72.000
37	4.500	6.000	72.000

คนที่	รายได้ก่อนร่วมโครงการ	รายได้หลังร่วมโครงการ	ประมาณรายได้ของผู้เข้าร่วมโครงการต่อปี
38	6.000	7.500	90.000
39	6.000	12.000	144.000
40	4.000	8.000	96.000
41	3,500	6,000	72,000

ตารางที่ 5-32 แสดงให้เห็นว่าจำนวนกลุ่มคนจนที่มีรายได้มากกว่า 100,000 บาทต่อปี หลังจากเข้าร่วมโครงการมีทั้งสิ้น 8 คน โดยจากการสัมภาษณ์กลุ่มคนจนเป้าหมายพบว่า กลุ่มคนเหล่านี้จะได้รับความช่วยเหลือเดือนละ 300 บาท โดยได้รับเป็นประจำทุกเดือน ดังนั้น มูลค่าทางการเงินจากการที่กลุ่มคนจนเป้าหมายสามารถพ้นจากความยากจนต่อปีจึงเท่ากับ $8 \times 300 \times 12 = 28,800$ บาท และผลประโยชน์ที่รัฐบาลสามารถประหยัดได้จากการการที่คนกลุ่มเหล่านี้พ้นจากความยากจนจะเกิดขึ้นต่อเนื่องตั้งแต่ พ.ศ. 2565 ถึง พ.ศ. 2569

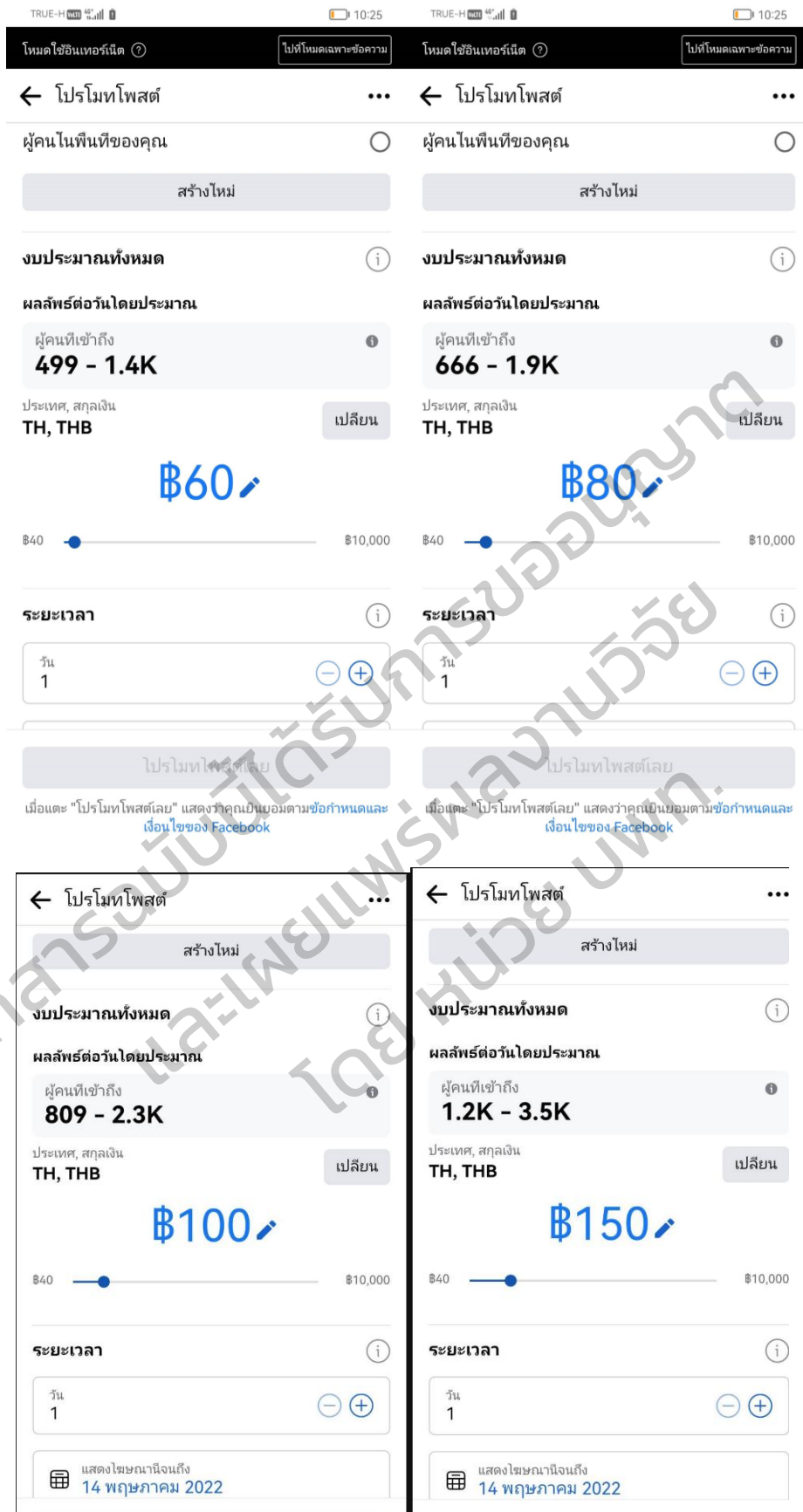
ตัวชี้วัดที่ 15: จำนวนยอดติดตามของเพจกลุ่มเล่นน้อยคราฟท์

การประเมินมูลค่าทางการเงินของการเป็นที่รู้จักในตลาดจากจำนวนยอดติดตามของเพจกลุ่มเล่นน้อยคราฟท์ในตัวชี้วัดนี้จะประเมินจากมูลค่าค่าโฆษณาที่ผู้ประกอบการต้องใช้ในการโปรโมทเพจเฟซบุ๊กเพื่อให้เข้าถึงจำนวนลูกค้าเท่ากับจำนวนคนที่ติดตามเพจเล่นน้อยคราฟท์ในปัจจุบัน การวิเคราะห์ข้อมูล ณ วันที่ 1 เมษายน 2565 พบว่ายอดผู้ติดตามเพจเล่นน้อยคราฟท์มีทั้งสิ้น 637 คน (ภาพที่ 5.3-2)

ภาพประกอบที่ 5-22 จำนวนยอดติดตามเพจเล่นน้อยกราฟท์

จากการหาข้อมูลค่าโฆษณาที่ต้องใช้ในการโปรโมทเพจทางการค้าพบว่า 1) การโปรโมทให้เข้าถึงลูกค้า 499-1,400 คน ต้องใช้เงินเท่ากับ 60 บาทต่อวัน 2) การโปรโมทให้เข้าถึงลูกค้า 666-1,900 คน ต้องใช้เงินเท่ากับ 80 บาทต่อวัน 3) การโปรโมทให้เข้าถึงลูกค้า 809-2,300 คน ต้องใช้เงินเท่ากับ 100 บาทต่อวัน 4) การโปรโมทให้เข้าถึงลูกค้า 1,200-3,500 คน ต้องใช้เงินเท่ากับวันละ 150 บาท (ภาพที่ 5.3-3)

ภาพประกอบที่ 5-23 ค่าโฆษณาที่ใช้ในการโปรโมทเพจเล่นน้อยกราฟท์

การประเมินมูลค่าทางการเงินจากยอดผู้ติดตามโดยใช้ค่าโฆษณาในตัวชี้วัดนี้จะทำการประเมินมูลค่าทางการเงินในปี 2565 และ 2569 ดังตารางที่ 5-33

ตารางที่ 5-33 การคำนวณมูลค่าทางการเงินจากยอดผู้ติดตามในเพจเลน้อยคราฟท์

ปี	ยอด Follow Lenoir Craft	ราคา post /วัน	จำนวนวันที่กลุ่มโพสต์ขายสินค้า/ปี	มูลค่าทางการเงิน
2565	637	60	52	3,120
2566	1,274	80	52	4,160
2567	1,911	100	52	5,200
2568	2,548	150	52	7,800
2569	3,185	150	52	7,800

โดยคณะผู้วิจัยได้ใช้วิธีการพยากรณ์อย่างง่าย (Naive Forecast) ในการพยากรณ์ยอดติดตามเพจเลน้อยคราฟท์ของกลุ่มลูกค้า เพจเลน้อยคราฟท์ถูกสร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2565 และสามารถสร้างยอดติดตามได้เท่ากับ 637 คน ซึ่งในปีถัดไปก็จะสามารถสร้างยอดติดตามได้เท่าเดิมเป็นอย่างน้อย จากการสืบค้นข้อมูลพบว่าราคาค่าโฆษณาที่ต้องจ่ายในการเข้าถึงกลุ่มลูกค้าจำนวน 637 คนมีค่าเท่ากับ 60 บาทต่อวัน ในปี 2565 และ เท่ากับ 80 บาทต่อวันในปี 2566 และเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2567 และ พ.ศ. 2568 ดังตารางที่ 5.3-30 ในส่วนของจำนวนความคร่ำที่กลุ่มทำคอนเทนต์และโพสต์โปรโมทขายสินค้าต่อปี คณะผู้วิจัยได้ทำการวางแผนร่วมกันกับผู้นำกลุ่มเลน้อยคราฟท์ว่าจะมีการโพสต์เพื่อโฆษณาขายผลิตภัณฑ์อย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง หรือคิดเป็น 52 ครั้งต่อปี ดังนั้นมูลค่าทางการเงินของการมีผู้ติดตามเพจจำนวน 637 คนจึงเท่ากับ 3,120 บาทในปี 2565 ซึ่งหากทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีการเดียวกันจะพบว่ามูลค่าการเงินของการมีผู้ติดตามเพจเลน้อยคราฟท์ในปี พ.ศ. 2566 ถึง พ.ศ. 2569 จะเท่ากับ 4,160 บาท 5,200 บาท 7,800 บาท และ 7,800 บาท ตามลำดับ

ตัวชี้วัดที่ 16 มูลค่าของโลโก้เลน้อยคราฟท์

การหามูลค่าทางการเงินของโลโก้เลน้อยคราฟท์สามารถประเมินได้จากมูลค่าตลาดของการที่กลุ่มเลน้อยคราฟท์จะสามารถมีโลโก้ของกลุ่มเพื่อให้ลูกค้ากลุ่มเป้าหมายสามารถจดจำกลุ่มเลน้อยคราฟท์ได้ คณะผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลราคาตลาดในการจัดทำโลโก้จากนักออกแบบโลโก้เอกชนจำนวน 2 ท่าน โดยสอบถามข้อมูลราคาที่ต้องใช้ในการจ้างออกแบบโลโก้ และผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบของมหาวิทยาลัยจำนวน 2 ท่าน โดยสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับราคาที่เหมาะสมในการออกแบบโลโก้ให้กลุ่มวิสาหกิจ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ได้ข้อมูลดังตารางที่ 5-34 จะเห็นได้ว่าค่าการจ้างทำโลโก้ให้กับกลุ่มวิสาหกิจจากผู้ให้ข้อมูลมีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก ตัวอย่างเช่น นักออกแบบอิสระมีความเห็นว่าค่าจ้างทำโลโก้ให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเท่ากับ 3,000 บาท ในขณะที่ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและนักออกแบบเอกชนคิดเห็นว่าค่าจ้างทำโลโก้ในตลาดมีค่าเท่ากับ 30,000 บาท ในกรณีนี้คณะผู้วิจัยตัดสินใจใช้ค่าเฉลี่ยในการประเมินมูลค่าโลโก้ของกลุ่มเลน้อยคราฟท์ ซึ่งมีค่าเท่ากับ 19,500 บาท และมูลค่าทางการเงินของโลโก้ที่เกิดขึ้นนี้จะถูกประเมินมูลค่าในปี 2565 เท่านั้น

ตารางที่ 5-34 การสำรวจราคาตลาดสำหรับการสร้าง logo สำหรับ 1 ชื่องาน

ผู้ให้ข้อมูล	ราคาตลาดในการสร้าง logo
นักออกแบบเอกชน	30,000
นักออกแบบอิสระ	3,000
ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ	30,000
ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ	15,000
ค่าเฉลี่ย	19,500

การคำนวณค่าผลตอบแทนจากลงทุนทางสังคม (SROI) จากรายละเอียดที่ได้อธิบายไว้ในข้อที่ 6 ซึ่งแสดงถึงมูลค่าทางการเงินของตัวชี้วัดทั้ง 16 ตัวชี้วัด โดยได้คำนึงถึงกรณีฐานที่คณะผู้วิจัยคิดว่าควรนำมาพิจารณาแล้ว ตารางที่ 5-35 ทำการสรุปค่า มูลค่าทางการเงินของผลลัพธ์ที่หักค่ามูลค่าผลลัพธ์ที่ไม่ได้มาจากการดำเนินงานของโครงการแยกตามแต่ละตัวชี้วัด มีรายละเอียดดังนี้

เอกสารฉบับนี้ได้รับก ผลิตโดย
และเผยแพร่ผลงานวิจัย
โดย หน่วย บพท.

ตารางที่ 5-35 สรุปผลมูลค่าตอบแทนทางสังคมแต่ละตัวชี้วัดของโครงการ

วัตถุประสงค์/ตัวชี้วัด/รายละเอียด		ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5	รวม
		2565	2566	2567	2568	2569	
1	ตัวชี้วัด 1 ต้นทุนรับซื้อวัตถุดิบกระจุตต่อกำของกลุ่มคนจนเป้าหมายที่ลดลง		21,000	21,000	21,000	21,000	84,000
	ตัวชี้วัด 2 มูลค่าขายกระจุตที่สามารถจำหน่ายได้จากแปลงสาธิต 2 ไร่		56,000	87,000		93,000	236,000
2	ตัวชี้วัด 3 ค่าออกบูธแสดงสินค้าระดับประเทศและภูมิภาค		105,400	105,400	105,400	105,400	421,600
	ตัวชี้วัด 4 การได้รับการสนับสนุนการจัดทำโครงการจากภาครัฐ		30,000	30,000	30,000	30,000	120,000
	ตัวชี้วัด 5 มูลค่าความเต็มใจในการได้สิทธิ์ผลิต กระเป๋าลายโมโนราห์	31,200					31,200
	มูลค่าความเต็มใจในการได้สิทธิ์ผลิต เสื้อลายเลน้อย	42,800					42,800
	ตัวชี้วัด 6 ความรู้ที่เพิ่มขึ้นในการแปรรูปผลิตภัณฑ์กระจุต	113,390					113,390
	ตัวชี้วัด 7 รายได้จากทักษะในการแปรรูปผลิตภัณฑ์กระจุตที่เพิ่มขึ้น (แปรผันตามรายได้)		396,000	409,860	424,205	439,052	1,669,117
	รายได้จากการนำความรู้ด้านการตรวจสอบคุณภาพไปใช้		42,000	42,000	42,000	42,000	168,000
	ตัวชี้วัด 8 รายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ด้านการแปรรูป		349,200				349,200
	ตัวชี้วัด 9 การเข้าร่วมทำกิจกรรมของกลุ่มของคนจนเป้าหมาย	370,125	189,000	189,000	189,000	189,000	1,126,125
3	ตัวชี้วัด 10 ความรู้ด้านการตลาดที่เพิ่มขึ้น	66,229					66,229
	ตัวชี้วัด 11 รายได้จากทักษะการขายสดออนไลน์ที่เพิ่มขึ้น		155,220	155,613	156,019	156,440	623,292
	ตัวชี้วัด 12 รายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการเป็นวิทยากรด้านการตลาด		27,000				27,000
	ตัวชี้วัด 13 รายได้เพิ่มขึ้นจากการขายผ่านช่องทางต่างๆ	299,326	406,200	418,386	430,938	443,866	1,998,715
	ตัวชี้วัด 14 จำนวนคนจนเป้าหมายสามารถพ้นจากความยากจน	28,800	28,800	28,800	28,800	28,800	144,000
	ตัวชี้วัด 15 จำนวนยอดติดตามของเพจกลุ่มเลน้อยคราฟท์	3,120	4,160	5,200	7,800	7,800	28,080
	ตัวชี้วัด 16 มูลค่าของโลโก้เลน้อยคราฟท์	19,500					19,500
รวม		974,489	1,809,980	1,492,259	1,435,162	1,556,358	7,268,248

ตารางที่ 5-35 จะเห็นได้ว่าโครงการวิจัยนี้สามารถสร้างผลประโยชน์ที่คิดเป็นมูลค่าทางการเงินทั้งหมดเท่ากับ 7,268,248 บาท โดยแยกคิดเป็นมูลค่าผลประโยชน์ทางการเงินในปี พ.ศ. 2565 เท่ากับ 974,489 บาท มูลค่าทางการเงินในปี พ.ศ. 2566 เท่ากับ 1,809,980 บาท มูลค่าทางการเงินในปี พ.ศ. 2567 เท่ากับ 1,492,259 บาท มูลค่าทางการเงินในปี พ.ศ. 2568 เท่ากับ 1,435,162 บาท และ มูลค่าทางการเงินในปี พ.ศ. 2569 เท่ากับ 1,556,358 บาท

คณะผู้วิจัยได้นำผลประโยชน์ตามแต่ละตัวชี้วัดที่ได้รับจากการดำเนินงานโครงการมาแยกตามมิติหลักของกรอบแนวคิดระบบการดำรงชีพที่ยั่งยืน (Sustainable livelihood Framework: SLF) ซึ่งจะแสดงให้เห็นมูลค่าทางการเงินที่เพิ่มขึ้นจากการดำเนินงานดังตารางที่ 5-36

ตารางที่ 5-36 สรุปผลตอบแทนทางสังคมจำแนกตามทุนเศรษฐกิจ ทุนมนุษย์ ทุนสังคม และทุนธรรมชาติ

ตัวชี้วัด/รายละเอียด	ทุนเศรษฐกิจ	ทุนมนุษย์	ทุนสังคม	ทุนธรรมชาติ
1 ต้นทุนรับซื้อวัตถุดิบกระจุดต่อกำของกลุ่มคนจนเป้าหมายที่ลดลง	84,000	-	-	-
2 มูลค่าขายกระจุดที่สามารถจำหน่ายได้จากแปลงสาธิต 2 ไร่	-	-	-	236,000
3 ค่าออกบูธแสดงสินค้าระดับประเทศและภูมิภาค	-	-	421,600	-
4 การได้รับการสนับสนุนการจัดทำโครงการจากภาครัฐ	-	-	120,000	-
5 มูลค่าความเต็มใจในการได้สิทธิ์ผลิต กระเป๋าลายมโนราห์	31,200	-	-	-
มูลค่าความเต็มใจในการได้สิทธิ์ผลิต เสื้อลายเสน้อย	42,800	-	-	-
6 ความรู้ที่เพิ่มขึ้นในการแปรรูปผลิตภัณฑ์กระจุด	-	113,390	-	-
7 รายได้จากทักษะในการแปรรูปผลิตภัณฑ์กระจุดที่เพิ่มขึ้น	-	1,669,117	-	-
	-	168,000	-	-
8 รายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการเป็นวิทยากรด้านการแปรรูป	-	349,200	-	-
9 การเข้าร่วมทำกิจกรรมกลุ่มของกลุ่มคนจนเป้าหมาย	-	-	1,126,125	-
10 ความรู้ด้านการตลาดที่เพิ่มขึ้น	-	66,229	-	-
11 รายได้จากทักษะการขายสดออนไลน์ที่เพิ่มขึ้น	-	623,292	-	-
12 รายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการเป็นวิทยากรด้านการตลาด	-	27,000	-	-
13 รายได้เพิ่มขึ้นจากการขายผ่านช่องทางต่างๆ	1,998,715	-	-	-
14 จำนวนคนจนเป้าหมายสามารถพ้นจากความยากจน	144,000	-	-	-
15 จำนวนยอดติดตามของเพจกลุ่มเสน้อยคราฟท์	-	-	28,080	-
16 มูลค่าของโลโก้เสน้อยคราฟท์	19,500	-	-	-

ตัวชี้วัด/รายละเอียด	ทุน	ทุน	ทุน	ทุน
	เศรษฐกิจ	มนุษย์	สังคม	ธรรมชาติ
รวม	2,320,215	3,016,227	1,695,805	236,000

ตารางที่ 5-36 แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานของโครงการปฏิบัติการแก้จนสามารถเพิ่มทุน (สร้างผลประโยชน์) ให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ใน 4 มิติหลัก โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ 1) สามารถเพิ่มทุนมนุษย์คิดเป็นมูลค่าเท่ากับ 3,016,227 บาท 2) สามารถเพิ่มทุนทางเศรษฐกิจคิดเป็นมูลค่าเท่ากับ 2,320,215 บาท 3) สามารถเพิ่มทุนทางสังคมคิดเป็นมูลค่าเท่ากับ 1,695,805 บาท และ 4) สามารถเพิ่มทุนทางธรรมชาติคิดเป็นมูลค่าเท่ากับ 236,000 บาท

อัตราคิดลดใช้ในการคำนวณมูลค่าเงินในอนาคตให้ย้อนกลับมาเป็นมูลค่าปัจจุบัน ซึ่งอาจเป็นตัวแทนที่ใช้พิจารณาความเสี่ยงโอกาส (Opportunity Cost) ของเงินลงทุน ดังนั้น อัตราคิดลดที่ใช้การประเมินผลกระทบจากงานวิจัยและพัฒนาถือได้ว่าเป็นอัตราค่าเสียโอกาสของเงินที่นำมาสนับสนุนการวิจัย กัมปนาท (2564) เสนอว่า อัตราคิดลดที่นิยมใช้ในกระบวนการประเมินผลกระทบทางสังคม ได้แก่ อัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยของพันธบัตรรัฐบาล (อายุพันธบัตร 3-5 ปี) เนื่องจาก รัฐบาลออกพันธบัตรกู้เงินประชาชนเพื่อลงทุนในงานวิจัยและพัฒนาของประเทศ ดังนั้น ต้นทุนค่าเสียโอกาสเงินทุนของรัฐบาลคือดอกเบี้ยพันธบัตรระยะยาวที่จ่ายให้กับประชาชน

ในงานวิจัยฉบับนี้อัตราคิดลดที่ใช้ในการคำนวณค่าปัจจุบัน (Present value) ของผลประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการนี้เท่ากับ ร้อยละ 1.38 คณะผู้วิจัยทำการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนเงินทุนของภาครัฐบาล พบว่า อัตราผลตอบแทนพันธบัตรระยะยาวอายุ 5 ปี เท่ากับ ร้อยละ 1.38 (จากข้อมูล ณ วันที่ 4 มกราคม 2565 อ้างอิงจากเว็บไซต์ <https://www.thaibma.or.th/>) เหตุผลที่คณะผู้วิจัยเลือกใช้ข้อมูลเดือนมกราคม 2565 เนื่องจากเป็นเวลาที่ได้รับเงินทุนเพื่อใช้ในการดำเนินงานโครงการ โดยอัตราคิดลดนี้จะถูกนำมาปรับค่าเงินในอนาคตตั้งแต่ปี พ.ศ. 2566 ถึง พ.ศ. 2569 ตัวอย่างเช่น จากอัตราคิดลดดังกล่าวเมื่อนำผลประโยชน์ทางการเงินที่ได้รับในปี พ.ศ. 2566 เท่ากับ 1,809,980 บาท มาปรับด้วยอัตราคิดลดร้อยละ 1.38 จะทำให้ได้มูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์โครงการที่หักกรณีฐานแล้ว (PV) เท่ากับ 1,785,342 บาท อีกตัวอย่างหนึ่ง ผลประโยชน์ทางการเงินที่ได้รับในปี พ.ศ. 2569 เท่ากับ 1,556,358 บาท เมื่อนำมาปรับค่าด้วยอัตราคิดลดจะได้มูลค่าปัจจุบันเท่ากับ 1,473,331 โดยมีรายละเอียดการปรับมูลค่าอนาคตให้เป็นมูลค่าปัจจุบัน ดังตารางที่ 5-37 จะเห็นได้ว่าผลรวมของมูลค่าปัจจุบันของผลกระทบทางสังคม (มูลค่าปัจจุบันสะสม) มีค่าเท่ากับ 7,062,421 บาท

ตารางที่ 5-37 เงินลงทุนของโครงการจำแนกตามลักษณะการใช้จ่าย

รายการ	รายการที่จะเบิกจ่าย
คำดำเนินการกิจกรรมโมเดลแก้จน (Operating model)	

1	ค่าใช้จ่ายในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและทักษะการดำรงชีวิตเพื่อแก้ปัญหาความยากจน	600,000.00
2	ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาโมเดลแก้ปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จ	800,000.00
3	ค่าใช้จ่ายในการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน	100,000.00
4	ค่าไปรษณีย์ โทรศัพท์ ค่าอินเทอร์เน็ต ค่าสาธารณูปโภคอื่น ๆ	1,053.00
5	ค่าใช้จ่ายในการลงพื้นที่ปฏิบัติงานของคณะทำงาน	31,065.00
6	ค่าจ้างนักวิจัย (4 เดือน *5000 บาท)	20,000.00
	รวมค่าดำเนินการกิจกรรม	1,552,118.00
ค่าวัสดุ		
1	ค่าวัสดุทางการเกษตร	87,882
2	ค่าวิเคราะห์ดิน/ธาตุอาหาร สิ่งตกค้างทางการเกษตร	0
3	ค่าวัสดุวิทยาศาสตร์ด้านการเกษตร การประมง และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	80,000
4	ค่าวัสดุ/อุปกรณ์สำหรับจัดทำนวัตกรรมการเกษตร การประมง และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	600,000
	รวมค่าวัสดุ	767,882
	รวมทั้งหมด	2,320,000

ตารางที่ 5-37 แสดงให้เห็นรายละเอียดเงินลงทุนทั้งหมดที่ใช้ในการดำเนินงานโครงการวิจัยปฏิบัติการ กระจัดแก๊จน โดยแยกเป็นเงินลงทุนทั้งหมดสองหมวดหลักคือ 1) ค่าดำเนินการโมเดลแก๊จนโดยมีค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น 1,552,118 บาท และ 2) ค่าวัสดุที่ใช้ในโครงการวิจัยโดยมีค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น 767,882 รวมค่าใช้จ่ายทั้งหมดเท่ากับ 2,320,000 บาท ซึ่งค่าใช้จ่ายในส่วนของการประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนเท่ากับ 100,000 บาท ไม่ได้ถูกนำมาบวกรวมกับเงินลงทุนทั้งหมด เนื่องจากค่าใช้จ่ายส่วนนี้ไม่ได้เป็นการลงทุนเพื่อให้เกิดผลกระทบทางสังคมกับกลุ่มลูกค้าเป้าหมายดังนั้นเงินลงทุนในปฏิบัติการโมเดลแก๊จนจึงมีมูลค่าเท่ากับ 2,220,000 บาท

ตารางที่ 5-38 การวิเคราะห์ค่ามูลค่าปัจจุบัน มูลค่าปัจจุบันสุทธิ และ อัตราผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน

	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5
	2565	2566	2567	2568	2569
ผลตอบแทนทางการเงิน (ตารางที่ 5.3-32)	974,489	1,809,980	1,492,259	1,435,162	1,556,358
มูลค่าปัจจุบัน ที่อัตราคิดลด 1.38 %	974,489	1,785,342	1,451,909	1,377,349	1,473,331
(Present value @ Discount rate at 1.38 %)					

มูลค่าปัจจุบันสะสม (Cumulative present value)	974,489	2,759,832	4,211,741	5,589,090	7,062,421
มูลค่าลงทุน (Investment value)	2,220,000	0	0	0	0
มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net present value)	-1,245,511	539,832	1,991,741	3,369,090	4,842,421
อัตราผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (SROI)	0.44	1.24	1.90	2.52	3.18

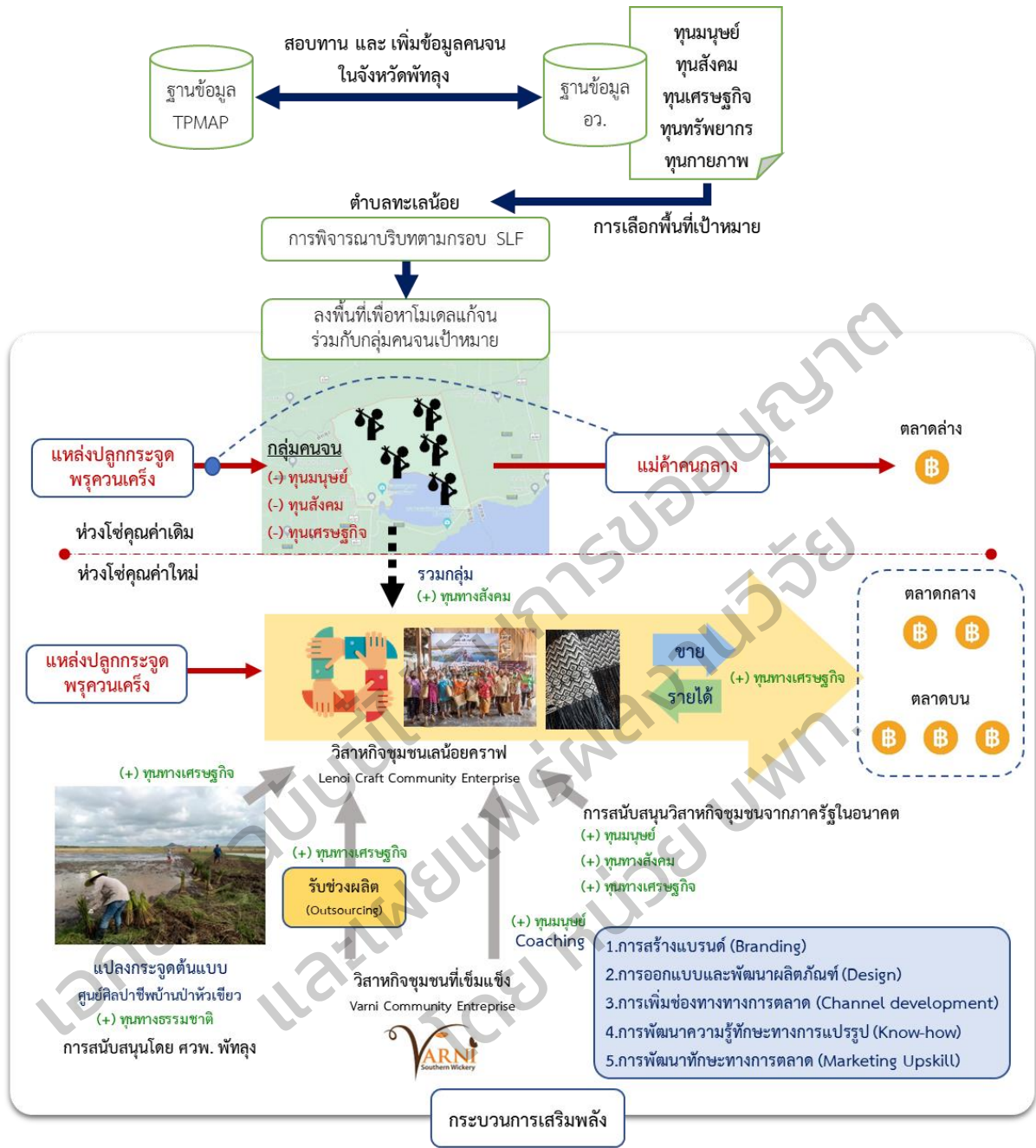
ซึ่งมูลค่าปัจจุบันรวมของผลประโยชน์โครงการที่หักกรณีฐานแล้ว (PV) เท่ากับ 7,062,421 (ตาราง 5-38) และ มูลค่าเงินลงทุนของโครงการวิจัยเท่ากับ 2,220,000 จะถูกนำมาคำนวณอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนทางสังคมโดยใช้สูตร

$$\begin{aligned} \text{SROI} &= \frac{\text{มูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์โครงการที่หักกรณีฐานแล้ว (PV)}}{\text{เงินลงทุนที่ใช้ในโครงการ}} \\ &= \frac{7,062,421}{2,220,000} = 3.18 \text{ (ขอบเขตการประเมินระหว่าง พ.ศ. 2565-2569)} \end{aligned}$$

จะเห็นได้ว่า ผลตอบแทนจากการลงทุนทางสังคม (SROI) สำหรับโครงการวิจัยนี้มีมูลค่าเท่ากับ 3.18 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเงินลงทุนที่ใช้ในโครงการปฏิบัติการกระจัดแก่งนี้มีความคุ้มค่า เนื่องจาก มีค่ามากกว่า 1 โดยค่า SROI เท่ากับ 3.18 สามารถตีความหมายได้ว่า ทุกเงินลงทุน 1 บาทที่ลงทุนไปในโครงการวิจัยจะได้รับผลตอบแทนกลับมาเท่ากับ 3.18 บาท สำหรับการประเมินระยะเวลาคืนทุนแบบปรับมูลค่าเงินปัจจุบัน (Discounted payback period) จากตาราง 5.3-35 จะสังเกตได้ว่าค่ามูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) ของโครงการในปี พ.ศ. 2565 มีค่าติดลบเท่ากับ -1,245,511 และเริ่มมีค่าเป็นบวกในปี พ.ศ. 2566 เท่ากับ 539,832 หากเทียบบัญญัติไตรยางค์จะพบว่า จะสามารถคืนทุนภายใน 1.7 ปี หรือ ประมาณ 1 ปี 8 เดือน

5.4 จากพลังข้อมูลสู่ความร่วมมือสร้างโมเดลแก่งแบบมีส่วนร่วมด้วยกระบวนการเสริมพลัง

ความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐ กลุ่มวิสาหกิจที่เข้มแข็ง ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน สามารถแสดงได้ดังภาพประกอบโมเดลกระจัดแก่ง (OM) ที่ 5-24

ภาพประกอบที่ 5-24 โมเดลแก่นจัน (OM) “พลังข้อมูลสู่ความร่วมมือสร้างโมเดลแก่นจันแบบมีส่วนร่วมด้วยกระบวนการเสริมพลัง”

บทที่ 6 กระบวนการสื่อสารสาธารณะ

สำหรับกระบวนการสื่อสารสาธารณะมีการจัดขึ้นจำนวน 3 ครั้ง ได้แก่ 1) ความยากจน : ความหมาย ประสบการณ์ และรูปธรรมแก่จันจากพื้นที่พัทลุง 2) ปฏิบัติการแก้จนจังหวัดพัทลุง-จากข้อมูลสู่การสร้างโมเดลแก่จันแบบมีส่วนร่วมและกระบวนการเสริมพลัง และ 3) จาก Leno Craft Phattalung สู่การสร้างพลัง สร้างรายได้ กระจายโอกาส โดยแต่ละครั้งมีรายละเอียด ดังนี้

6.1 ความยากจน: ความหมาย ประสบการณ์ และรูปธรรมแก่จันจากพื้นที่พัทลุง

เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2564 มหาวิทยาลัยทักษิณ ร่วมกับ หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนา ระดับพื้นที่ (บพท.) และสภาผู้ชมและผู้ฟังรายการไทยพีบีเอส จัดเวทีสื่อสารสาธารณะเสวนาหัวข้อเรื่อง “ความหมาย ประสบการณ์ และรูปธรรมแก่จันจากสนามชุมชนวิจัยและพัฒนาพัทลุงโมเดล” ภายใต้โครงการวิจัยและนวัตกรรม เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำในจังหวัดพัทลุง โดยมหาวิทยาลัยทักษิณ ได้รับการ สนับสนุนจากกองทุนส่งเสริม ววน. และหน่วย บพท. กับภาคีหลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ผ่านรูปแบบผสมผสาน ระหว่าง Online และ Onsite ณ ห้องประชุม วสก. 4301 คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัย ทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง

สำหรับโจทย์คำถามของการศึกษาโครงการวิจัยนี้ คือ 1) คนจนในจังหวัดพัทลุงอยู่ที่ไหน ทำไมถึงจน และ จะมีวิธีการแก้ไขปัญหาความยากจนที่เชื่อมโยงกับภาคีต่าง ๆ อย่างไร 2) ระบบและกลไกการแก้ปัญหาความ ยากจนอย่างยั่งยืนจะเป็นอย่างไร และ 3) ระบบสร้างการเรียนรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีพได้อย่างเป็น รูปธรรมและยั่งยืน ในช่วงเวลาที่ผ่านมา โครงการวิจัยดังกล่าวได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่วันที่ 15 พฤษภาคม 2564 นับเป็นระยะเวลาประมาณ 6 เดือน จากระยะเวลาวิจัยที่กำหนดไว้หนึ่งปี คณะที่วิจัยมีข้อค้นพบที่สำคัญหลาย ประการเกี่ยวกับการค้นหาและสอบทานครัวเรือนยากจนระดับพื้นที่จังหวัดพัทลุง ที่นำมาสู่การเผยแพร่เชิง สาธารณะเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และตระหนักรู้ถึงความสำคัญของปัญหาความยากจน รวมถึงการนำองค์ ความรู้ที่ได้จากการศึกษาไปใช้ประโยชน์สู่สังคมในวงกว้างและนำไปสู่การแก้ปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรม

ในการจัดงานครั้งนี้ได้รับเกียรติจาก รศ.ดร.ณัฐพงศ์ จิตรนิรัตน์ รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยทักษิณ กล่าวเปิดโครงการ ซึ่งภายในกิจกรรม เริ่มจากการนำเสนอความก้าวหน้าโครงการวิจัยและ นวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน แบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำในจังหวัดพัทลุง นำโดย รศ.ดร.สมิคร แก้วสุก แสง หัวหน้าโครงการวิจัยฯ และคณะที่วิจัย มีผลสรุปการดำเนินงานในการค้นหาและสอบทานคนจนในพื้นที่ จังหวัดพัทลุง โดยใช้รายชื่อคนจนตั้งต้นจากฐานข้อมูล TPMAP จำนวน 13,902 ครัวเรือน (14,342 คน) โดยทีม วิจัยได้ทำการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลครบทั้ง 11 อำเภอ คิดเป็น 100% ของพื้นที่ทั้งหมด และ ณ วันที่ 9 ธันวาคม 2564 ทางทีมวิจัยได้สรุปข้อมูลที่ได้คืนกลับมาจากการสำรวจคิดเป็น 66.3% ของพื้นที่ทั้งหมด จำนวนแบบ สำรวจที่ได้คืนกลับมา 10,584 ครัวเรือน คิดเป็น 59.2% (6,269 ครัวเรือน) คือ ครัวเรือนยากจนจากระบบ TPMAP คิดเป็น 40.8% (4,315 ครัวเรือน) คือ ครัวเรือนยากจนที่ Add on จากพื้นที่เป้าหมาย และในระหว่าง

การดำเนินการนี้ ทางทีมวิจัยได้มีการส่งต่อความช่วยเหลือในเรื่องที่อยู่อาศัย ให้แก่หน่วยงาน พอช. ไปแล้วเบื้องต้น จำนวน 107 ครอบครัว

กิจกรรมต่อมาเป็นการจัดเสวนาในหัวข้อ “ความหมาย ประสบการณ์ และรูปธรรมแก่จันจากสนามชุมชน วิจัยและพัฒนา พัทลุงโมเดล” โดยได้รับเกียรติจาก นายวิญญู สิทธิเชนทร์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดพัทลุง รศ.ดร. สมัคร แก้วสุกแสง หัวหน้าโครงการวิจัยฯ นายธีรพล สุวรรณรุ่งเรือง ที่ปรึกษาโครงการวิจัยฯ นายเนติกรณ์ ชูเจริญ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบ้านนา นายแก้ว สังข์ชู จากภาคประชาสังคม เป็นผู้ร่วมเสวนา ดำเนินรายการโดย นายสนธยา แก้วขำ ผู้ประกาศข่าวอาวุโสไทยพีบีเอส นอกจากนี้ ยังได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นการพัฒนาเชิงพื้นที่และการแก้ไขปัญหาความยากจนจังหวัดพัทลุง การสังเคราะห์ภาพรวมและนำแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์และมุมมองต่าง ๆ ในการแก้ปัญหาความยากจน โดย รศ.ดร.ณัฐพงศ์ จิตรนิรัตน์ รองอธิการบดีฝ่าย วิจัยและบริการวิชาการ และปิดท้ายกิจกรรมด้วยข้อสังเกตและสังเคราะห์ภาพรวมและข้อคิดเห็นในภาพรวม โดย ได้รับเกียรติจาก ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย ผู้ทรงคุณวุฒิหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.)

จากเวทีการเสวนา ในประเด็นการนิยามของความจนและหนทางการแก้ไขความยากจนจังหวัดพัทลุง โดย นายแก้ว สังข์ชู มองว่า ความจนในอดีตถูกนิยามเพียงแค่เรื่อง “เงิน” เท่านั้น แต่ในปัจจุบันความจนของผู้คนยังมี องค์ประกอบอื่นที่หลากหลายนิตีทั้งความจนจากการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างทางสังคมและเศรษฐกิจ ความจนที่มีความแตกต่างกันตามภูมิภาค ปัจจัยพึ่งพาทรัพยากรที่แตกต่างกัน ในปัจจุบันเราต้องยอมรับว่าจังหวัด พัทลุงยังมีคนจนอยู่จริง แต่จะจนด้านใดจำเป็นต้องพิจารณาจากข้อมูลที่ได้มีการค้นหาและสอบถามครัวเรือน ยากจนระดับพื้นที่

นายวิญญู สิทธิเชนทร์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดพัทลุง กล่าวว่า กลไกภาครัฐมีแนวนโยบายในการแก้ไข ปัญหาความยากจน มีการบริหารจัดการเชิงโครงสร้าง แต่กระบวนการยังไม่สามารถครอบคลุมทุกมิติ ผลการ เปลี่ยนแปลงจากการนำนวัตกรรมไปใช้มีการปรับเปลี่ยนได้ช้า หรือยังไม่ต้องการ การขับเคลื่อนเพื่อแก้ไขปัญหา ความยากจนต้องใช้ข้อมูลและควรกระทำอย่างรวดเร็วเพื่อให้เกิดการกระเพื่อมของสังคม และเป็นรูปธรรมตั้งแต่ ระบบชุมชนขนาดเล็กจนกระทั่งสู่ระดับที่ใหญ่ขึ้น เน้นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาที่ต้องอ้างอิงงานวิชาการที่ได้รับ การยอมรับ ภายใต้การทำงานร่วมกันของภาคีเครือข่ายหลายฝ่าย เรากระตุ้นให้ทุกภาคส่วนทุกภาคีเข้าไปใน ทิศทางที่ดีขึ้น ลดช่องว่างระหว่างคนรวยสุดกับคนจนให้แคบลง เราควรเน้นการให้ความช่วยเหลือคนที่ไม่พร้อม หรือเดินไม่ได้ คนพัทลุงจะต้องมีสิทธิมีส่วนร่วมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ทุกภาคส่วนที่เข้ามาเพื่อหนุนเสริมต้องยอมรับใน วิถีของพัทลุง อย่างไรก็ตามยังมีอุปสรรคในการสื่อสารให้ตรงประเด็นและการขยายผลให้เป็นรูปธรรม ยังเป็นห่วง ว่าพัทลุงโมเดลจะเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริงไหม สามารถนำไปใช้ซ้ำในพื้นที่อื่นไหม แต่อย่างน้อยก็เป็น “นวัตกรรมการ จัดการตนเองของพัทลุง”

นายเนติกรณ์ ชูเจริญ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบ้านนา ได้เสนอแนวคิดการช่วยเหลือกลุ่มคนยากจน ในพื้นที่ ผู้นำท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการดูแลกลุ่มคนยากจนและเปราะบาง ควรส่งเสริมการสร้างอาชีพ สร้าง รายได้ เพื่อนำไปสู่การจัดการชีวิตให้ดีขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม กรณีในพื้นที่ตำบลบ้านนาที่จะเน้นการส่งเสริมการ สร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตร การใช้ฐานทรัพยากรนำมาดึงดูดด้านการท่องเที่ยว เน้นด้านการเกษตรเพื่อเสริม รายได้ให้คนในพื้นที่ และประชาชนในพื้นที่ต้องรู้จักการจัดการการลงทุน

ในส่วนของ นายธีรพล สุวรรณรุ่งเรือง ที่ปรึกษาโครงการวิจัยฯ กล่าวว่า งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานในโครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ ที่ดำเนินการในพื้นที่ 20 จังหวัดยากจนทั่วประเทศ โดยการสนับสนุนงบประมาณดำเนินการจากหน่วยงานบริหารและการจัดการทุกด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) กระทรวงอุดมศึกษา ได้เน้นย้ำว่า “ข้อมูลจะมีความหมายถ้าหน่วยงานราชการและภาคีเครือข่ายนำไปใช้แก้ปัญหาความยากจน” ทั้งนี้ ที่ผ่านมามีการแก้ปัญหาความยากจนไม่ได้เนื่องจากความยากลำบากแต่เป็นการดูภาพรวม คนจนมีศักยภาพแต่อาจมีในระดับที่จำกัด ข้อมูลที่ได้รับจากการค้นหาและสอบถามครัวเรือนยากจนในระดับพื้นที่จะสามารถทำให้เราเห็นว่าบางครัวเรือนนั้นมีความจนด้านใดทั้งเชิงโครงสร้าง ตกงาน ไม่มีทรัพย์สิน การแก้ไขปัญหาจึงมีความจำเป็นที่จะรวมกลุ่มคนจน รวมถึงคนด้อยโอกาสในพื้นที่ ไปโอบอุ้มให้กำลังใจเขา ถ้าหากเขาได้รวมตัวกันและริเริ่มแก้ปัญหา เช่น ในเชิงรายได้ เขาจะรู้สึกว่ามีศักดิ์ศรีมากขึ้น สุขเสียงของคนจนที่ส่งมาไม่ค่อยจะมีใครได้ยิน ถ้าใช้ศักยภาพที่คนจนมีผ่านกิจกรรมอาจเป็นโอกาสที่สามารถแก้ไขปัญหาความยากจนได้

รองศาสตราจารย์ ดร.สมักร แก้วสุกแสง หัวหน้าโครงการวิจัยฯ ได้แสดงให้เห็นบทบาทของมหาวิทยาลัยและกระบวนการทำงานของโครงการวิจัย ฯ ว่า มหาวิทยาลัยทักษิณเป็นมหาวิทยาลัยในพื้นที่ของจังหวัดพัทลุง ณ วันนี้เราเป็นบทบาทที่สำคัญในการเข้าร่วมทำโครงการแก้ไขปัญหาความยากจนในจังหวัดพัทลุง นักวิจัยและนักวิชาการที่ทำงานกำลังใช้องค์ความรู้จากกระบวนการทำวิจัย วัตถุประสงค์หลักคือเรามีการจัดทำฐานข้อมูลคนจนที่แม่นยำและถูกต้อง ข้อมูลนั้นจะเป็นสิ่งที่มีค่าเป็นอย่างมาก โดยทุกกลไกได้เข้ามาช่วยกันในการจัดเกลาข้อมูลให้แท้จริงมากที่สุด ท้ายสุดข้อมูลดังกล่าวก็คืนกลับสู่จังหวัดพัทลุงเพื่อนำสู่การขยายผลและแก้ไขปัญหาความยากจนต่อไป มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งองค์ความรู้และแหล่งเรียนรู้ เรามีนวัตกรรมที่สามารถนำไปปรับเพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการปรับใช้ตามบริบทของพื้นที่ การทำงานครั้งนี้ได้ร่วมมือกับหลายภาคี เราสร้างเป็นเครือข่ายการทำงานและเรียนรู้ร่วมกัน หลังจากนั้นเมื่องานด้านข้อมูลเสร็จแล้วจะดำเนินการส่งต่อข้อมูลให้กับจังหวัดพัทลุงภายใต้กลไกของ ศจพ.จ. กระบวนการทำงานของมหาวิทยาลัยทักษิณเรื่องโครงการแก้ไขปัญหาความยากจนเป็นแนวทางหนึ่งที่สำคัญในการขึ้นรูปโมเดลแก้จน และขยายกับหน่วยงานอื่นต่อไปและจะไม่ทำแค่มหาวิทยาลัยทักษิณแต่จะทำร่วมกัน นำไปสู่นวัตกรรมใหม่เชิงกระบวนการเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในช่วงรุ่นต่อรุ่นของคนพัทลุง

จากการร่วมเสวนา รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพงศ์ จิตนิริรัตน์ รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการได้สรุปบทเรียนความยากจน: ความหมาย ประสบการณ์ และรูปธรรมแก้จนจากพื้นที่พัทลุง มีดังนี้ 1) จากการศึกษาเชิงปริมาณในภาพรวมงานวิจัยพบว่า คนจนจำนวนหนึ่งถูกทำให้หล่นหายจากระบบฐานข้อมูลที่เรียกว่า Big data คนจนที่หล่นหายจึงทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาความยากจนไปถึงคนจนที่ตรงเป้าหมายได้ 2) กลไกหนึ่งสำคัญในกระบวนการคัดกรอง ตรวจสอบข้อมูล ที่สามารถทำได้ข้อมูลที่แท้จริงมากขึ้นคือการใช้ระบบและกลไกชุมชนเพื่อทำให้การค้นหาคนจนได้ตรงเป้าและแม่นยำ สามารถทำให้สร้างระบบการส่งต่อและการคิดค้นนวัตกรรมการแก้จนอย่างมีส่วนร่วมได้อย่างมีคุณภาพมากยิ่งขึ้นในอนาคต 3) การค้นหาคนจนโดยใช้มิติ 5 ด้าน ได้แก่ ทุนมนุษย์ ทุนสังคม ทุนกายภาพ ทุนธรรมชาติ และทุนเศรษฐกิจ ทำให้หลุดพ้นจากกับดักเดิมที่มองว่าคนจนเป็นภาระเนื่องจากความยากจนส่วนหนึ่งเป็นปัญหาของปัจเจกบุคคล การวิเคราะห์ทุนทำให้เราค้นหาศักยภาพของคนจนที่สามารถจะเติมเต็ม และทำให้คนจนหลุดพ้นจากกับดักแบบเดิมเพื่อก้าวข้ามจากความจนในอนาคต 4) ความหมายของความยากจนอาจมีความแตกต่างออกไปแต่ละพื้นที่ ข้อค้นพบของจังหวัดพัทลุงทำให้พบว่า คนจนอาจมี

ความหมายที่แตกต่างกันไปตามภูมิภาค วัฒนธรรม รวมถึงพลวัตของคนจนและการเปลี่ยนแปลงของชุมชนสัมพันธ์อยู่กับนโยบายการเมือง ฐานทรัพยากรและปัจจัยการผลิต และระบบการพึ่งพาตนเองของชุมชน 5) ปัญหาของคนจนไม่ได้เป็นเพียงลำพังของปัจเจกบุคคลเท่านั้น แต่ยังมีความสัมพันธ์กับโครงสร้าง ความสัมพันธ์เชิงระบบ ความสัมพันธ์ในชุมชน รวมไปถึงระบบข้อมูลที่จะให้เป็นมาตรฐานเดียวกันที่จะให้เกิดการแก้ไขที่ชัดเจนในอนาคต 6) การสร้างรูปธรรมของการแก้ปัญหาความยากจนเชิงโมเดล จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเติมและเสริมศักยภาพ และทำให้คนจนหรือเจ้าของปัญหาเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทในกระบวนการของการออกแบบแก้ปัญหาความยากจนของตนเองทั้งในครัวเรือน ชุมชน และระดับที่สูงขึ้นไปในอนาคต

ในช่วงสุดท้ายของกิจกรรม ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย ผู้ทรงคุณวุฒิหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนา ระดับพื้นที่ (บพท.) ได้ให้ข้อสังเกตว่า แม้จะภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19 แต่ที่มั่นวิจัยยังสามารถดำเนินโครงการด้านข้อมูลและพยายามค้นหาและสอบถามคนจนในพื้นที่ผ่านกลไกและสร้างเป้าหมายร่วมกับภาคีเครือข่ายได้ สำหรับโจทย์การทำงานเรื่องแก้ไขปัญหาคความยากจนนั้นเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล โดยกระบวนการทำงานได้วิเคราะห์โมเดลการแก้ไขปัญหาคความยากจนของประเทศจีน ที่มีการทำสำมะโนครัวครัวเรือนยากจนและสำรวจข้อมูลทุนพื้นฐาน นอกจากนี้ผู้ทรงคุณวุฒิยังอธิบายเพิ่มเติมถึงการแบ่งเป็นกลุ่มคนจนเป็น 4 กลุ่ม คือ

กลุ่ม 1 กลุ่มอยู่ลำบาก : กลุ่มที่มีความขาดแคลนปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต ต้องดำเนินการนำเข้าสู่ระบบสวัสดิการโดยเร่งด่วน

กลุ่ม 2 กลุ่มอยู่ยาก : กลุ่มที่มีปัจจัยพื้นฐานเพียงพอสำหรับการดำรงชีวิตอยู่ในแต่ละวัน ซึ่งต้องเร่งดำเนินการจัดหาปัจจัยดำรงชีพ/หรือยกระดับความสามารถในการจัดหาปัจจัยดำรงชีพให้พออยู่ได้ ให้ทักษะส่งเสริมและให้ความรู้ เครื่องมือ เครือข่ายที่สามารถช่วยให้กลุ่มเหล่านี้หาทางออกได้ แนวทางที่ช่วยอาจจำเป็นต้องให้กลุ่มคนเหล่านี้สามารถเข้าเป็นสมาชิกในกลุ่มที่มีอยู่แล้วในพื้นที่

กลุ่ม 3 กลุ่มพออยู่ได้ : กลุ่มที่มีฐานทุนสำหรับการดำรงชีพ แต่ยังไม่เพียงพอที่จะอยู่รอดได้อย่างปลอดภัย หากประสบกับภาวะความแปรปรวนต่างๆ ขาดโอกาสบางอย่าง จำเป็นต้องสร้างภูมิคุ้มกัน และยกระดับความเป็นอยู่ให้หลุดพ้นจากสภาวะความขาดแคลน/เปราะบาง

กลุ่มที่ 4 กลุ่มอยู่ได้ : กลุ่มที่มีภูมิคุ้มกันต่อสภาวะความแปรปรวน/ความเสี่ยงต่างๆ มีฐานทุนในด้านต่างๆ ที่เพียงพอในการวางแผนอนาคตของตนเอง ครอบครัว และเป็นฐานทุนในระดับชุมชนได้ กลุ่มนี้สามารถอยู่ด้วยตัวเองได้

การทำงานของโครงการวิจัยในครั้งนี้เป็นการสะท้อนให้เห็นพลังของข้อมูลที่จะช่วยขับเคลื่อนการทำงานให้หน่วยงานและภาคีเครือข่ายเห็นเป้าหมายร่วมกัน โดยแต่ละหน่วยงานจะมีหน้าที่รับผิดชอบและจุดแข็งที่แตกต่างกัน แต่จะสามารถทำงานและผสมผสานพลังร่วมกันได้จากการใช้ข้อมูลเดียวกัน ส่วนสำคัญอีกเรื่อง คือ การนำส่งระบบข้อมูลคนจนและโครงการแก้จนเข้าสู่ระบบแผนพัฒนาระดับท้องถิ่น หรือแผนพัฒนาระดับจังหวัด เพื่อให้การดำเนินงานแก้ไขปัญหาความยากจนเกิดความต่อเนื่อง และเป็นไปบนฐานของข้อมูล โดยผ่านกลไกหน่วยงานรัฐในพื้นที่คือ ศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศพจ.) จังหวัดพัทลุง นอกจากนี้หากเห็นเป้าคนจนชัดเจนแล้ว ทางจังหวัดอาจจำเป็นต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อช่วยเหลือและร่วมแก้ปัญหาความยากจนของจังหวัดพัทลุงซึ่งจะเป็นการทำให้ภาคประชาชนมีศักยภาพและความเข้มแข็งต่อไป

ภาพประกอบที่ 6-1 บรรยากาศการจัดเวทีสื่อสารสาธารณะความยากจน: ความหมาย ประสบการณ์ และอุปสรรคจากพื้นที่พัทลุง

6.2 ปฏิบัติการแก้จนจังหวัดพัทลุง-จากข้อมูลสู่การสร้างโมเดลแก้จนแบบมีส่วนร่วมและกระบวนการเสริมพลัง

ทีมนักวิจัยมหาวิทยาลัยทักษิณ ผสานพลังจังหวัดพัทลุง ส่งต่อความช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาความยากจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำในจังหวัดพัทลุง โดยการจัดโครงการสื่อสารสาธารณะ ปฏิบัติการแก้จนจังหวัดพัทลุง – จากข้อมูลสู่การสร้างโมเดลแก้จนแบบมีส่วนร่วมและกระบวน การเสริมพลัง วันศุกร์ ที่ 4 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2565 เวลา 09.00 เป็นต้นไป ณ ห้องประชุมราชพฤกษ์ ชั้น 2 อาคารทักษิณาคาร มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง

รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพงศ์ จิตรนิรัตน์ รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยทักษิณ รองศาสตราจารย์ ดร.สมักร แก้วสุกแสง รักษาการแทนผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยทักษิณ พร้อมด้วยคณะนักวิจัยโครงการวิจัยและนวัตกรรมแก้ปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำจังหวัดพัทลุงจัดกิจกรรมสื่อสารสาธารณะ “ปฏิบัติการแก้จนจังหวัดพัทลุง – จากข้อมูลสู่การสร้างโมเดลแก้จนแบบมีส่วนร่วมและกระบวน การเสริมพลัง” ที่มหาวิทยาลัยทักษิณ

นายเสรี จิตรเวช พัฒนาการจังหวัดพัทลุง กล่าวว่า จังหวัดพัทลุงมีนโยบายการแก้ไขปัญหาความยากจน จังหวัดพัทลุงการแก้จนมีกระบวน การแก้ปัญหาความยากจนเชิงบูรณาการ ประมวลคนจนทั้งหมดให้เป็นฐานข้อมูลกลางทั้งระบบจังหวัดพัทลุงกำลังดำเนินการแก้จนจาก TPMAP ที่ถูกเกณฑ์ทั้ง 5 มิติ ซึ่งความยากจนเป็นเรื่องของความซับซ้อน ต้องแก้ในหลากหลายรูปแบบ ต้องใช้ข้อมูลครัวเรือนคนยากจนให้มากที่สุด โดยใช้แนวคิด 4 ท. ประกอบด้วย ทักษะ ทศวรรษที่เหมาะสม และทางออก เป็นต้น

รองศาสตราจารย์ ดร.สมักร แก้วสุกแสง หัวหน้าโครงการวิจัยและนวัตกรรมแก้ปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำจังหวัดพัทลุง ได้นำเสนอผลการดำเนินงานและข้อค้นพบจากกระบวนการสอบทานครัวเรือนคนจนจังหวัดพัทลุง พบว่า การค้นหาและสอบทานคนจนในพื้นที่ จังหวัดพัทลุง โดยใช้รายชื่อคนจนตั้งต้นจากฐานข้อมูลระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (TPMAP) จำนวน 13,902 ครัวเรือน ทีมวิจัยโดยทำการลงพื้นที่เก็บข้อมูลทั้ง 11 อำเภอภายใน 73 พื้นที่ ครอบคลุม 65 ตำบลและ 8 เขตเทศบาล คิดเป็นร้อยละ 100 ของพื้นที่ จังหวัดพัทลุงแล้ว และทำการบันทึกลงในระบบ PPPconnect ของกระทรวง อว. จำนวน 14,205 ครัวเรือน (คนจนรวมทุกครัวเรือนจำนวน 59,449 คน) แบ่งเป็นครัวเรือนจากรายชื่อใน TPMAP จำนวน 9,684 ครัวเรือน คิดเป็น 68% และครัวเรือนรายใหม่ (Add on) จำนวน 4,521 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 32

ทั้งนี้ ในระหว่างการดำเนินการนี้ ทีมนักวิจัยได้ส่งต่อความช่วยเหลือเรื่องที่อยู่อาศัย ให้แก่

- 1) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) สำนักงานภาคใต้ ไปแล้วจำนวน 269 ครัวเรือน ครอบคลุม 27 ตำบลใน 9 อำเภอ
- 2) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพัทลุง ประกอบด้วย ครัวเรือนที่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่จำนวน 6,970 ครัวเรือน และครัวเรือนที่มีผู้ป่วยติดเตียงหรือพิการจำนวน 2,358 ครัวเรือน สำหรับผู้ป่วยติดเตียงหรือพิการส่งต่อข้อมูลความช่วยเหลือให้แก่
- 3) ระบบกองทุนสวัสดิการชุมชนจังหวัดพัทลุง จำนวน 1,101 ครัวเรือน

ทีมนักวิจัยได้ออกแบบโมเดลแก้จน (OM) ส่งเสริมการผลิตกระจุดเพื่อเพิ่มรายได้คนจนทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง ทีมนักวิจัย OM นำภูมิปัญญากระจุดของชุมชน มาออกแบบนวัตกรรมแก้จน เพื่อเพิ่ม

รายได้ให้กับคนจนตำบลทะเลน้อยจังหวัดพัทลุง ซึ่งปัญหาของคนจนเกิดจากการมีฐานทุนดำรงชีพไม่เพียงพอ ไม่ว่าจะเป็นทุนมนุษย์ ทุนเศรษฐกิจ ทุนสังคม หรือทุนธรรมชาติ นวัตกรรมแก่นของมหาวิทยาลัยทักษิณ จึงมุ่งเพิ่มทุนดังกล่าวให้กับคนจน โดยใช้วิธีการ Coaching จากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เข้มแข็ง (กระจูดวรรณ) ผนวกกับองค์ความรู้ทางด้านศิลปกรรมการออกแบบของมหาวิทยาลัย โดยเน้นการเพิ่มทุนมนุษย์จากกระจูด จัดทำเป็นหลักสูตรฝึกอบรมให้ความรู้เชิงทฤษฎีและลงมือปฏิบัติจริง ได้แก่ การพัฒนาและสร้างผลิตภัณฑ์ต้นแบบเชิงสร้างสรรค์ การยกระดับการพัฒนาผลิตภัณฑ์แบบยั่งยืน และการพัฒนาการตลาดในยุคดิจิทัล เพิ่มทุนสังคม ด้วยการส่งเสริมการรวมกลุ่มของคนจน เป็นวิสาหกิจชุมชนเลน้อยคราฟ เพิ่มทุนเศรษฐกิจ สมาชิกของวิสาหกิจชุมชนเลน้อยคราฟ ช่องทางการหารายได้ระหว่างทาง คือ สามารถนำกระจูดที่สานที่บ้านมาฝึกทดลองขายผ่านออนไลน์หลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม วิสาหกิจชุมชนเลน้อยคราฟ จะนำผลิตภัณฑ์แบรนด์ เลน้อยคราฟ สู่อ่างโมเดิร์นเทรด ณ ศูนย์การค้าสยามพารากอน และ ศูนย์การค้าไบเทค บางนา ซึ่งเป็นการออกบูธ ขายจริง อย่างไรก็ตามคนทะเลน้อยไม่สามารถทำนากระจูดได้เพียงพอต่อกำลังการผลิต เนื่องจาก ปัญหาน้ำท่วมเป็นประจำปัญหาการทำลายหัวกระจูด และพื้นที่หลายส่วนอยู่ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย ชาวบ้านจำต้องซื้อวัตถุดิบ (กระจูด) จากที่อื่น แนวทางการเพิ่มกระจูดในพื้นที่ทะเลน้อย คือ การหาหน่วยงานพันธมิตร และชุมชนพันธมิตร โดยศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรพัทลุง ซึ่งมีความเชี่ยวชาญเรื่องการปลูกกระจูดและพันธุ์กระจูด ได้ทำแปลงกระจูดต้นแบบ จำนวน 2 ไร่ และร่วมดำเนินการนำร่องปลูกกระจูดจำนวน 6 สายพันธุ์ เนื้อที่ประมาณ 7 ไร่ ในพื้นที่ของศูนย์ศิลปาชีพร่วมกับชุมชนพันธมิตร กลุ่มวิสาหกิจบ้านหัวป่าเขียว (หมู่ที่ 7) กระบวนการปลูก ใช้แนวทาง co-creation of knowledge คือนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาผสมผสานกับความรู้ทางวิชาการ

รองศาสตราจารย์ ดร.พรพันธุ์ เขมคุณาศัย นักวิจัยโครงการวิจัยฯ กล่าวว่า โครงการกระจูดแก่น เราเริ่มไม่ต่อจากทีมข้อมูลนำมาคัดเลือกกลุ่มคนแก่นโดยสมัครใจ เข้ามามีส่วนร่วมในการแก่น เรามีพันธมิตร ในการร่วมดำเนินงานประกอบด้วยสถาบันวิจัยและพัฒนา หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน (วิสาหกิจชุมชนวรรณ) ผู้นำชุมชน และประชาชน ทั้งนี้ การปลูกกระจูดนำไปสู่ความสมบูรณ์ของพื้นที่ทรัพยากรเพิ่มขึ้น นำมาสู่กระจูดที่มีคุณภาพ ส่งผลให้นำมาสู่กระบวนการผลิตที่มีราคาถูกลง ความรู้และทักษะนำไปสู่ความสามารถของบุคลากรเกิดความสามัคคี มีการรวมกลุ่มของเกษตรกรเกิดเป็นวิสาหกิจชุมชนในอนาคต นวัตกรรมแก่นครบกำหนดดำเนินกิจกรรมภายในเดือนมีนาคม 2565 และมีกำหนดจัดแสดงผลภัณฑ์แบรนด์เลน้อยคราฟ ณ ศูนย์การค้าสยามพารากอน ศูนย์การค้าไบเทค บางนา และศูนย์การค้าเอ็มควอเทียร์ (The EmQuartier) สุขุมวิท กรุงเทพมหานคร

ภาพประกอบที่ 6-2 บรรยากาศการจัดเวทีสื่อสารสาธารณะปฏิบัติการแก้จนจังหวัดพัทลุง-จากข้อมูลผู้การสร้างโมเดลแก้จนแบบมีส่วนร่วมและกระบวนการ เสริมพลัง

6.3 จาก Lenoï Craft Phattalung สู่อการสร้างพลัง สร้างรายได้ กระจายโอกาส

กระบวนการสื่อสารสาธารณะ “จาก Lenoï Craft Phattalung สู่อการสร้างพลัง สร้างรายได้ กระจายโอกาส” จัดขึ้นในวันอังคาร ที่ 12 เดือน เมษายน พ.ศ. 2565 เวลา 10.00 เป็นต้นไป ณ ลานจัดแสดง Quartier Gallery ชั้น M ศูนย์การค้าเอ็มควอเทียร์ (The EmQuartier) สุขุมวิท กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยทักษิณ ได้เข้าร่วมจัดแสดงผลงานจาก Lenoï Craft Phattalung สู่อการสร้างพลัง สร้างรายได้ กระจายโอกาส ณ ลานจัดแสดง Quartier Gallery ชั้น M ศูนย์การค้าเอ็มควอเทียร์ (The EmQuartier) สุขุมวิท กรุงเทพฯ ซึ่งมีภาคีเครือข่ายความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยทักษิณ หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) ชุมชนหัตถกรรมกระจูดวรรณิพัทลุง กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำนักงานจังหวัดพัทลุง และศูนย์การค้าเอ็มควอเทียร์ (The EmQuartier) สุขุมวิท กรุงเทพฯ ร่วมจัดงานในครั้งนี้ เพื่อนำเสนอ และเผยแพร่พัทลุงโมเดล ผ่านการจัดแสดง และจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์แบรนด์เลน้อยคราฟ ที่มาจากครัวเรือนคนจนทะเลน้อย และเป็นการสร้างพื้นที่การเรียนรู้เพื่อเพิ่มรายได้ และเปิดมุมมองใหม่เป็นที่รู้จักในสังคมวงกว้างมากขึ้น

โดยได้รับเกียรติจาก ศ.ดร.นพ.สิริฤกษ์ ทรงศิวิไล ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นประธานเปิดงาน พร้อมด้วย รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพงศ์ จิตรนิรัตน์ รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ รศ.ดร.สมักร แก้วสุกแสง ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา ผู้บริหาร คณาจารย์นักวิจัย มหาวิทยาลัยทักษิณ และตัวแทนจากชุมชนทะเลน้อยเข้าร่วม สำหรับกิจกรรมภายในงานได้จัดเวทีเสวนา “จาก

Lenoi Craft Phattalung “สู่การสร้างพลัง สร้างรายได้ กระจายโอกาส” ร่วมกับหน่วยงานภาคีความร่วมมือ และจำหน่ายผลิตภัณฑ์กระจูดจากโครงการที่มีหลากหลายรูปแบบ และมีอัตลักษณ์ ลวดลายที่โดดเด่นสวยงาม ซึ่งได้รับความสนใจจากผู้เข้าร่วมงานเป็นจำนวนมาก

ศ.ดร.นพ.สิริฤกษ์ ทรงศิวิไล ปลัดกระทรวง อว. กล่าวว่า พี่น้องชาวทะเลน้อย ได้ออกมาจากทะเลน้อยมาอยู่ในกรุงเทพฯ ไม่ใช่แค่เฉพาะในกรุงเทพฯ เท่านั้น แต่ยังมีอยู่ในศูนย์กลางของกรุงเทพฯ เป็นความน่าดีใจเป็นอย่างยิ่ง กระทรวง อว. โดยมหาวิทยาลัยทักษิณ ที่เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนทางด้านนี้ เราได้บรรจุเรื่องของการพัฒนาเป็นหัวใจของการทำงานหลักของกระทรวง ต้องขอบคุณท่านผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผู้บริหาร ทปท.ที่ขับเคลื่อนในเรื่องนี้ และที่สำคัญต้องขอบคุณอาจารย์ทุกท่านที่ลงไปในพื้นที่ และฝังตัวอยู่ในพื้นที่ ได้นำความรู้และประสบการณ์เพื่อชุมชน มหาวิทยาลัยสอนคน ทำคนเป็นคนที่มืออาชีพ สร้างความรู้ โดยการพัฒนาความรู้ พัฒนาการวิจัย และสร้างนวัตกรรม นี่เป็นภารกิจที่เกิดขึ้นก่อนมีการตั้งกระทรวง ในการตั้งกระทรวงเรามีอีกภารกิจที่สำคัญมากคือ ภารกิจการพัฒนา สร้างคน สร้างความรู้ สร้างนวัตกรรมแล้วจะต้องนำไปสู่การพัฒนา ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น ทำให้เศรษฐกิจของทุกคนดีขึ้น นั่นเป็นมิติของการพัฒนา กระทรวงมีโครงการจำนวนมากในเรื่องของการพัฒนา มหาวิทยาลัยตอนนี้ออกนอกบริบทเดิมที่มีอยู่ไปเยอะมาก และที่สำคัญเรื่องการพัฒนา เป็นการพัฒนาแบบมุ่งเป้าให้เห็นผลจริงๆ โดยการที่ผลนี้ดูที่ระดับของคน ดูที่ระดับของชุมชน และดูที่การขับเคลื่อนต่างๆ เช่น โครงการ lenoi Craft Phattalung สอดคล้องกับภาคทั้งหมด อยากเห็นมหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษา หน่วยงานวิจัยและอื่นๆ ในส่วนนี้ทำงานเพิ่มเติมจากการสร้างคน สร้างความรู้ สร้างนวัตกรรม แล้วต้องให้เกิดผลที่จับต้องได้ เมื่อไหร่ก็ตามที่ภาควิชาการกับภาคประชาชนมาช่วยกัน เมื่อประชาชนดีขึ้น มหาวิทยาลัยก็ดีขึ้น ประเทศก็จะดีขึ้น

รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพงศ์ จิตรนิรัตน์ รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและการบริการวิชาการ กล่าวว่า มหาวิทยาลัยทักษิณ เป็นมหาวิทยาลัยที่เน้นทางด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี ซึ่งได้นำองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยี นวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์กระจูด เพื่อให้เกิดการสร้างรายได้แก่ชาวบ้านทะเลน้อย โดยการดึงวิสาหกิจชุมชนที่เข้มแข็ง (กระจูดวรรณ) ผนวกกับองค์ความรู้ทางด้านศิลปกรรมการออกแบบของมหาวิทยาลัยทักษิณ โดยใช้วิธีการ Coaching เน้นการเพิ่มทุนมนุษย์จากกระจูด จัดทำเป็นหลักสูตรฝึกอบรมให้ความรู้เชิงทฤษฎี และลงมือปฏิบัติจริง ได้แก่ การพัฒนาและสร้างผลิตภัณฑ์ต้นแบบเชิงสร้างสรรค์ (Production) การยกระดับการพัฒนาผลิตภัณฑ์แบบยั่งยืน (Design/ Branding) และการพัฒนาการตลาดในยุคดิจิทัล (Marketing/Selling) เพิ่มทุนสังคม ด้วยการส่งเสริมการรวมกลุ่มของคนจน เป็นวิสาหกิจชุมชนเลน้อยคราฟ (Lenoi Craft Community Enterprise) เพิ่มทุนเศรษฐกิจ สมาชิกของวิสาหกิจชุมชนเลน้อยคราฟ มีช่องทางการหารายได้ระหว่างทาง คือสามารถนำกระจูดที่สานที่บ้านมาฝึกทดลองขายผ่านออนไลน์ หลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม ปัจจุบันโครงการได้ขยายมาถึงช่วงของการนำความรู้ที่ผ่านการอบรมมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ของกลุ่มที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่โดดเด่น และสวยงาม ทั้งการใช้สีธรรมชาติสำหรับกระบวนการย้อม การคิดค้นลวดลายใหม่ที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ เช่น ลายเกลียวคลื่น ลายดอกบัว ลายตัวขอพระราชทาน เป็นต้น การนำเสนอผลิตภัณฑ์ดังกล่าวเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาโมเดล สร้างรายได้ และขยายโอกาสให้แก่ครัวเรือนคนจนในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน

นายมนต์พงศ์ ช่างหวด กลุ่มวิสาหกิจกระจูดวรรณิ์ เปิดเผยว่า การออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนด้วยการสานกระจูดสร้างอัตลักษณ์ของชุมชนชาวทะเลน้อย จ.พัทลุง โขคดีชาวบ้านกลุ่มเปราะบาง (lenoi craft) ได้รับความรู้จากอาจารย์พลัฎฐ์ ยิ้มประเสริฐ สังกัดสาขาศิลปการออกแบบ มหาวิทยาลัยทักษิณ และทีมนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยทักษิณ ที่ได้เข้ามาร่วมกันคิดออกแบบ และพัฒนาส่งเสริมการผลิตกระจูด สร้างรายได้ให้แก่คนจนทะเลน้อย จ.พัทลุง ภายใต้โครงการการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำในจังหวัดพัทลุง

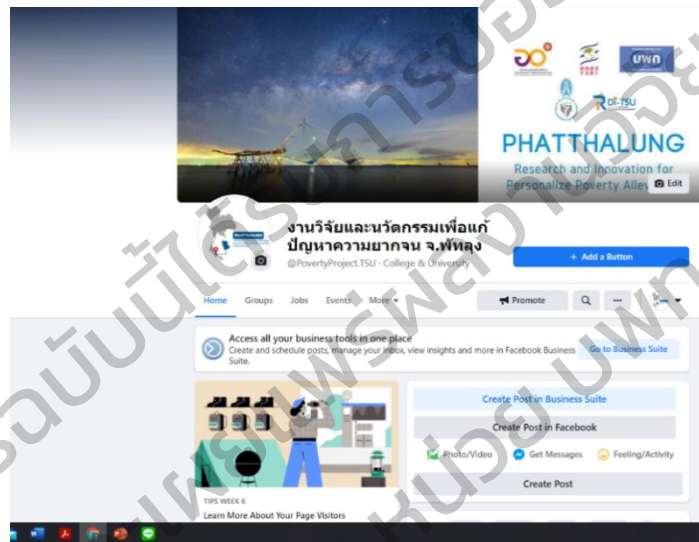

ภาพประกอบที่ 6-3 บรรยากาศการจัดเวทีสื่อสารสาธารณะจาก Lenoii Craft Phatthalung ผู้สร้างพลังสร้างรายได้ กระจายโอกาส

6.4 การสื่อสารของโครงการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำจังหวัดพัทลุงสู่สาธารณะ

ทีมคณะทำงานโครงการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนฯ มหาวิทยาลัยทักษิณจำเป็นต้องมีการประสานและบูรณาการการทำงานร่วมกับกลไกหน่วยงานและภาคีที่เกี่ยวข้อง รวมถึงภาคประชาสังคม/องค์กรชุมชนในจังหวัดพัทลุง ดังนั้นการสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้ และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการในทุกขั้นตอน อีกทั้งยังหวังเป็นการเสริมสร้างพลังความร่วมมือในการสนับสนุนการพัฒนาคนจนกลุ่มเป้าหมายจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก และท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของระบบการสื่อสารที่เป็นไปอย่างรวดเร็วทาง

คณะทำงานจึงได้วางแผนการสื่อสารของโครงการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จ และแม่นยำจังหวัดพัทลุงสู่สาธารณะผ่านรูปแบบที่หลากหลาย อาทิเช่น การสร้างเพจบน Facebook ชื่อว่า “งานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน จ.พัทลุง” การขับเคลื่อนข่าวการดำเนินโครงการผ่านสื่อออนไลน์ของหน่วยบริหารและจัดการทุน บพท. ด้านการพัฒนาในระดับพื้นที่ โดยมีชื่อเพจว่า “งานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อพัฒนาพื้นที่ บพท.” มหาวิทยาลัยทักษิณ “We TSU มหาวิทยาลัยทักษิณ” นอกจากนี้รองศาสตราจารย์ ดร.สมักร แก้วสุกแสง รักษาการแทนรองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา หัวหน้าโครงการวิจัยฯ ได้ให้สัมภาษณ์ผ่านทางคลื่นวิทยุ FM 98.0 MHz. และ FM 100.75 MHz. สถานีวิทยุเพื่อการศึกษามหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง และรับฟังออนไลน์ได้ที่ เพจเฟซบุ๊ก สวท.พัทลุง กรมประชาสัมพันธ์ TSU Radio Phatthalung สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดพัทลุง ในประเด็นเรื่อง “การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำในจังหวัดพัทลุง” ในวันจันทร์ที่ 9 สิงหาคม 2564 ตั้งแต่เวลา 14.10-15.00 น. ดังแสดงในภาพประกอบที่ 6-4 ถึง 6-7

ภาพประกอบที่ 6-4

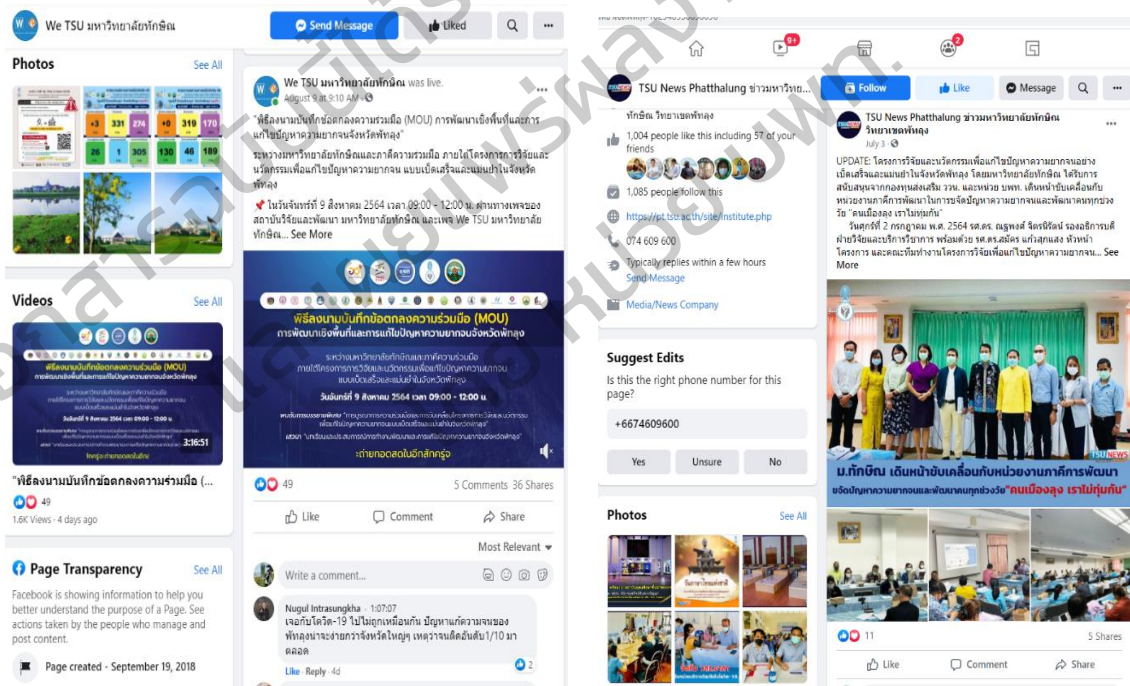
เพจบน Facebook

ชื่อว่า งานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน จ.พัทลุง

ภาพประกอบที่ 6-5
ของหน่วยบริหารและจัดการทุน บพท. ด้านการพัฒนาระดับพื้นที่

เพจบน Facebook

ภาพประกอบที่ 6-6 เพจบน Facebook ระดับชุมชนของมหาวิทยาลัย

ขอเชิญรับฟังรายการ..
มหาวิทยาลัยทักษิณ
เพื่อสังคม

“ สัมภาษณ์พิเศษ ประเด็น การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำในจังหวัดพัทลุง

ออกอากาศ 9 สิงหาคม 2564
 เวลา 14.10-15.00 น.
 On Air : FM 98.0 MHz.
 On line : สุว.พัทลุง กรมประชาสัมพันธ์ TSU Radio Phatthalung Live Streaming

รศ.ดร.สมิคร แก้วสุกแสง
 วิชาการแถมรองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา
 หัวหน้าโครงการวิจัย

อารีย์ แยมกุลเขาว์
 ผู้ดำเนินรายการ

ภาพประกอบที่ 6-7 สื่อสารผ่านช่องทางรายการวิทยุ

นอกจากช่องทางที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว คณะทำงานโครงการฯ ได้สื่อสารกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการวิจัยผ่านสื่อของ สงขลาโฟกัส (สามารถเข้าถึงได้จาก <https://songkhlafocus.com/58320/>) ศูนย์ข่าวชาวบ้านนิวส์ (สามารถเข้าถึงได้จาก <https://www.khawchawbannews.com>) และ MGRonline ข่าวภาคใต้ (สามารถเข้าถึงได้จาก <https://mgronline.com/south/detail/9640000078010>) ดังแสดงในภาพประกอบที่ 6-8 ถึง 3-10 อนึ่ง หน่วยงานภาคีความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ได้ทำการเผยแพร่ข้อมูลโครงการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำจังหวัดพัทลุงในพื้นที่สื่อของหน่วยงานเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรม อาทิเช่น สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพัทลุง สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพัทลุง สำนักงานพาณิชย์จังหวัดพัทลุง สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพัทลุง เป็นต้น ดังภาพประกอบที่ 6-11

กล่าวโดยสรุปการดำเนินงานโครงการวิจัยฯ ของมหาวิทยาลัยให้ความสำคัญและมุ่งเน้นการสื่อสารเพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างการเคลื่อนไหวและการรับรู้ และการกระตุ้นโครงการสู่หน่วยงานต่าง ๆ และประชาชนในระดับพื้นที่เพื่อเป็นพลังความร่วมมือในการทำงานและสนับสนุนการพัฒนาคนจนกลุ่มเป้าหมายต่อไป

ภาพประกอบที่ 6-8 การเผยแพร่กิจกรรมโครงการวิจัยสู่สาธารณชนผ่านแหล่งสงขลาโฟกัส

ภาพประกอบที่ 6-9 การเผยแพร่กิจกรรมโครงการวิจัยสู่สาธารณชนผ่านแหล่งศูนย์ข่าวชาวบ้านนิวส์

ภาพประกอบที่ 6-10 การเผยแพร่กิจกรรมโครงการวิจัยสู่สาธารณชนผ่าน MGRonline ข่าวภาคใต้

ภาพประกอบที่ 6-11 กิจกรรมโครงการวิจัยสู่สาธารณชนผ่านหน่วยงานภาคีความร่วมมือ

11 การเผยแพร่

บทที่ 7 สรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1 สรุปผลการศึกษา

โครงการวิจัยและนวัตกรรมแก้ปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและยั่งยืนจังหวัดพัทลุง โดยมหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง ร่วมขับเคลื่อนโครงการวิจัยครั้งนี้กับ 5 ภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ และภาคประชาชน คนจนเป้าหมายในพัทลุง **ดำเนินการขับเคลื่อนโครงการมาตั้งแต่ในปี 2564** ผลการดำเนินงานและข้อค้นพบจาก พบว่า การค้นหาและสอบทานคนจนในพื้นที่ จังหวัดพัทลุง โดยใช้รายชื่อคนจนตั้งต้นจากฐานข้อมูลระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analytics Platform: TPMAP) จำนวน 13,902 ครัวเรือน (คนจนรวมทุกครัวเรือนจำนวน 14,342 คน) ทีมวิจัยทำการลงพื้นที่เก็บข้อมูลทั้ง 11 อำเภอ ภายใน 73 พื้นที่ ครอบคลุม 65 ตำบลและ 8 เขตเทศบาล **คิดเป็น 100% ของพื้นที่จังหวัดพัทลุงแล้ว** ในภาพรวมข้อมูลที่มีสมบูรณ์ 95 % โดยบันทึกลงในระบบ PPPconnect ของกระทรวง อว. จำนวน **14,205 ครัวเรือน (คนจนรวมทุกครัวเรือนจำนวน 59,449 คน)** แบ่งเป็นครัวเรือนจากรายชื่อใน TPMAP จำนวน 9,684 ครัวเรือน คิดเป็น 68% และครัวเรือนรายใหม่ (Add on) จำนวน 4,521 ครัวเรือน คิดเป็น 32% โดยผลลัพธ์ของระดับทุนศักยภาพการดำรงชีพ 5 ด้านของจังหวัดพัทลุง (ข้อมูล ณ วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2565) ดังนี้ ทุนมนุษย์ มีระดับคะแนน 1.85 อยู่ในระดับน้อย ทุนกายภาพ มีระดับคะแนน 2.77 อยู่ในระดับน้อย ทุนทางเศรษฐกิจมี ระดับคะแนน 2.20 อยู่ในระดับปานกลาง ทุนทรัพยากรธรรมชาติ มีระดับคะแนน 2.72 อยู่ในระดับคะแนนปานกลาง และทุนทางสังคม มีระดับคะแนน 1.53 อยู่ในระดับคะแนนน้อย และ **ได้ส่งต่อความช่วยเหลือเรื่องที่อยู่อาศัยจำนวน 10,698 ครัวเรือน** ให้แก่ 1) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) สำนักงานภาคใต้ ไปแล้วจำนวน 269 ครัวเรือน ครอบคลุม 27 ตำบลใน 9 อำเภอ 2) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพัทลุง ประกอบด้วย ครัวเรือนที่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่จำนวน 6,970 ครัวเรือน และครัวเรือนที่มีผู้ป่วยติดเตียงหรือพิการจำนวน 2,358 ครัวเรือน สำหรับผู้ป่วยติดเตียงหรือพิการส่งต่อข้อมูลความช่วยเหลือให้แก่ 3) ระบบกองทุนสวัสดิการชุมชนจังหวัดพัทลุง จำนวน 1,101 ครัวเรือน นอกจากนี้ดำเนินงานออกแบบโครงการช่วยเหลือคนจนอย่างตรงเป้า (Operating Model) เชื่อมโยงทุน 5 มิติของชุมชนคือการส่งเสริมกระจุดเพื่อเพิ่มรายได้คนจนทะเลน้อย จังหวัดพัทลุงในพื้นที่ตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง โดยมีครัวเรือนคนจนที่ได้รับการช่วยเหลือจำนวน 192 ครัวเรือนและเพิ่มรายได้มากกว่าร้อยละ 30

จากการประเมินผลกระทบทางสังคมจากการลงทุน (Social Return on Investment: SROI) ในงานวิจัยฉบับนี้ พบว่า การโครงการวิจัยและพัฒนาโมเดลแก้จนของจังหวัดพัทลุงสามารถสร้างผลตอบแทนทางสังคมในแต่ละกิจกรรมดังตารางที่ 7.1

ตารางที่ 7.1 สรุปผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้นจากงานวิจัย

ตัวชี้วัด	ผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้น	ทุนที่เพิ่มขึ้น	มูลค่าทางการเงิน (ปี 2565 - 2569)
กิจกรรม: การปลูกกระเจ็ดแปลงสาธิตพื้นที่ 2 ไร่			
ตัวชี้วัด 1: ต้นทุนซื้อวัตถุดิบกระเจ็ดต่อกิโลกรัมที่ลดลง	1) กลุ่มคนจนเป้าหมายมีต้นทุนการรับซื้อกระเจ็ดที่ลดลงร้อยละ 20 2) ต้นทุนที่ลดลงของกลุ่มคนจนเป้าหมายในการซื้อกระเจ็ดจากโครงการคิดเป็นมูลค่าทางการเงินปีละ 21,000 บาท	กลุ่มคนจนเป้าหมาย สามารถหาซื้อวัตถุดิบในพื้นที่ได้ในราคาที่ลดลง ทำให้ต้นทุนการแปรรูปลดลง (ทุนทางเศรษฐกิจ)	84,000 บาท
ตัวชี้วัด 2: รายได้จากการขายกระเจ็ดที่สามารถเก็บผลผลิตจากแปลงสาธิต 2 ไร่	1) ปริมาณกระเจ็ดที่เก็บเกี่ยวได้จากการปลูกในแปลงสาธิตปริมาณ 1,500 กิโลกรัมต่อรอบเก็บเกี่ยว 2) ปริมาณกระเจ็ดที่สามารถเก็บเกี่ยวได้ในปี พ.ศ. 2566 เท่ากับ 56,000 บาท ปี พ.ศ. 2567 มีมูลค่า 87,000 บาท และ พ.ศ. 2569 มีมูลค่า และ 93,000 บาท	ทรัพยากรกระเจ็ดที่มากขึ้นในพื้นที่ (ทุนทางธรรมชาติ)	236,000 บาท
กิจกรรม: การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเลน้อยคราฟท์และอบรมทักษะด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์กระเจ็ด			
ตัวชี้วัด 3: ค่าออกบูธแสดงสินค้าระดับประเทศและภูมิภาค	1) การรวมกลุ่มวิสาหกิจทำให้กลุ่มคนจนเป้าหมายมีโอกาสในการออกบูธจำหน่ายสินค้าโดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลปีละไม่ต่ำกว่า 11 ครั้ง ซึ่งเป็นการออกงานจำหน่ายสินค้าทั้งระดับประเทศและระดับภูมิภาค 2) มูลค่าทางการเงินสำหรับโอกาสในการออกบูธแสดงสินค้าของกลุ่มวิสาหกิจเลน้อยคราฟท์ต่อปีมีมูลค่าเท่ากับ 105,400 บาท	การได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ (ทุนทางสังคม)	421,600 บาท
ตัวชี้วัด 4: เงินสนับสนุนโครงการจากหน่วยงานภาครัฐ	การรวมกลุ่มวิสาหกิจทำให้สามารถได้รับความช่วยเหลือจากทางภาครัฐคิดเป็นมูลค่าเท่ากับ 30,000 บาทต่อปี	การได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ (ทุนทางสังคม)	120,000 บาท
ตัวชี้วัด 5: มูลค่าของลายมโนราห์ที่ถูกออกแบบ	1) มูลค่าทางการเงินของลายปักมโนราห์เท่ากับ 31,200 บาท 2) มูลค่าทางการเงินของลายเสื้อเลน้อยเท่ากับ 42,800 บาท	มูลค่าที่เพิ่มขึ้นของผลิตภัณฑ์กระเจ็ดที่ถูกออกแบบใหม่ (ทุนทางเศรษฐกิจ)	74,000 บาท
ตัวชี้วัด 6: ความรู้ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์กระเจ็ดที่เพิ่มขึ้น	1) กลุ่มคนจนเป้าหมายมีความรู้เพิ่มขึ้นในด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ การจัดการวัตถุดิบเส้นกระเจ็ด การย้อมสีธรรมชาติกระเป่ากระเจ็ด การสานชิ้นรูป การปักกระเป่ากระเจ็ด และการตรวจสอบคุณภาพกระเป่ากระเจ็ด 2) มูลค่าทางการเงินของความรู้ด้านการแปรรูปของผู้เข้าอบรม จำนวน 6 ด้าน โดยมีมูลค่ารวมเท่ากับ 113,390 บาท	กลุ่มคนจนสามารถพึ่งพาตนเองจากความรู้ที่เพิ่มขึ้นได้ (ทุนมนุษย์)	113,390 บาท
ตัวชี้วัด 7: รายได้จากทักษะในการแปรรูปผลิตภัณฑ์กระเจ็ดที่เพิ่มขึ้น	1) ผลตอบแทนจากการพัฒนาทักษะในปี พ.ศ. 2565 ถึง พ.ศ. 2569 มีค่าเท่ากับ 438,000 บาท 451,860 บาท 466,205 บาท และ 481,052 บาท ตามลำดับ 2) ในปี พ.ศ. 2565 ทักษะที่เพิ่มขึ้นจากการอบรมสามารถสร้างรายได้ให้กลุ่มคนจนเป้าหมายในแต่ละด้าน ดังนี้ การสานชิ้นรูปเสื้อ 49,463.41 บาท การสานชิ้นรูปกระเป่า 24,585.37 บาท การย้อมสีธรรมชาติ 152,195.12 บาท การปัก 169,756.10 บาท และ การตรวจสอบคุณภาพ 42,000 บาท	กลุ่มคนจนสามารถพึ่งพาตนเองจากความรู้ที่เพิ่มขึ้นได้ (ทุนมนุษย์)	1,837,117 บาท

ตัวชี้วัด	ผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้น	ทุนที่เพิ่มขึ้น	มูลค่าทางการเงิน (ปี 2565 - 2569)
ตัวชี้วัด 8: รายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับให้กับกลุ่มคนจนรุ่นถัดไปและผู้ที่เกี่ยวข้อง	1) โครงการวิจัยสามารถพัฒนากลุ่มคนจนเป้าหมายให้สามารถเป็นวิทยากรบรรยายได้จำนวนตามด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1. การออกแบบผลิตภัณฑ์ 6 คน 2. การจัดการวัดฤดูบิ 19 คน 3. การย้อมสีธรรมชาติ 3 คน 4. การสานขึ้นรูป 16 คน 5. การปัก 9 คน และ 6. การตรวจสอบคุณภาพ 19 คน 2) ในปี พ.ศ. 2565 กลุ่มคนจนเป้าหมายมีศักยภาพในการเป็นวิทยากรคิดเป็นมูลค่าทางการเงินเท่ากับ 349,200 บาท	กลุ่มคนจนสามารถพึ่งพาตนเองจากความรู้ที่เพิ่มขึ้นได้ (ทุนมนุษย์)	349,200 บาท
ตัวชี้วัด 9: การเข้าร่วมทำกิจกรรมกลุ่มของกลุ่มคนจนเป้าหมาย	1) โครงการสามารถทำให้กลุ่มคนจนเป้าหมายเข้าร่วมทำกิจกรรมกลุ่มอาชีพเพิ่มขึ้น 35 คน 2) จำนวนการเข้าร่วมทำกิจกรรมกลุ่ม ในปี พ.ศ. 2565 มีมูลค่าทางการเงินเท่ากับ 370,125 บาท 3) มูลค่าทางการเงินของการเข้าร่วมทำกิจกรรมกลุ่มในช่วง พ.ศ. 2566 ถึง พ.ศ. 2569 มีมูลค่าเท่ากับ 189,000 บาท ต่อปี	ความสามัคคีของกลุ่มคนจนเป้าหมายในการทำกิจกรรมกลุ่มเพิ่มขึ้น (ทุนทางสังคม)	1,126,125 บาท
กิจกรรม: การฝึกอบรมทักษะด้านการตลาด และการเพิ่มช่องทางการตลาด			
ตัวชี้วัด 10: ความรู้ด้านการตลาดที่เพิ่มขึ้น	มูลค่าทางการเงินของการที่กลุ่มคนจนเป้าหมายมีความรู้เพิ่มขึ้น 2 ด้าน คือ ด้านการตลาด 58,404.39 บาท และการสร้างแบรนด์ 7,824.15 บาท โดยมีมูลค่ารวมเท่ากับ 66,228.54 บาท	กลุ่มคนจนเป้าหมายมีความรู้และทักษะด้านการตลาดเพิ่มขึ้น (ทุนมนุษย์)	66,229 บาท
ตัวชี้วัด 11: รายได้จากทักษะการขายสดออนไลน์ที่เพิ่มขึ้น	1) โครงการวิจัยสามารถพัฒนาคนจนเป้าหมายให้สามารถที่มีทักษะการขายสดออนไลน์ทั้งหมด 9 คน 2) ในปี 2565 กลุ่มเล่นน้อยคราฟท์ น่าจะสามารถจ้างคนจนเป้าหมายเพื่อการขายสดออนไลน์หนึ่งคนคิดเป็นค่าจ้างปีละ 144,000 บาท และ ได้รับค่าคอมมิชชั่นจากการขายสดออนไลน์เท่ากับ 11,220 บาท/ปี	กลุ่มคนจนเป้าหมายมีความรู้และทักษะด้านการตลาดเพิ่มขึ้น (ทุนมนุษย์)	623,292 บาท
ตัวชี้วัด 12: รายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการเป็นวิทยากร	1) โครงการวิจัยสามารถพัฒนาคนจนเป้าหมายให้สามารถเป็นวิทยากรด้านการสร้างแบรนด์ 4 คน และด้านการตลาด 11 คน 2) ในปี 2565 กลุ่มคนจนเป้าหมายจะสามารถสร้างรายได้จากการเป็นวิทยากรให้กลุ่มเล่นน้อยคราฟท์จำนวน 27,000 บาท	กลุ่มคนจนเป้าหมายมีความรู้และทักษะด้านการตลาดเพิ่มขึ้น (ทุนมนุษย์)	27,000 บาท
ตัวชี้วัด 13 รายได้เพิ่มขึ้นจากการขายผ่านช่องทางต่างๆ	1) รายได้ที่เกิดจากผู้ซื้อบรมนำลูกดิบ (กระเปาะกระจุตที่ยังมิได้ผ่านการแปรรูป) ที่ทำภายหลังการฝึกอบรมที่บ้านไปขายให้กับวิสาหกิจชุมชนกระจุตวรรณิในเดือนกุมภาพันธ์ และเดือนมีนาคม 2565 เพิ่มขึ้นร้อยละ 36 2) ในปี พ.ศ. 2565 รายได้ที่เกิดจากผลผลิตในระหว่างการผลิตฝึกอบรม ซึ่งจำหน่ายผ่านกระจุตวรรณิและที่ห้างพาราگونมีมูลค่าเท่ากับ 164,626 บาท 3) ในปี พ.ศ. 2565 รายได้ทั้งหมดของผู้เข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้นจากเดิม เท่ากับ 299,326 บาท คิดเป็นการเพิ่มขึ้นร้อยละ 79 ของรายได้ก่อนเข้าร่วมโครงการ 4) จากการพยากรณ์กำไรจากการขายผลิตภัณฑ์กระจุตของกลุ่มวิสาหกิจในปี พ.ศ. 2566 ถึง พ.ศ. 2569 มีค่า	กลุ่มคนจนเป้าหมายมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น (ทุนทางเศรษฐกิจ)	1,998,715 บาท

ตัวชี้วัด	ผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้น	ทุนที่เพิ่มขึ้น	มูลค่าทางการเงิน (ปี 2565 - 2569)
	เท่ากับ 406,200 บาท 418,386 บาท 430,938 บาท และ 443,866 บาท ตามลำดับ		
ตัวชี้วัด 14: จำนวนคนจนเป้าหมายสามารถพ้นจากความยากจน	1) จำนวนกลุ่มคนจนที่มีรายได้มากกว่า 100,000 บาทต่อปี หลังจากเข้าร่วมโครงการมีทั้งสิ้น 8 คน 2) ผลประโยชน์ที่รัฐบาลสามารถประหยัดได้จากการที่คนกลุ่มเหล่านี้พ้นจากความยากจนเท่ากับ 28,800 บาทต่อปี	กลุ่มคนจนเป้าหมายมีรายได้เพิ่มขึ้น และหลุดพ้นจากความยากจน (ทุนทางเศรษฐกิจ)	144,000 บาท
ตัวชี้วัด 15: จำนวนยอดติดตามของเพจกลุ่มเล่นน้อยคราฟท์	1) เพจเล่นน้อยคราฟท์ที่สร้างขึ้นจากการดำเนินงานโครงการมียอดผู้ติดตามทั้งหมด 637 คน 2) การประเมินมูลค่าทางการเงินของการเป็นที่รู้จักในตลาดจากจำนวนยอดติดตามของเพจกลุ่มเล่นน้อยคราฟท์ที่มีมูลค่าเฉลี่ยปีละ 5,616 บาท	กลุ่มวิสาหกิจเป็นที่รู้จักในตลาด (ทุนทางสังคม)	28,080 บาท
ตัวชี้วัด 16: มูลค่าของโลโก้เล่นน้อยคราฟท์	การประเมินมูลค่าโลโก้ของกลุ่มเล่นน้อยคราฟท์ ในปี 2565 มีค่าเท่ากับ 19,500 บาท	กลุ่มวิสาหกิจมีชื่อเสียง (ทุนทางเศรษฐกิจ)	19,500 บาท

ตารางที่ 7.1 แสดงให้เห็นถึงกิจกรรมการดำเนินงานของโครงการวิจัยและผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ จะเห็นได้ว่าโครงการวิจัยนี้สามารถสร้างผลประโยชน์ที่คิดเป็นมูลค่าทางการเงินทั้งหมดเท่ากับ 7,268,248 บาท หากนำผลประโยชน์ตามแต่ละตัวชี้วัดที่ได้รับจากการดำเนินงานโครงการมาแยกตามมิติหลักของกรอบแนวคิดระบบการดำรงชีพที่ยั่งยืน (Sustainable livelihood Framework: SLF) พบว่า การดำเนินงานของโครงการปฏิบัติการแก้จนสามารถเพิ่มทุน (สร้างผลประโยชน์) ให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ใน 4 มิติหลัก โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ 1) สามารถเพิ่มทุนมนุษย์คิดเป็นมูลค่าเท่ากับ 3,016,227 บาท 2) สามารถเพิ่มทุนทางเศรษฐกิจคิดเป็นมูลค่าเท่ากับ 2,320,215 บาท 3) สามารถเพิ่มทุนทางสังคมคิดเป็นมูลค่าเท่ากับ 1,695,805 บาท และ 4) สามารถเพิ่มทุนทางธรรมชาติคิดเป็นมูลค่าเท่ากับ 236,000 บาท

ในงานวิจัยฉบับนี้อัตราคิดลดที่ใช้ในการคำนวณค่าปัจจุบัน (Present value) ของผลประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการนี้เท่ากับ ร้อยละ 1.38 โดยใช้อัตราผลตอบแทนพันธบัตรระยะยาวอายุ 5 ปีซึ่งอาจพิจารณาเป็นต้นทุนของเงินทุนของผู้ให้ทุนสนับสนุนโครงการนี้ จากอัตราคิดลดดังกล่าวเมื่อนำผลประโยชน์ทางการเงินทั้งหมดที่ได้รับในปี พ.ศ. 2565 ถึง พ.ศ. 2569 เท่ากับ 7,268,248 บาท มาปรับด้วยอัตราคิดลดร้อยละ 1.38 จะทำให้ได้มูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์โครงการที่หักกรณีฐานแล้ว (PV) เท่ากับ 7,062,421 บาท เงินลงทุนทั้งหมดที่ใช้ในการดำเนินงานโครงการวิจัยปฏิบัติการกระจุดแก้จน โดยแยกเป็นเงินลงทุนทั้งหมดสองหมวดหลักคือ 1) ค่าดำเนินการโมเดลแก้จนโดยมีค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น 1,452,118 บาท และ 2) ค่าวัสดุที่ใช้ในโครงการวิจัยโดยมีค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น 767,882 รวมค่าใช้จ่ายทั้งหมดเท่ากับ 2,220,000 บาท

อัตราผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนสำหรับโครงการวิจัยปฏิบัติการแก้จนนี้ มีค่าเท่ากับ 3.18 โดยคณะผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการประเมินผลกระทบทางสังคมระหว่าง พ.ศ. 2565-2569 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเงินลงทุนที่ใช้ในโครงการปฏิบัติการกระจุดแก้จนนี้มีความคุ้มค่า เนื่องจาก มีค่ามากกว่า 1 โดยค่า SROI เท่ากับ 3.18

สามารถตีความหมายได้ว่า ทุกเงินลงทุน 1 บาทที่ลงทุนไปในโครงการวิจัยจะได้รับผลตอบแทนกลับมาเท่ากับ 3.18 บาท สำหรับการประเมินระยะเวลาคืนทุนแบบปรับมูลค่าเงินปัจจุบัน (Discounted payback period) พบว่าการลงทุนในโครงการวิจัยนี้สามารถคืนทุนภายใน 1.7 ปี หรือ ประมาณ 1 ปี 8 เดือน

7.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

แนวทางการขับเคลื่อนเป้าหมายการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำสำหรับจังหวัดพัทลุง ซึ่งข้อเสนอเชิงนโยบายเป็นส่วนหนึ่งของเป้าหมายในโครงการวิจัยและนวัตกรรมการแก้ไขปัญหาความยากจนปี 1 ดำเนินการโดย คณะผู้วิจัยของมหาวิทยาลัยทักษิณ ร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน ภาคประชาสังคม ภายใต้การสนับสนุนโดยหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) โดยกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จากข้อค้นพบที่ได้จากการปฏิบัติการเชิงพื้นที่ การค้นหาและสอบถามเพื่อชี้เป้าคนจนและทำไม่ถึงจน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติทั้งข้อมูลบริบทพื้นที่และข้อมูลทุนศักยภาพการดำรงชีพทั้ง 5 ด้าน การพัฒนาโมเดลเพื่อแก้ปัญหาความยากจน การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงข้อสรุปโอกาสและความท้าทายต่อการแก้ปัญหาความยากจนของพื้นที่ในจังหวัดพัทลุง โดยใช้ตัวชี้วัดจากเกณฑ์การแบ่งกลุ่มคนจน ตามตัวชี้วัดระดับทุนใน “ระบบการดำรงชีพอย่างยั่งยืน” ประกอบด้วย 1) ตัวชี้วัดทุนมนุษย์ (Human Capital) 2) ตัวชี้วัดทุนกายภาพ (Physical Capital) 3) ตัวชี้วัดทุนการเงินและเศรษฐกิจ (Financial Capital) 4) ตัวชี้วัดทุนทรัพยากรธรรมชาติ และภัยพิบัติต่าง ๆ (Natural Capital) และ 5) ตัวชี้วัดทุนทางสังคม (Social Capital) โดยการประสานการทำงานแบบบูรณาการร่วมกันระหว่างคนยากจนผู้เป็นเจ้าของแววตาและเสียงของความยากจน ผู้ให้ข้อมูลครัวเรือนยากจน ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น และการเข้าร่วมดำเนินการกับ ศจพ.จ.พัทลุง รวมถึงการศึกษาโอกาส ความเป็นไปได้และแนวทางเชิงนโยบายสู่การนำไปปฏิบัติ

<p>แผนระดับ ๑</p>	<p>ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม</p> <ul style="list-style-type: none"> เป้าหมาย ที่มีความก้าวหน้าและมีความสามารถในการแข่งขัน ประเด็นหลักทางสังคม ประเด็นย่อย การเสริมสร้างทุนทางสังคม 				
<p>แผนระดับ ๒</p>	<p>แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น พลิกทางสังคม</p> <ul style="list-style-type: none"> เป้าหมายประเด็นของแผนแม่บทฯ ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมเพิ่มขึ้น แผนย่อยของแผนแม่บทฯ การเสริมสร้างทุนทางสังคม เป้าหมายแผนย่อย ภาคการพัฒนาบทบาทในการพัฒนาสังคมมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง แนวทางการพัฒนา หน่วยงานจะทราบวัตถุประสงค์ภารกิจเกี่ยวกับขึ้นคือคนเป้าหมาย แผนแม่บทย่อยได้ เป้าหมายอื่น ๆ มีหน่วยงานใด ๆ อีกบ้างที่เกี่ยวข้อง 	<p>แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านสังคม</p> <ul style="list-style-type: none"> เรื่อง/ประเด็นการปฏิรูป คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสังคมพบประเด็นหลักที่ส่งเร่งดำเนินการ ๕ เรื่องสำคัญ ได้แก่ (๑) การออมสวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม (๒) การช่วยเหลือและเพิ่มขีดความสามารถกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม (๓) การจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ทางสังคม (๔) การพัฒนา ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง และ (๕) การสร้างการมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การริเริ่ม และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม 	<p>แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ</p> <ul style="list-style-type: none"> ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ด้านสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม เป้าหมายระดับยุทธศาสตร์ สร้างความเป็นธรรม และความเสมอภาคในทุกระดับ แนวทางการพัฒนา โอกาสและความเสมอภาค 	<p>นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ</p> <ul style="list-style-type: none"> นโยบายความมั่นคงแห่งชาติที่ ๑ แผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ รองรับนโยบายที่ ๔ 	
<p>แผนระดับ ๓</p>	<p>แผนพัฒนาภาคใต้</p> <ol style="list-style-type: none"> พัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวและบริการ และธุรกิจต่อเนื่องด้านการท่องเที่ยวการท่องเที่ยวและบริการที่มีมาตรฐานและมีมูลค่าสูง พัฒนาและยกระดับอุตสาหกรรมการแปรรูปสินค้าเกษตรด้วยนวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม พัฒนาและส่งเสริมการค้าและการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรหลักของภาค อนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบเพื่อเป็นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน 				
<p>สาระสำคัญแนวนโยบายจังหวัด</p>	<p>เป้าหมายการพัฒนาจังหวัด</p> <p>“เมืองแห่งความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม”</p>		<p>ตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายการพัฒนาจังหวัด</p> <ol style="list-style-type: none"> อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) เพิ่มขึ้น มีประสิทธิความไม่เสมอภาค (Gini Coefficient) ด้านการกระจายรายได้ของจังหวัดลดลง 		
<p>ประเด็นการพัฒนาจังหวัด</p>	<ol style="list-style-type: none"> การพัฒนาเศรษฐกิจฐานสูงที่ยั่งยืนจากฐานการผลิตภาคเกษตรต่อเนื่องจากภาคบริการและผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น 	<ol style="list-style-type: none"> การพัฒนาการท่องเที่ยวและกีฬาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ 	<ol style="list-style-type: none"> การพัฒนาคนคุณภาพ สังคมแห่งโอกาสและความเสมอภาค เมืองแห่งปัญญา อุดมด้วยนวัตกรรม และสุขภาวะยั่งยืน 	<ol style="list-style-type: none"> การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อเป็นหลักประกันของการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน 	<ol style="list-style-type: none"> การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคมและโลจิสติกส์ และการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ยั่งยืนและทันสมัย เชื่อมโยงภาคใต้ มีวิถีไทย ภาคใต้มีอัตลักษณ์ จังหวัดชายแดนภาคใต้ และอาเซียนตอนใต้

ภาพประกอบที่ 7-1 แผนพัฒนาจังหวัดพัทลุง 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570)

ที่มา : http://www.phatthalung.go.th/develop_plan

คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอเชิงนโยบายต่อแนวทางการขับเคลื่อนการแก้ปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืนของจังหวัดพัทลุง ที่วิเคราะห์ตามความสอดคล้องจากแผน 4 ระดับที่ใช้กำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาแผนจังหวัดพัทลุง 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ตามภาพประกอบที่ 7-1 ได้แก่ **แผนระดับ 1 ยุทธศาสตร์ชาติ** ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม **แผนระดับ 2** ประกอบด้วย 1) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น พลังทางสังคม 2) แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม 3) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และ 4) นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ **แผนระดับ 3 แผนพัฒนาภาคใต้** และ **แผนการพัฒนาจังหวัดพัทลุง 5 ปี** ซึ่งเป็นกลไกสำคัญของ จังหวัดพัทลุงในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาล ตามภารกิจของส่วนราชการและงานในระดับพื้นที่ โดยในการจัดทำแผนงาน โครงการต่างๆ จะคำนึงความจำเป็น เร่งด่วน และการฟื้นฟูด้านต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและสถานการณ์การแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid - 19) ด้วยแล้ว เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาจังหวัด “เมืองแห่งความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ” (Sustainability Phatthalung) โดยแบ่งเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายระดับจังหวัด และข้อเสนอเชิงนโยบายระดับท้องถิ่น มีรายละเอียดดังนี้

7.2.1 ข้อเสนอเชิงนโยบายต่อการแก้ไขปัญหาความยากจนระดับจังหวัด

การขับเคลื่อนการดำเนินงานการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบยั่งยืนระดับจังหวัด ร่วมกับการใช้กลไกการขับเคลื่อนโดยคณะกรรมการแก้ไขปัญหาความยากจนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ระดับจังหวัด (ศจพ.จ.) ควร เน้นการบูรณาการกับหน่วยงานทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ และท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนการพัฒนาจังหวัดพัทลุง โดยมีข้อเสนอเชิงนโยบายดังนี้

1. **การพัฒนาฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ของครัวเรือนยากจนระดับจังหวัดพัทลุง** เพื่อการบูรณาการข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องสำหรับการใช้งานร่วมกัน โดยมีต้นทางของฐานข้อมูลสอดคล้องกับฐานข้อมูล TPMAP รวมถึงมีการเก็บข้อมูลครัวเรือนตกหล่นเพิ่มเติม (Add on) ที่ได้มาจากการค้นหาและสอบถามจากคนในชุมชนและผู้นำชุมชนเพื่อไม่ให้ครัวเรือนยากจนหลุดจากตะแกรงความช่วยเหลือจากภาครัฐ ด้วยการใช้ระบบและกลไกชุมชนเพื่อทำให้การค้นหาคนจนได้ตรงเป้าและแม่นยำ มีการเชื่อมโยงข้อมูลที่ครอบคลุมคนจนและครัวเรือนยากจนทั้งระดับประเทศ ภูมิภาค และจังหวัด โดยเป็นฐานข้อมูลที่สนับสนุนการดำเนินงานในทุกมิติของการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบยั่งยืน อาทิ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพและสาธารณสุข ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และการเข้าถึงสวัสดิการต่าง ๆ ของครัวเรือนยากจนตามบริบทของจังหวัดพัทลุง มีระบบการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจจากฐานทุนศักยภาพการดำรงชีพทั้ง 5 ด้าน เพื่อช่วยสนับสนุนการวางแผนงานในโครงการต่าง ๆ ของจังหวัดพัทลุงที่สนองต่อแผนพัฒนาของจังหวัดและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่เป็นครัวเรือนยากจนอย่างแท้จริง การใช้ฐานข้อมูลที่มีความเป็นหนึ่งเดียวนี้อาจช่วยลดความซ้ำซ้อนของการเก็บข้อมูล ความไม่เป็นปัจจุบันของข้อมูล รวมถึงช่วยเพิ่มความยั่งยืนในการจัดเก็บข้อมูลตามพลวัตของช่วงเวลา และสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างทัน่วงที่ นอกจากนี้ยังสามารถคัดแยกกลุ่มคนจนที่หลุดพ้นความจนได้ตามเกณฑ์ที่จังหวัดวิเคราะห์ได้ตามบริบทของจังหวัดพัทลุง

2. การสร้างกลยุทธ์การวิเคราะห์จัดกลุ่มแผนงานหรือโครงการการดำเนินการที่ซ้อนทับหรือหนุนเสริมกันอย่างเป็นระบบ จะช่วยให้เห็นถึงช่องว่างการให้ความช่วยเหลือและการแก้ไขปัญหาความยากจนในมิติต่าง ๆ รวมถึงความซ้ำซ้อนในการช่วยเหลือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และควรมีการกำหนดบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกันในแต่ละมิติของการให้ความช่วยเหลือ เช่น การกำหนดหน่วยงานหลัก หน่วยงานสนับสนุน หรือหน่วยงานอื่น ๆ ช่วยให้แต่ละหน่วยงานรู้บทบาทและหน้าที่ของตนเอง และช่วยให้จังหวัดสามารถจัดการแผนกำลังคนของหน่วยงานต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การสร้างกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของครัวเรือนยากจนในพื้นที่ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาความยากจนกับภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ และภาคประชาชน โดยการเปิดโอกาสให้ครัวเรือนยากจนเป้าหมายมีสิทธิแสดงความคิดเห็น ความต้องการ การสะท้อนปัญหาในแต่ละบริบทพื้นที่ของครัวเรือนเพื่อการบริหารจัดการชีวิตของตนเองให้พ้นจากความยากจน โดยคำนึงถึงทักษะ ความรู้ ความสามารถและสมรรถนะของครัวเรือนยากจน ทรัพยากรในท้องถิ่น และพื้นฐานการใช้ชีวิตร่วมกันของครัวเรือนยากจน เพื่อป้องกันการแก้ไขปัญหาแบบเดียวกันทั้งหมดจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ไม่ครอบคลุม หรือ เป็นเพียงการรับนโยบายที่ไม่สอดคล้องกับสภาพโอกาสที่แท้จริงของพื้นที่และส่งผลต่อการแก้ปัญหาความยากจนแบบความยั่งยืน

4. การกำหนดโครงการการแก้ปัญหาที่มีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีหรือโมเดลแก้จนที่มีความเป็นเอกภาพตามบริบทพื้นที่ โครงการต่างๆ ที่เสนอขอจัดทำและมีการของบประมาณสำหรับการแก้ปัญหาความยากจน ควรมีการกำหนดระเบียบแนวทาง การปฏิบัติตามแนวทาง และแผนการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ โดยใช้แนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ (Area Based Development) ต้องมีการใช้ข้อมูลของครัวเรือนยากจนในแต่ละพื้นที่มาเป็นฐานในการวิเคราะห์กิจกรรมที่จะเกิดขึ้น รวมถึงมีการใช้นวัตกรรมหรือเทคโนโลยีมาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานต่าง ๆ เช่น การสร้างผลิตภัณฑ์ การเกษตรแบบแม่นยำ การตลาด การท่องเที่ยวและอื่น ๆ มีตัวชี้วัดที่ชัดเจนในด้านความคุ้มค่าของการใช้งบประมาณ ความคุ้มค่าทางสังคม รวมถึงการประเมินการเพิ่มขึ้นของทุนศักยภาพการดำรงชีพทั้ง 5 มิติของครัวเรือนยากจน

ทั้งนี้ กระบวนการที่นำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติการแก้จน เริ่มจากการวิเคราะห์ทุนเดิมในพื้นที่เป้าหมายเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการเลือกอาชีพที่มีศักยภาพในการพัฒนา จากนั้นคณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าผลิตภัณฑ์กระจุตของตำบลทะเลน้อยเพื่อหาช่องทางการแก้ไขปัญหาความยากจนให้กับกลุ่มเป้าหมาย จากการวิเคราะห์ดังกล่าวทำให้เห็นแนวทางการจัดทำโมเดลเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้เกิดผลลัพธ์อย่างรวดเร็วในระยะเวลาที่จำกัด คณะผู้วิจัยได้ค้นหาภาคีเครือข่ายที่มีความเข้มแข็ง ซึ่งพบว่าวิสาหกิจชุมชนกระจุตวรรณมีศักยภาพในการเป็นพี่เลี้ยงให้กับกลุ่มเป้าหมายได้ จากนั้นคณะผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและสร้างการมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้น โดยการชี้แจงทำความเข้าใจเป้าหมายและผลลัพธ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการดำเนินงานโครงการ สำหรับโมเดลปฏิบัติการแก้จนได้ใช้ระบบพี่เลี้ยงเพื่อช่วยเสริมทักษะการแปรรูปและการตลาดให้กับกลุ่มเป้าหมาย โดยทักษะด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์กระจุตที่มีความสำคัญ ได้แก่ การออกแบบผลิตภัณฑ์ การจัดการวัตถุดิบเส้นกระจุต การย้อมสีธรรมชาติ กระเป่ากระจุต การสานขึ้นรูป การปักกระเป่ากระจุต และ การตรวจสอบคุณภาพกระเป่ากระจุต ในส่วนของทักษะด้านการตลาดที่กลุ่มคนจนเป้าหมายต้องการในการยกระดับรายได้ ประกอบด้วย การสร้างแบรนด์ การขายออนไลน์ และ การพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายในช่องทางห้างโมเดิร์นเทรด โดยกระบวนการทั้งหมดทำให้

กลุ่มเป้าหมายเข้าใจห่วงโซ่คุณค่าของผลิตภัณฑ์กระจุตตั้งแต่ต้นน้ำไปถึงปลายน้ำ และมีมุมมองการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าในตลาดที่มีความแตกต่างกัน นอกจากนี้คณะผู้วิจัยมีการติดตามความก้าวหน้าของโครงการวิจัยอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งได้ช่วยเสริมความแข็งแกร่งด้านทุนต่าง ๆ ให้กับกลุ่มคนจนเป้าหมายจนสามารถพึ่งพาตนเองได้

5. การส่งเสริมและสร้างระบบสวัสดิการสังคมและการรวมกลุ่ม จากการประเมินทุนทางสังคมทั้งในระดับจังหวัดและระดับอำเภอพบว่า มีระดับทุนทางสังคมอยู่ในกลุ่มอยู่ลำบาก ซึ่งถือว่าเป็นทุนทางสังคมในระดับที่น้อย การส่งเสริมและสร้างระบบสวัสดิการสังคม จะทำให้เกิดการรวมกลุ่ม เกิดการพึ่งพาอาศัยกัน รวมไปถึงจนถึงการมีสวัสดิการด้านการเงิน การรวมกลุ่มทางสังคมนี้จะช่วยเสริมความแข็งแกร่งให้กับชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว

6. การสร้างระบบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ (Feedback Loop) โดยเป็นระบบที่มีความสอดคล้องกันทั้งในระดับท้องถิ่น สามารถติดตามแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงานระดับจังหวัด รวมถึงสอดคล้องกับตัวชี้วัดในเป้าหมายระดับประเทศ และควรเป็นรูปแบบการติดตามและประเมินผลที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบได้ เช่น กลุ่มครัวเรือนยากจน กลุ่มผู้นำชุมชนหรือท้องถิ่น และมีการรับทราบข้อมูลอย่างเสมอภาค มีการสะท้อนความก้าวหน้าได้อย่างเป็นระบบ จะทำให้จังหวัดที่ทุกสามารถประเมินสถานการณ์การแก้ไขปัญหาความยากจนได้อย่างเป็นระบบ

7.2.2 ข้อเสนอเชิงนโยบายต่อการแก้ไขปัญหาความยากจนระดับท้องถิ่น

1. การสร้างเป้าหมายร่วมและความตระหนักในการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบยั่งยืน เป็นการสร้างความเข้าใจแก่ท้องถิ่นและหน่วยงานต่าง ๆ รวมไปถึงจนครัวเรือนยากจนซึ่งเป็นเจ้าของความยากจน ประกอบไปด้วย การสร้างความเข้าใจในนโยบายการดำเนินการแก้ไขปัญหาความยากจน การสร้างการรับรู้มิติความยากจน การสร้างความเข้าใจในแนวทางการปฏิบัติเพื่อการแก้ปัญหา ความสำคัญของการใช้ข้อมูลในการขับเคลื่อนการแก้ปัญหา รวมไปถึงจนถึงตัวชี้วัดหรือสิ่งที่จะบอกได้ว่า ครัวเรือนได้บรรลุเป้าหมายการแก้ไขปัญหาความยากจน ซึ่งจะสอดคล้องกับการช่วยส่งเสริมสะท้อน รวมถึงความต้องการจากครัวเรือนยากจนหรือจากท้องถิ่นเพื่อการแก้ปัญหาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับแผนการพัฒนาจังหวัดได้ ข้อมูลในเชิงบริบทท้องถิ่นเหล่านี้ก็จะถูกนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาความยากจนตามกลไกที่จังหวัดกำหนดไว้ได้อย่างตรงเป้าหมายและตรงกลุ่มคน

2. การเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดตัวชี้วัดที่เหมาะสมกับแก้ไขปัญหาความยากจนของครัวเรือน การกำหนดตัวชี้วัดที่มีความเป็นเอกภาพในแต่ละบริบทของพื้นที่ จะช่วยให้การวัดและประเมินผลตรงตามรูปแบบการดำเนินโครงการที่อาจมีความหลากหลาย การเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นที่รับทราบสภาพความเป็นอยู่และปัญหาความยากจนในพื้นที่ที่ตนเองรับผิดชอบมีส่วนร่วมในการกำหนดตัวชี้วัดที่เหมาะสม เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้จังหวัดมีการใช้ข้อมูลเชิงบริบทในพื้นที่ในการกำหนดตัวชี้วัดได้ ถือเป็นกระบวนการในการบูรณาการความคิดเห็นต่อสถานการณ์และการสร้างแนวทางในการแก้ไขปัญหาและ พัฒนาร่วมกันบนฐานหลักการการพัฒนาที่ยั่งยืน

3. การให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินงานและประเมินผลในแผนพัฒนาจังหวัด การดำเนินการนี้จะช่วยให้การประเมินแผนการพัฒนาจังหวัดในประเด็นการแก้ไขปัญหาความยากจน ในการ

พัฒนาคุณภาพชีวิตคนในสังคม การสร้างโอกาสในสังคม สุขภาวะ การศึกษา เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและ
ประสิทธิผล และสามารถนำผลการประเมินนั้นมาปรับปรุงกระบวนการได้อย่างแท้จริง จึงเป็นการขับเคลื่อนกลไก
การแก้ไขปัญหาความยากจนแบบยั่งยืน

เอกสารฉบับนี้ได้รับการขออนุญาต
และเผยแพร่ผลงานวิจัย
โดย หน่วย บพท.

เอกสารอ้างอิง

- กัมปนาท วิจิตรศรีกมล. 2564. การประเมินผลกระทบจากงานวิจัยและพัฒนาหลักการเบื้องต้นและแนวทางการปฏิบัติ. สถาบันคลังสมองของชาติ. กรุงเทพฯ
- โชติกา ภาษีผล. (2560). การประเมินผลตอบแทนทางสังคม. *วารสารเศรษฐศาสตร์*. ปีที่ 45 ฉบับที่ 4. หน้า 343-353
- ณรงค์ชัย ฐิตินันท์พงศ์ 2561. การประเมินอัตราผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของมาตรการเพิ่มรายได้ให้แก่ผู้มีรายได้น้อยในโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐปี 2559. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2565 จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parbudget/ewt_dl_link.php?nid=538
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์. 2565. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้. สืบค้นจาก: https://www.baac.or.th/th/content-rate.php?content_group=0009&content_group_sub=0002
- วาริษฐ์ มัชยบุรุษ. 2565. เอกสารประกอบการบรรยายโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการวิจัย มหาวิทยาลัยทักษิณ: TRL, SRL, SROI: Analysis and Improvement. สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยทักษิณ
- ศศิพัชร์ สันกลกิจ อนวัช จิตต์ปรารพ ภัทรราวี ธงงาม และ นิชพัฒน์ ปิตินิยมโรจน์. 2563. การประเมินผลตอบแทนทางสังคมของกิจกรรมพัฒนาศักยภาพการตัดเย็บชั้นสูงสำหรับผู้ประกอบการทางวัฒนธรรมอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิชาการรับใช้สังคม มทร.ล้านนา*. ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 หน้า 9-16
- สฤณี อาชวานันทกุล และ ภัทรพร แยมลลอบ (2560) คู่มือการประเมินผลลัพธ์ทางสังคมและผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน ป่าสาละ และ สกว. กรุงเทพฯ
- สฤณี อาชวานันทกุล. 2562. องค์ความรู้ด้านการประเมินผลลัพธ์ทางสังคมสำหรับกิจการเพื่อสังคม และกรณีศึกษานำร่อง. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.). กรุงเทพฯ
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. 2557. การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคม (SROI): กรณีศึกษาการดำเนินงานของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2565. เศรษฐกิจไทยไตรมาสที่สี่ ทั้งปี 2564 และแนวโน้มปี 2565. *ข่าวสภาพัฒน์*. สืบค้นจาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=12289&filename=QGDP_report

- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2563. รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและ
เหลื่อมล้ำของประเทศไทย ปี 2562. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2564. ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580. กรุงเทพฯ:
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ. 2562. จำนวนคนจนเป้าหมายระบบบริหารจัดการข้อมูล
การพัฒนาคนแบบชี้เป้า (TPMAP) ของประเทศไทยและจังหวัดพัทลุง ปี 2562. เข้าถึง 12 กรกฎาคม
2563 จาก <https://www.tpmmap.in.th/about>
- Creedy, J., & Passi, H. 2018. Public sector discount rates: A comparison of alternative approaches.
Australian Economic Review, 51(1), 139-157.
- Jenwittayaroje, N. 2020. ผลตอบแทนและความเสี่ยงในระยะยาวของสินทรัพย์ประเภทต่าง ๆ : หลักฐานเชิง
ประจักษ์จากตลาดการเงินไทย. พัฒนาการ เศรษฐกิจ บริหารศน์, 14(2), 48-74.
- The World Bank. 2563. อัตราความยากจนของประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้นท่ามกลางเศรษฐกิจที่ชะลอตัว. เข้าถึง 12
กรกฎาคม 2564 จาก <https://www.worldbank.org/th/news/press>

ภาคผนวก ภาพกิจกรรมการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1 การประชุมทีมวิจัยร่วมกับพี่เลี้ยงจาก บพท. โครงการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำในจังหวัดพัทลุง

ภาพประกอบที่ 2 การประชุมทีมวิจัยเพื่อสร้างกลไกการทำงานร่วมกันกับสำนักงานพัฒนาชุมชน และสำนักงานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โครงการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำในจังหวัดพัทลุง

ภาพประกอบที่ 3 บรรยากาศการประชุมปรึกษาหารือโครงการวิจัยร่วมกับผู้ว่าราชการจังหวัดพัทลุงและตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ภาพประกอบที่ 3 (ต่อ) บรรยากาศการประชุมปรึกษาหารือโครงการวิจัยร่วมกับผู้ว่าราชการจังหวัดพัทลุงและ
ตัวแทน

หน่วยงานที่
เกี่ยวข้อง

ภาพประกอบที่ 4 การประชุมปรึกษาหารือหรือกลไกการรวบรวมข้อมูลและการปฏิบัติการในชุมชนร่วมกับสำนักงาน

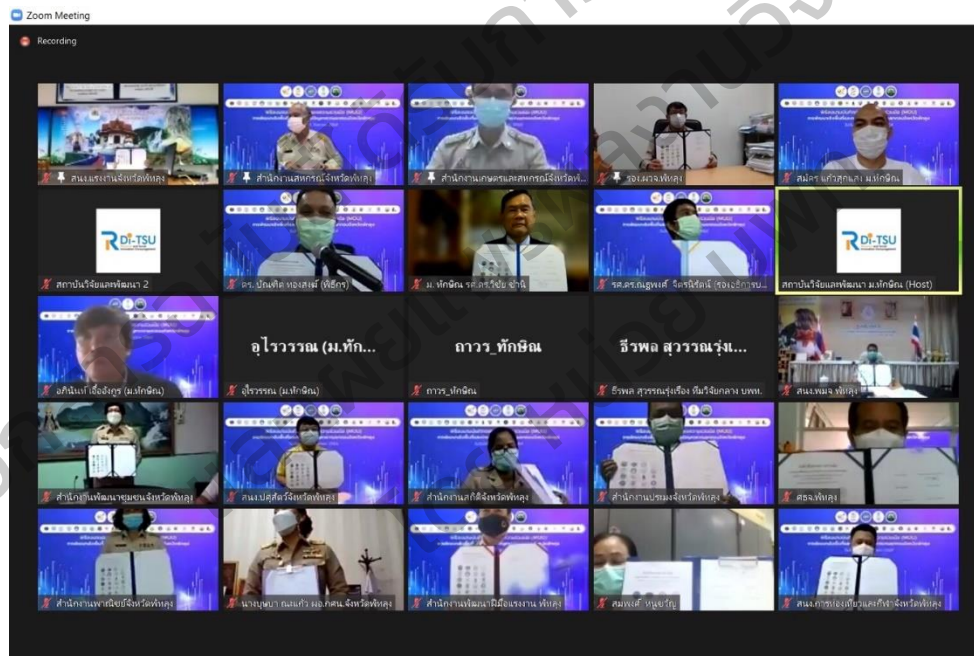
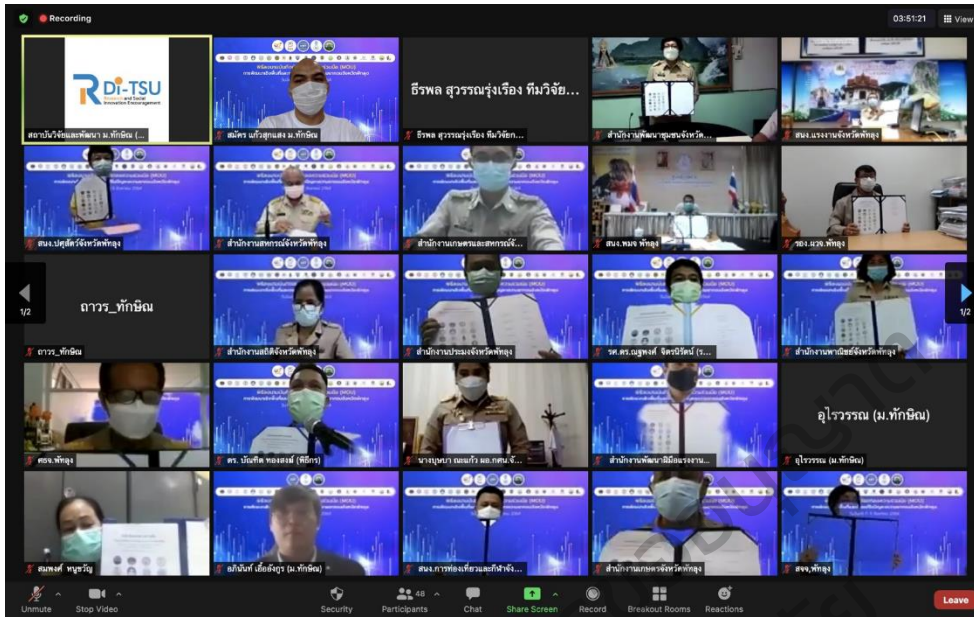
องค์กร
ชุมชน
มหาชน)
ภาคใต้
ตัวแทน
ประชุม

พัฒนา
(องค์กร
สำนักงาน
และ
จากภาค
สังคม

ภาพประกอบที่ 5 บรรยากาศเสวนาในกระบวนการพิธีลงนามบันทึกความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยและภาคีเครือข่าย 24 หน่วยงาน วันที่ 9 สิงหาคม 2564

ภาพประกอบที่ 6 บรรยากาศในกระบวนการพิธีลงนามบันทึกความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยและภาคีเครือข่าย 24 หน่วยงาน ผ่านระบบออนไลน์ วันที่ 9 สิงหาคม 2564

ภาพประกอบที่ 7 บรรยากาศการประชุมปรึกษาหารือหรือทำความเข้าใจโครงการและการเก็บข้อมูลโดยเครื่องมือแบบสอบถามกลางระหว่างทีมวิจัย ผู้นำในชุมชน นวัตกรรม และชาวบ้าน